William Hendriksen

Több mint győztesek

A Jelenések könyvének magyarázata

Hatodik kiadás

Baker Book House
Grand Rapids 6, Michigan

1952

(Szigorúan magánhasználatra)

Tartalomjegyzék

Bevezetés....3
1. fejezet: Bemutatjuk a Jelenések könyvét....4
2. fejezet: Olvassunk bele a Jelenések könyvébe, hogy meglássuk, mit tartalmaz, és miképpen osztja fel magát....10
3. fejezet: Mi ez a könyv? A zűrzavar Bábelje, vagy a legdicsőségesebb egység?....16
4. fejezet: Amint haladunk előre az Apokalipszisben, úgy tárul fel egyre jobban és jobban a nagy végkifejlet....23
5. fejezet: Az Apokalipszis Isten hangosfilmje!....25
6. fejezet: Az Apokalipszis a kortárs körülményekben, a Szentírásban, a közvetlen speciális kijelentésben gyökerezik!....29
7. fejezet: A hét gyertyatartó között valaki hasonló az Emberfiához – Íme én veletek vagyok minden napon, a világ végezetéig....34
8. fejezet: A hét gyertyatartó hét gyülekezet – ti vagytok a világ világossága....40
9. fejezet: E világon nyomorúságtok lészen; de bízzatok, én meggyőztem a világot....54
10. fejezet: Hát az Isten nem áll-é bosszút az ő választottaiért, kik ő hozzá kiáltanak éjjel és nappal?....76
11. fejezet: És ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között, és az ő magva között: az neked fejedre tapos, te pedig annak sarkát mardosod....88
12. fejezet: De te a te keménységed és meg nem tért szíved szerint gyűjtesz magadnak haragot....102
13. fejezet: És a világ elmúlik, és annak kívánsága is....108
14. fejezet: De mindezekben felettébb diadalmaskodunk, Az által, a ki minket szeretett....119
Befejezés....134

Bevezetés

A Jelenések könyvéről írott könyvek neve és száma LÉGIÓNYI. S ezek a kötetek majdnem annyira változatosak, mint a szerzők száma, akik ezzel a könyvvel kapcsolatos tanulmányaik gyümölcseit kínálják a nyilvánosságnak. Bárki önkéntelenül is megkérdezi: minek növelni ezeknek a magyarázatoknak a számát, s ezzel talán a zűrzavart is? Számomra úgy tűnik, hogy az egyetlen dolog, ami igazolja még egy további könyv megjelentetését, az, hogy ha valaki rendkívüli és kiváló termékkel áll elő. Akkor nemcsak előjoga, de kötelessége is lesz segíteni az éhes bibliatanulmányozókat a Biblia, vagy annak bármely része megértésére tett kutatásaikban. Ez a könyv teljesíti ezeket a követelményeket.

Van néhány nagyon dicséretes jellemzője annak a kötetnek, amit a kezedben tartasz. A szerző nagyon határozott és józan alapelveket követ a magyarázat során. Ezeket világosan megfogalmazza a bevezető oldalakon és következetesen tarja magát hozzájuk a magyarázó részben. Ez a megközelítés garantálja a biztonságot a sok fantasztikus magyarázattól, ami zűrzavarral vette körül ezt a biblia gyöngyszemet. Főként azt a módszert alkalmazza, amit egyidejű (az egy időben történt eseményeket összefoglaló), vagy párhuzamos magyarázó rendszernek neveznek. Ez a rendszer egyre nagyobb teret hódít az ortodox tanítók között (és méltó is rá). A szerző helyesen ragaszkodik ahhoz, hogy a Jelenések könyvét abban a speciális történelmi környezetben kell magyarázni, amelyben létrejött. Ebben a konkrét könyvben világosan látjuk az Apokalipszis fő irányának tiszta felfogását, valamint annak állhatatos elutasítását, hogy valami mellékes részlet félrevezessen az elemzés során. A Jelenések könyvének egységét kimondottan fenntartja annak minden változatossága közepette.

Ami a munka formáját illeti, itt a valódi tanárság és a kifejezés egyszerűségének legszerencsésebb kombinációját látjuk. Bármely közönséges értelemmel megáldott ember képes lesz örömmel és haszonnal olvasni ezt a művet. Megkülönböztetett megközelítése, alapossága és nagyszámú hivatkozása következtében a bibliatanító is valódi értéknek fogja tartani ennek a prófétai könyvnek a tanulmányozása során.

Szeretném, ha ez a kötet mindenkinek a kezébe kerülne, akik érdeklődnek a Biblia tanulmányozása iránt, valamint hogy az illetőt rávehetnénk, hogy tanulmányozni kezdje. Természetesen csökkenteni fogja a Jelenések könyvével kapcsolatos, a nézőpontokat illető, jelenleg fennálló különbségeket. Ellenszer lesz azzal a nagyszámú fantasztikus magyarázattal szemben, melyek általánosan elterjedtek. Elmélyíti az illető a Jelenések könyve iránti nagyrabecsülését. Vigaszt és buzdítást hoz a harcoló egyháznak, amint az célja is, egy olyan időszakban, mely sokszor reménytelennek látszik.

A szerző azért könyörög, hogy a műve széles körben elterjedjen. Bárcsak széltében-hosszában elterjedne, továbbítván a Biblia utolsó könyvének drága üzenetét az emberek elméjéhez és szívéhez!

HENRY SCHULTZE B. D.
Kálvin Szeminárium
Grand Rapids, Michigan

1939. június

1. fejezet: Bemutatjuk a Jelenések könyvét

Leírhatatlanul csodálatos a Biblia utolsó könyve. Csodálatos a formájában, szimbolizmusában, céljában és jelentésében. Hol találunk bármit az irodalomban, mely felülmúlná Isten Fiának leírását, amint a hét arany gyertyatartó kötött sétál (Jel1:12-20)? Hol találjuk a Szentírásban Krisztus, a Hű és Igaz élőbb és festőibb képét, amint győztesen halad előre fehér lovon ülve, vérrel hintett ruhában, a mennyei seregektől követve (Jel19:11-16)? Hol találunk élesebb ellentétet egyrészről Babilon pusztulása, másrészről az új Jeruzsálem boldogsága között (Jel18, 19; 21, 22)? S hol van derűsebb, mindazonáltal mégis a maga egyszerűségében gyönyörű módon leríva a mennyei trón és a mennyei élet áldottsága (Jel4:2-5-14, 7:13-17)? Micsoda gazdagsága a kényelemnek, micsoda bepillantás a jövőbe, s mindenekelőtt Isten szeretetének micsoda leleplezése rejlik eme könyv próféciáinak a szavaiban!

Mi ennek a könyvnek a célja?

Üldözött hívő, a Jelenések könyve vigasztalást próbál neked adni. Ez a fő célja: vigasztalni a harcoló egyházat a gonosz erőivel folytatott küzdelme során. Túlárad a vigasztalástól a szomorú hívők számára. Biztosítja őket, hogy:

Isten látja a könnyeiket, 7:17, 21:4.

Imáik a világot kormányozzák! 8:3-4.

Haláluk drága Isten szemében és lelkeik azonnal a mennybe emelkednek. Abba a mennybe, melynek dicsősége messze meghaladja a földi szenvedések hevességét, 14:3, 20:4.

Végső győzelmük bizonyos, 15:2.

Vérük meg lesz bosszulva, 6:9, 8:3.

Krisztusuk él, és uralkodik örökkön örökké! Ő az, Aki uralja a világot az egyháza érdekében, 5:7-8. Eljön újra, hogy Magához vegye az Ő népét „a Bárány menyegzői vacsorájára”, hogy velük éljen örökké a megfiatalított világegyetemben, 21, 22.

A második eljövetel eme a dicsőséges reménységére gondolva a szíveink örömmel kezdenek dobogni, lelkeink vágyakozással és lázas türelmetlenséggel telnek meg, szemeink megpróbálják átfúrni a felhők ama hatalmas és sötét tengerét, remélvén, hogy Isten Fiának dicsőséges leereszkedése hirtelen meglátszik. Ez az a vágyódás, mely ezekben a szavakban tör ki: „És a Lélek és a menyasszony ezt mondják: Jövel! És a ki hallja, ezt mondja: Jövel!”

De mit látnak szemeim? Máris velünk van – velünk *Lélekben*, sétálván a hét arany gyertyatartó között (1:12-20): „És reám veté az ő jobbkezét, mondván nékem: Ne félj; én vagyok az Első és az Utolsó, és az Élő; pedig halott valék, és ímé élek örökkön örökké Ámen, és nálam vannak a pokolnak és a halálnak kulcsai”. Több mint győztesek vagyunk! Rajta keresztül, Aki szeretett minket!

Mi ennek a könyvnek a témája?

Ennek a könyvnek a témája: *Krisztus és egyházának győzelme a sárkány (a Sátán) és segítőtársai felett*. Az Apokalipszis azt akarja bemutatni neked, kedves hívő, hogy a dolgok nem azok, aminek *látszanak*! A mélységből feljövő fenevad győztesnek *látszik*. Ő „hadakozik ellenök, és legyőzi őket, és megöli őket. És az ő holttesteik feküsznek ama nagy városnak utczáin, a mely lélek szerint Sodomának és Égyiptomnak hivatik, a hol a mi Urunk is megfeszíttetett. És a népek és ágazatok, és nyelvek és nemzetek közül valók látják azoknak holttestét három és fél nap, és azoknak holttestét nem engedik sírba tenni. És a földnek lakosai örülnek és örvendeznek rajtok, és ajándékokat küldenek egymásnak; mivelhogy e két próféta gyötörte a földnek lakosait”. Az öröm azonban túl korai. Valójában a hívő az, aki győz. Ezt olvassuk: „De három és fél nap mulva életnek lelke adaték Istentől ő beléjök, és lábaikra állának; és nagy félelem esék azokra, a kik őket nézik vala… E világnak országai a mi Urunkéi és az ő Krisztusáéi lettek, a ki örökkön örökké uralkodik”.

Ennek a csodálatos könyvnek a próféciáin át Krisztust mindenhol Győztesként látjuk ábrázolva. 1:18, 2:8, 5:9 és azt követő, 6:2, 11:5, 12:9 és azt követő, 14:1, 14:14, 15:2 és azt követő, 19:16, 20:4, 22:3. Legyőzi a halált, a poklot, a sárkányt, a fenevadat, a hamis prófétát, a fenevadat imádó embereket, stb. *Ő* győztes, ebből eredően *mi is*! Még akkor is, ha reménytelenül legyőzötteknek látszunk.

Látod a hívők csoportját?

Vajon a ruhájuk fröcskölt és koszos? Megmosták a ruháikat és kifehérítették a Bárány vérében 7:14, 22:14. A „nagy nyomorúságban" vannak? Kijönnek belőle, 7:14. Megölték őket? Lábaikra állnak, 11:11. Üldözi őket a sárkány, a fenevad és a hamis próféta? Végül majd meglátod őket győztesen megállni a Sion hegyén. Sőt, látni fogod a Bárányt, vele az Ő nevét viselő száznegyvennégyezret, akiknek a homlokán az Ő Atyja neve van felírva, 14:1. Legyőzik a fenevadat, 15:2.

Úgy *látszik*, mintha imáik nem hallgattatnának meg? 6:10. A Földre küldött ítéletek Isten válaszai az ő imáikra, 8:3-5. S hogy miért? Mert ezek az imák alkotják azt a valódi kulcsot, mely bármely szilárd történelemfilozófia titkait megnyitja.

Legyőzötteknek *látszanak*? *Valójában uralkodnak*! Igen, *uralkodnak a Földön*, 5:10, *a mennyekben ezer évig Krisztussal*, 20:4, és *az új égen és új földön mindörökké*, 22:5.

S mi történik azokkal, akik győzteseknek *látszanak*? Látom őket kiemelkedni a mélységből, a tengerből, a föld alól. Igen, látom őket, a sárkányt, 12:3, a fenevad, 13:1, a hamis próféta, 13:11, és Babilon, 14:8, *ebben* a sorrendben! S azután? Látom őket vereséget szenvedni: Babilont, 18:2, a fenevadat és a hamis prófétát, 19:20, a sárkányt, 20:10, *ebben* – pontosan fordított – sorrendben!

Nos, akarod tudni a könyv témáját? Hadd beszéljen a könyv önmagáról. Témája a legdicsőségesebben és legteljesebben a 17:14-ben van kijelentve:

„*Ezek a Bárány ellen viaskodnak, és a Bárány meggyőzi őket, mert uraknak Ura és királyoknak Királya; és az ő vele való hivatalosok és választottak és hívek is*".

Kiknek íródott ez a könyv?

Fekszik az asztalomon egy nemrég megjelent kommentár az Apokalipszisről. Nagyon „érdekes" könyv. Úgy tekint az Apokalipszisre, mint valamiféle előre megírt történelemre. Felfedez a Bibliának ebben az utolsó könyvében nagyszámú és részletes utalást Napóleonra, a balkáni háborúkra, az 1914-1918-as nagy európai háborúra, Vilmosra, a volt német császárra, Hitlerre és Mussolinire, az NRA-ra, stb. A mi véleményünk? Az efféle és ezzel rokon magyarázatokat azonnal ki kell dobni.[1] Mondd meg nekem kedves olvasó, miféle jó származna János korának szenvedő és komolyan üldözött keresztyénjei számára azon európai állapotokra vonatkozó konkrét és részletes jóslatokból, melyek *majd kétezer év múlva következnek be?*

Az Apokalipszis megalapozott magyarázata kiindulási pontjának azt az álláspontot kell tekinteni, hogy a könyv a János napjaiban és korában élő hívőknek szólt. A könyv az eredetét, legalábbis részben, a kortárs körülményeknek köszönheti. Ez Isten válasza a Kis-Ázsia városaiba szétszórt, komolyan üldözött keresztyének imáira és könnyeire.[2]

Jóllehet igaz, hogy kiindulási pontunkat abba a korba kell helyeznünk, melyben János élt, sőt még ki is kell hangsúlyoznunk a tényt, hogy az i. sz. első század utolsó évtizedében uralkodó körülmények adták a közvetlen alkalmat ehhez a próféciához, ugyanolyan fontosságot kell tulajdonítanunk annak a ténynek is, hogy ezt a könyvet *nemcsak azoknak* szánták, akik először olvasták, hanem minden hívőnek az egész korszakon keresztül.

A következő érvekkel támasztjuk alá ezt az álláspontot:

---

[1] A magyarázat elméletének leíró, történelmi és kritikus áttekintéseit – az időrendit, a preteristát, a futuristát, az egyidejűt, az idealistát, stb. elkészítettük és felhasználtuk a Jelenések könyvének oktatása során, amit választható tárgyként kínáltunk a Kálvin Szemináriumban. Egy átlagos bibliatanulmányozó diák ebben a fázisban nem érdeklődik a téma – maga a könyv – iránt, ezért nem foglaltuk bele ebe a könyvbe, mely pozitív kíván lenni.

[2] Ezt a dolgot részletesebben a hatodik fejezetben tárgyaljuk

Először, a szenvedés, melynek az egyház ki volt téve János apostol napjaiban, tipikusan olyan üldöztetés, melyet az igaz hívőknek az egész korszakban, 2Tim3:12, de különösen közvetlenül Krisztus második eljövetele előtt kell elszenvedniük, Mt24:29-30.

Másodszor, sok jóslat, melyekben a könyv bővelkedik, olyan alapelvekre és eseményekre vonatkoznak, melyek kiterjedésüket tekintve sokkal szélesebbek, semhogy egyetlen konkrét évre, vagy évszázadra korlátozódhatnának – pl. a pecsétek, a trombiták, a poharak, – hanem áthidalják az évszázadokat a Nagy Beteljesülés felé.

Harmadszor, a levelek – a második és a harmadik fejezet – hét gyülekezetnek írattak. A hetes szám a teljességet jelképezi. Ez világosan jelzi, hogy a könyv intései és vigasztalásai az egész egyháznak szólnak az évszázadokon keresztül.

Végül, bárkik, akik bármely korban olvassák és tanulmányozzák ezt a könyvet, áldottaknak neveztetnek, 13:1. S mind az elején, mind a végén a szerző nemcsak valamely konkrét évtizedben élő emberekhez szól, hanem mindenkihez „a ki e könyv prófétálásának beszédeit hallja”, 22:18.

Ki írta ezt a könyvet?

A szerző azt mondja, hogy Jánosnak hívják, 1:1, 4, 9, 22:8. A kérdés az, hogy melyik János? Az apostol, vagy valaki más? Egyesek tagadják, hogy János, a szeretett tanítvány írta az Apokalipszist.[3]

Láthatjuk, hogy a negyedik evangélium és a három szeretet-levél írója soha nem említi a saját nevét, de az Apokalipszis szerzője azt mondja nekünk, hogy az *ő* neve János.

Arra is rámutatnak, hogy szembeötlő különbség van egyrészről az evangéliumok és az említett levelek, másrészről a Jelenések könyve stílusa és általános hangneme között. Csak üljünk le és olvassuk el János evangéliumát. Aztán olvassuk el az Apokalipszist. Észrevettük a különbséget? Az előbbiben az elképzelések lágyan folynak, utóbbiban minden átmenet nélkül: sosem tudjuk, miről készül a szerző a következőkben beszélni. Az előbbi Isten szeretetét hangsúlyozza ki, az utóbbi – így mondják – az Ő szigorú igazságszolgáltatását. Az előbbi a szív belső állapotát írja le, az utóbbi az események külső menetével foglalkozik. Az előbbit szép, tájszólásos görög nyelven írták, az utóbbit – nos, minek is nevezik? – „nehézkes, héberhez hasonló, barbár” görög nyelven.[4]

Azután azt mondják, hogy szembeötlő különbség van az evangélium és az Apokalipszis *tanítása* között. Az előbbi türelmes, univerzalista, „bárki” evangéliumát és kegyelem általi üdvösségét hirdeti. Utóbbi – mondják – szűklátókörű, partikularista, üdvösséggel kapcsolatos tanításában zsidó, és kihangsúlyozza a jócselekedetek szükségességét.[5]

Végül réges-rég – úgy i. sz. 250 „körül” – élt egy ember, név szerint Alexandriai Dénes. Ez a nagy és kegyes ember a Jelenések könyvét egy „másik” Jánosnak” tulajdonította.[6]

Nos, még mindig biztos vagy abban, hogy János, az apostol írta az Apokalipszist? Egyesek a fenti érvek súlya alapján meg vannak arról győződve, hogy másik János – tudod, olyan sok János van – írta az Apokalipszist.[7] De még mindig hisznek abban, hogy János, az apostol a felelős a negyedik evangéliumért. Mások pont a fordítottját mondják: elfogadják az Apokalipszis jánosi szerzőségét, de azt állítják, hogy valaki más – talán egy másik „János”,

---

[3] A szerzőség kérdésének kiváló elemzését találjuk N. B. Stonehouse, *The Apocalypse in the Ancient Church* című könyvében

[4] Eusebius, *Ecc. Hist*. 7. könyv, 25. fejezet. J. Orr mondja az I.S.B.E. (International Standard Bible Encyclopedia) egyik, a Jelenésekről szóló cikkében: „A részletek felerősítésén kívül nem sok minden adatott Dénes érveinek erejéhez”.

[5] Lásd főleg Beyschlag, *New Testament Theology*, II. kötet 362. oldal

[6] Lásd a negyedik lábjegyzetet

[7] Bleek, Neander, stb.

talán nem is János – írta az evangéliumot.[8] S vannak természetesen radikálisok, akik tagadják, hogy János írta volna akár az evangéliumot, akár az Apokalipszist.[9]

De vizsgáljuk csak meg az érveiket. Az első tényleg gyenge, nem gondolod? Azt mondanám: maga a tény, hogy az Apokalipszis szerzője egyszerűen csak *Jánosnak* nevezi magát, azt jelzi, hogy nagyon közismert személyiség volt. S nemcsak egy konkrét helyen, hanem az „ázsiai" gyülekezetekben mindenütt. Azzal, hogy egyszerűen *Jánosnak* nevezte magát mindenféle kiegészítő leírás nélkül, mindenki azonnal tudta, hogy pontosan kire is gondolt. Vajon nem látszik bizonyosnak a végkövetkeztetés, hogy ennek a közismert személynek János apostolnak kellett lennie? Tegyük fel, hogy az általad most olvasott könyv szerzője egyszerűen *Vilmosnak* nevezi magát. El tudod képzelni egy pillanatig is, hogy mindenki azonnal rájön, kicsoda ő? Teljes mértékben meg vagyunk arról győződve, hogy a szerző az a *János* volt, akinek nem kellett hozzátenni, hogy *apostol* pontosan azon oknál fogva, hogy ő maga volt az apostol![10] Továbbá a szerző azon egyszerű oknál fogva nem nevezi magát *apostolnak*, hogy ama *látnok* minőségében írta a könyvet, akinek a látomások kijelentettek. V. ö. Jn15:27, Csel1:22-23, 1Kor9:11.[11]

A nyelvtani, stílusbeli és általános hangnemi különbözőségeket el kell ismerni. De vajon ez azt jelenti, hogy János, az apostol, nem írhatta az Apokalipszist? Véleményünk szerint nem így van. De akkor mi módon adunk számot a különbségekről? Vannak, akik azt vallják, hogy mikor János az evangéliumot írta, voltak segítőtársai, talán az efézusi presbiterek, Jn21:24, viszont ezen segítőtársak hiánya János Pathmosz szigeti tartózkodása során megmagyarázza az Apokalipszis sajátos stílusbeli és nyelvtani jellemzőit.[12]

Más elemeket is bevonhatunk a magyarázatba.

Kezdjük annak a ténynek a kihangsúlyozásával, hogy nem szabad eltúloznunk ezeket a stílusbeli és nyelvezetbeli különbségeket. Létezik ugyanis erőteljes *hasonlóság* is az evangélium és az Apokalipszis között. Utóbbi tényét sokan most kezdik kiemelni. Szembeötlő hasonlóságok állnak fenn. Hasonlóságokat találnunk még a sajátos nyelvtani szerkezetekben, valamint a jellemző kifejezésekben is. V. ö. Jn7:37 – Jel22:17, Jn10:18 – Jel2:27, Jn20:22 – Jel3:4, Jn1:1 – Jel 19:13 és Jn1:29 – Jel5:6.[13]

Ami pedig a stílust illeti, vajon ugyanazt a stílust kell elvárnunk *az események történetében* (az evangéliumban), *egy személyes levélben* (a levelekben), valamint *az Apokalipszisben, vagy felfedésben* (a Jelenésekben)?

Pontosan ezzel kapcsolatban ne feledkezzünk meg róla, hogy mikor János a Biblia utolsó könyvét írta, lelke a mély, belső felindulás, meglepetés és ekszt̀ázis állapotában volt – emlékezzünk, „lélekben" volt – hogy korábbi, zsidó nevelése erőteljesebben kifejeződésre juthatott és még stílusát és nyelvezetét is befolyásolhatta.[14]

Biztosra vesszük, hogy a szóban forgó téma transzcendens jellege, a szerző mély érzelmi felindultsága a látomások meglátásakor és leírásakor, valamint a tény, hogy János ebben a könyvben bőségesen használja a – héber és görög[15] – Ószövetséget, nagy fokban megmagyarázza a stílusbeli különbségeket, melyek megmaradnak, miután a szembeötlő hasonlóságokat leszámítottuk.

---

[8] A tübingeni iskola.

[9] Bousset, Harnack, Holtzmann, Moffat, Weizsacker, stb.

[10] Lásd. S. Greijdanus, Holtzmann, Moffat, Weizsacker, Trench, stb. *Comm. On Ep. To 7 Churches*, 2. oldal

[11] S. Greijdanus, *Kommentaar op het N. T.* XIV, 12. oldal

[12] Lásd a nagyon érdekes magyarázatot, amit A. Pieters ad a *The Lamb, the Woman and the Dragon* című kitűnő könyvében, 18. és azt követő oldalak. Lásd még A. T. Robertson, Word Pictures, VI. kötet 274. oldal

[13] Az evangélium és az Apokalipszis közötti egyéb hasonlóságokat is hozzátehetjük. Lásd J. P. Lange, *The Revelation of John*, 56. és azt követő oldalak. Továbbá Orr cikke az *I.S.B.E.*-ban *Revelation of John* címmel. Továbbá: Alford, Godet, Luthardt, Salmon, stb. Lásd Winter, De Solaecismis, qui in Apocalipsi Johannea inesse dicuntur, Exeget. Studien, Heft J. s. 144. követően

[14] S. Greijdanus, id. mű, XXII.

[15] A. T. Robertson, *The Minister and His Greek N. T.*, 113. oldal

Nem kell sokat időznünk a tanítási hangsúly úgynevezett különbségein. Egyszerű tény, hogy a negyedik evangélium és az Apokalipszis egyetlen ponton sem ütköznek. Valójában a tanításbeli egységük szembeötlő.[16]

Amiképpen János evangéliuma „Isten Bárányának" nevezi Jézust (görögül amnos), Jn1:29, úgy az Apokalipszis is ezt teszi (görögül arnion), huszonkilenc alkalommal![17]

Amiképpen az evangélium és a levelek „a Logosz" megnevezést használják a mi Urunkra vonatkoztatva, Jn1:1-től, 1Jn1:1, úgy használja az Apokalipszis is, 19:13.

Amiképpen az evangélium Krisztust idő előtti, örökkévaló lénynek mutatja be, Jn1:1.től, úgy tesz az Apokalipszis is, 22:13, v. ö. 5:12-13.[18]

Amiképpen János evangéliuma Isten szuverén kegyelmének és Jézus Krisztus vérének tulajdonítja az ember üdvösségét, 1:29, 3:3, 5:24, 10:10-11, úgy tesz – és nagyon hangsúlyosan – az Apokalipszis is, 7:14, 12:11, 21:6, 22:17.[19]

S a „bárki" tanítás mindkettőben megtalálható, Jn3:16, Jel7:9, 22:17. Nincsenek különbségek a tanításban!

Végül ami Dénesnek az Eusebius által elfogadott véleményét illeti. Világosnak kell lennie azonban annak, hogy ez a vélemény egy bizonyos Papias nagyon gondos kijelentésének téves olvasatán alapszik,[20] s valószínűleg a kiliazmussal való szembenállás befolyásolta, ami megpróbálta a Jelenések könyvére való hivatkozással igazolni magát.[21]

A korai egyház meglehetősen egyhangúan tulajdonította a Jelenések könyvét János apostolnak. Ez volt a véleménye mártír Jusztinusznak (kb. i. sz. 140), Irenaeusnak (kb. i. sz. 180), aki János apostol tanítványának volt a tanítványa, a Muratoriánus Kánonnak (kb. i. sz. 200), Alexandriai Kelemennek (kb. i. sz. 200), Karthágói Tertullianusnak (kb. i. sz. 220), Alexandriai Origenésznek (kb. i. sz. 223), valamint Hippolytusnak (kb. i. sz. 258).[22]

S ha mindehhez még hozzátesszük, hogy a nagyon erős hagyomány szerint János apostolt Pathmosz szigetére száműzték, v. ö. 1:9, s hogy életének utolsó éveit Efézusban töltötte, ahová az Apokalipszis hét levele közül az elsőt címezte, 2:1, a végkövetkeztetés, miszerint a Biblia utolsó könyvét „az a tanítvány írta, akit Jézus szeretett", elkerülhetetlen.

Most felmerül a kérdés: Mikor írta János az Apokalipszist? 69-ben, vagy még korábban, vagy meg kell fordítanunk a számokat és 96-ot (vagy talán 95-öt) vennünk? Nem találtunk egyszeri, valóban meggyőző érvet, ami a korábbi dátumot támasztaná alá. A felhozott érvek a késői és ingatag bizonyságtételekben keresik erejüket, abban a teljeséggel képzetes eszmében, hogy János még nem beszélt görögül, mikor az Apokalipszist írta, valamint egyes, egészen biztosan jelképes jelentésű igeszakaszok nagyon megkérdőjelezhető, szó szerinti értelmezésében. Így például azt mondják, hogy a jeruzsálemi templomnak még állnia kellett, mikor az Apokalipszist írták, mert a 11:1-ben ezt olvassuk: „Kelj fel, és mérd meg az Isten templomát".

A későbbi dátumnak nagyon erős a támogatottsága. Irenaeus mondja: „Mert az (nevezetesen az apokaliptikus látomás) nem sok idővel ezelőtt láttatott, hanem majdnem a mi napjainkban, Dominitianus uralkodásának vége felé".[23] Majd máshol ezt mondja. „... az Efézusban Pál által alapított gyülekezet, akik között János állandósultan ott maradt Trajanus

[16] Az egész témával kapcsolatosan tanulmányozzuk H. Gebbardt, *The Doctrine of the Apocalypse* című jól sikerült munkáját, különösen a 304. és azt követő oldalaktól
[17] G. B. Stevens, *The Theology of the N. T.*, 536. és azt követő oldalak
[18] Ugyanott, 538. és az követő oldalak
[19] Ugyanott, 547. oldal
[20] Lásd R. C. H. Lenski kiváló értekezését, *Interpretation of St. John's Revelation*, 8. és azt követő oldalak
[21] N. B. Stonehouse, *The Apocalypse in the Ancient Church*, 151. oldal
[22] Ante Nicene Fathers, I. kötet 240. oldal mártír Jusztinus, I. kötet 559-560. oldal Irenaeus, II. kötet 504. oldal Alexandriai Kelemen, III. kötet 335. oldal Karthágói Tertullianus. Post Nicene Fathers, második sorozat, I. kötet 273. oldal Origenész idézve, Ante Nicene Fathers, V. kötet 211. oldal Hippolytus. Ebben a vonatkozásban lásd még N. B. Stonehouse, id. mű, 153-154. oldal
[23] Ante Nicene Fathers, I. kötet 559. oldal

idejéig (Trajanus uralkodása, i. sz. 98-117), igaz tanúbizonysága az apostolok hagyományának”.[24]

Mikor ezekkel az erős és határozott bizonyítékokkal kapcsolatosan megemlékezünk arról, hogy az Apokalipszis oly kort tükröz vissza, amikor Efézus már elveszítette az első szeretetet; Szárdisz már „halott”; Laodicea pedig – amit Néró uralkodásának idején romba döntött egy földrengés – újjáépült, és lelki gazdagságával dicsekszik, 3:17; Jánost pedig „száműzték” – rendkívül szokásos formája az üldöztetésnek Dominitianus uralkodása idején; – az egyház már szenvedett el üldöztetéseket a múltban, 20:4; s a Római Birodalom az egyház hatalmas ellenségévé vált, 17:9; szóval mikor mindezekről a tényekről megemlékezünk, arra a végkövetkeztetésre jutunk, hogy a későbbi időpont (i. sz. 96, vagy 96) a helyes.[25] Az Apokalipszist Dominitianus uralkodásának vége felé írta János apostol.

A valódi szerző azonban mégsem János, hanem a Mindenható Isten. Ezt olvassuk: „Jézus Krisztus kijelentése, *a melyet adott néki az Isten*… Ő pedig elküldvén azt az ő angyala által, megjelenté az ő szolgájának Jánosnak”. Meg kell hagyni, János, az apostol írta a Jelenések könyvét. De Krisztuson keresztül Isten a valódi szerző. Ezért az, amit ez a könyv előre jelez, nem az emberi fantázia terméke, hanem *Isten* elméjének és céljának kijelentése az egyháztörténet vonatkozásában.[26]

Koppenhágában Thorwaldsen megannyi nemes szobra között ott található János apostol szobra is. Arcát elönti a menny nyugalma. Éppen felfelé néz a mennybe. Előtte hever az írótáblája. Kezében toll. Vegyük azonban észre, hogy az apostol tolla nem érinti a táblát! Ő egyetlen szót sem merne leírni, amíg az nem adatik meg neki fentről.[27]

---

[24] Ante Nicene Fathers, I. kötet 416. oldal

[25] A korábbi dátum melletti érvek találhatók Cowles, Dusterdiek, Guericke, Plummer, Schaff, stb. munkáiban. Lásd főleg H. Cowles, *The Revelation of St. John*, 17. és azt követő oldalak, P. Schaff, *History of the Christian Church*, I. kötet 426. és azt köbvető oldalak. A későbbi dátumot Alford, Godet, Lange, Hengstenberg, Holtzmann, Lenski, Porter, Ramsay, Swete, Warfield, stb. védik. Lásd főleg L. Berkhof, *N. T. Introduction*, 347-348. oldal, valamint H. B. Swete, id. mű, XCIX-CVI. oldalak

[26] S. Greijdanus, id. mű, XVI. oldal

[27] A. Plummer, *Pulpit Commentary*, The Revelation of St. John, 150. oldal

2. fejezet: Olvassunk bele a Jelenések könyvébe, hogy meglássuk, mit tartalmaz, és miképpen osztja fel magát

Olvassunk bele a Jelenések könyvébe ezzel a fejezettel összefüggésben

Olvassuk el az első három fejezetet. Központi témájuk látszólag *Krisztus a hét arany gyertyatartó között*. Ezek a gyertyatartók jelképezik a hét gyülekezetet, 1:20. Jánosnak egy-egy levelet kell írnia minden gyülekezetnek. Lásd a 2. és 3. fejezeteket. S minthogy a hetes szám újra és újra feltűnik az Apokalipszisben, s mindenütt a tökéletesség számaként, biztonsággal mondhatjuk, hogy itt is ez a helyzet és az egész egyházat jelképezi létezésének teljes időtartamán át egészen a világ végéig. Így értelmezve mindegyik konkrét gyülekezet *nem* egy adott történelmi időszakot jelképez, hanem azokat a feltételeket írja le, melyek folytonosan ismétlődtek a különféle gyülekezetek tényleges életében.[28] Ezért ez a rész – az első három fejezet – látszólag lefedi az egész időszakot Krisztus első eljövetelétől, mikor a vérét ontotta az Ő népéért, 1:5, a második eljöveteléig, az ítéletig, 1:7. Az utolsó e közül a hét levél közül a laodiceai gyülekezetnek íródik. Az is nyilvánvaló, hogy a negyedik fejezet új – bár szorosan kötődő – témába kezd.

A 4-7. fejezetek alkotják a könyv következő természetes szakaszát. A negyedik fejezet írja le a trónon ülőt, valamint azok imádatát, akik körülveszik. A trónon ülő kezében van egy könyv, mely hét pecséttel van szorosan lezárva. A Bárány veszi ezt a könyvet és fogadja az imádatot. A hatodik fejezettől kezdve olvassuk, hogy a Bárány egyenként felnyitja a *pecséteket*. A hatodik és a hetedik pecsét között látjuk a száznegyvennégyezret, akik elpecsételtettek, valamint a trón előtt álló megszámlálhatatlan sokaságot.

Nos, szeretnénk felhívni a figyelmet arra, hogy ez a szakasz is lefedi a Krisztus első és második eljövetele közötti teljes korszakot. A legelső utalás Krisztusra úgy festi le Őt, mint megöltet, Aki most a mennyekből uralkodik 5:5-6. A szakasz vége felé van bemutatva az utolsó ítélet. Olvassuk el a 6:12-17 és 7:9-17 verseket. Figyeljük meg a második eljövetel hatását a hitetlenekre:

„És mondának a hegyeknek és a kősziklákknak: Essetek mi reánk és rejtsetek el minket annak színe elől, a ki a királyiszékben ül, és a Bárány haragjától: Mert eljött az ő haragjának ama nagy napja; és ki állhat meg?”

Most pedig a hívők boldogságát:

„Nem éheznek többé, sem nem szomjúhoznak többé; sem a nap nem tűz rájok, sem semmi hőség: Mert a Bárány, a ki a királyiszéknek közepette van, legelteti őket, és a vizeknek élő forrásaira viszi őket; és eltöröl Isten az ő szemeikről minden könnyet.”

Ez az egész győztes egyház képe, ami kigyűjtetett minden nemzetből, ahogyan – a maga teljességében – áll a trón és a Bárány előtt: ideál, mely nem valósul meg egészen a nagy beteljesülés napjáig. – Ismét lefedtük az evangélium egész korszakát.

A következő szakasz a 8-11. fejezetekből áll. Központi témája a *hét trombita*, melyek kihatnak a világra. Arról, ami az egyházzal történik, a 10. és a 11. fejezetekben olvasunk: az angyal a könyvecskével és a két tanúbizonyság. S ennek a fejezetnek a végén is nagyon világos utalást találunk a végítéletre, 11:15, 18:

---

[28] H. Crosby, *The Seven Churches of Asia*, 6. oldal, K. Dijk, *Het Rijk der Duizand Jaren*, 199. oldal, S. Greijdanus, *Kommentaar op het Nieuwe Testament*, XIV. 46. oldal, W. Milligan, az Expositor’s Bibliában, VI. 836. oldal, E. H. Plumptre, *The Epistles to the Seven Churches*, 9. oldal, P. Prins & H. Wiersinga, *Christus Kerkvisitator*, 10. oldal, W. M. Ramsay, *The Letters to the Seven Churches of Asia*, 30. oldal, 177. és azt követő oldalak, R. C. Trench, *Commentary on the Epistles to the Seven Churches of Asia*, 59. és azt követő oldalak, C. W. Wishart, *The Book of Day*, 22. oldal. Lásd még Canon Tait, *Messages to the Seven Churches*, Tristram, *The Seven Golden Candlesticks*.

„E világnak országai a mi Urunkéi és az ő Krisztusáéi lettek, a ki örökkön örökké uralkodik”.

„És megharagudtak a pogányok, és eljött a te haragod, és a halottak ideje, hogy megítéltessenek…”

Elérvén a korszak végét, a látomás befejeződik.

Ez elvezet bennünket a 12-14. fejezetekhez: *az asszonyhoz és a fiú-magzathoz, akiket a sárkány és segítőtársai üldöznek*. Figyeljük meg, hogy ez a szakasz is lefedi az egész korszakot. A Megváltó születésére való nagyon világos utalással kezdődik, 12:5. A sárkány megsemmisítéssel fenyegeti a Fiú-magzatot. A Gyermek felragadtatik Istenhez és az Ő trónjához. A sárkány most az asszonyt üldözi, 12:13. Ügynökeiként alkalmazza a tengerből feljövő fenevadat, 13:1, valamint a földből feljövő fenevadat, 13:11-12, továbbá a nagy paráznát, Babilont, 14:8. Ez a szakasz is Krisztusnak az ítéletbe torkolló második eljövetele szembeötlő leírásával zárul. Figyeljük meg a Jel14:14-et és az utána következő verseket:

„És látám, és ímé vala egy fehér felhő; és a felhőn üle valaki, hasonló az embernek Fiához, a fején arany korona, és a kezében éles sarló… Bocsátá azért, a ki a felhőn ül vala az ő sarlóját a földre; és lerattaték a föld”.

A következő szakasz a harag poharait írja le. Itt is nagyon világos utalást találunk a végítéletre, valamint a vele kapcsolatos eseményekre. Ezt olvassuk a 16:20-ban:

„És minden sziget elmúlék, és hegyek nem találtatának többé”.

Ezután következik *Babilon bukásának és a fenevadra, valamint a hamis prófétára kiszabott büntetés* nagyon élénk leírása. Figyeljük meg az ítélni érkező Krisztus képét:

„És látám, hogy az ég megnyílt, és ímé vala egy fehér ló, és a ki azon ül vala, hivatik vala Hívnek és Igaznak, és igazságosan ítél és hadakozik”, 19:11 és azt követő versek.

Ez elvezet minket az utolsó szakaszhoz, a 20-22. fejezetekhez. A Jelenések 20:1 határozottan új szakasz kezdete, új témával: lásd a 14. fejezetet. Az új téma a Gonosz végítélete. A 12. fejezettel való összehasonlításból még az a tény is kiderül, hogy a 20. fejezet elején ismét az új korszak küszöbén állunk. Míg a 12:9-ben azt olvassuk, hogy Krisztus felemeltetésével és megkoronázásával összefüggésben vettetik le a Gonosz, itt, a 20:2-3-ban azt, hogy megkötözve ezer évre belevettetik a mélységbe. Az ezer évet követi az a rövid időszak, melynek során a Sátán kiszabadul a börtönből, 20:7. Ezt viszont a Sátán végső vereségének leírása követi Krisztus ítéletre érkezésével egyetemben, 20:10-11. Eljövetelekor a jelenlegi világegyetem eltűnik, helyet adván az új égnek, új földnek és új Jeruzsálemnek, 20:11 és azt követő versek.

A Jelenések könyvének figyelmes olvasása az alábbi két tényt tette világossá:

(1) *A könyv hét szakaszból áll.*

(2) *Ez a hét szakasz egymással párhuzamosan fut. Közülük mindegyik lefedi a Krisztus első és második eljövetele közötti teljes időszakot. Ezt az időszakot egyszer az egyik, másszor a másik szempontból látjuk.*[29]

Létezik egy másik érvelési vonal, mely szintén megerősíti álláspontunkat, miszerint ennek a hét szakasznak mindegyike lefedi az új korszakot az elejétől a végéig, s hogy ez a hét párhuzamosan halad.[30] A különböző szakaszok ugyanazt az időtartamot tulajdonítják a leírt

[29] Az egyik, vagy másik formájú párhuzamossággal kapcsolatosan lásd: H. Bavinck, *Gereformeerde Dogmatiek*, IV. kötet 759. oldal, J. C. De Moor, *De Hemel Geopend*, 413. oldal, K. Dijk, *Het Rijk der Duizand Jaren*, 196. oldal, S. Greijdanus, *De Openbaring des Heeren aan Johannes* a *Korte Verklaring der Heilige Schrift*-ben, 18. oldal, Ugyanő, *Kommentaar op het Nieuwe Testament* XIV. XXVI. Oldal, id. A. Kuyper, *E. Voto*, II. kötet 252-290. oldalak, R. C. H. Lenski, *The Interpretation of St. John's Revelation*, 216, 240, 350, 358. oldalak, S. L. Morris, *The Drama of Christianity*, 26. oldal, J. Orr, *Revelation of John*, cikk az I.S.B.E.-ben, M. F. Sadler, *The Revelation of St. John the Divine*, XVI. és azt követő oldalak, K. Schilder, *De Openbaring van Johannes en het Sociale Leven*, 77. oldal. Továbbá: Ágoston, Colladon, Paroeus, Cocceius, Vitringa, Hofman, Hengstenberg, Ebrard, Kienlen. S különösen: B. B. Warfield, *Biblical Doctrines*, 645, 661. oldalak.

[30] Jóllehet a látomások az *új* korszakot írják le, a *régi* korszakot veszik kiindulási pontnak. V. ö. pl. 12:1-4, 17:10, 20:3 (hogy többé már nem téveszthetí meg a népeket).

korszaknak. A harmadik ciklus szerint, 8-11. fejezetek, az itt leírt fő időszak 42 hónap, 11:2, vagy ezerkétszázhatvan nap, 11:3. Figyelemre méltó tény, hogy ugyanezt az időtartamot találjuk a következő szakaszban, 12-14. fejezetek, nevezetesen ezerkétszázhatvan napot, 12:6, vagy időt, időket és fél időt (3,5 évet), 12:14. A három leírás – negyvenkét hónap, ezerkétszázhatvan nap és az idő, idők és félidő – pontosan megegyeznek.[31] Ezért a trombiták szakaszánnak, 8-11. fejezetek, párhuzamosan kell futnia azzal, ami Krisztus és a sárkány közötti küzdelmet írja le, 12-14. fejezetek.

A Jelenések 20 gondos tanulmányozása felfedi majd, hogy ez a fejezet azt az időszakot írja le, mely szinkronban van a 12. fejezetben leírttal. Ebből, ezzel az érvelési módszerrel a párhuzamosságot igazoltuk.

Mindegyik szakasz az evangélium teljes időszakának leírását adják Krisztus első eljövetelétől a másodikig, s Izrael ószövetségi történelmében gyökereznek, melyre gyakorta utalnak is.

Jeleztük, hogy a trombitákat leíró szakasz, 8-11. fejezetek, párhuzamos az asszonyt és a sárkányt bemutató szakasszal, 12-14. fejezetek, valamint az utolsó szakasszal, 20-22. fejezetek, ami egyébként túl is nyúlik rajta (a 21-22. fejezetekben). Most bebizonyítjuk, hogy ugyanez a szakasz, a 8-11. fejezetek, minden vonatkozásában párhuzamos a harag poharait leíró szakasszal, 15-16. fejezetek. Figyeljük meg, hogy az első trombita a *Földre* van hatással, 8:7, ahogyan az első pohár is 16:2. A második trombita a *tengerre* van hatással, amiképpen a második pohár is. A harmadik trombita a *folyókra* hat, mint ahogyan a harmadik pohár is. A negyedik mindkét esetben a *Napot* befolyásolja. Az ötödik a mélység kútjára, azaz *a fenevad trónjára*. A hatodik az *Eufráteszre*. A hetedik *a második eljövetelre az ítéletre*. – Rendkívül érdekes párhuzam.[32]

Vegyük észre, hogy a negyedik szakasz, 12-14. fejezetek, Krisztusnak és az Ő egyházának ellenségeiként mutatják be a sárkányt, a két fenevadat, valamint a paráznát (Babilont). Ezek négyen együtt emelkednek fel. Természetes hát arra következtetni ebből, hogy együtt is fognak elbukni. Ez világossá válik, mikor megértjük, hogy a fenevadak és a parázna (Babilon) jelentése a következő.

A tengerből feljövő fenevad a Sátán antikrisztusi üldözése, ami a hívők testülete ellen irányul és a világ kormányaiban testesül meg. János napjaiban ez a római kormány volt.

A földből feljövő vadállat a Sátán antikrisztusi vallása, melynek célja a hívők elméinek megtévesztése és akaratuk rabszolgasorba döntése. Abban az időben, mikor ezek a látomások megjelentek Jánosnak, ez a fenevad Róma pogány vallásában és császárkultuszában testesült meg.

A nagy parázna, Babilon, a Sátán antikrisztusi csábítása, mely arra törekedett, hogy ellopja a hívők szívét, és megrontsa az erkölcsüket. Abban az időben a nagy parázna Róma városában mutatta meg magát.

Ezért mikor a Sátán elbukik, elbuknak a fenevadak és a nagy parázna is. Együtt emelkedtek fel, együtt is süllyednek le. A hatodik szakasz, 17-19. fejezetek írják le a nagy parázna, Babilon bukását (17-18. fejezetek), valamint a fenevadakét (19:20). A hetedik szakasz pedig a Sátán bukásáról számol be (20:10), végső vereségéről az ítéletnapon. Az egyetlen, végső ítélet efelett a négy ellenség – a sárkány, a tengerből feljövő vadállat, a földből feljövő vadállat és a nagy parázna – felett tehát két különálló szakaszban van megírva. Ezért ezeknek párhuzamosaknak kell lenni. Mindegyik ugyanazt az időszakot írja le, mely ugyanaddig a végső összeütközésig, ugyanaddig az utolsó ítéletig tart, melyben Krisztusnak és az Ő egyházának ellenségei elnyerik végső, és soha véget nem érő büntetésüket.[33]

---

[31] S. Greijdanus, *Korte Verklaring*, 176-177, 193. oldalak, R. C. H. Lenski, id. mű, 330. oldal
[32] S. L. Morris, id. mű, 64. oldal
[33] R. C. H. Lenski, id. mű, 553. oldal

Pont ebben a vonatkozásban létezik még egy nagyon erős érv amellett az álláspont mellett, hogy a szakaszok párhuzamosan futnak, s mindegyik az Úr ítéletes visszajövetelével ér véget. A bizonyíték, amire most hivatkozunk, némileg elhomályosul a mi angol nyelvű változatainkban.

A harag poharaival kapcsolatos szakasz, 15-16. fejezetek egy csatára való hivatkozással ér véget. Lásd 16:14, ott ezt az összeütközést a Mindenható Isten nagy napja viadalának nevezi.

A következő szakasz, a 17-19. fejezetek, ismét egy csatajelenettel zárul. Lásd 19:19. Az eredeti szerint ez ugyanaz a viadal, amit a 16:14 említ, mert azt olvassuk, hogy „egybegyűltek, hogy hadakozzanak az ellen, a ki a lovon ül vala.”.

Aztán az utolsó szakaszban, a 20-22. fejezetekben ismét ezt olvassuk: „egybegyűjtse őket háborúra”, lásd 20:8. Így tehát a három szakasz azokat az eseményeket írja le, melyek Jehovának ugyanahhoz a nagy csatájához vezetnek. Ezek párhuzamosak.

A hét szakasz párhuzamos. Végső, a párhuzamosságot alátámasztó érvünk az a tény, hogy pontosan ugyanezeket a dolgokat találjuk Dániel próféciájában, amit az Ószövetség Apokalipszisének neveztek. Azaz, Nabukodonozor álomképének a részei a 2. fejezetben pontosan megfelelnek a négy fenevadnak Dániel álmában, a 7. fejezetben.[34] Ugyanazt az időszakot fedi le kétszer, csak egyszer az egyik, másszor a másik szempontból szemléli.

Az Apokalipszis hét szakaszra történő osztását[35] sok szerző támogatja, jóllehet nincs egyhangúság a szakaszok pontos határát illetően.[36] Mi azt a felosztást részesítjük előnyben – kisebb változtatásokkal –, amit L. Berkhof, S. L. Morris, B. B. Warfield és mások adnak. Messze ez a legtermészetesebb. Nagyon világos módon maga a könyv adja meg az egyes szakaszok végét, ami nem más – mint kimutattuk, – mint legalább utalás Krisztus ítéletes eljövetelére. Ez még az utolsó szakasz esetében is igaz, 20-22. fejezetek, lásd 22:20, jóllehet ez túlnyúlik a végítéleten és az új eget és az új földet is leírja. V. ö. 7:9 és azt követő versek. Amellett így értelmezve *minden egyes szakasz egy-egy témát foglal össze, mely könnyedén elkülöníthető az összes többitől*. Ebből kiindulva a mi felosztásunk röviden a következő:

(1) – Krisztus a hét arany gyertyatartó között, 1-3.

(2) – A hétpecsétes könyv, 4-7.

(3) – Az ítélet hét trombitája, 8-11.

(4) – A sárkány és a segítői (a fenevad és a parázna) által üldözött asszony és fiú-magzat, 12-14.

(5) – A harag hét pohara, 15-16.

(6) – A nagy parázna és a fenevadak bukása, 17-19.

(7) – Ítélet a sárkányon (a Sátánon), amit az új ég, az új föld és az új Jeruzsálem követ, 20:22.

Most már készen állunk az első állítás megfogalmazására:

1. ÁLLÍTÁS. *A jelenések könyve hét szakaszból áll. Ezek párhuzamosak, mindegyik lefedi a teljes újszövetségi korszakot Krisztus első eljövetelétől a másodikig.*

---

[34] G. Ch. Aalders, Daniel, a *Korte Verklaring*-ban, 127. oldal, S. L. Morris, id. mű, 27. oldal, W. M. Taylor, *Daniel, the Beloved*, 124. oldal

[35] Természetesen sok más felosztási rendszer is létezik. V. ö. H. B. Swete, *The Apocalypse of St. John*, XXXIII. és XLIV. oldalak, s vannak, akik számára bármiféle felosztás „prokrusztészi”.

[36] L. Berkhof, *New Testament Introduction*, 339. oldal, Ewald felosztását Swete adja meg, id. mű, XLV. oldal, P. Mauro, *The Pathmos Vision*, 11. és azt követő oldalak, S. L. Morris, id. mű, 29. oldal, W. F. Sadler, id. mű, XVI. és azt követő oldalak, C. F. Wishart, *The Book of Day*, 30. oldal, B. B. Warfield, id. mű, 645. oldali lábjegyzet. Mindezek a hét részre való osztást részesítik előnyben, de a felosztás nézetei és rendszerei különbözőek.

Nos, sok magyarázó véleménye szerint a hét szakasz két csoportra oszlik.[37] A 12:1 (vagy a 11:15) látszik annak a pontnak, ahol az első látomás-sorozat véget ér és elkezdődik a második.[38]

Az első csoportban, 1-11. fejezetek, látjuk a küzdelmet az emberek, azaz a hívők és a hitetlenek között. A világ támadja az egyházat. Az egyházért bosszút áll Isten, védelmet ad neki és győzelemre viszi.

A látomások második csoportjában, 12-22. fejezetek, azt látjuk meg, hogy ennek a földi küzdelemnek mélyebb háttere van. A földi küzdelem a külső megjelenése a Gonosz támadásának a Fiú-magzatra.[39] A sárkány megtámadja Krisztust. Miután visszaveretik, minden dühét az egyházra zúdítja. Segítségképpen alkalmazza a két fenevadat és a nagy paráznát. Az egyház mindezen ellenségei végül vereséget szenvednek.

Ebből nyilvánvaló, hogy azok a szakaszok, melyek ezt a második csoportot alkotják, a 12-22. fejezetek, bár szinkronban vannak, folytatólagos történetet mesélnek el. A sárkány, a fenevadak, a parázna – figyeljük meg a sorrendet – megtámadják az egyházat. A parázna, a fenevadak, a sárkány – figyeljük meg ismét a sorrendet – legyőzetnek.

Megjegyezzük, hogy az első ebből a két fő csoportból három szakaszt foglal magába: az 1-3, a 4-7, és a 8-11. fejezeteket. A második négyet: a 12-14, a 15-16, a 17-19, és a 20-22. fejezeteket. *A két csoport közül az elsőben,* 1-11. fejezetek, *látjuk a felszínt: a világ által üldözött egyházat. A másodikban látjuk az emögött meghúzódó konfliktust Krisztus és a sárkány (a sátán) között)*. A Jelenések könyve tehát a lelki konfliktus fejlődését tárja fel annak mélységében, vagy hevességében.

De vajon a könyv felosztása két nagy részre, melyek közül az első három, a második négy szakaszból áll, nem nyitott a vádra, hogy ez túlontúl mesterkélt, vagy prokrusztészi?[40] *A válaszunk: ez nagyon határozottan pont az a felosztás, amit maga a könyv sugall. A gyertyatartók, a pecsétek, a trombiták, a poharak, stb. alkotják a könyv elkülönülő szakaszait, akár tetszik nekünk, akár nem! Ez az apostol saját csoportosítása*.

Ebben a vonatkozásban van még egy tény, mely méltó a speciális megfontolásra. Az Apokalipszis szerzője állandóan a *hetes* szempontjából beszél. Ez a szám ötvennégy alkalommal fordul elő. *S ami még szembeötlőbb, az nem más, mint hogy a heteseit állandóan hármas és négyes, illetve négyes és hármas csoportokba rendezi*.[41] Elrendezésünk nemhogy nem mesterkélt, hanem pontosan harmóniában van a könyv géniuszával.

Most már készen állunk arra, hogy megadjuk az Apokalipszis alábbi teljes vázlatát:

I. *A küzdelem a Földön: az egyházat a világ üldözi, az egyházért Isten bosszút áll, megvédi, és győzelemre viszi, 1-11. fejezetek*.

(1) Krisztus a hét arany gyertyatartó között, 1-3,

(2) A hétpecsétes könyv, 4-7,

(3) Az ítélet hét trombitája, 8-11.

Összesen három szakasz.

II. *A mélyebb lelki háttér: Krisztust (és az egyházat) a sárkány és segítői üldözik. Krisztus és az Ő egyháza győzedelmeskednek, 12-22. fejezetek*.

(4) Az asszonyt és a fiú-magzatot üldözik a sárkány és a segítői (a fenevadak és a parázna), 12-14,

---

[37] Az Apokalipszis két nagy részre osztásához lásd: J. Orr, *Revelation of John*, cikk az I.S.B.E.-ben, H. B. Swete, id. mű, XXXIX. oldal, és XIV. oldal

[38] V. Hepp, *De Antichrist*, 113. oldal, F. Bleek, *Vorlesungen ü. Die Offenbarung*, 116. oldal, J. P. Lange, *The Revelation of John*, a Commentary of the Holy Scriptures-ben, ÚSZ X. kötet, 83. oldal, A. Pieters, *The Lamb, The Woman and the Dragon*, 159. oldal, A. T. Robertson, *Syllabus for N. T. Study*, 260. oldal, H. B. Swete, id. mű, XL, LXII. oldalak

[39] S. Greijdanus, *Kommentaar op het N. T.*, XIV. kötet, XXXII. oldal, K. Dijk, id. mű, 202. oldal

[40] C. J. Ellicott, *The Revelation*, a Handy Commentary-ban, 19. oldal

[41] I. T. Beckwith, *The Apocalypse of John*, 254, 523. oldalak

(5) A harag hét pohara, 15-16,

(6) a nagy parázna és a fenevadak bukása, 17-19,

(7) Ítélet a sárkány (a Sátán) felett, amit az új ég, új föld és új Jeruzsálem követnek, 20-22.

Összesen négy szakasz.

II. ÁLLÍTÁS. *A hét szakasz két fő csoportba csoportosítható. Az első fő csoport, az 1-11. fejezetek, három szakaszból áll. A második fő csoport, a 12-22. fejezetek, négy szakaszból. Ez a két fő csoport mélységében mutatja meg a lelki konfliktus fejlődését, vagy hevességét. Az első fő csoport, az 1-11. fejezetek, bemutatja a – Krisztusban létező – a világ által üldözött egyházat. Az egyház megbosszultatik, védelmet kap és győztes lesz. A második fő csoport, a 12-22. fejezetek, bemutatja a küzdelem mélyebb lelki hátterét. Ez a Krisztus és a sárkány között folyó küzdelem, amelyben Krisztus- így az Ő egyháza is –a győztes*.

Még egy megjegyzés, és lezárható a fejezet. Figyelmünket a könyv *felosztására* irányítottuk. Mégis nem a könyv felosztása, hanem az *egysége*, a részei között fennálló nagyon szoros kapcsolat az, amit ki kell hangsúlyoznunk. Ezért a következő fejezetet ennek a témának szenteljük.

3. fejezet: Mi ez a könyv? A zűrzavar Bábelje, vagy a legdicsőségesebb egység?

Mit mondhatunk? Vajon azoknak a szerzőknek van igazuk, akik azt állítják, hogy ez a könyv az alaptalan fantáziálások kotyvaléka? Vajon tényleg el kell fogadnunk azt a nézetet, hogy az Apokalipszis nem is egyetlen könyv, hanem több könyv töredékeiből összerakott valami?[42]

A leghatározottabban és a legnyomatékosabban azt válaszoljuk: „Nem". Éppen ellenkezőleg, ahelyett, hogy kotyvalék volna, ez a könyv a legszervesebb, rendszeres elrendezést mutatja. A két fő csoport kiegészíti egymást. Ezek összetartoznak. A hét szakasz a legdicsőségesebb egységet mutatja. Könnyű átmenet van az egyik látomástól a másikhoz. Ezt meglátni a könyv megértését jelenti. Nem meglátni ezt annyi, mint valódi élvezettől fosztani meg önmagunkat.

Bízunk benne, hogy a Bibliád előtted fekszik kinyitott állapotban. Tegyünk hát még egy utazást ebben a könyvben. Most nem azt kérdezzük, hogy miképpen osztja fel magát ez a könyv? Azt már megválaszoltuk. Most azt kérdezzük: mi az egészében vett könyv jelentése? Hogyan viszonyulnak a részei egymáshoz?

Ezzel a kérdéssel az elménkben forduljunk még egyszer az első szakaszhoz, 1-3. fejezetek. Először is a hét gyertyatartó között sétáló Krisztus látványa ötlik a szemünkbe, 1:12 és azt követő versek. Látjuk az Emberfiát tűzláng-szemekkel, amint kétélű éles kard jön ki a szájából, s eljön megítélni azokat, akik hevesen üldözik az egyházat, és akik megpróbálják az igazi hívőket félrevezetni.

Közeledsz a 2. fejezethez. Vigyázz, ne kövesd el azt a hibát, hogy kerítést állítasz a kettő közé. A kettő egybetartozik! A Krisztusban élő egyház jelenik meg ebben a szakaszban, az 1-3. fejezetekben. Krisztus állandó és megingathatatlan jelenléte az Ő egyházában a téma. A felmagasztalt Emberfia, Aki halott volt, de él örökké, a jelenlétével vigasztalja az egyházat, 1:13; kijelent titkos dolgokat, 3:1; megrója a hibákat, 2:4; büntetéssel fenyegeti azokat, akik szembeszegülnek az igazságnak, s akik megpróbálnak másokat félrevezetni, 2:16; helyesli mindazt, ami dicséretes, 2:2-3; jutalmat ígér, 2:7; és komolyan kéri vétkező tanítványait, hogy térjenek meg, 3:18-19. Mikor ezt a szakaszt olvasom – az 1-3. fejezeteket – Krisztus ezt suttogja nekem: „Íme, én veled vagyok mindig, a világ végezetéig".

Figyeljük meg a nagyon szoros kapcsolatot az 1. fejezet, valamint a két utána következő fejezet között. Az elsőben látom Krisztus látomását. A két soron következő ugyanazt a Krisztust mutatja meg, sőt majdnem ugyanazokkal a kifejezésekkel írják le Őt, mint amiket az első fejezetben találtunk. S hogy nagyon világossá tegyem ezt a dolgot, párhuzamos oszlopokban mutatom be a leírás-párokat:

KRISZTUS LEÍRÁSA AZ ELSŐ FEJEZETBEN	KRISZTUS LEÍRÁSA A 2-3. FEJEZETEKBEN
„Vala pedig a jobb kezében hét csillag… És a hét gyertyatartó között hasonlót az ember Fiához" 1:16, 13.	„… a ki az ő jobb kezében tartja a hét csillagot, a ki jár a hét arany gyertyatartó között", 2:1
„Ne félj; én vagyok az Első és az Utolsó, és az Élő; pedig halott valék" 1:17-18	„… az Első és Utolsó, a ki halott vala és él", 2:8
„és a szájából kétélű éles kard jő vala ki", 1:16	„a kinél a kétélű éles kard van", 2:12
„a szemei olyanok, mint a tűzláng; És a lábai hasonlók valának az izzó fényű érczhez", 1:14-15	„… a kinek szemei olyanok, mint a tűzláng, és a kinek lábai hasonlók az ízzó fényű érczhez", 2:18

[42] Pl. Volter, Vischer,Weizsacker, Weyland, Pfleiderer, Spitta, Harnack. A különböző nézetekről részletes beszámolót találunk: J. Moffat, *Introduction to the Literarure of the New Testament*, 489. és azt követő oldalak

„a hét lélektől, a mely az ő királyiszéke előtt van… Vala pedig a jobb kezében hét csillag” 1:4, 16	„a kinél van az isteni hét lélek és a hét csillag”, 3:1
„a hű tanúbizonyság… nálam vannak a pokolnak és a halálnak kulcsai ”, 1:5, 18	„… az Igaz, a kinél a Dávid kulcsa van”, 3:7
„… Jézus Krisztustól, a ki a hű tanúbizonyság, a halottak közül az elsőszülött, és a föld királyainak fejedelme”, 1:5	„az Ámen, a hű és igaz bizonyság, az Isten teremtésének kezdete”, 3:14

Azaz, az első szakasz, az 1-3. fejezetek mutatják be a Krisztusban lakozó egyházat, melyet a hét arany gyertyatartó jelképez, melyek között az Emberfia sétál. Az egyház fedi fel a menny fényét a sötétben veszteglő világnak.

Az egyház… és a világ! Az összeütközés elkerülhetetlen. A sötétség gyűlöli a világosságot. Ezért az üldöztetés készenlétben áll az egyház számára. Ennek megfelelően látjuk a pecsétek látomásában – 4-7. fejezetek – a világ által elnyomott egyházat. A világosság fénylik a sötétségben – 1-3. fejezetek – és a sötétség gyűlöli a világosságot – 4-7. fejezetek – ezek örökké követik egymást, pontosan ebben a sorrendben.

Még mielőtt azonban ezekről a megpróbáltatásokról olvasnánk, azt az élénkítő bizonyosságot kapjuk, hogy ezek benne foglaltatnak Isten rendeleteiben. Az egyháznak azért van szüksége ezekre a megpróbáltatásokra, hogy megtisztulhasson. Ezt írtuk az imént: „Az egyház fedi fel a menny fényét a sötétben veszteglő világnak”. Igen, de a 2. és 3. fejezetek tényleges tanulmányozása megmutatja, hogy a fény a tisztaság és csillogás különböző fokaival világít. Szmirnában az örökké élő Krisztus dicsősége teljes tisztaságában ragyog fel, de Szárdiszban csak néhányan vannak, akik nem szennyezték be ruháikat: a fény csak pislog. Aztán Filadelfiában ismét csodálatos Megváltójának fényével ragyog, s nyitott ajtóra talál, de Laodiceában csak langyos. Megismételjük: ezekre a próbákra az egyháznak azért van szüksége, hogy megtisztulhasson annak érdekében, hogy az igazi hívők közelebb kerülhessenek Istenhez. A megpróbáltatásokkal és a kereszt hordozásával Isten gyermekei a megszentelődés útján lépnek előre. A trónon ülő Krisztus jóval győzi le a gonoszt. Ezen okból kezdőik a szakasz a mennyben felállított trón dicsősége látványával a 4. fejezetben, valamint a trónon ülő jobb kezében levő tekerccsel az 5. fejezetben. Krisztus az, aki átveszi a tekercset és felnyitja a pecsétéket, 5:7 és azt követő versek. Az Emberfia a dicsőségben felmagasztaltatván az egyház érdekében uralkodik a világ felett. Több mint győztesek vagyunk! Hadd jöjjenek a megpróbáltatások!

Így a 6. fejezetben ezek a megpróbáltatások vannak leírva: mindenféle-fajta üldöztetés és nyomorúság. Krisztus mindig kardot hordoz. Figyeljük meg a szembeötlő kapcsolatot az 5. és a 6. fejezet között:

„ímé győzött a Júda nemzetségéből való oroszlán, Dávid gyökere”, 5:5	„És látám, és ímé egy fehér ló, és a rajta ülőnél íjj vala; és adaték néki korona; és kijöve győzve, és hogy győzzön”, 6:2

A fehér lovon ülő lovas Krisztus.[43]

[43] Egy későbbi fejezetben megpróbáljuk megmutatni, hogy ez a helyes nézet. A lovas a fehér lovon valóban Krisztus. Csak néhány a sok szaktekintély közül, akik elfogadták ezt a nézetet:
A legkorábbi – s talán a legjobb – bizonyítékot Irenaeus *Az eretnekségek ellen* című munkájában találjuk. Irenaeus János apostol tanítványának a tanítványa volt. Ő határozottan Krisztussal azonosítja a fehér lovon ülő lovast. Ezt mondja: „Mert erre a végcélra született az Úr, akinek a születési módját előre megjósolták, s akiről János is azt mondja az Apokalipszisben: ’és kijöve győzve, és hogy győzzön’”. A. N. F., I. kötet 493. oldal
S. Morris mondja: „Az egyház.. minden korban gyakorlatilag egyhangúlag úgy értelmezte, hogy ez a győztes Krisztus, amint megkezdi világi katonai karrierjét”, *The Drama of Christianity*, 52. oldal, valamint: id. Kuyper, *Van de Voleinding*, IV. kötet 123. oldal, J. P. Lange, *The Revelation of John,* 164. oldal, R. C. H. Lenski, *Interpretation of St. John's* Revelation, 554. oldal, W. Milligan, *The Book of Revelation*, az Expositor's Bibliában, VI. kötet 855. oldal, A. Plummer, *The Pulpit Commentary on Revelation*, 195. oldal, F. C. Thompson,

A megpróbáltatások jelen vannak a Krisztus első és második eljövetele közötti korszakban. Bárhol és bármikor lép fel Krisztus a történelem színpadára az Ő megváltó hatalmának teljességében, ott és akkor azonnal előkerül a kard. Krisztus tanítványai kereszt-hordozókká válnak. A föld átázik a Bárány követőinek vérétől.[44] Figyeljük meg a szoros kapcsolatot a Jel6:1-3 és a Mt10:34 és azt követő versek között:

„… egy fehér ló, és a rajta ülőnél íjj vala… és kijöve győzve, és hogy győzzön. És előjőve egy másik, veres ló, és a ki azon üle, megadaték annak, hogy a békességet elvegye a földről, és hogy az emberek egymást öljék; és adaték annak egy nagy kard”, Jel6:1-3	„Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy békességet bocsássak e földre; nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak, hanem hogy fegyvert… És a ki föl nem veszi az ő keresztjét és úgy nem követ engem, nem méltó én hozzám”, Mt10:34-től

A Mt10:34-től következő igeversek állandóan a látnok elméjében vannak.[45] Nemcsak itt, a Jel6:2-3ban utal rá, hanem a 3:5-ben is, ami szintén szembeötlő párhuzam a Mt10:34-gyel.[46]

Mégis, a pecsétekről szóló rész nemcsak az üldöztetéseket írja le. Ennél sokkal átfogóbb. Ebben a látomásban benne foglaltatik az egyház minden baja és megpróbáltatása, valamint mindazok, amiket az egyház a világgal együtt szenved el. A fő kérdés azonban ez: miképpen befolyásolják ezek a megpróbáltatások az *egyházat*? V. ö. Ez14:21, és azt követő versek, 16:20 és azt követő versek, Mt24:13.

Teljes harmóniában ezzel a magyarázattal, valamint az egész könyv egységével a hatodik pecsét azoknak a lelkeit mutatja be, akiket Isten Ígéjéért és a bizonyságtételükért öltek meg, 6:9. Sok magyarázó véli úgy, hogy itt „teljességgel új látomás” kezdődik, melynek csak kevés, vagy egyáltalán semmi köze sincs a korábban elhangzottakhoz. A mi magyarázatunkkal – ami a megfelelő párhuzamok összevetésének szilárd alapján nyugszik – azonban nincs nehézség. Az előző pecsétek az egyház megpróbáltatásait és üldöztetését jelképezték. Egyebek mellett a hívőket is üldözték és gyilkolták. Mi természetesebb annál, hogy a megöltek lelkeit most az oltár alatt látjuk? A hatodik pecsét felnyitásával elértünk az események végéhez, az utolsó ítélet napjához.

Nos a megpróbáltatás és üldöztetés eme pecsétjei jelen vannak az egész korszakban, ebben az értelemben az egész világtörténelem során mindig. A szenteknek azonban nem kell félni. A világra zúduló ítéletek nem fognak valóban ártani a hívőknek, miközben még itt vannak a Földön, 7:1-8. Sőt, idővel az egyház „kijön a nagy nyomorúságból”, mindennek a betetőzéséből. A mennyben a győztes egyház, a minden nemzetből, törzsből és népből származó megszámlálhatatlan sokaság a pálmaágakkal meg fogja ünnepelni a győzelmet a minden dolgok beteljesülésének nagy napján, 7:9-17. *Több mint győztesek vagyunk!*

The New Chain Reference Bible, Lásd a lapszél-megjegyzéseket a 6:2-vel kapcsolatban. Lásd a párhuzamos igehelyeket.

[44] A preteristák itt másoknál következetesebb magyarázatot kínálnak. Ők látják a Jel6:3-11. egységét. Lásd pl. H. Cowles, *The Revelation of John*, 98. és azt követő oldalak. Azok között, akik az utolsó három lóval és lovasaikkal jelképezettnek látják a főleg a hívőket érintő próbákat, megemlíthetjük: K. Dijk, *Het Rijk der Duizend Jaren*, 201. oldal, A. Plummer, *The Pulpit Commentary on Revelation*, 184. oldal. Lásd még P. Mauro, *The Pathmos Vision*, 202. oldal. Másrészt azonban Lenski, kitűnő kommentárjában azon a véleményen van, hogy ami a hívőkkel történik, az egyáltalán nem foglaltatik bele a lovasok szimbolizmusába, i. mű, 223. oldal. Álláspontja melletti érve azonban az, hogy a Hadész – a 8. versben – szerinte a poklot jelenti. Ez azonban nem lehet annak jelentése. Lásd a Hadészről szóló kiváló cikket az I.S.B.E.-ben. A Hadész itt a halál állapota, a folyton-folyvást bekövetkező halálé.

[45] R. H. Charles, *A Critical and Exegetical Commentary on the Revelation of St. John*, I. kötet, 165. oldal, P. Mauro, *The Pathmos Vision*, 200. oldal, H. B. Swete, id. mű, CLVI. oldal, F. C. Thompson, id. mű, a szóban forgó igeversről

[46] Az eredeti könyvből ez a lábjegyzet sajnos kimaradt, jóllehet a szövegben jelezve volt, de a negyediket a sorban rögtön a hatodik követte – *a ford.*

De mi a helyzet az üldözőkkel? Vajon megússzák sértetlenül? Nem lesz az egyház megbosszulva? – A mi Urunk látja az Ő üldözött gyermekeinek a könnyeit. Imáik, Krisztus közbenjárásától illatosítva felszállnak a mennybe. Az Úr válaszol. A füstölő megtelik az oltár tüzével, ami levettetik a földre, 8:5. „És lőnek mennydörgések és szózatok és villámlások és földindulás". Más szóval, Isten folyamatosan küldi ítéleteit a világra az Ő üldözött gyermekeinek imáira adott válaszképpen.

Emiatt vezeti be azonnal a hetedik pecsét az ítélet trombitáit: a megpróbáltatások és az üldöztetés pecsétjei szükségessé teszik az ítélet trombitáit.[47] A rosszat meg kell bosszulni.

Azaz, az ítélet trombitáit leíró rész arra tanít minket, hogy a földre, 8:7, a tengerre, 8:8, a folyókra, 8:10, a Napra, a Holdra és a csillagokra, 8:12, zúduló csapások, a démonok gonosz befolyása, 9:3, 11, a csatamező, 9:16 és az utolsó ítélet félelmes várása, 11:15 eszközeivel a mi feltámadt és felmagasztalt Urunk állandóan bosszút áll az egyházárét és folyamatosan küldi ítéleteit az üldözőkre. S bár ezek az ítéletek komolyak, mégis egy figyelmeztetéssel terheltek. Ezek nem *végső ítéletek*. Ezek csak *egyharmad részt* semmisítenek meg. Ezekkel Isten még midig a megtérésre hív fel. Emlékezzünk: a trombiták *figyelmeztetnek*.

De vajon tényleges megtérést váltanak ki? Egészében véve és a Szentlélek üdvözítő működésétől elkülönítetten nem. „És nem tértek meg az ő gyilkosságaikból, sem az ő ördöngösségeikből, sem paráználkodásaikból, sem lopásaikból", 9:21. Ez János napjaiban ugyanúgy igaz volt, mint azóta bármikor, s mindig is igaz marad. Az Apokalipszis minden korra szóló könyv. Mindig is időszerű.

Miközben ezek az ítéletek a világra zúdulnak, mi történik az egyházzal? Biztonságát, bizonyságtételét, hatalmát, kereszt-hordozását és végső győzelmét a 10-11. fejezetek írják le.

Ez a szakasz a győzelem hálaénekével, a diadal dalával zárul:

„E világnak országai a mi Urunkéi és az ő Krisztusáéi lettek, a ki örökkön örökké uralkodik." A szentek megkapják jutalmukat: Isten megsemmisíti a pusztítót, 11:18, *több mint győztesek vagyunk*!

S itt zárul a könyv első része – az 1-11. fejezetek.[48] De *a könyv* itt nem ér véget!

Még csak az sem igaz, hogy itt a könyv is véget érhetett volna. Van két kérdés, melyek válaszért kiáltanak:

(1) Micsoda az oka annak, hogy a világ az egyházat üldözi? Más szóval, miért gyűlölik a hitetlenek a hívőket oly hevesen? Mi áll ennek a hátterében?

(2) Mi történik azokkal a megátalkodott személyekkel, 9:21, akik nem veszik figyelembe Istennek az ítélet trombitáiban megnyilvánuló figyelmeztetését?

Nos, pontosan ezt a két kérdést válaszolja meg a könyv második része, a 2-22. fejezetek.

Az 1-11. fejezetek a felszínt mutatják: a Krisztussal betöltekezett egyházat, ami a világ sötétségében fénylik, 1-3 fejezetek. A világ gyűlöli a világosságot, és úgy üldözi az egyházat, hogy a lemészárolt szentek az oltár alatt jelennek meg, 4-7. fejezetek. A szentek vére megbosszultatik, imáik nem maradnak válasz nélkül, mindenféle ítélet sújtja a világot, miközben az egyház győzedelmeskedik, 8-11. fejezetek.

Most pedig ereszkedjünk alá a mélységekbe! A 12-14. fejezetek arról tanítanak minket, hogy ez a küzdelem az egyház és a világ között nem más, mint külső

---

[47] A. T. Robertson a *Syllabus for N. T. Study* című munkájában ellenérvként említi a szinkron (párhuzamos) nézettel szemben, hogy a 8:1-ben a trombiták látszólag a pecsétekből jönnek elő, 265. oldal. Erre ezt válaszoljuk: „Így van, de *mégis* két sorozat – a pecsétek és a trombiták – futnak együtt". Végig az egész történelem során az üldöztetés pecsétjei mindig előhozták az ítélet trombitáit. Ezért mindkét sorozat ugyanazt a hosszú időszakot fedi le, s a trombiták mindig a pecsétekből jönnek elő. Ezért, nagyon szépen, a hetedik pecsétnek nem adatik saját tartalom, hanem rögtön a trombitákat vezeti be. Az egész probléma abból fakad, hogy a parallellisták figyelmen kívül hagyták az egész könyv *egységét*!

[48] Lásd a második fejezetet.

megnyilvánulása a Krisztus és a Sátán között dúló harcnak![49] Krisztust itt fiú-magzatnak,[50] a Sátánt sárkánynak nevezi az Íge.[51] A sárkány célja a gyermek megsemmisítése, 12:4. Miután azonban erre nem képes, az asszonyt üldözi, azaz az egyházat, 12:13. Segítségképpen a sárkány alkalmazza a tengerből feljövő fenevadat, 13:1-10, azaz az antikrisztusi üldöztetést – János napjaiban ez a Római Birodalomban és annak kormányában összpontosult; a földből feljövő fenevadat, azaz a vallásos antikrisztusi propagandát – János napjaiban Róma pogány vallásában és császárkultuszában összpontosult; valamint a nagy parázna Babilont, azaz az antikrisztusi csábítást – János napjaiban Róma városából sugárzott szerteszét, ami megpróbálta kielégíteni a testi vágyakat.[52] Céljuk az egyház megsemmisítése. Vajon a gonosz erők elérik céljukat? Ki a győztes: a sárkány, vagy a Bárány? A 14. fejezet megadja a választ: a Bárány áll győztesen a Sion hegyén, s vele a száznegyvennégyezer! A kettős aratás – hívőké és hitetleneké, 14:14 és azt követő versek – ismét elvisz minket a végítéletig.

Örömmel olvasunk Krisztusnak és az egyházának erről a győzelméről. De természetesen megkérdezzük: mi történik az ellenséggel? A 12-14. fejezetek az egyház négy, sőt öt ellenségét mutatják be:

(1) A sárkányt magát,

(2) A tengerből feljövő fenevadat,

(3) A földből fejjövő fenevadat, más néven a hamis prófétát,

(4) Babilont, a nagy paráznát,

(5) „A fenevad bélyegét viselő embereket”, 13:16, 16:2.

Ezek együtt buknak el! Mikor a Sátán bevettetik a tűzzel és kénkővel égő tóba, szövetségesei ugyanoda kerülnek. Ez a végítélet napján történik meg. Mégis, ennek az ötnek a vége külön-külön van megírva egy kivétellel, hogy a két fenevad együtt szerepelnek, 19:20.

A látnok először azt mutatja meg nekünk, hogy mi történik azokkal, akik a fenevad bélyegét magukon viselik – 15-16. fejezetek, – lásd különösen a 16:2-t. Ezek a 9:21 megátalkodottjai. Bizonyíték? Lásd 16:9, 11.

Eszünkbe jut a második kérdés, melyet a könyv első része megválaszolatlanul hagyott:

„Mi történik azokkal a megátalkodott személyekkel”?

Most kapunk választ erre a kérdésre. Ebből nagyon szoros összefüggést látunk a harag poharaival kapcsolatos szakasz – a 15-16. fejezetek, – valamint az ítélet trombitáit leíró szakasz – 8-11. fejezetek – között. Egyidejűleg ez a haragpoharakkal kapcsolatos szakasz – 15-16. fejezet – közvetlen folytatása a megelőzőnek: a fenevad bélyegét viselő emberekről, akiket a 13:16-ban ismertünk meg itt megtudjuk, 16:2, hogy mi történik velük.

Ennek megfelelően felmerül a kérdés: valahányszor a világtörténelem során Krisztus trombitái, vagy ítéletei, azaz *kezdeti* csapásai nem eredményeznek bűnbánatot és megtérést, akkor mi történik? Vajon a világegyetem Ura megengedi, hogy ekkora csökönyösség, a szív ekkora keménysége büntetlen maradjon? A válasz – a 15-16. fejezetekben leírt haragpoharaknak megfelelően – a következő: valahányszor az egész világtörténelem során bárki megátalkodott marad, és megkeményíti önmagát Isten nemtetszésének ítéletekben kifejezett *kezdeti* megnyilvánulásával szemben, az isteni harag végső kiáradása előbb, vagy utóbb bekövetkezik. Mikor a tíz csapás nem eredményezte a fáraó akarását és élénk engedelmességét, hanem kimutatta a megkeményedett szívét, Egyiptom egész hadserege a Vörös-tengerbe veszett, v. ö. 15:2-3. Mivelhogy azok, akik az újszövetségi korban keményítik meg magukat, ezt a nagyobb előjogok és lehetőségek ellenére teszik, az isteni erkölcsi kormányzás eme alapelve manapság minden korábbinál világosabban nyilvánul meg, s egyre

[49] K. Dijk, id. mű, 202. oldal, S. Greijanus, id. mű, XXXII. oldal

[50] Ez természetesen nem képezheti vita tárgyát. A fiú-magzat nem lehet más, mint Krisztus. Egy későbbi fejezetben erre elegendő bizonyítékot szolgáltatunk.

[51] Figyeljük meg, hogy a fiú-magzat az asszony magvaként áll előttünk, a sárkány pedig vele száll szembe. Az egész igevers az 1Móz3:15-ben gyökerezik.

[52] V. ö. R. C. H. Lenski, *The Lamb, The Woman and The Dragon*, 272-273. oldal

világosabbá válik, míg el nem éri az ítélet napján a megnyilvánulása csúcsát. Röviden ez a harag poharainak a jelentése a 15-16. fejezetekben. Emlékezzünk rá állandóan: a trombiták *figyelmeztetnek*, a harag poharai *kitöltetnek*!

Mi a helyzet Krisztusnak és az ő egyházának a többi ellenségével? A sárkány, a két fenevad és a nagy parázna ebben a sorrendben kerültek bemutatásra a 12-14. fejezetekben. A nagy parázna, a két fenevad és a sárkány pontosan fordított sorrendben buknak el. Emlékezzünk azonban arra, hogy mint mondtunk korábban: ezek azonos időpillanatban győzetnek le: a világtörténelem során ugyanis, ha az egyik bukik, az összes szükségszerűen bukik. Végső tönkreverettetésük az ítélet napján következik be. A téma azonban oly hatalmas, a fogalmak oly óriásiak és átfogók, hogy a látnok, *mikor leírja az* eseményeket, először a nagy parázna bukását mutatja be, majd a két fenevadét és végül a sárkányét.

Azaz, a Jelenések 17-19 Babilon, a nagy parázna bukását mutatja be. Látjuk Babilon bukásának elkerülhetetlen, teljes és borzalmas jellegét, a mennyben az ezzel kapcsolatos örömöt – *több mint győztesek vagyunk!* – s végül ennek a világ, mint a csábítás központja feletti győzelemnek a Szerzőjét. Krisztus győzött, 19:11 és azt követő versek.

Ugyanez a szakasz mutatja meg nekünk a két fenevad pusztulását is, 19:20.

Már csak egy ellenség maradt, melynek végső veresége még nem volt leírva, nevezetesen a sárkányé, az összes közül a legnagyobbé, aki valamennyiük vezetője és parancsnoka, s aki a legelőször lett bemutatva.

A könyv utolsó szakasza – 20-22. fejezetek – ezt a végső vereséget írja le. A sárkány *már* meg van kötözve, 20:2. Idővel, az ítélet napján bevettetik a tűz és kénkő tavába, ahol örökkön örökké kínoztatik.

És a szentek? A mártírok lelkei *már* Krisztussal, a Győztessel élnek és uralkodnak a mennyei trónokon. Az utolsó ítélet után, 20:11-15 ezek a szentek örökkön örökké fognak uralkodni az új égen és földön, 21:1. A Bárány elfoglalja a trónt, 22:1, 3! Ő győztes. Ezért, *több mint győztesek vagyunk!*

Láttuk tehát, hogy ez a könyv egy, egyetlen, csodaszép, fokozatosan kifejlődő egész. A könyv minden egyes szakasza pontosan ott van, ahol lennie kell. A könyv ezenkívül leírja az emberi viselkedés, valamint az isteni erkölcsi kormányzás mindig működésben levő alapelveit. Mindig működésben levő, de *pontosan ebben a sorrendben* működő. Az egyház mindig fényhordozóként világít ennek a világnak a sötétsége közepette, 1-3. fejezet. Világít, mert Krisztus lakozik benne, 4-7. fejezetek. Az eredmény? A világ mindig – újra és újra – üldözi az egyházat. Az eredmény? Mindenféle istenítélet sújtja a világot, miközben az egyház győztes, 8-11. fejezetek. Ez a küzdelem az egyház és a világ között mindig a Krisztus és a Sátán közötti mélyebb konfliktust tárják fel. A Sátán mindig alkalmazza a 12-14. fejezetben említett segítőtársakat. Ők azonban mindig – és különösen az ítélet napján – vereséget szenvednek. A győzelem mindig a miénk! Ebben a hét szakaszban természetesen semmi mechanikus sincsen. Ez nem hét „gondolati blokk". Nem hét vízhatlan szekciót alkotnak. A könyv szerves egység, melynek minden része alapvetően kapcsolódik a többihez. Így például Babilon bukása már a 14:8-ban be van jelentve. Mégsincs azonban *leírva*, míg el nem jutunk a megfelelő szakaszig, a 17-19. fejezetekig. Hasonlóképpen az egyháznak a világ által történő üldözése már a legelső szakaszban előfeltételezett és bemutatott, 1:9, 13 és azt követő versek. De annak a szakasznak a *fő témája*: az egyház, melyben Krisztus lakozik, világít a világban.

Ennek a hét szakasznak a tanítása, melyek ezt a dicsőséges egységet és fokozatos gondolati fejlődést mutatják, összhangban van teljes Bibliával:

1-3. fejezetek, v. ö. Mt28:20: „… ímé én ti veletek vagyok minden napon a világ végezetéig", Mt5:14: „Ti vagytok a világ világossága".

4-7. fejezetek, v. ö. Jn16:33: „E világon nyomorúságtok lészen; de bízzatok: és meggyőztem a világot".

8-11. fejezetek, v. ö. Lk18:7: „Hát az Isten nem áll-é bosszút az ő választottaiért, kik ő hozzá kiáltanak éjjel és nappal… ?”

12-14. fejezetek, v. ö. 1Móz3:15: „És ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között, és az ő magva között: az neked fejedre tapos, te pedig annak sarkát mardosod”.

15-16. fejezetek, v. ö. Rm2:5: „… a te keménységed és meg nem tért szíved szerint gyűjtesz magadnak haragot…”, v. ö. 2Móz14:15.

17-19. fejezetek, v. ö. 1Jn2:17: „És a világ elmúlik, és annak kívánsága is…”

20-22. fejezetek, v. ö. Rm8:37: „De mindezekben felettébb diadalmaskodunk, Az által, a ki minket szeretett… ”, v. ö. Júd6.

III. ÁLLÍTÁS. *A könyv egy egység. Az emberi viselkedés és az isteni erkölcsi kormányzás alapleveit tárja fel fokozatosan: a gyertyatartóktól átmegyünk a pecsétekhez, a pecsétektől a trombitákhoz, stb.*

4. fejezet: Amint haladunk előre az Apokalipszisben, úgy tárul fel egyre jobban és jobban a nagy végkifejlet

A Jelenések könyve belső, szerves egységet mutat. Megismertet minket az emberi viselkedés és az isteni erkölcsi kormányzás alapelveivel. Ezek az alapelvek mindig és mindenhol jelen vannak. Ezért ez a könyv időszerű 1950-ben. Időszerű volt 1000-ben. S ötven, vagy száz év múlva még mindig időszerű lesz. Ráilleszthető Európa, Amerika, Ázsia, de minden kontinens egyházára.

Bárhol, ahol gyülekezet van, ott a gyertyatartó, vagy fényhordozó szerepét játssza, hogy lássuk Krisztusnak a sötétségben világító fényét, 1-3. fejezetek.

Valahol csak megtörténik ez,a világ gyűlöli a egyházat: a sötétség tiltakozik az ellen, hogy a világosság legyőzze. Üldöztetés következik, és mindenféle megpróbáltatás, 4-7. fejezetek. Ezeket a megpróbáltatásokat azonban az egyházból származó jó legyőzi. A trón mindig a mennyben van, sohasem a Földön. A hívők mindig győztesek. Ők kijönnek a nagy nyomorúságból.

Bármikor és bárhol üldözik is az egyházat, az Úr hallja és megválaszolja üldözött gyermekeinek imáját. Látja mártír szentjeinek vérét. Ezért az ítélet trombitái figyelmeztetik a gonoszokat, 8-11. fejezetek.

Ez a küzdelem a felszínen – az egyház és a világ között – mindig a Krisztus és a sárkány közötti mélyebb küzdelem megjelenése, 12-14. fejezetek.

A megátalkodottak számára a végső harag poharai követik az ítélet trombitáit, 15-16. fejezetek. Ez igaz ma, igaz volt tegnap és igaz lesz holnap is, éljünk bár Afrikában, Európában, vagy Amerikában.

A Sátán és segítőtársai mindig győzteseknek látszanak, de valójában mindig legyőzöttek, 17-19, valamint 20-22. fejezetek.

Így értelmezve – s meg vagyunk róla győződve, hogy ez az egyetlen tartható álláspont – az Apokalipszis valóban nagyon egyszerű. Egyszerű, de mégis a legalaposabb. Valódi történelemfilozófiát ad nekünk! Megmutatja nekünk az emberi és a sátáni viselkedés, valamint az isteni erkölcsi kormányzás alapelveit, azok állandó megnyilvánulása közepette. Jelzi, miképpen kell értelmeznünk az újságjainkban olvasott híreket, valamint a történelemkönyvekben olvasott eseményeket.

Láttuk, hogy a világtörténelmen keresztül a végső harag poharai mindig követik az ítélet trombitáit, valahányszor csak nem figyelnek azokra. A sorrend soha nem fordul meg.[53] A trombiták *figyelmeztetnek*. A poharak *kitöltetnek*.

A végítéletben továbbá, ezek a haragpoharak teljességgel kitöltetnek a megátalkodott, megkeményedett bűnösökre. Hasonlóképpen, „Babilon" elbukik, valahányszor egy világbirodalom – akár Babilónia, akár Asszíria, vagy Róma – elbukik. Babilon nagy és végső bukása a mi Urunk második, ítéletes eljövetelével összefüggésben következik be.

Így felfogva észrevesszük, hogy az Apokalipszis utolsó szakasza, noha szinkronban van a többi szakasszal és alkalmazható a történelem egész menetére, *főleg* azt írja le, ami a végítélettel kapcsolatosan zajlik majd.

Ezért bár az Apokalipszis minden szakasza párhuzamosan fut és lefedi a Krisztus első és második eljövetele közötti teljes időszakot, továbbá az Ószövetségben gyökerezik, mégis van bizonyos fokú előrelépés. Ezalatt ezt értjük: minél közelebb jutunk a könyv végéhez, annál jobban irányul figyelmünk a végítéletre, valamint az utána következő eseményekre.

[53] R. C. Lenski, id. mű, 267. oldal

A hét szakasz, mondhatni, emelkedő, a csúcspont felé haladó sorrendben van. Ez a könyv lépcsőzetes fejlődést mutat az eszkatológiai hangsúlyban.[54]

Az Apokalipszis gondos vizsgálata ezt világossá teszi. Az első szakaszban – Krisztus a hét arany gyertyatartó között – nincs több, mint puszta *bejelentése* Krisztus ítéletes eljövetelének, 1:7. Az ítélet *leírásával* nem találkozunk. A második szakaszban – 4-7. fejezetek – a végítélet nem csak *be van jelentve*, de határozottan be is van *mutatva*: felvillan számunkra annak a borzalomnak a szikrája, ami a hitetleneket eltölti, mikor meglátják a hozzájuk érkező Bírót, 6:12 és azt követő versek. De ez minden. Megint semmi leírás. Néhány vers a végítélet utáni győztes egyház leírásának van szentelve, 7:9 és azt követő versek. A következő látomás – 8-11. fejezetek – hasonlóképpen a végítéletet és a megváltottak örömét mutatja be, 11:15 és azt követő versek.

Amint átlépünk azonban a könyv második nagy részéhez, változás áll be. Ennek a fő résznek a legelső szakaszában találjuk a végítélet valódi *leírását*, 14:14 és azt követő versek. Ez azonban egy *jelképes* bemutatás. A kettős aratás jelképe alatt van bemutatva nekünk a végítélet. A következő látomás – 15-16. fejezetek – írja le Isten haragjának végső kiáradását, így ez a szakasz, jóllehet párhuzamos a többivel, bizonyos értelemben a végítéletet írja le. A következő szakaszban – Babilon bukása, 17-19. fejezetek – ez a hangsúly Krisztus második, ítéletes eljövetelén, valamint ennek jelentésén mind a világ, mind az egyház számára, mely egyszerre harcoló és győztes, még nagyobb, még kiemeltebb. Lásd főleg 19:11-12. A hetedik, vagy utolsó szakasz -20-22. fejezetek – nemcsak a végítéletet *írja le*, de sokat el is vet a korábbi látomások szimbolizmusából. Semmi sem homályos, vagy határozatlan és csak kevés dolog van szimbolizmusba öltöztetve, 20:12 és azt követő oldalak. A megváltottak örömét az új égen és új földön sokkal részletesebben írja le, mint mondjuk a 7:9 és azt követő versek. A könyv elérte dicsőséges csúcspontját.

IV. ÁLLÍTÁS. *Az Apokalipszis hét szakasza emelkedő, a csúcspont felé haladó sorrendbe rendezett. Előrelépés van az eszkatológiai hangsúlyban: a végítélet először BE VAN JELENTVE; majd BE VAN MUTATVA; végül LE VAN ÍRVA. Hasonlóképpen az új ég és az új föld teljesebben vannak leírva a legutolsó szakaszban, mint bármelyik megelőzőben.*

[54] J. P. Lange, *The Revelation of John*, a Commentary on the Holy Scriptures-ben, ÚSZ. X. kötet, 81. oldal, lásd még 5. oldal, B. B. Warfield, *Biblical Doctrines*, 645. oldal

5. fejezet: Az Apokalipszis Isten hangosfilmje!

A Jelenések könyve képek sorozata. A képek mozognak. Telve vannak cselekvéssel. Minden állandó mozgásban van. Látsz egy képet. Ez hamarosan helyet ad a következőnek, majd a következőnek, majd megint a következőnek. Ha tényleg meg akarod érteni a könyvet, azt kell képzelned, hogy mozifilmet látunk. Készen állsz? Induljunk, s ezt látod:

Hét arany gyertyatartó. Cselekvés, mozgás: valaki sétál a gyertyatartók között. Hosszú ruhát visel, a mellénél aranyövvel. Haja fehér, mint a hó, a szemei olyanok, mint a tűzláng. A balkezében hét csillag van, a szájából kétélű, éles kard jön ki. Aztán változik a kép. Látunk egy szivárvánnyal körülvett trónt. A trónból villámlások, mennydörgések és szózatok jönnek ki. A trónon ülő jobb kezében van egy hét pecséttel lezárt tekercs. Most valaki közeledik a trónhoz. Kicsoda Ő? A Júda törzséből származó oroszlán. Átveszi a tekercset. Ebben a pillanatban a trón körüli négy lény és a huszonnégy vén leesik a Bárány előtt. Mindegyiküknél hárfa, és füstölőszerrel teli aranycsésze van. Figyelj csak: új éneket énekelnek. S amint elhalkul a zene, négy lovat látunk: fehéret, vöröset, feketét és fakót. Figyeld meg a lovasokat is. Nézd meg, mit cselekednek. Látjuk, ahogyan az emberek egymást ölik, ahogy ezek a lovasok és lovasaik haladnak előre. Egyesek éheseknek látszanak. Sőt, úgy tűnik, éheznek. Másokat a fenevadak taposnak a földre. Most látjuk a lemészároltak lelkeit. Hangos szóval kiáltanak az oltár alatt. Majd a Nap olyan sötét lesz, mint egy szőrzsák. Az egész Hold vérszínűvé válik. Az ég feltekeredik, mint egy tekercs. Minden hegy és sziget elmozdul a helyéről. Az emberek – közöttük királyok, nemesek, hivatalnokok, gazdagok és szegények egyformán – a barlangokba és a sziklahasadékokba bújnak. Most négy angyal tartja vissza a négy szelet, hogy azok ne okozzanak azonnali károkat bárminek a földön, vagy a tengeren. Most száznegyvennégyezer embert elpecsételnek. Majd egy hatalmas tömeg, amit senki sem tud megszámolni, tűnik fel a Föld minden nemzetéből és régiójából, pálmaágakkal a kezükben. Mit csinálnak? Hangos szóval ezt kiáltják:

„Az idvesség a mi Istenünké, a ki a királyiszékben ül, és a Bárányé!” S most jön hét angyal hét trombitával. Egy további angyal illatáldozat gerjesztésével foglalatoskodik. A füstölőt megtölti tűzzel, majd leveti a Földre. Ezután mennydörgések, szózatok, villámlások és földrengések következnek.

Minek folytatnánk? Az elképzelés így is világos. Az egész könyv változó színeket, mozgó képeket, aktív szimbólumokat tartalmaz.[55] Azonkívül ott vannak a zajok, hangok, dalok, válaszok, kórusok. V. ö. 4:8-11, 5:9-10, 5:12-14, 11:15-18, 12:10, 15:3-4.19:1-8, 22:17.[56] Ez, mondhatni egy „hangosfilm”.

Felmerül a kérdés: mit jelentenek ezek a képek? Hogyan fogjuk ezeket magyarázni? A kérdés megválaszolásához tegyünk egy kis kitérőt. Természetesen emlékszel az irgalmas samaritánus példájára, Lk10. Nos, vannak néhányan, akik ezt a gyönyörű történetet az alábbiak szerint értelmeznék:

„A Jeruzsálemből Jerikóba menő ember Ádámot az emberi faj fejét jelképezi. Elhagyta a mennyei várost, és úton van a földi, evilági város felé. Miután azonban a vágyaival a Föld felé fordult, rablók kezébe esik, azaz a Sátán és a gonosz angyalai legyőzik. Ezek a rablók megfosztják őt az eredeti igazságossága ruházatától. Jól meg is verik, és félholtan (igen *félholtan*!) hagyják a bűneiben. A pap és a levita a törvényt és az áldozatokat jelképezi. Ezek nem menthetik meg a bűnöst. Ezek képtelenek rá, hogy segítsenek. De a jó samaritánus, nevezetesen Jézus Krisztus, ugyanazon az úton utazik és segít a bűnösnek. Kimossa a sebeit a

[55] Figyeljük meg a könyv nyitóversét: „hogy megmutassa az ő szolgáinak, a miknek meg kell lenniök hamar: Ő pedig elküldvén azt az ő angyala által, megjelenté”. S Greijdanus, *De Openbaring des Heeren aan Johannes,* a Korte Verklaring-ban, 21. oldal. V. ö. Jn12:33, 21:19.

[56] S. L. Morris, *The Drama of Christianity*, 32, 46 stb. oldalak

Szentlélek olajával és a borral, nevezetesen az Ő áldozatának vérével. Azután felteszi a szegény embert a saját öszvérére, azaz a saját igazságosságának érdemeire(!). Elviszi a szegény embert egy fogadóba, ad a fogadósnak két aranyat, azaz az Ígét és a sákramentumokat, avégett, hogy ezekkel elláthassa a szegény bűnös lelki szükségleteit. Ezután az irgalmas samaritánus távozik, de megígéri, hogy visszajön".

Nos, kedves olvasóm, ha olyan a mentalitásod, hogy élvezeted leled az efféle lelkiző magyarázatokban, akkor akár most azonnal be is csukhatod ezt a könyvet. Soha nem fogod valóban megérteni a mi Urunk példázatait. S a Jelenések könyvét sem leszel képes megérteni. Hadd emeljük ki a tényt, hogy ez a magyarázat az elejétől a végéig rossz. Teljességgel rossz azt kérdezni: mit jelen a rablók közé került szegény ember, a pap, a levita, az irgalmas samaritánus, a bor, az olaj, az öszvér, a fogadó, a két arany. Eme dolgok egyikének sincs egyáltalán semmiféle „mélyebb" lelki jelentése! Ha az öszvért spiritualizálni kell, ki fogja meghatározni a pontos jelentését? S mi a helyzet a két arannyal? Vajon ezek a két sákramentumot jelképezik, vagy talán az Ó- és Újszövetséget? Ki fogja ezt meghatározni? A szövegkörnyezet, melyben a példázat elhangzik, semmit sem mond erről. S mivel a szövegkörnyezet nem mond semmit, nekünk sem szabad semmit mondanunk!

Biztos, hogy a példázat valamennyi elemének, a bornak, az olajnak, a papnak, a levitának, a fogadónak, a két aranynak, stb. megvannak a maguk értékei. Mindezek a példázathoz tartoznak. Nélkülük a példabeszéd nem volna teljes, és nem volna jelentése. De nem szabad különálló lelki jelentést tulajdonítanunk ezeknek az elemeknek. Ezek egyszerűen arra szolgálnak, hogy a példázatot teljessé tegyék. Aztán, ha egyszer elolvastad az egész példázatot, meg kell kérdezned: mi ennek a példázatnak a jelentése *egészében véve*?[57] Mindegyik példázat egyetlen központi leckét tanít. A szövegkörnyezet valamelyes tanulmányozása rendszerint tökéletesen világossá teszi ezt az egyetlen központi leckét. A Lk10:25-29, valamint 36-37 fényében látjuk, hogy ennek a szép történetnek a jelentése ez: ahelyett, hogy azt kérdezgetnénk, „Ki az én felebarátom?", nekünk kell a felebarátjának lenni mindenkinek, akiket csak az utunkba hoz az Úr.

Nos, valami hasonló igaz az Apokalipszis jelképeinek értelmezésére is. Senkinek sem szabad túlhangsúlyoznia a részleteket. Senkinek sem szabad azt kérdeznie, hogy a mélység kútjából feljövő sáskáknál, 9:1-11, mi a hajuk, a fogaik, a mellvédjeik, stb. jelentése? Ezalatt azt értjük, hogy nem szabad felkapni egy jelképet, elvesztvén az egységet. Ezek a részletek pontosan úgy tartoznak a képhez, mint az öszvér, a bor, az olaj, stb. tartoznak az irgalmas samaritánushoz. Másodszor, mi a központi jelentése ennek a képnek?[58]

A részletek rendszerint[59] a képhez, a jelképhez tartoznak. Ne próbálj „mélyebb" értelmet adni a részleteknek, kivéve ha ezeknek a részleteknek a magyarázata szükséges a jelkép *központi eszméje* teljes jelentésének felszínre hozatalához. Azaz, az új Jeruzsálem jelképében, 21-22. fejezetek, *a központi eszme az Istennel való tökéletes közösség*. A részletek – a fal, az alapok, a kapuk, a folyó, stb. – ennek a közösségnek a dicsőséges jellegét írják le. Ahogyan a példázatban, úgy itt is a szövegkörnyezet segít megmagyarázni a kép jelentését. Az összes részlet alapos tanulmányozása is szükséges annak megállapításához, hogy mi a központi gondolat.

V. ÁLLÍTÁS. *A könyv szerkezete mozgó képeket tartalmaz. A képekhez tartozó részletek jelentését annak központi gondolatával összhangban kell megállapítani. Két kérdést kell feltennünk. Először: mi az egész kép? Másodszor: mi az uralkodó (túlsúlyban levő) jelentése?*

Ha ezt leszögeztük, azonnal felmerül egy másik kérdés. Tegyük fel, hogy a jelképet *egészében* kell értelmeznünk, részleteit pedig *az egésszel összhangban*, de akkor mit jelent a

[57] W. M. Taylor, *The Parables of Our Savior*, 14. oldal
[58] A. Pieters, *The Lamb, The Woman and The Dragon*, 71. oldal
[59] B. B. Warfield, *Biblical Doctrines*, 646. oldal

jelkép? Adott történelmi eseményre, konkrét történésre, a kronológia valamely részletére, talán egy fontos dátumra vonatkozik?

Ebben a vonatkozásban helyes különbséget tenni kétfajta jelkép között. Léteznek jelképek, melyek az újszövetségi korszak kezdetét, vagy végét írják le. Így például a ragyogó asszony, aki fiút, fiú-magzatot szült, az egyházra utal, mely megszüli Krisztust, az Ő emberi természetét, 12:1-5. A kettős aratás pedig, 14:15 és azt követő versek a végítéletre, arra az egyetlen nagy eseményre utal.

Vannak azonban más jelképek is, nevezetesen azok, amelyek látszólag Krisztus első és második eljövetele közé esnek. Olyan jelképekre gondolunk, mint például a gyertyatartók, a pecsétek, a trombiták, a poharak, stb. Vajon ezek a jelképek konkrét eseményekre vonatkoznak, egyszeri történésekre, dátumokra, személyekre a történelemben? Ha igen, akkor azt is nyugodtan elismerhetjük, hogy nem tudjuk értelmezni őket.[60] Mert a történelem sok ezer dátuma, esemény és személy között, melyek hasonlóságot mutatnak a kérdéses jelképpel, ki képes kiválasztani azt az egyetlen dátumot, eseményt, vagy személyt, ami ezzel a konkrét jelképpel volt előre jelezve? Az eredmény zűrzavar. „Magyarázatok” ezrei, de semmi bizonyosság. S az Apokalipszis csukott könyv marad.

Mi mégsem hisszük, hogy ez egy csukott könyv. Teljesen meg vagyunk arról győződve, hogy ez egy *kijelentés*, egy *felfedés*. Ezért a magyarázathoz valamiféle más szabály után kell néznünk.

Azt valljuk, hogy ez a szabály messze áll attól, hogy mintegy rá legyen kényszerítve a jelképekre, sőt inkább azoktól származik! Maguknak a jelképeknek az alapján, amiképpen le vannak írva az Apokalipszisben, jutunk erre a nagyon fontos következtetésre, nevezetesen hogy a pecsétek, a trombiták, a poharak, és más hasonló képek nem a történelem konkrét eseményeire, vagy részleteire vonatkoznak, hanem *alapelvekre, melyek az egész világtörténelem során, de különösen az újszövetségi korban mindvégig működnek.*

Vegyük először is azt észre, hogy a szféra, melyben ezek a pecsétek, trombiták és poharak működnek, rendkívül kiterjedt. Ezek a jelképek kihatással vannak sorrendben a Föld negyedrészére, a Föld harmadrészére, a tengerre, a fákra, az egész földre, stb. Lásd a 6, 8-9, 16. fejezeteket. Nos, ez aligha lehetne igaz, ha minden egyes pecsét, trombita, vagy pohár mindössze egyetlen eseményre vonatkoznak a történelemben, ami egy konkrét dátummal megy végbe egy konkrét helyszínen. Ha azonban ezeket a jelképeket úgy értelmezzük, mint teljes eseménysorozatokat a korszak elejétől a végéig, a szféra leírásai, melyekben ezek a jelképek működnek, elkezdenek értelmet nyerni. Így például magyarázhatjuk a „tűzzel égő nagy hegyet”, ami „belevetteték a tengerbe” úgy, hogy ez az összes tengerparti katasztrófát jelenti végig az egész korszak során.

Aztán ezek a jelképek nemcsak egyetlen, nagyon kisszámú embercsoportra vannak kihatással, hanem megszámlálhatatlanul nagy tömegekre. A trombiták például *az emberiségre* hatnak. Nem pusztán egyes, Európában élő népeket érintenek, akik véletlenül összevesztek a pápával. Olvassuk el a 9:20-at: „ A többi emberek pedig, a kik meg nem ölettek e csapásokkal…” Ez a leírás még ennél is általánosabb, mert ezek a jelképek szemlátomást nemcsak az egy adott korban élő összes hitetlent érintik, hanem az összes előző generációt is. Figyeljük meg a 16:6-ot: „… szentek és próféták vérét ontották”. Nem kerülhetjük el a benyomást, miszerint a jelképek *eseménysorozatokra* vonatkoznak, az emberi és a sátáni viselkedés, valamint az isteni erkölcsi kormányzás alapelveire. Olyan dolgokra vonatkoznak, melyek újra és újra megtörténnek, így a Jelenések könyve mindig időszerű. A jelképek olyan viselkedési és isteni erkölcsi kormányzási alapelveket írnak le, melyek manapság ugyanúgy fennállnak, mint az első század során.

Ebben a vonatkozásban ne feledkezzünk meg arról, hogy a eme eseménysorozatok mindegyike – akár a gyertyatartók, akár a pecsétek, a trombiták, vagy poharak – látszólag azt

[60] A. Pieters, id. mű, 132. és azt követő oldalak

a hosszú időszakot fedik le, mely a mi Megváltónk első eljövetelével kezdődött és a másodikkal ér véget.[61] Ez jobban összhangban látszik állani azzal az elképzeléssel is, hogy a jelképek állandóan működő alapelvekre vonatkoznak, semmint azzal az elmélettel, hogy egyszeri, elszigetelt eseményeket jelentenek Európában.

Aztán nem szabad szem elől tévesztenünk azt sem, hogy a jelképek rendszerint *hetes* csoportokban bukkannak fel. A hetes szám ötvennégy alkalommal fordul elő. A könyv hét gyülekezetnek szól, melyeket a hét gyertyatartó jelképez. Hét csillag jelképezi a hét gyülekezet angyalait. Isten hét lelkét a hét lámpatartó ábrázolja. Azután: hét pecsét, hétszemű és hétszarvú bárány. Hét angyal fúj meg hét trombitát. Hét másik angyal tölti ki a harag hét poharát, melyek a hét utolsó csapással vannak tele. Hét mennydörgés szaváról olvasunk, a tengerből feljövő fenevadnak hét feje van, hét hegy, hét király, stb.[62]

Nos, a hetes szám a teljességet jelenti. Nagyon jól harmonizál azzal az elképzeléssel, hogy a számok arra az emberi viselkedésre és az isteni kormányzásra vonatkoznak, amelyek mindig működésben vannak, az egész korszakon keresztül.

Utolsó bizonyítékunk talán a legmeggyőzőbb. Állandóan észben kell tartanunk, hogy Istennek és a látnoknak a *célja* az, hogy bölccsé tegyen az üdvösségre. A könyvnek erkölcsi, lelki célja van. S ha ezek a jelképek pusztán elszigetelt, jövőbeni eseményeket jelentenek és jeleznek előre, akkor valaki kíváncsisága ugyan kielégíthető, de aligha lehet mondani, hogy az emberek általánosságban *okulnak*. Másrészt viszont ha hisszük, hogy a könyv annak az isteni kormányzásnak az alapelveit mutatja be, mely állandóan működésben van, úgy bármely korban is élünk, látjuk Isten kezét a történelemben, látjuk, amint hatalmas karja véd minket és győzelmet ad a mi Urunk Jézus Krisztuson keresztül, akkor – és csak akkor, – okulunk és vigasztalódunk.[63]

VI. ÁLLÍTÁS. *A pecsétek, a trombiták, a harag poharai és a hasonló jelképek nem konkrét eseményekre, egyes történésekre, a történelem részleteire vonatkoznak, hanem – az emberi viselkedés és az isteni erkölcsi kormányzás – alapelveire, melyek a világtörténelem során mindvégig, s főként az újszövetségi korban működnek.*[64]

---

[61] Lásd a 2. fejezetet

[62] Az Apokalipszisben szereplő egyéb számok: ½, 1, 2, 3, 3 ½, 4, 5, 6, 10, 12, 24, 244, 666, 1000, 1260, 1600, 7000, 12000, 144000, 100000000, 200000000. Lásd C. F. Wishart, *The Book of Day*, 19. és azt követő oldalak, nagyon jó elemzés az Apokalipszisben található számok jelentőségéről

[63] B. B. Warfield, id. mű, 646. oldal

[64] V. ö. még: S. Greijdanus, *Korte Verklaring*, 144. oldal, ugyanő, *Kommentaar*, XIV. kötet, 188. oldal, id. A. Kuyper, *E. Voto*, II. kötet, 284-287. oldal, W. Milligan, az *Expositor's Bibliában*, VI. kötet, 860, 867. oldalak, S. L. Morris, id. mű, 65. oldal, H. B. Swete, *The Apocalypse of St. John*, CCXVI. oldal, C. F. Wishart, *The Book of Day,*, 42. oldal

6. fejezet: Az Apokalipszis a kortárs körülményekben, a Szentírásban, a közvetlen speciális kijelentésben gyökerezik!

Soha nem leszünk képesek megérteni a Jelenések könyvét mindaddig, amíg nem a kortárs események fényében értelmezzük. Mindig meg kell kérdeznünk: Miképpen értelmezték ezt a könyvet első olvasói?[65] Komoly erőfeszítést kell tennünk azoknak a feltételeknek és körülményeknek a megértéséhez, amelyekből ez a prófécia kinőtt. Az Apokalipszis közvetlen célja az i. sz. első századi üldözött hívők remegő szíveinek a felövezése, s megerősítésük, hogy hűvös nyugalommal és rendíthetetlen hűséggel tartsanak ki Krisztus mellett.[66] Ezért ennek a dicsőséges próféciának minden bekezdése tele van jelentőséggel, tanítással és vigasztalással a prokonzuli Ázsia hét gyülekezete számára. A könyv válasz annak a konkrét napnak a kiáltó szükségre, s nekünk meg kell engednünk, hogy a kortárs körülmények vessenek világosságot a jelképeire és a jóslataira. Igaz, a leghangsúlyosabban igaz, hogy ennek a könyvnek van üzenete a ma számára,[67] de soha nem leszünk képesek megérteni, hogy „mit mond a Lélek a gyülekezeteknek" ma, amíg nem tanulmányozzuk először az i. sz. első századi „Ázsia" gyülekezeteinek speciális szükségleteit és körülményeit.

Úgy találjuk tehát, hogy az Apokalipszis tele van a kortárs eseményekre és körülményekre való utalással. A hívőket, komolyan, keservesen üldözték. Vérüket ontották, 1:9, 7:14, 6:10, 16:6, 17:6, 19:2. Egyeseket komor pincebörtönökbe zártak, vagy tömlöcbe vetni készültek, 2:10. Éhséget, szomjúságot, éhínséget szenvedtek el, 6:8, 7:16. Egyeseket vadállatok elé vetettek, 6:8. Sokakat lefejeztek, 20:4. Pergamonban megölték Antipászt, 2:13. Jánost Pathmosz szigetére száműzték, 1:9. A római *kormányzat* buzdította az üldözést, *császárkultusza* ösztönözte a hamis vallást, *fővárosa* a vágyak központja volt, 13:7, 15, 17:18. A hamis tanítók és szekták zaklatták a gyülekezeteket, 2:2, 14, 20, 24. Mindazonáltal az igazi hívők Krisztus világosságával világítottak a babona és a hitetlenség sötétségében. Filadelfiában „megnyílt az ajtó", 3:8.

Nos mindezen dolgok ténylegesek voltak: tények voltak – sok közülük *kemény* tény – annak a kornak és azoknak a napoknak az egyházában. Ezeket a hívőket nem elsősorban Hitler, a balkáni háborúk, a Nemzeti Újjáépítési Bizottság, vagy az 1952-es elnökválasztási kampány érdekelte. De nagyon érdekelte őket a fény és a sötétség, az egyház és a világ, Krisztus és a sárkány, az igazság és a hamisság között dúló küzdelem. Az Apokalipszis válasz ezeknek az üldözött, súlyosan megszomorodott hívőknek a kiáltó szükségleteire.[68]

Ez nem azt jelenti, hogy a látnok csak a saját történelmi horizontján belüli dolgokra korlátozódott. Emlékezzünk: a könyv valódi Szerzője nem János apostol, hanem Maga a mindenható Isten. Amint azt bőségesen bizonyítottuk, a könyv lefedi az egész korszakot, és hozzánk ugyanúgy szól, mint az i. sz. első századi hívőkhöz. *Megírásának oka* azonban az első századi keresztyének szükségletei és szenvedései voltak. Határozottan a kortárs eseményekben és körülményekben *gyökerezik*, s azokkal harmóniában kell magyarázni. Meg kell hagyni, olyan erőkről beszél, melyek állandóan működésben vannak a világ történelme során – például, a fenevad – de ezeket olyan fogalmakkal tárgyalja, melyek azokat a kortárs formákat fejezik ki, amelyekben ezek az erők megnyilvánultak – például Róma.

---

[65] Ez természetesen igaz minden profetikus könyvet illetően. Lásd G. Ch. Aalders, *Het Herstel van Israel volgens het Oude Testament*, 32. oldal

[66] Lásd az 1. fejezetet.

[67] Lásd az 1. fejezetet.

[68] H. Cowles, *The Revelation of John*, 43. oldal, A. Pieters, *The Lamb, The Woman and The Dragon*, 67. és azt követő oldalak, H. B. Swete, *The Apocalypse of St. John*, CCXIII. oldal

VI. ÁLLÍTÁS. *Az Apokalipszis kortárs eseményekben és körülményekben gyökerezik. Jelképeit azoknak az állapotoknak a fényében kell értelmezni, melyek a könyv megírásának idejében álltak fenn.*

A könyvet tehát hátterének fényében kell magyaráznunk. Igen furcsa azonban, hogy pontosan azok a magyarázók, akik erősen ragaszkodnak ehhez, mulasztják el érvényre juttatni épp ezt az alapelvet.[69] Ők, mondhatni, csak a termőföldet látják: a kortárs eseményeket és körülményeket. Van azonban altalaj is. S az Apokalipszis szilárdan gyökerezik ebben az altalajban! Utalunk itt a szent írásokra. A látnok elméje, mondhatni, telve volt ezekkel az írásokkal. Teljes mértékben ismerte azokat. *Megélte* azokat. El voltak rejtve a szívében. Valljuk tehát, hogy az Apokalipszis nemcsak a kortárs események termőtalajában, hanem a szent írások altalajában is, sőt különösen ott gyökerezik. Meg kell hagyni, a konkrét napok és kor eseményei, melyben János élt, meghatározták bizonyos fokig azt a termőtalajt, amibe ez a prófécia vettetett. Mindazonáltal ezek nem hasonlíthatók a történelem és a prófécia ama korszakaihoz, melyeket a látnok olyan jól ismert. Ezt a könyvet nemcsak a külső események fényében kell magyaráznunk, hanem az egész vallásos örökség fényében is, amit az abban a korban élt hívők tartottak tiszteletben, amikor ezeket a látomásokat látták és feljegyezték.

Hadd adjunk egy nagyon szembeöltő példát. Mikor a Jel13:1-10-et tanulmányozzuk, azonnal észrevesszük, hogy szimbolizmusa a Dán7:2-8-ban gyökerezik. Mindkét esetben ugyanazokat az állatokat említik, jóllehet Dánielnél ezek egyenként, egymás után jelennek meg, az Apokalipszisben pedig egyszerre. Azaz, utóbbi egy összetett vadállatot mutat be nekünk. Ez „hasonló vala a párduczhoz, és az ő lábai, mint a medvéé, és az ő szája, mint az oroszlán szája…” Nos, Dánielnél ezek a vadállatok – az oroszlán, a medve, a párduc és a „nevenincs” – nem királyokat, hanem királyságokat jelentenek, az Isten népe ellen támadó birodalmakat. A világhatalomra utalnak négy egymást követő megnyilvánulási fázisban. Nos, mi logikusabb, mint azt feltételezni, hogy az Apokalipszis összetett vadállata ugyanezt jelenti és az antikrisztusi hatalomra, az antikrisztusi üldöző mozgalomra utal annak egymást követő fázisaiban és megtestesüléseiben? Erről a fenevadról azt olvassuk, hogy öt feje elesett, mikor az apostol látta a látomást. Egyik pont akkor emelkedett fel, nevezetesen a hatodik. A másik még nem jött el, 17:9. Nos, a Dániel könyvével való összehasonlítás alapján nem eléggé nyilvánvaló, hogy az Apokalipszis eme összetett vadállatának azokat a birodalmakat kell jelentenie, melyekben a világ üldöző hatalma a maga egymásutániságában megtestesült? Például az ókori Babilon,[70] Asszíria, az új Babilon, a Méd-perzsa Birodalom, a Görög-makedón Birodalom, és Róma. Mégis sok magyarázó, akik ragaszkodnak az Apokalipszisnek a kortárs háttere fényében történő magyarázatához, ezeket a fejeket konkrét uralkodóknak tartják, nevezetesen Julius Caesarnak, Augustusnak, Tiberiusnak, Caligulának, Claudiusnak és Nérónak. Ezek a magyarázók nem veszik kellőképen figyelembe az Apokalipszis ószövetségi gyökereit. Ők csak a kortárs történelem termőtalaját látják. Elfelejtik, hogy létezik altalaj is, a szent írások.

Hagyjuk, hogy a Biblia magyarázza a Bibliát.

Először és mindenekelőtt, érvényre kell juttatnunk azt a közvetlen szövegkörnyezetet, melyben az adott igevers előfordul. Ezt gyakorta elfelejtik. Mégis, amíg a különböző szimbólumokat azzal a szövegkörnyezettel összhangban értelmezzük, melyben előfordulnak, soha nem fogjuk meglátni a könyvet jellemző csodálatos, szerves egységet.[71] El fogjuk veszíteni a beszélgetés „fonalát”.

Ha egyszer a szövegkörnyezetet pontosan meghatároztuk, s megadtuk neki, ami jár, a párhuzamos igehelyeket kell megvizsgálnunk. Először és mindenekelőtt a párhuzamok

---

[69] Ez a preteristák alapvető hibája, Lásd 1. fejezet 1. lábjegyzet.

[70] S. Greijdanus, *De Openbaring des Heeren aan Johannes*, a *Korte Verklaring der Heilige Schrift*-ben, 258. oldal. Ezt a magyarázatot szokták adni erre a kivételre, hogy egyesek Egyiptommal helyettesítik Ó-Babilont.

[71] Lásd a 3. fejezetet.

magában az Apokalipszisben vannak! Mikor például a Jelenések 20-at magarázzuk annak fényében, ami bizonyos vonatkozásban vele párhuzamos a Jelenések 12-ben, a jelentés sokkal világosabbá válik. A kérdést, hogy mikor lett a gonosz megkötözve, nem lesz túlságosan nehéz megválaszolni.

Azután, párhuzamos igeverseket találunk az Újszövetség más könyveiben is. Néhányat ezek közül, melyek János evangéliumában vannak, már jeleztünk.[72] Vannak mások is a szinoptikus evangéliumokban. A legszembeötlőbb újszövetségi párhuzamok közé sorolhatjuk az alábbiakat:

Jelenések	
1:3	Mt24:6, Lk21:9
1:5	Kol1:18
1:7	Mt24:30
1:16	Mt17:2
2:10	Jak1:12
2:20-24	Csel15:28
3:3	Mt24:42
3:5	Mt10:32
6	Mt24, Lk21
12:9	Lk10:18
13:8	1Pt1:19-20
14:4	Lk9:57
16:19	1Tim6:15
17:14	1Pt5:13
18:4	2Kor6:17, Ef5:11
18:24	Lk11:50
21:4-5	2Kor5:17
22:21	Ef6:24

Végül, az Apokalipszis „be van áztatva” az Ószövetség gondolataiba és képeibe.[73] Soroljunk itt fel csak néhányat, melyek a formájukat illetően az Ószövetségben találhatók mintájára készült és abban gyökerezik:

JELENÉSEK FEJEZET	
1. Az Emberfiának leírása	Dán7:9, és azt követő, 10:5-6, Ez1:7, 26 és azt követő, 43:2
2.	Figyeljünk meg olyan ószövetségi kifejezéseket, mint az élet fája, Isten Paradicsoma, Bálám és Bálák, Jézabel, vasvessző
3. Az élet könyve. Dávid kulcsai	2Móz32:33, Zsolt 69:29, Mal3:16, Ézs22:22
4. A mennyei trón. A négy élőlény	Ézs6:1, Ez1:26, 28 Ez1:10, 10:14, Ézs6:1
5. A tekercs A Júda törzséből származó oroszlán	Ez2:9, Zak5:1-3 1Móz49:9, Ézs11:10
6. A lovak és lovasaik	Zsolt45:4-5, Zak1:8, 6:3
7. A pecsétek A megváltottal áldott mivolta	Ez9:4 Ézs49:10, 25:8, Jer2:13, 31:16, Ez34:23
8-9. Az ítélet trombitái	2Móz7, a csapások

[72] Lásd az 1. fejezetet.

[73] J. B. Lightfoot, *St. Paul's Epistle to the Galatians*, 361. oldal, J. Orr, a *Revelation of John* című cikk az I.S.B.E.-ben, A. Pieters, id. mű, 72. oldal, A. T. Robertson, *Syllabus for N. T. Study,* 254. oldal, H. B. Swete, idézett mű, CXXXIX. és azt követő oldalak, Westcott and Hort, *The New Testament in Greek*, 612. és azt követő oldalak, C. F. Wishart, *The Book of Day*, 14. és azt követő oldalak

10. Az esküt tevő angyal A kis könyv	Dán12:7 Ez2:9, 3:4
11. A mérőnád A két tanúbizonyság	Ez40:3, Zak2:1 és azt követő Zak4:2 és azt követő
12. Az asszony, a gyermek, a sárkány Mihály	1Móz3:15, Zsolt2:9 Dán10:13, 21
13. A tengerből feljövő vadállat	Dán7:2, 2:31
14. A fehér felhőn ülő, Emberfiához hasonló A borsajtó	Dán7:13, 10:16 Ézs63:3
15. Mózes éneke	2Móz15
16. Armageddon	Bír5, 2Kón35
17-19. Babilon bukása A madarak meghívása	Ézs13, 14, 21, 46, 47, 48, Jer25, 50, 51, Dán2, 7, Hab3, v. ö. még Ez27 – Tírus bukása Ez39:17-20
20. Góg és Magóg Az ítélet könyvei	1Móz10:2, Ez38, 39 Dán7:10, 12:1, Zsolt69:29
21. Az új és az új föld Az új Jeruzsálem	Ézs65:17 és azt követő, 66:22 és azt követő Ez48:30 és azt követő
22. Az élet vizének folyója, az élet fája	1Móz2, Ez47:1-12

S ez csak a kezdet. Westcott és Hort majdnem négyszáz (!) utalást, vagy hasonlóságot ad meg az Ószövetséggel.[74] S az Apokalipszis bármelyik fejezetének kissé alaposabb tanulmányozása hamarosan kimutatja, hogy a négyszázas lista sem teljes!

Ezeknek a szent írásoknak az alapján kell értelmeznünk az Apokalipszist. Mindazonáltal nagyon óvatosaknak kell lennünk: a látnok nem másoló íródeák! *Ő látomásokat kap!* Meg kell hagyni, ezek a látomások olyan jellegűek, hogy azokat csak Jézus Krisztus apostola kaphatja meg, akinek elméje és erkölcsi tudata tele van az Ószövetség tanításaival. János ugyanakkor azt írja le, amit lát és hall. Az Ószövetségi tanítások ezen kívül gyakran öntetnek új formába, s kapnak némileg módosított jelentést az Apokalipszisben. S azt, hogy ez bármely adott esetben igaz-e, vagy sem, a közvetlen szövegkörnyezetnek kell meghatároznia.[75]

Kihangsúlyozva a tényt, hogy az apokaliptikus látomások a szent írások altalajában gyökereznek, mindig észben kell tartanunk, hogy bölcsebb a világosabbtól a homályosabb felé haladni, és sohasem megfordítva.[76] Ez gyakran elfelejtették. Az egyik igevers, mely önmagában elég homályos, s amelyet gyakran kiragadnak, például a Jel20:2. Aztán – mindennek a tetejébe – az összes világos verset a Szentírás didaktikusabb részeiben oly módon torzítják el, hogy azok megegyezzenek azzal a magyarázattal, amit a magyarázó (?) beletöltött ebbe a homályosabb igeversbe.

Ennek eredménye ez: kapunk egy csomó újdonságot, azaz olyan információkat, melyek nem származtathatók világosan a Szentírás máshol világos tanításaiból. A magyarázat egészséges módszere törekszik az újdonságoktól való tartózkodásra. A magyarázat történelmi módszere változatos példák ezreit kínálja. Még a parallellisták sem mindig kerülték el ezeket, akik pedig kiváló kommentárokat írtak.[77]

Meg kell tehát érteni, hogy a Jelenések könyve a többi szent írásban gyökerezik és azzal teljes összhangban áll, s a Biblia mindenhol világos tanítása alapján kell magyarázni.

VIII. ÁLLÍTÁS. *Az Apokalipszis a szent írásokban gyökerezik. Az egész Biblia tanításaival összhangban kell magyarázni.*

---

[74] Westcott és Hort, id. mű, 612. és azt követő oldalak

[75] F. Bleek, *Lectures on the Apocalypse*, 643. oldal, H. B. Swete, id. mű, CLIII. oldal

[76] B. B. Warfield, *Biblical Doctrines*, 643. oldal

[77] Lenski, aki természetesen nagyon sikeres erőfeszítést tett ezek elkerülésére a kommentárjában, utal néháynra eme újdonságok közül, mások kommentárjaiból, id. mű, 600. oldal

Az Apokalipszis a kortárs körülményekben és a szent írásokban gyökerezik. Végső soron a közvetlen, speciális kijelentésben van a gyökere. Eredete Isten elméjébe nyúlik vissza. Isten volt az, Aki felkészítette és megformálta az apostol lelkét úgy, hogy képes volt átvenni ezt a dicsőséges próféciát. Isten volt az, Aki a látomást adta. Isten, Aki az összes szent írást ihlette, egyben az Apokalipszis szerzője is.

IX. ÁLLÍTÁS. *Az Apokalipszis Isten elméjében és kijelentésében gyökerezik. A valódi Szerzője Isten Krisztusban. Ezért ez a könyv Istennek az egyház történelmére vonatkozó célját tartalmazza.*[78]

[78] Lásd az 1. fejezetet

7. fejezet: A hét gyertyatartó között valaki hasonló az Emberfiához – Íme én veletek vagyok minden napon, a világ végezetéig.

Ebben a fejezetben rövid magyarázatát adjuk a Jelenések 1. fejezetének.
Olvasd el és tanulmányozd a Jelenések 1-et a Bibliádban.

Az Apokalipszis első fejezete *hét* könnyen felismerhető részre oszlik:

A *bevezetés* az első három versből áll. Ez tartalmazza a könyv megnevezését, eredetének kijelentését és az első boldogmondást.

A könyv megnevezése: Jézus Krisztus kijelentése. Az Isten a világtörténelemre, s főleg az egyházra vonatkozó tervének kijelentése, vagy felfedése. Ez tehát közvetlen közlés Istentől, s nem valamiféle emberi forrásból származik.[79] Azért nevezik Jézus Krisztus kijelentésének, mert Jézus Krisztus mutatta meg Jánosnak, s rajta keresztül az egyháznak.

Figyeljük meg a különböző összeköttetéseket az eredet és a közlés láncában:

Először, *Isten*. Ezt olvassuk: „melyet adott néki az Isten”. [80] Isten volt az, Aki felmagasztalta a Közbenjárót és rábízta a világ kormányzását az egyház érdekében, 1Kor15:24-28, Fil2:9. Isten a Közbenjárónak átadta a világ és az egyház történelmének *tervét* is, Jel5:1, 7. Isten azért adta oda neki, hogy általános alapelveiben ismertesse a szolgáival. Ez a terv olyan dolgokra vonatkozik, amiknek meg kell lenniük hamar. Bekövetkezésük azonnal megkezdődött.[81]

Másodszor, *Jézus Krisztus*. Ez nem János kijelentése. Ez Jézus Krisztus kijelentése. Ő egyrészt kijelenti ezt az ő egyházának, másrészt, mint dicsőségben felmagasztalt Közbenjáró, meg is valósítja azt a történelemben. Ő a mennyben uralkodik.

Harmadszor, *az Ő angyala*. Jézus pedig megbízza egyik angyalát, hogy vezesse Jánost és a látomások eszközével mutassa be neki a terv kijelentendő elemeit. Ez a vezető angyal időnként a mennyet, majd a földet, aztán a pusztaságot, majd az új eget és az új földet mutatja meg Jánosnak látomásban, Jel1:1, 10, 4:1, 10:4, 8, 11:1, 12:1, s különösen 22:8-9.

Negyedszer, *János, az Ő szolgája*. Ezalatt János apostolt érti.[82] János nem rejtette el ezeket a látomásokat. Ő „bizonyságot tett az Isten beszédéről és Jézus Krisztus bizonyságtételéről, mindenről, a mit látott”.[83]

Ötödször, *az olvasó, vagy a lektor*: „boldog, a ki olvassa”. A könyveket akkortájt kézzel kellett másolni. Ezért csak kis számban álltak rendelkezésre és nagyon sokba kerültek. Emellett sok keresztyén még csak olvasni sem tudott. Így kijelöltek egy lektort, aki felolvasott

---

[79] V. ö. C. A. Auberlen, *The Prophecies of Daniel and the Revelation of St. John*, 81. és azt követő oldalak. Kimutatja, hogy miközben mind a prófécia, mind az Apokalipszis az isteni, speciális kijelentés termékei, a felfedés isteni cselekedetének a közvetítés emberi cselekedetével szembeni túlsúlya világosabban megmutatkozik az Apokalipszisben, mint a próféciában. Maga a *prófécia* fogalom az *emberi* tényezőt hangsúlyozza ki, míg az *Apokalipszis* (felfedés) szó az *isteni* cselekedetet emeli ki.

[80] Jelentős egyezés János evangéliumának krisztológiájával. Lásd Jn5:20, 7:16, 12:49, 17:7-8: „ama beszédeket, a melyeket nékem adtál, ő nékik adtam”.

[81] Nem hiszünk abban, hogy a „hamar” fogalom, amiképpen itt használatos, azt jelzi, hogy az eseményeknek gyors egymásutániságban kell bekövetkezniük. A kérdés ez: mit jelent a fogalom *itt*, a Jel1:1-ben? A szövegkörnyezetnek kell meghatároznia. A 3. vers kiváló kommentárral szolgál: az idő *közel* van, a jelképek azonnal elkezdenek megvalósulni. Ezt a nézetet erősíti meg a párhuzamos Jel22:10: „Azután monda nékem: Be ne pecsételd e könyv prófétálásának beszédeit, mert az idő közel van”, v. ö. 20:7, 12. Így értelmezve – s meg vagyunk arról győződve, hogy ez a helyes magyarázat – az Apokalipszis legelső verse máris halálos csapást mér minden futurista nézetre!

[82] Lásd az 1. fejezetet.

[83] A „tanúskodni” fogalom használata jellemző János írásaira.

az istentiszteletre összegyűlt embereknek. A lektor, aki hívő szívvel olvas, áldottnak (boldognak) mondatik. Ez a hét boldogmondás közül az első.[84]

Hatodszor, *akik hallják és megtartják a prófécia beszédeit*. Minden hívő, akik a helyes szívbéli hozzáállással olvassák és tanulmányozzák ezt a könyvet, áldottnak mondatnak. Emlékezzünk: az idő közel van, a jóslatok elkezdtek azonnal beteljesedni.

Ezt a bevezetést *az üdvözlés és imádás* követi, 4-6. versek.

A könyv „a hét gyülekezetnek, a mely Ázsiában van" szól. Ezeket a gyülekezeteket a 11. versben említi. Ezek Ázsia római prokonzuli provinciáiban voltak, azaz Kis-Ázsia nyugati részében. A hét gyülekezet az efézusival kezdődik, mely a legközelebbi – s talán a legkedvesebb – volt János számára Patmoszon. Ezután észak felé indulva következik Smirna és Pergamum, majd délkeletre Thiatira, Sárdis, Filadelfia és Laodicea, egyfajta szabálytalan kört alkotva. Nézd meg a bibliai térképeken. Ez a hét gyülekezet képviseli az egész egyházat a teljes korszakon keresztül.[85]

Figyeljük meg a sajátságos és nagyon gyönyörű üdvözlési formát: „Kegyelem néked és békesség attól, Aki van, Aki volt, és Aki eljövendő", stb. Isten kegyelme olyan kiváltság, melyet azokra ruház, akik nem érdemelték azt meg, megbocsátván a bűneiket és nekik adván az örök életet. A békesség, Isten mosolyának visszatükröződése a hívő szívében, aki megbékélt Istennel Jézus Krisztuson keresztül, a kegyelem eredménye. Ezt a kegyelmet és ezt a békességet az Atya *biztosítja*, a Szentlélek *osztja szét*, és a Fiú *érdemelte ki*. Ezért az üdvözlés mindhármat említi. Szó szerint ezt olvassuk: „Kegyelem néked és békesség attól, 'aki van, és volt és eljön'". Ez a jó görög és a jó angol nyelvezet.[86] Ez a kifejezés nagyon szépen festi le a szövetség változhatatlan Istenét. V. ö. 2Móz3:14 és azt követő versek. A „hét lélek" kifejezés a Szentlélekre vonatkozik működése teljességében, s a világra és az egyházra gyakorolt befolyásában. Krisztust illetően megjegyezzük, hogy először is a földi szolgálata vonatkozásában van megemlítve – a hű tanúbizonyság –, majd halálával és feltámadásával kapcsolatban – a halottak közül az elsőszülött –, végül a jelenlegi felmagasztaltatását kifejező fogalmakban – a föld királyainak fejedelme.

Ebben az üdvözlésben a következő a sorrend: Atya, Szentlélek, Fiú. Ennek valószínű oka. Istent úgy látjuk, mint Aki az Ő mennyei templomában lakozik, 7:15. A kegyelem és a békesség az Atyától származóknak vannak feltüntetve, aki a láda fölött lakozott a szentek szentjében, valamint a Lélektől, Akit a szent helyen lévő hétágú gyertyatartó jelképezett, továbbá Jézus Krisztustól, Akinek engesztelő áldozatát az égőáldozati oltár alá kiöntött vér jelképezte a pitvarban.

Jézus Krisztusnak az üdvözlésben történt megemlítése kiváltja az Ő spontán imádatát: „a ki minket szeretett… annak dicsőség és hatalom mind örökkön örökké! Ámen". Figyeljük meg, hogy a hívők *kimosattak* a bűneikből, s nemcsak *megmosattak* azoktól. Ebben az egyetlen, helyesen értett megfigyelésben egy egész prédikáció anyaga rejlik. Figyeljük meg azt is, hogy a „királyok... papok" jellemzés, mely korábban Izraelre vonatkozott, 2Móz19:6, most a hívőkre egyetemesen, azaz az egyházra vonatkozik. Az egyházban Izrael tovább él. Képes bárki ezeket a szavakat olvasva még mindig azt vallani, hogy Krisztus nem az egyház királya?

Az egész könyvön át a dicsőség nem a teremtménynek, hanem Istennek tulajdoníttatik Krisztusban. Így van ez itt az 1:6-ban. S így van a 4:8-ban és 11-ben, az 5:9-ben és 13-ban, a 7:10-ben és 12-ben, stb.

Ez nem a könyv központi témája.[87] Mégis, az üldözött hívők számára a vigasztalás valódi forrása. Ez a hívők reménysége és az egyház ellenségeinek szörnyűsége. Ő „a

[84] A hét az alábbi versekben található: Jel1:3, 14:13, 16:15, 19:9, 20:6, 22:7, 22:15. Ez egy további erős érv a könyv egysége mellett.

[85] Lásd az 1. és a 8. fejezeteket.

[86] Nem szabad túl gyorsan elítélnünk János nyelvtanát. Lásd a Moffat-féle fordítást. V. ö. A. Pieters, *The Lamb, The Woman and The Dragon*, 83. oldal

felhőkkel", azaz dicsőségben, 7:13, Mk14:62, Jel14:14, Ez1:4-28, valamint gyötrelemmel, haraggal, ítélettel jön el, Sof1:15, Zsolt97:2. A Biblia nem tud egy láthatatlan, vagy titkos második eljövetelről. Ezt sehol sem tanítja. Éppen ellenkezőleg, minden szem meg fogja látni Őt. „Még a kik őt által szegezték is", stb. Azok, akik átdöfték az oldalát és a keresztre szegezték. Lehetséges, hogy ez a kifejezés mindazokat is jelzi, akik engedetlen életükkel átszegezték Krisztust. A kifejezés a Zak12:10 és az követő versekből származik. V. ö. Jn19:34, 37, 20:25, 27.[88] Továbbá a zsidókra, akik elvetették Őt, s akik majd meglátják, hogy a názáreti Jézus, Akit ők keresztre feszítettek, valóban a Krisztus!

„És siratja őt e földnek minden nemzetsége". Ez nem a megtérés siratása, hanem a reménytelenségé, „a mint keseregnek az elsőszülött után". Lásd Zak12:10. Ez a kifejezés a siránkozással és kétségbeeséssel járó melldöngetésre vonatkozik. A hitetlenek a barlangokba és a kősziklák alá rejtőznek majd, mondván: „Essetek mi reánk és rejtsetek el minket annak színe elől, a ki a királyiszékben ül, és a Bárány haragjától", lásd 6:16.

A 8. vers tartalmazza Krisztus *önmeghatározását*.

Nem kételkedhetünk abban, hogy ez a dicsőséges titulus Krisztusra vonatkozik. Mind a közvetlenül megelőző, mind a közvetlenül utána következő szövegkörnyezet Krisztusra utal, lásd a 7. és 13. verseket. Az „Én vagyok az Alfa és az Omega" kifejezés megtalálható kisé módosított formában a 17. versben, – „én vagyok az Első és az Utolsó" – ahol Arra utal, Aki halott volt és él örökké. Figyeljük meg a párhuzamos igeszakaszokat is, 21:6-8 és 22:13.

János hallja az Úr Jézus Krisztust, amint ezt mondja neki: „Én vagyok az Alfa és az Omega". Az alfa és az omega a görög ábécé első és utolsó betűje. Ezért Krisztus itt Isten teljes, tökéletes és örökkévaló kijelentésének írja le Magát. Mondhatni, azt mondja, hogy „Én vagyok a kezdettől fogva egészen mindvégig, azaz, az Örökkévaló Egyetlen. Légy bátor, a te ellenséged nem képes megsemmisíteni a te Krisztusodat". Ő Maga mondja, hogy Ő teljesen egyenlő az Atyával, mert hozzáteszi: „ezt mondja az Úr, a ki van és a ki vala és a ki eljövendő, a Mindenható". Figyeljük meg, hogy ugyanaz a kifejezés, mely a 4. versben az Atyát írta le, itt a Fiút jelenti. „Én és az Atya egy vagyunk", Jn10:30.

Vajon ez volt talán az a hang, amely miatt János „lélekben volt"?

A 9-11. versek *János arra vonatkozó megbízatását ecsetelik, hogy írja meg az Apokalipszist*.

A 8. versben Krisztus beszélt. Itt, a 9. versben ismét János kezd el beszélni. Figyeljük meg, milyen szeretetre méltó módon szólítja meg keresztyén testvéreit avégett, hogy teljes bizalmat ébresszen bennük és éreztesse velük, hogy közös talajon állnak: „ Én János, a ki néktek atyátokfia is vagyok, társatok is a Jézus Krisztus szenvedésében és királyságában és tűrésében". Elmondja, hogy Pathmosz szigetén volt az Isten Ígéjéért és Jézus Krisztus bizonyságtételéért. Vajon ez azt jelenti, hogy az apostolt kemény munkára ítélték, mert megtagadta, hogy fűszert dobjon a pogány pap oltárára a császár imádatának jeleként?[89] Nem vagyunk benne biztosak. Azt azonban tudjuk, hogy a Krisztus és az Ő evangéliuma iránti hűsége eredményezte a durva száműzetést.

Az Úr napja van, azaz vasárnap, a hét első napja, amelyen az Úr feltámadásáról emlékezünk meg.[90] János talán Efézusra gondol? S a többi kis-ázsiai gyülekezetre? Szívében

[87] Nem értünk egyet a sok kiváló kommentárban felbukkanó nézettel. A második eljövetel nem a könyv uralkodó üzenete és nem is a fő témája. Lásd. D. S. Clark, *The Message from Pathmos*, 25. oldal. Lásd az 1. fejezetet is

[88] Újabb kapcsolat a negyedik evangélium és az Apokalipszis között! Mind a negyedik evangélium szerzője, Jn19:37, mind az Apokalipszis szerzője, Jel1:7, követi a Zak12:10 masszoréta héber szövegét, és elhagyja az LXX-et. Súlyos bizonyíték a közös szerzőségre.

[89] Lásd W. M. Ramsay*, The Letters to the Seven Churches*, 85, 98. oldalak

[90] Számomra titok, hogy bárki miképpen azonosíthatja „az Úrnapját" az „Úr napjával". Az Úrnapja az a nap, melyet az Úr feltámadására emlékezve tartunk, ahogyan az úrvacsora is, 1Kor11:20, az a vacsora, melyet az Úr kereszthalálára emlékezve tartunk. Az „Úr napja" fogalom a héber „Jehova napja" fordítása,s teljességgel más a jelentése. Utóbbi jelentésével kapcsolatban lásd I. T. Beckwith, *The Apocalypse of John*, 20. és azt követő oldalak. Azért azonosítani ezt a két fogalma, hogy alátámasszuk: János lélekben Krisztus második eljövetele

ég a vágy, hogy láthassa testvéreit? A hegyek nem válaszolnak. A parton mennydörgő hullámok közömbösek maradnak sóvárgására… Hirtelen azonban úgy tűnik, a föld kicsúszik alóla. A horizont elhalványul. János lelke látszólag kiszabadul az idő és a tér bilincseiből. Kivétetik az őt körülvevő fizikai világgal való kapcsolatából: „lélekben van”. Valóban *lát*, de nem a fizikai szemeivel. *Hall*, de nem a fizikai füleivel. Közvetlen lelki kapcsolatba kerül a Megváltójával. Egyedül van… Istennel! V. ö. Dán8:2, Ézs6:1, Ez1:4, Csel10:10, 11:15. Teljesen ébren van és lelke teljesen nyitott az Istentől jövő közvetlen kommunikációra.

Ebben az állapotában hall János hatalmas, trombitaszerű hangot a háta mögött. Valahányszor Isten közölni akart valamit az Ő népével az Ószövetség korában, trombitával gyűjtötte őket össze. 2Móz19:16, 19, 3Móz25:9, Józs6:5, Ézs58:1, stb. De figyeljük meg: „*mint* egy trombitáét”.

A hang az alábbiakat mondja: „A mit látsz, írd meg könyvben, és küldd el a hét gyülekezetnek”, stb. Lásd a fejezet elején mondottakat. A hang Magáé Jézus Krisztusé volt. Ő parancsolta meg Jánosnak, hogy írja meg, amit látott és küldje el a leírtakat a gyülekezeteknek. Hisszük, hogy János ezeket a látomásokat azalatt írta le, miközben látta, 10:4, vagy rövidesen azután, 1:19.

A hatodik szakasz azok közül, melyekre ez a fejezet felosztható, a 12-16. versekből áll és *az Emberfia látványát írja le*.

„Megfordulván pedig, láték hét arany gyertyatartót…” S ezek között a gyertyatartók között János meglátja… az emlékek micsoda rohama és micsoda elragadtatott meglepetés!... Magát a Megváltót, Akinek kebelén nyugodott. Ugyanaz a Megváltó, mégis mint, mint megaláztatása napjaiban. Ezért olvassuk, hogy hasonlót az Emberfiához.[91] János leírja az Emberfia eme látványát, 13-16. versek. Ne semmisítsük meg a jelkép egységét. Például, ne értelmezzük a Krisztus szájából kijövő kétélű, éles kardot az evangélium édes és gyengéd befolyásaként a megtérési missziója során. Figyeljük meg, hogy a 2:16-ben ezt olvassuk: „és vívok azok ellen számnak kardjával”. Ez azoknak szól, akik *elutasítják*, hogy megtérjenek.

Az egész leírást egyetlen egésznek kell tekinteni, és így is kell magyarázni.[92]

Próbáljuk meg így látni: az Emberfia itt hatalmat és fenséget felöltözve, félelemmel vegyes tisztelettel van leírva. A hosszú királyi ruha, a mell magasságában az aranyöv, a ragyogóan fehér, a hóhoz hasonlító haj, melyen a Nap úgy ragyog, hogy árt szemnek, a tűzlánggal égő szemek, a szemek, melyek olvasnak minden szívben és behatolnak minden zugba, az izzó lábak, melyek eltaposnak minden gonoszt, a hangos, áthatoló hang, ami olyan mint a Pathmosz sziklás partján megtörő hullámok mennydörgése, az éles, hosszú, kétélű kard – igen az egész megjelenés, „mint a nap a mikor fénylik az ő erejében”, túl intenzív az emberi szem számára, hogy ránézzen – az egész kép Krisztust, az Egyetlen Szentet jelképezi, aki eljön megtisztítani az Ő gyülekezeteit, 2:16, 18, 23 és megbüntetni azokat, akik az Ő választottjait üldözik.

Az utolsó rész leírja *a látomás Jánosra gyakorolt hatását, valamint Krisztus kedves, vigasztaló és tanító szavait*, 17-20. versek.

„Mikor pedig láttam őt, leesém az ő lábaihoz, mint egy holt”. V. ö. 1Móz3:8, 17:3, 2Móz3:6, 4Móz22:31, Józs5:14, Ézs6:5, Dán7:15, stb. A látomás valódi célja azonban nem János megijesztése, hanem vigasztalása volt. Valami nagyon hasonlóval van dolgunk a Habakuk 3-ban. Jehova félelmet keltő menetelésének nagyon élénk leírása után ezt olvassuk: „Kiszállsz néped szabadítására”. Ugyanerről van szó itt is: „Ne félj, én veled vagyok, üldözött nyáj”. Ezért az Emberfia gyengéden ráteszi a jobb kezét Jánosra: ez a szeretet és az erő átadásának kifejezése, így az apostol elernyedt és kimerült teste újjáéled és feláll. Azután

napjáig ragadtatott el, ostobaság. Csak egy meggyőződéses, az eredeti nyelvekben képzetlen futurista teszi ezt meg.

[91] Itt az „az” határozott névelőt használjuk. Az *Emberfa* fogalmat tulajdonnévnek kell tekinteni, amihez nem szükséges a határozott névelő az eredetiben.

[92] Lásd az 5. fejezetet.

mondja a Megváltó ezeket a vigasztaló szavakat: „Ne félj; én vagyok az Első és az Utolsó, És az Élő; pedig halott valék, és ímé élek örökkön örökké Ámen, és nálam vannak a pokolnak és a halálnak kulcsai”.

Krisztus is halálra adatott. De feltámadt a halálból: dicsőséges vigasztalás mindazoknak, akiket mindhalálig üldöztek. Élő lelkeik csatlakoznak az örökké élő Krisztushoz. Nála vannak a halálnak „kulcsai”, azaz a halál feletti tekintély és hatalom, így a halál nem árthat a hívőnek, hanem azt Isten országa számára nyereségnek kell tekinteni, tehát maga a hívő számára is. S az Emberfia nemcsak a halál kulcsaival rendelkezik, hanem a Hadészéval (magyarban: pokoléval) is. Vajon Ő Maga nem járta meg a poklot? Lásd Csel2:27, 31:

„Mert nem hagyod az én lelkemet a *sírban*, és nem engeded, hogy a te szented rothadást lásson”. Nyilvánvaló, hogy a sír (Hadész), ahogyan itt használatos, nem jelentheti a poklot, sem a sírt. Ez a test nélküli létezés *állapotát* jelenti.[93] Ez a halálnak ama *állapotára* utal, ami annak eredményeképpen áll elő, hogy az élet befejeződik, és a test és a lélek elkülönülnek. Ezért a Hadész mindig követi a halált, Jel6:8. A Hadész azonban nem volt képes fogva tartani az Emberfiát. Dicsőségesen feltámadt. Ezért most tekintéllyel bír a halál és a Hadész felett, és a tőlük való félelemtől képes megszabadítani a hívőket az Ő feltámadásának erejével, v. ö. 20:13-14. Vajon az Emberfia nem mutatja be, hogy rendelkezik a halál kulcsaival, valahányszor csak üdvözli egy hívő lelkét a mennyben? S nem bizonyítja, hogy rendelkezik a Hadész kulcsaival is, mikor a második eljövetele során újraegyesíti a hívő testét, a már megdicsőült testét és lelkét? Milyen csodálatos vigasztalás ez az üldözött hívőknek, akik közül egyesek hamarosan életüket adják az evangélium ügyéért!

Krisztus azt parancsolja Jánosnak, hogy írja le a dolgokat, amiket látott, azaz az Emberfiának ezt a látványát, valamint „a mik vannak”, azaz a hét kisázsiai gyülekezet korának konkrét állapotait, valamint „és a mik ezek után lesznek”, azaz azokat az eseményeket, melyek az egész jövőben állandóan megtörténnek majd, vezérelveiknek megfelelően.

Az egész látomás központi jelentésével összhangban volt két részlet, melyekhez további megjegyzést kellett fűzni. Krisztus itt a saját magyarázatát adja.

Azt mondja Jánosnak, hogy a hét csillag, amit az Emberfia jobb kezében látott, a hét gyülekezet angyalait jelképezi. Az angyalokat pásztorok, szolgálók értelemben kell venni.[94] Az Úr a jobb kezében tartja őket, és abszolút tekintélyt gyakorol felettük. Ők az Ő követei, védi őket, s biztonságban vannak, mikor Neki engedelmeskednek és hűségesek a szolgálatban.

„…a mely hét gyertyatartót láttál, az hét gyülekezet”. A gyülekezetek gyertyatartók, azaz fényhordozók. Lásd Mt5:14: „Ti vagytok a világ világossága”. V. ö. 2Móz25:31, Zak4:2, Érdekes megjegyezni, hogy maga a gyertyatartó szót használja aMt5:15. Figyeljük meg:

„Gyertyát sem azért gyújtanak, hogy a véka alá, hanem hogy a gyertyatartóba tegyék és fényljék mindazoknak, a kik a házban vannak. Úgy fényljék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat”. V. ö. még Mk4:21, Lk8:16, 11:33, Zsid9:2.

---

[93] Itt nem értünk egyet Lenskivel, aki kitűnő kommentárjában, 75. és azt követő oldalak, megpróbálja azt a nézetet védeni, mely szerint a Hadész, ahogyan az Apokalipszisben használatos, a poklot jelenti. Lásd a Hadésszel kapcsolatos kiváló cikket az I.S.B.E.-ben.

[94] Ezek az „angyalok” nem jelenthetik a gyülekezetek hírnökeit, akik Jánoshoz küldettek, amint azt a Scofield Biblia vallja. Akkor a „… gyülekezet angyalának írd meg” kifejezésnek nem volna értelme. Tehát az angyalokat, mint mennyei lényeket nem jelentheti. Ugyancsak nehéz lenne eljuttatni hozzájuk ezt a könyvet, vagy a leveleket! S abban sem hiszünk, hogy az „angyalok” szó jelenthetné a megszemélyesített gyülekezeteket, mint az „Efézus lelke” kifejezés. Komoly kétségeink vannak aziránt, hogy az ekképpen értelmezett kifejezést vajon megértették volna-e azok, akik először olvasták, vagy hallották a könyvet. Annak, hogy ezek az angyalok a gyülekezetek püspökeire, pásztoraira, vagy szolgálóira utalnak, kiváló alátámasztása található R. C. Trench, *Commentary on the Epistle to the Seven Churches in Asia* című könyvében, 53-58. oldal

A szentélyben egyetlen gyertyatartó volt hét ággal, itt a Jelenésekben hét gyertyatartó van. Az oka: az Ószövetség idején *látható* egység állt fenn, a zsidó egyházi állam. Az újszövetségi gyülekezetek a lelki egységüket Krisztusban találják meg, Aki az Ő Lelke által van jelen és aktív közöttük. Ezért nem kell félniük. „Mert a hol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük”, Mt18:20.

8. fejezet: A hét gyertyatartó hét gyülekezet – ti vagytok a világ világossága

Ebben a fejezetben rövid magyarázatát adjuk a Jelenések 2. és 3. fejezetének

Az Apokalipszis művészi munka, csodálatos művészeté, isteni művészeté. Egyes részei rejtett kötelékekkel kötődnek egymáshoz. Senki sem képes megérteni a 2. és 3. fejezeteket, amíg végig nem olvasta az 1. fejezetet.[95] S a 2. és 3. fejezetek formálják meg, mondhatni, a keretet a könyv további részei számára. Az ebben a két fejezetben található ígéretek visszatérnek és jobban el vannak magyarázva a későbbi szakaszokban.

Akarod tudni, hogy mit jelentenek ezek a szavak: „A győzedelmesnek enni adok az élet fájáról, a mely az Isten paradicsomának közepette van"? Akkor nézd meg a Jel22:2-t, 14-et és 19-et. Vagy a „második halál" meghatározását keresed ebben a dicsőséges ígéretben: „A ki győz, annak nem árt a második halál"? A Jel20:14 kínálja neked pont azt, amit keresel. Az „új név", ami a „győzteseknek" ígértetik, 2:17, újra és újra megjelenik: 3:12, 14:1, 22:4, v. ö. 19:12-13, 16. A pogányok feletti hatalom a 2:26-ból a 12:5-ben és a 20:4-ben kapja meg a kommentárját. A hajnalcsillag a 2:28-ból újra feltűnik a 22:16-ban, s így van ez az összes többi ígérettel is.[96] A könyv *egy*.

Ez a hét levél ezenkívül – kisebb módosításokkal – *egy* mintát mutatnak. Ez a minta a legvilágosabban az efézusi, pergamumi, thiatirai és sárdisi levélben mutatkozik meg. Figyeljük meg a hét részt:

Az üdvözlés, vagy címzés: „Az efézusbeli gyülekezet angyalának… "

Krisztus önmeghatározása ekképpen: „a ki az ő jobbkezében tartja a hét csillagot…"

Dicséret: „Tudom a te dolgaidat, és a te fáradságodat és tűrésedet…"

Ítélet: „De az a mondásom ellened…"

Figyelmeztetés és fenyegetés: „Emlékezzél meg azért… ha pedig nem…"

Buzdítás: „A kinek van füle, hallja, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek".

Ígéret: „A győzedelmesnek enni adok az élet fájáról" – ez, vagy másik ígéret.

Mindegyik gyülekezetben – Laodicea kivételével – Krisztus talál valami dicséretre méltót. A hét közül ötben pedig talál elítélendőt is. A dicséretre méltó kivételek Smirna és Filadelfia.

Ez a hét levél két csoportra oszlik: az elsőben három, a másodikban négy van.[97] Az első három levélben a buzdítást követi az ígéret. A második négyben ez a sorrend megfordul.

Az elképzelést, miszerint a hét gyülekezet az egyháztörténelem hét egymást követő időszakát írja le, aligha szükséges cáfolni.[98] Hogy már ne is mondjunk semmit arról a majdnem humoros – ha nem volna szánalomra méltó – exegézisről, ami például a sárdisi gyülekezetet, amely *halott*, teszi meg a reformáció dicsőséges korszakának. Minden bibliatanulmányozó diák számára világosnak kell lenni, hogy a bizonyíték egyetlen szikrája sem létezik az egész Szentírásban sehol, amely bármi módon összhangban állna az egyháztörténelem feldarabolásának, és az így keletkező darabok a Jelenések 2. és 3. fejezeteinek leveleihez történő hozzárendelésének eme teljességgel önkényes módszerével.

---

[95] Lásd a 3. fejezetet

[96] R. C. Trench, *Commentary on the Epistles to the Seven Churches of Asia*, 97. oldal, W. Milligan, *The Book of Revelation*, 841. oldal

[97] Lásd a 2. fejezetet. R. C. Trench, 90. oldal

[98] W. J. McKnight, *The Letter to the Laodiceans,* a Biblical Review-ben, XVI. kötet, 519. oldal, A. Pieters, *The Lamb, The Woman and The Dragon*, 100. és azt követő oldalak, rendkívül kiváló elemzés. A téves nézetet védi a Scofield Reference Bible.

A levelek olyan állapotokat írnak le, melyek nem az egyháztörténelem egy adott korában történnek, hanem újra és újra előállnak!

Először az efézusi gyülekezet angyalának írott levelet olvashatjuk. Efézus: gazdag, virágzó, fenséges, híres a Diana-kegyhelyéről. A város Kis-Ázsia nyugati partjaihoz közel terült el az Égei-tengeren, a Cayster folyó torkolata mellett. Kikötője – dicsősége napjaiban! – a legnagyobb hajókat is képes volt befogadni. Azonkívül szárazföldi úton is könnyű volt megközelíteni, mert Efézust utak kötötték össze Kis-Ázsia legfontosabb városával. Diana temploma egyben kincsesház, múzeum és a bűnözők menedéke is volt. Sokaknak adott munkát, közülük sokan ötvösök voltak, akik a Diana-templom miniatűr makettjeit készítették.[99]

Pál felkereste ezt a várost, Csel18:19-21, mikor Korinthoszból Jeruzsálembe utazott. Ez a második missziós útja során történt, i. sz. 52. körül. Otthagyta Priscillát és Aquillát, 18:26. Apollós tanított itt buzgó lélekkel. Harmadik missziós útján Pál három évet töltött itt, Csel20:31. Munkáját hatalmas áldások kísérték nemcsak magában Efézusban, hanem a környezetében is. Az ezüst templomocskák eladási darabszáma csökkenni kezdett, és mikor i. sz. 262-ben leégett a templom, többé soha nem épült újjá. Erről a harmadik missziós útjáról hazatérőben Pál nagyon megható módon tartott az efézusi gyülekezet vénjeinek egy búcsúestet. Ez kb. i. sz. 57-ben volt. Első bebörtönzése során, i. sz. 60-63, Pál Rómából küldött az efézusiaknak levelet.[100] Kiszabadulása után az apostol minden valószínűség szerint tett néhány rövidebb látogatást Efézusban, és ott hagyta Timóteust a gyülekezetet felügyelendő, 1Tim1:3. Néhány évvel később, minden valószínűség szerint nem sokkal a zsidó háború kezdete után – úgy kb. i. sz. 66 körül – János apostolt találjuk Efézusban.[101]

Dominitianus uralkodásának idején – i. sz. 81-96 – száműzték Jánost Pathmosz szigetére. Onnan Trajanus idején szabadult és akkor is halt meg. A hagyomány szerint a nagyon öreg Jánost, aki már járni is alig tudott, bevitték a gyülekezetbe, és ő azzal intette meg a tagokat, hogy „gyermekeim, szeressétek egymást”.

Nyilvánvaló tehát, hogy az efézusi gyülekezet már több mint negyven éves volt, mikor Krisztus ezt a levelet diktálta. Új generáció lépett a színre. A gyermekek nem tapasztalták meg azt az intenzív rajongást, azt az önkéntességet és buzgalmat, amit szüleik mutattak ki, mikor utóbbiak kapcsolatba kerültek az evangéliummal. Sőt mi több, nem volt meg bennük az egykori, Krisztus iránti *odaszántság* sem. Vessük ezt össze Izraelnek a Józsué és a vének napjai után következő időszakával, Józs24:31, Bír2:7,10-11.[102] Az egyház eltávolodott az első szeretettől.

Figyeljük meg Krisztus önmeghatározását: „a ki az ő jobbkezében tartja a hét csillagot, a ki jár a hét arany gyertyatartó között”. Miért ez a meghatározás? Emlékezzünk, hogy a hét csillag a gyülekezetek szolgálóit jelenti. Nos, az efézusi gyülekezetet hamis apostolok háborgatták, 2:2, akik megpróbálták meghiúsítani az igazi szolgálók munkáját. Ezért adatik ennek a gyülekezetnek a megerősítés, hogy a dicsőségben felmagasztalt Emberfia, irányítja a szolgálóit és tudja, mi folyik a gyülekezetekben: Ő tarja a kezében a csillagokat és sétál a gyertyatartók között. Látjuk tehát, hogy Krisztus önmeghatározása minden egyes esetben jelentőséget hordoz annak a gyülekezetnek a számára, amelyikhez a levél íródik.[103]

---

[99] W. M. Ramsay, *The Letters to the Seven Churches*, 210-236. oldal

[100] Ez igaz, akár körlevélnek tartjuk ezt a levelet, akár nem. A nézetet, mely szerint „az Efézusban levő” szavak eredetiek, nagy szakértelemmel védi R. C. H. Lenski a *The Interpretation of St. Paul's Epistles to the Galatians, to the Ephesians, and to the Philippians* című könyvében, 329. és azt követő oldalak

[101] Godet, *Commentary on the Gospel of St. John*, 43. és azt követő oldalak, Iverach, *John*, cikk az I.S.B.E.-ben, Lightfoot, *The School of Ephesus*, az Essays on the Work Entitled Supernatural Religion-ban, J. A. C. Leeuwen, *Johannes*, a Chr. Encyclopaedie-ban, v. ö. még E. J. Banks, *Ephesus*, az I.S.B.E.-ben

[102] R. C. Trench, id. mű, 80. oldal

[103] Ezt a tényt minden kommentátor megemlíti.

Az efézusi gyülekezet dicséretet kap a munkájáért, fáradozásáért és kitartásáért. Ezeknek a dolgoknak a vonatkozásában gyertyatartó volt, ami a Megváltó fényét sugározta szét a világ sötétségébe.[104] Különös figyelmet érdemel, hogy ez a gyülekezet az „intoleranciájáért" is dicséretet kap. Megvizsgálta az úgynevezett apostolokat, s hamisnak találván, elutasította őket. Mindezekben a próbákban a gyülekezet hű maradt az igaz tanításhoz, s nem fáradt el. Ügyelt Pál figyelmeztetésére, Csel20:28. V. ö. 1Jn4:1.

Aztán hirtelen megrovást olvasunk: „De az a mondásom ellened, hogy az első szeretetedet elhagytad". Már megmagyaráztuk a jelentését ennek a komoly megrovásnak. Meg kell hagyni, volt munkálkodás és kitartás Efézusban, de mindezek jelen lehetnek még akkor is, ha a szeretet megromlik. Egy feleség lehet például nagyon hűséges a férjéhez és adhatja a serény gondoskodás jelét minden dologban – s mégis, lehetséges a szeretet megromlása. Kötelességérzete okozhatja, hogy hűséges marad a figyelem minden részletében, amit férjének szentel.[105] Hasonlóképpen, a gyülekezet is lehet nagyon rendszeres a szolgálatok látogatottságának vonatkozásában, ám ennek dacára lehet már nem annyira odaszánt az Úrnak, mint annakelőtte.

A gyülekezet felszólítást kap a hiba kijavítására, hogy „megemlékezzen", így újra végezhesse első cselekedeteit. A fenyegetés: „ha pedig nem, hamar eljövök ellened, és a te gyertyatartódat kimozdítom helyéből", végül beteljesedett. Manapság nincs gyülekezet Efézusban. Maga a hely egy romváros.[106]

Azután az Úr nagyon kedvesen folytatja a dicséretét: „ De az megvan benned, hogy a Nikolaiták cselekedeteit gyűlölöd, a melyeket én is gyűlölök". Valószínűsíthető, hogy ezek a nikolaiták és azok, „a kik a Bálám tanítását tartják", 2:14, valamint Jézabel követői, 2:20, általánosságban az eretnekek ugyanazon csoportját, vagy iskoláját képviselik. Ezért majd ismét találkozunk velük. Úgy látszik ezek olyan személyek voltak, akik nemcsak a pogányok erkölcstelen és bálványimádó bankettjeitől való távolmaradást tagadták meg, hanem bűnös gyakorlatukat is megpróbálták igazolni. Lásd majd a pergamumi és a thiatirai levél magyarázatát. Az Úr a világgal kötött bármely kompromisszumot gyűlöli. Ezért dicséri az efézusi gyülekezetet, amiért szilárdan szembeszálltak a nikolaiták tevékenységével.

Azután egy buzdítás következik: „A kinek van füle, hallja, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek". Figyeljük meg: a gyülekezeteknek. Mindegyik levelet fel kell olvasni mindegyik gyülekezetben, nem pusztán csak abban, amelynek elsősorban szól.[107]

A „győzedelmesnek" kifejezés azt jelenti, hogy „a győztesnek". Ugyanezt a szót találjuk a 6:2-ben: „kijöve győzve, és hogy győzzön". A győztes az az ember, aki harcol a bűn, az ördög és egész birodalma ellen,. S Krisztus iránti szeretete mindvégig megmarad. Az efféle győztesnek valami jobb ígértetik meg, mint a bálványoknak felajánlott élelem, amivel a pogányok buja fesztiváljaikon valószínűleg megpróbálták megkísérteni a gyülekezeti tagokat. A győztesnek enni adatik az élet fájáról, 1Móz3:22, Jel22:2, 14, 19, azaz örökölni fogja az örök életet a mennyei Paradicsomban. Azaz, az ígéret illeszkedik a levél általános jellegéhez, s igaz mind a hét üzenet vonatkozásában.[108]

A második levél a smirnai gyülekezet angyalához van címezve. Ez a város, mely az Égei-tenger partján helyezkedett el – nézz meg egy térképet – Efézus riválisa volt. Magának követelte az „Ázsia legszebb és legnagyobb városa" megnevezést. Dicsőségesen és festőien emelkedett ki a tengerből pompás középületeivel a Pagosz-hegy kerek tetején, megalkotván a „Smirna koronájának" nevezett képződményt. A nyugati szellő, a zefír a tenger felől jött és átjárta a város minden részét, frissé és hűvössé téve azt még a nyári időszakban is. Róma

[104] Lásd a 3. fejezetet.
[105] P. Prins és H. Wiersinga, *Christus Kerkvisitator*, 25. oldal
[106] Lásd E. Harris nagyon érdekes cikkét, *Some Ruined Cities of Asia Minor*, a National Geographic Magazine 1908. decemberi számában.
[107] Ezt a tényt hasonlóképpen kihangsúlyozza minden kommentátor.
[108] S ezt a tényt is. Lásd 107. lábjegyzet

nagyságának a legelejétől fogva, sőt már azelőtt is, hogy Róma naggyá lett, Smirna elismerten a hű szövetségese volt. A smirnaiak ragaszkodása és hűsége közmondásossá vált.[109]

A smirnai gyülekezetet minden valószínűség szerint Pál alapította a harmadik missziós útja során i. sz. 53-56. között. Ebben nem vagyunk biztosak, bár biztos következtetésnek látszik abból, amit a Csel19:10-ben olvasunk: „mindazok, kik lakoznak vala Ázsiában, mind zsidók, mind görögök, hallgaták az Úr Jézusnak ígéjét".

Lehetséges, hogy Polükarposz ebben az időben püspök volt a smirnai gyülekezetben. Ő János tanítványa volt. Ezt a mindhalálig hűséges, tiszteletreméltó vezetőt i. sz. 156-ban máglyára küldték. Megkérték, hogy mondja ki: „A császár az úr", de megtagadta. A cirkuszba vitték, ahol a prokonzul sürgetve mondta: „Esküdj meg és szabadon bocsátlak: káromold Krisztust!" Erre Polükarposz így válaszolt: „Nyolcvanhat éve szolgálok Neki, és még soha nem bántott engem, hogyan szidalmazhatnám tehát Királyomat és Megváltómat"? Miután a prokonzul újra sürgette, így szólt: „„Mivel hiábavalóan sürgetsz, hogy én, mint mondod, a császár szerencséjére felesküdjem, és úgy teszel, mintha nem tudnád, hogy ki és mi vagyok, úgy halld, amint bátran kijelentem, hogy keresztény vagyok..." Kicsivel később a prokonzul ezt mondta: „Vadállatok vannak kéznél és azok elé vettetlek, ha nem okulsz". Majd azután: „Mivel megveted a vadállatokat, tűzzel emésztetlek meg, ha meg nem térsz." „Tűzzel rémítgetsz, mely egy óráig ég és azután csakhamar kialszik, mert nem tudsz az eljövendő ítélet és az örök büntetés tüzéről, mely a gonoszok számára van fenntartva. De miért habozol? Állj elő azzal, ami tetszik!" Nem sokkal eztán az emberek elkezdtek fát és rőzsét gyűjteni: a zsidók a szokásnak megfelelően különösen buzgón segédkeztek nekik ebben. S Polükárposzt máglyán égették el.[110]

Szándékosan szúrtuk be Polükarposz mártíromságának rövidített történetét, hogy az olvasó jobban megismerkedhessen azokkal az állapotokkal, melyek az egyházban álltak fenn az első és a második században.

S ehhez az egyházhoz szól ekképpen Krisztus: „Ezt mondja az Első és Utolsó, a ki halott vala és él",[111] azaz az Egyetlen, Aki akkor is élt, mikor halott volt, az örökké élő Egyetlen. S ahogyan a többi levélben van, úgy van itt is: Krisztus önmeghatározása csodálatos harmóniában van az üzenet általános jellegével. Krisztus, a halál legyőzője, az Egyetlen örökké élő mondhatta ebben a levélben, amiképpen mondta is, hogy „Légy hív mind halálig, és néked adom az életnek koronáját", 2:10.

„Tudom a te dolgaidat és nyomorúságodat és szegénységedet". Ezalatt rendkívüli szegénységet kell érteni. Ezeket az embereket gyakorta kidobták a munkahelyükről a megtérésük ténye eredményeképpen. Emellett gyakran voltak szegények a földi javak tekintetében az új élet megkezdéséhez. Keresztyénné válni világi szempontból valódi áldozatot jelentett. Egyenlő volt ez szegénységgel, éhséggel, bebörtönzéssel, gyakorta a halállal a vadállatoktól, vagy a máglyán.[112]

Az Úr azt mondja ezeknek a smirnabeli hívőknek, hogy nem szabad elkezdeniük sajnálni önmagukat: lehet, hogy szegényeknek látszanak, de valójában gazdagok a lelki javak terén, a kegyelemben és annak dicsőséges gyümölcsiben, Mt6:20, 19:21, Lk12:21. Micsoda vigasztalás az üldözött hívők számára annak felismerése, hogy Uruk mindezt „tudja"!

„… és azoknak káromkodását, a kik azt mondják, hogy ők zsidók, és nem azok, hanem a Sátán zsinagógája". Ezek a zsidók nagy valószínűséggel Smirnát választották lakhelyül, mivel ez a kereskedelem és az üzleti élet városa volt. Ők nemcsak a Messiást pocskondiázták, de buzgón vádolták is a keresztyéneket a római bíróságok előtt. V. ö. Csel13:50, 14:2, 4, 19, 17:5, 24:2. Ezek az úgynevezett zsidók tekinthetik magukat „Isten zsinagógájának", de

[109] W. M. Ramsay, id. mű, 251-267. oldal
[110] A.N.F. I. kötet, 37. és azt követő oldalak
[111] Ramsay, id. mű, 269. oldal. Látszólag bizonyítja ezt a dolgot az itt szereplő aorisztosz jelentésének vonatkozásában.
[112] E. H. Plumptre, *The Epistles to the Seven Churches*, 91. oldal

valójában a „Sátán zsinagógáját alkották”, aki a testvérek fő vádlója. S hogy hogyan mondhatja bárki, hogy a kortárs zsidók még mindig nagyon különleges, dicsőséges és kimagasló értelemben Isten népe, az több, mint amit felfogni képesek lehetnénk. Isten maga nevezi azokat, akik elutasítják a Megváltót és üldözik az igazi hívőket „a Sátán zsinagógájának”. Ők többé már nem Isten népe.

„A Sátán egynéhányat ti közületek a tömlöczbe fog vetni, hogy megpróbáltassatok”. A római üldözők mögött ott látjuk a zsidókat, amint eltelve a hívők iránti rosszindulatú irigységgel és gyűlölettel, vádolják őket a római bíróságok előtt. S ezek a zsidók ugyanakkor magának az ördögnek az eszközei. Az ördög némelyeket börtönbe juttat, s ez nagyon gyakran a halált jelentette. Miközben a Sátán *kísérteni* fogja a hívőket, Isten, ugyanezzel a megpróbáltatással *megpróbálja*, vagy kipróbálja őket: „hogy megpróbáltassatok”. Ez a megpróbáltatás „tíz napig” tart, azaz határozott, teljes, de rövid ideig.[113] A tény, hogy a próba csak „rövid időre” szól, gyakran van megemlítve indokként a kitartáshoz, Ézs26:20, 54:8, Mt24:22, 2Kor4:13, 1Pt1:6.

A „légy hív mind halálig” nem pusztán azt jelenti, hogy légy hűséges, amíg meg nem halsz, „légy hűséges, még ha az életedbe kerül is”. A kormányos mondta a viharos tengeren hajózva: „Neptun atya, elsüllyeszthetsz, ha akarsz, s megtarthatsz, ha akarsz. De történjék bármi, én hűségesen tartom a kormánylapátot”. S így van itt is: „tartsd hűségesen a kormánylapátot, légy hű mindhalálig”. A hűségeseknek van megígérve a győzelmi koszorú, nevezetesen a dicsőséges élet a mennyben.[114] Még ha a hívők halálra adatnak is, mármint az *első* halálra, akkor sem árt nekik a *második* halál, azaz nem fognak belevettetni Krisztus második eljövetelekor testestül-lelkestül a tűz tavába, Jel20:14.

Smirna hűséges volt a fényhordozói elhivatásához. Polükarposz bizonyságtételét, ami a zsidók és a pogányok jelenlétében hangzott el, mások is követték. Smirna jelenlegi állapotáról lásd a már említett lábjegyzetet.[115]

A harmadik levél a pergamumi gyülekezet angyalának szól. Ez a város egy hatalmas sziklás hegyre épült, ami mintegy mondhatni, rajta tartotta a lábát a környező hatalmas völgyön. A rómaiak megtették Ázsia provincia fővárosává. Itt Asclepiust, a gyógyítás istenét imádták kígyó formájában, ami a Krisztusban hívők számára magának a Sátánnak a jelképe volt. Itt nagyon sok oltár állt, közöttük Zeusz nagy oltára.[116] Mindezekre gondolhatott Krisztus, mikor Pergamumot „a Sátán lakhelyének” nevezte. Számunkra mégis úgy tűnik, hogy a Szerző nyilvánvaló célja a figyelmünk felhívása a tényre, hogy Pergamum volt a provincia fővárosa, s mint ilyen, a császárkultusz központja is. Itt tartotta fenn a kormányzat a császárimádást, s itt voltak ennek templomai is. Itt a hívőket felszólították, hogy mutassanak be illatáldozatot a császár képmása előtt és mondják ki: „A császár az úr”. Ezért volt itt a Sátán trónja, itt el volt eresztve a kantárja.[117]

„Ezt mondja az, a kinél a kétélű éles kard van”. Az önmeghatározás ismét összhangban van a levél általános hangszínével. Krisztusról itt azt olvassuk, hogy kétélű, éles kardja van, mert háborúra készül a nikolaiták ellen, amíg azok meg nem térnek, 16. vers.

S dacára annak, hogy itt állt a Sátán trónja, s annak ellenére, hogy Antipászt megölték, mivel elutasította, hogy hűtlen legyen Urához, a hívők állhatatosan ragaszkodtak hitvallásukhoz és Krisztusukhoz.

Elkövettek azonban egy nagy hibát. Valószínűleg annak következtében, hogy az egyéni üdvösséget az egyház egészének jólétéről való gondoskodás keresztyén kötelessége

---

[113] W. Milligan, id. mű, 845. oldal

[114] E. H. Plumptre, megjegyzés. Ez nem a királyi korona (Trench), hanem a győzelmi koszorú.

[115] E. Harris, *Some Ruined Cities of Asia Minor*, a National Geographic Magazine 1908. decemberi számában. M. Chater, *History's Greatest Trek*, 1925. november. Nagyon érdekes.

[116] W. M. Ramsay, id. mű, 281-290. oldalak

[117] S. Greijdanus, *De Openbaring des Heeren aan Johannes*, a Kommentaar op het N. T.-ben XIV. kötet, 71. oldal

rovására hangsúlyozták ki, elhanyagolták a tanítást.[118] Az egyház egyes tagjai pogány fesztiválokat látogattak, s minden valószínűség szerint azokban az erkölcstelenségekben is részt vettek, melyek ezeket a fesztiválokat jellemezték. Pontosan úgy, mint Izrael gyermekei Bálám napjaiban, 4Móz25:1-2, 31:16. Ahogyan Izraelnek, úgy Pergamumnak is megvoltak a maga nikolaitái. Ne vegyük túl könnyedén ezt a kísértést. Ha valaki visszautasította a bálványáldozati húst és különösen, ha visszautasította a pogány lakomákon való részvételt, az az akkori szociális élet nagy részétől való elzárkózást jelentette. Először is, a kereskedőknek megvoltak az oltalmazó isteneik, akiket imádtak ezeken a lakomákon. S ha valaki elutasította a csatlakozást ezekhez a lakomákhoz, az gyakran nem mást jelentett, mint hogy az illető elvesztette a munkáját, a kereskedését, s kitaszítottá vált. Lásd a thiatirai levélnél mondottakat. Ezért egyesek azt kezdték erősítgetni, hogy végül is bárki részt vehet a lakomákon és ehet a bálványáldozati húsból, s talán még illatáldozatot is tehet a pogányok isteneinek egy feltétellel: nevezetesen hogy folyton észben tartja – afféle mentális fenntartásként – hogy a bálvány semmi! Mások még tovább vihették ezt a gondolatmenetet és mondhatták: miképpen vagy képes elítélni és legyőzni a Sátánt, hacsak előtte alaposan meg nem ismered?

Nos, a pergamumi gyülekezet nem volt teljesen tisztában ennek a kompromisszumos viselkedésnek, ennek a világgal félig-meddig megkötött szövetségesdinek a veszélyeivel. Ezért meg kell fegyelmeznie ezeket a tévelygő tagjait. Ha nem, Krisztus háborút indít ellene a szájának kétélű kardjával. Nem hisszük, hogy ez pusztán szóbeli elítélést jelent. A szóbeli elítélés benne foglaltatik a levélben. Ez megsemmisítést jelent. Krisztus megsemmisíti mindazokat, akik kitartanak a világias praktikáikban: Ő *kivitelezi* a megsemmisítő ítéletet.

A győztes viszont kap „az elrejtett mannából", azaz Krisztusból az Ő teljességében, Jn6:33, 38, ami el van rejtve a világ elől, de a hívők számára már itt ebben az életben, s különösen az utána következőben kijelentetett. Más szavakkal, azokat a győzteseket, akik legyőzik a kísértést, hogy részt vegyenek a pogány fesztiválokon és egyenek a bálványoknak áldozott élelmiszerekből, Maga az Úr fogja táplálni: Krisztus kegyelme és annak minden dicsőséges gyümölcse lesz a táplálékuk, mely valóban láthatatlan, lelki, és rejtett, mindazonáltal nagyon reális és nagyon áldott. A mennyei kenyeret kapják.[119]

„Adok annak fehér kövecskét, és a kövecskén új írott nevet, a melyet senki nem tud, csak az, a ki kapja". A kommentátorok véleményei nagyon megoszlanak eme szavak jelentését illetően. Hosszas tanulmányozás után mi arra a következtetésre jutottunk, hogy csak kétféle magyarázat van, melyek komolyabb megfontolást érdemelnek. A lábjegyzetben számolunk be ezekről.[120]

---

[118] W. Milligan, id. mű, 846. oldal, P. Prins, és H. A. Wiersinga, id. mű, 73. oldal

[119] W. Milligan, id. mű, 846. oldal

[120] Egyes nézetek, melyeket *nem fogadhatunk el*:

a. Az Apokalipszis fehér kövecskéje *tessera*, azaz (kemény anyagból, leginkább csontból készült) jegy, melyet a látogató meghívóként kap a nagy Király lakomájára. Lásd E. H. Plumptre, id. mű, 127. és azt követő oldalak, ennek a nézetnek nagyon ügyes védelme. Ennek az elméletnek kiváló cáfolata található M. Stuart *The White Stone of the Apocalypse* című cikkében a Bibliotheca Sacra-ban, „O" kötet, 461-477. oldal.

b. A fehér kövecske a felmentés kavicsát jelenti, melyet a bírságokon használtak. Ezt a nézetet védi P. Prins és H. Wiersinga, id. mű, 79. és azt követő oldalak. Lásd M. Stuart imént említett cikkét elégséges cáfolatként.

c. A fehér kövecske a rávésett névvel az ószövetségi Urimra és Thummimra vonatkozik. Emellett nagyon ügyesen érvel R. C. Trench, id. mű, 132. oldal. Plummer *Revelation*-ja, a Pulpit Commnetary-ban nagyon vonzó elméletnek találja, 64. oldal. Nos ez *valóban* nagyon érdekes és vonzó, de nem lehet helyes! Lásd Aalders ragyogó cikkét az Urimról és Thummimról a Chr. Encyclopaedia-ban, valamint az *Urim and Thummim* című cikket az I.S.B.E.-ben. Plumptre érvei ezzel a nézettel szemben perdöntőek, id. mű, 126. és azt követő oldalak.

d. R. H. Charles *The Revelation of St. John*, az *International Critical Commentary*-ban, 66. és azt követő oldalak. Azt állítja, hogy a jelkép valódi forrását a népszerű babona szférájában kell keresni. Ezt még megválaszolni sem szükséges. Sok más nézetet találunk a *The Speaker's Commentary*-ban, Smith

A maradék két elméletnek annyi minden szól egyenként a javára, hogy nem tudtunk határozottan dönteni közöttük. Ezért felsoroljuk mindkét elképzelést, továbbá a mellettük szóló érveket, s mindenki maga döntheti el, hogy melyiket részesíti előnyben.

Az első értelmezés szerint a kövecske azt a személyt jelenti, aki kapja pontosan úgy,ahogyan Izraelben a tizenkét törzset tizenkét drágakő jelképezte a főpap melledzőjén, 2Móz28:15-21. Itt ez a kő fehér. Ez a szentség, szépség, dicsőség jele, Jel3:4, 6:2. A kő maga a tartósságot, a múlhatatlanságot jelenti. A fehér kövecske tehát olyan létezést jelképez, mely mentes minden vétektől és meg van tisztítva minden bűntől, s örökkön örökké ebben az állapotban marad. A kövecskére írt új név annak a személynek a neve, aki kapja. Ez kifejezi az illető valódi belső jellemét, az ő konkrét, egyéni személyiségét. Az áldottak közül mindenkinek rendelkeznie kell ennek a személyiségnek a konkrét és egyedi tudatával: ezt az ismeretet csakis maga a kövecskét átvevő kapja meg.[121]

A következő érveket lehet felsorolni ennek a nézetnek az alátámasztására:

(a) Az „*a melyet* senki nem tud, csak az, a ki kapja" szavaknak azt kell jelentenie, hogy senki nem tudja, csak aki *a nevet*, s nem a kövecskét kapja. Maga a hívő kapja ezt a nevet. Ezért ennek az ő saját új nevének kell lenni. Ez teljesen összhangban van a Jel19:12-vel, ahol ezt olvassuk Krisztusról: „az ő neve fel vala írva, a mit senki nem tud, csak ő maga". A név tehát azt a személyt jelzi, aki kapja.

(b) Ha ennek az új névnek Isten, vagy Krisztus nevének kellene lennie, ezt világosan ki kellene jelenteni, mint más esetekben is, 3:13, 14:1, 22:4.

(c) Ez a magyarázat az Ószövetség szilárd alapján, párhuzamos igehelyein alapszik, például:

Ézs62:2: „És meglátják a népek igazságodat, és minden királyok dicsőségedet, és új nevet adnak néked, a melyet az Úr szája határoz meg".

Ézs65:15: „És átok gyanánt hagyjátok itt neveteket az én választottaimnak, és megöl titeket az Úr Isten, és szolgáit más névvel nevezi".

(d) A Szentírás szerint a név jelzi a hordozójának a jellemét, vagy beosztását. Ezért kap nagyon gyakran valaki új nevet. S a dicsőségben új szentséget, új látást, stb. kapunk. Ezért új nevet is fogunk kapni.

A második értelmezés szerint az átlátszó drágakőre – gyémántra? – Krisztus neve van felvésve. A kövecske megkapása ezzel az új névvel azt jelenti, hogy a dicsőségben a győztes megkapja a Krisztussal – az Ő új jellegében, mint újonnan megkoronázott Közbenjáróval – való közösség édességének kijelentését, azét a közösségét, amit csak azok tudnak értékelni, akik megkapják.[122]

Emellett a magyarázat mellett az alábbi érvek hozhatók fel:

(a) Az Apokalipszis minden más versében az új név egyetlen kivétel nélkül mindig Istenre, vagy Krisztusra utal. Erről a névről olvassuk, hogy a hívők homlokára van írva, 3:12, 14:1, 22:4.

(b) A nézetet, miszerint a név Krisztusra utal, mind a megelőző, mind az utána következő szövegkörnyezet támogatja: a rejtett manna arra utal, ami Krisztus a hívők számára, sőt, pontosan ebben a levélsorozatban találunk egy párhuzamos igehelyet, 3:12, ahol a névről, noha a hívőre van írva, azt olvassuk, hogy határozottan Krisztusra vonatkozik!

(c) Ha feltételezzük is, hogy az „*a melyet* senki nem tud, csak az, a ki kapja" azt jelenti: „aki a *nevet* kapja", ez sem bizonyítja, hogy a név a hívő új megnevezése. A hívőről mondható, hogy Krisztus nevét kapja, mivelhogy Krisztus neve íratik a hívő homlokára.

Dictionary of the Bible-jében, Stones cikkében, Alfordnál és máshol.

[121] Ezt a nézetet védi kisebb eltérésekkel J. P. Lange, *The Revelation of John*, a Commentary on the Holy Scriptures-ben, ÚSZ X. kötet, 120. oldal, aki azonban a fehér kövecskét magát a felmentés jelének tekinti, továbbá Lenski, id. mű 113. oldal, S. Greijdanus, *Kommentaar op het N. T.*, XIV. kötet, 77. oldal, valamint még sokan mások. Ez a népszerű nézet.

[122] Ezt a nézetet védi M. Stuart, Bibliotheca Sacra, „O" kötet, 461-477. oldal

Ebben a vonatkozásban érdekes megfigyelni, hogy a hitetlenek az új név ördögi utánzatát kapják. Azt olvassuk, hogy „vették annak bélyegét homlokukra”, 20:4, pontosan úgy, ahogyan a hívők megkapják Krisztus nevét a homlokukra, 14:1. Ez a „bélyeg” azonban mégis „mást”, nevezetesen a fenevadat jelzi. *A fenevad bélyege* az, amiről olvassuk, hogy a hitetlenek *kapják*. Hasonlóképpen a most vizsgált 2:17-ben a hívők Krisztus nevét *kapják*, azaz a homlokukra írt nevet, a (d) pontban kifejtett értelemben.

(d) Ez a nézet összhangban van az Ószövetség szimbolizmusával, amely a gyökerét képezi sok igeversnek az Apokalipszisben. A főpap homlokán – pontosabban a süvegén – fel volt írva egy név. Ez nem a főpap, hanem Jehova neve volt. Ez a név jelölte ki a főpapot Jehova megszentelt szolgájának, Hozzá tartozónak. Ezt olvassuk:

„Csinálj egy lapot is tiszta aranyból, és mesd ki arra, mint a pecsétet metszik: Szentség az Úrnak. És kösd azt kék zsinórra, hogy legyen az a süvegen; a süvegnek előrészén legyen az. És legyen az az Áronnak homlokán…”, 2Móz26:36 és azt követő versek.

A jelentés tehát a következő: Pont amiképpen az ószövetségi korban a Jehova név volt felírva a főpap homlokára, jelezvén, hogy ő Jehova speciálisan felszentelt szolgája, úgy a hívőknek – akiket az Apokalipszis folyamatosan papoknak nevez – is fel lesz írva egy új név a homlokukra, nevezetesen Krisztus neve, az Ő új neve. Ez a név nem tiszta arany lemezre, hanem még nemesebbre, átlátszó drágakőre lesz felírva. Jelzi majd, hogy a győztes Krisztushoz tartozik, az Ő szolgája, s örül a Vele való közösségnek, új dicsőségének és birodalmának. Sőt, ahogyan az Ószövetségben csak a főpap tudta, hogyan kell kiejteni a Jehova nevet és csak ő tanulta meg a névvel kapcsolatos titkokat, úgy az újszövetségi korban is csak a hívők ismerik az Úr Jézus Krisztus név áldott jelentését. Ők – és csakis egyedül ők – ismerik a Vele való közösség jelentőségét. Elvileg már itt a Földön ismerik, de eme név jelentésének további kijelentése a mennyben van fenntartva a számukra, ahol, azok, akik itt a Földön az élő Isten pecsétjével pecsételtettek el a homlokukon, mindörökké Krisztuséi lesznek. Megkapják az Ő nevét, azaz az új nevét a homlokukra!

Ne túlozzuk el az e két nézet közötti különbségeket. Az első alapján a hívő új nevet kap, azaz az ő Megváltójával való új viszony fejeződik ki egy dicsőségesen átalakult jellemben. A másik értelmezés alapján Krisztus kijelenti új nevét a hívőnek, s főleg odaát. Meg kell tehát kérdeznünk: Vajon nem Krisztus új neve – amit Ő természetesen megkapott – foglalja magában a hívő új nevét, amit ő is a legbiztosabban meg fog kapni?

A negyedik levél a thiatirabeli gyülekezet angyalának szól. Nézd meg a bibliai térképen. Ez a város egy, két másik völgyet összekötő völgyben volt. Mivel a természetes erődítményeket nélkülözte, nagyon nyitott volt a támadásra és az inváziórа, helyőrség állomásozott itt egyrészt a város védelmére, másrészt az ellenség előrenyomulásának megakadályozására Pergamum, a főváros irányában. A kommunikáció központjaként, mivel sokan átutaztak rajta, Thiatira kereskedővárossá vált. Itt megtalálhatók voltak a kereskedőcéhek, a gyapjúfeldolgozók, a lenvászon-készítők, a felsőruházat készítői, festők – gondoljunk Lydiára, Csel16:14, – a bőriparosok, a tímárok, a fazekasok, stb.[123] Ezeket a kereskedőcéheket a támogató istenségek imádata jellemezte: minden céhnek megvolt a maga felvigyázó istene. A helyzet tehát valami efféle volt: ha egy céhhez tartoztál, maga a tagság ténye magában foglalta, hogy imádod az istenét. Elvárták, hogy részt vegyél a céhfesztiválokon, s egyél az ételből, melynek egy részét felkínálták a támogató istenségnek, s ami az istenség ajándékaként kerül az asztalodra. S mikor a lakoma véget ér és megkezdődik a valódi – roppant erkölcstelen – szórakozás, nem távozhatsz, hacsak nem akarod a kinevettetés és üldöztetés tárgyát képezni!

Ebben a nehéz helyzetben mit kell tennie egy keresztyénnek? Ha elhagyja az egységet, elveszíti pozícióját és társadalmi helyzetét. Lehet, hogy szükséget, éhezést, üldöztetést kell

[123] W. M. Ramsay, id. mű, 316-326. oldalak

elszenvednie. Másrészt, ha a céhben marad, s látogatja az erkölcstelen lakomákat, eszik a bálványoknak áldozott dolgokból, s elköveti a házasságtöréseket, azzal megtagadja Urát.

Ebben a nehéz helyzetben Jézabel prófétaasszony azt állította, hogy ismeri a probléma valódi megoldását, a nehézségektől való szabadulás módját. Szemlátomást ekképpen érvelhetett: ahhoz, hogy legyőzhesd a Sátánt, ismerned kell őt. Soha nem leszel képes legyőzni a bűnt, amíg alaposan meg nem ismerkedsz vele tapasztalati úton. Röviden a keresztyénnek meg kell ismernie „a Sátán mélységeit". Ezért mindenképpen látogatnia kell a céhes lakomákat, el kell követnie a házasságtörést… s még mindig keresztyén marad, sőt, jobb keresztyénné válik!

De ha az egyház tagjai el is tudják magukkal hitetni, hogy ez a helyes út, Őt akkor sem csaphatják be, „akinek szemei mint a tűzláng", s lábai készek a gonoszok eltaposására. Az Úr dicséri mindazt, ami dicséretre méltó: a munkálkodást, a szeretetet, a hitet, a szolgálatot – a testvéreknek nyújtott szeretetszolgálatot – és a tűrést. Továbbá, hogy „a te utolsó cselekedeteid többek az elsőknél". Mindezek vonatkozásában Thiatira valóban gyertyatartó, fényhordozó volt. Ez azonban nem alkot mentséget a hibára, hogy nem fegyelmezték meg azokat a tagokat, akik kompromisszumot kötöttek a világgal. Ezért olvassuk: „De van valami kevés panaszom ellened, mert megengeded amaz asszonynak, – nem 'a te feleségednek', – Jézabelnek". Az ő neve szinonimája a bálványimádásra és erkölcstelenségre csábításnak, 1Kir16:31, 18:4, 13, 19, 19:1-2. Ha ez a Jézabel továbbra sem tér meg – milyen kegyelmes az Úr, hogy ad neki időt a megtérésre! – akkor ágyba vettetik, azaz betegség fogja sújtani; természetes gyermekei erőszakos halállal halnak meg, s lelki követői is büntetést fognak kapni. Azaz, az egész egyház tudni fogja, hogy Krisztus az, Aki a szíveket és a veséket kutatja. Az Ő mindenen áthatoló szemei látják a Jézabellel való megegyezés rejtett motívumát, nevezetesen a vonakodást attól, hogy Krisztusért üldöztetést szenvedjenek.

Azokra, akik hűségesek maradnak Krisztushoz, nem vettetik új teher, Csel15:28-29. A világi kapcsolatukban ügyelniük kell arra, hogy ne kövessenek el házasságtörést, és ne egyenek a bálványoknak áldozott dolgokból.

Idővel a helyzet az ellenkezőjére fordul. Jelenleg a világ elnyomja azt az egyháztagot, aki a tiszta lelkiismeret megtartására vágyik. De idővel az egyháztag, aki az Urához hűséges maradt, uralkodni fog a világ felett és Krisztussal társulván az utolsó ítéletnél, kárhoztatni fogja a bűnöst. Osztozni fog Krisztusnak a nemzetek feletti uralmában – amit viszont Krisztus az Atyától kapott, Zsolt2:8-9 – és az utolsó ítélet napján a bűnösök „széttöretnek". Thiatira fazekasai képesek voltak e jelkép jelentésének a megértésére.

„És adom annak a hajnalcsillagot". Itt ismét az elsődleges utalás Magára Krisztusra történik, Jel22:16. Mivel a hajnalcsillag uralja a mennyet, így a hívők Krisztussal együtt fognak uralkodni, osztoznak majd az Ő királyi ragyogásában és birodalmában. A csillag mindig a királyság jelképe, összekapcsolván a pálcával, 4Móz24:17, v. ö. Mt2:2.

Az ötödik levél a sárdisi gyülekezet angyalának szól. Sárdis, a bevehetetlen, egy majdnem megmászhatatlan hegy tetején elhelyezkedve a Hermus völgyét felügyelte, s az ókorban Lydia büszke fővárosa volt. Népe büszke, arrogáns, túl magabiztos. Biztosak voltak abban – ajaj, túlontúl biztosak, – hogy senki sem képes megmászni ennek a hegynek a függőleges oldalait. Csak egyetlen megközelítési útvonal létezett, egy nagyon szűk földsáv déli irányban, s ezt könnyen meg lehetett erősíteni. De jött az ellenség először i. e. 549-ben, majd i. e. 218-ban és… bevette Sárdist. Egyetlen figyelmen kívül hagyott, őrzés nélkül maradt gyenge pont, egy ferde törés a sziklafalban, ezer közül az egyetlen lehetőség a képzett hegymászók számára az éjszakai támadáshoz volt mindössze szükséges ahhoz, hogy megsemmisítő csapást mérjenek eme büszke főváros túl magabiztos polgárainak a gőgjére. S a hely, melyen Sárdis eredetileg volt, túl kicsinek bizonyult a növekvő város számára. Ezért az ókori Sárdis, az akropolisz, elkezdett elnéptelenedni és egy új város épült fel a szomszédságában. Mikor az Apokalipszis íródott, Sárdis a romlásnak, a lassú, de biztos

halálnak nézett elébe.[124] I. e. 17-ben a várost részben megsemmisítette egy földrengés. Azaz, Sárdis öntelt és dicsekvő polgárai újra és újra meglátták a rájuk következő pusztítást, ami úgy jött, mint az éjszakai tolvaj, a leghirtelenebb és legváratlanabb módon.

Sárdis lelki kábulatba süllyedt. Ezért szól így Krisztus önmeghatározása: „a kinél van az isteni hét – életadó – lélek”. S a jobb kezében van a hét csillag is. Az Íge szolgálóinak közreműködésével és az ő üzenetükkel az életadó lelkek képesek megeleveníteni a halott egyházat.

„Tudom a te dolgaidat, hogy az a neved, hogy élsz, és halott vagy”. Sárdis jó hírnévnek *örvendett*, de nem *érdemelte meg* ezt a hírnevet. Amíg Pergamumban és Thiatirában a gyülekezet kis része esett el a világ kísértésének következtében, de Sárdisban a teljes gyülekezet „megfertőztették ruháikat”. Sárdis is a világban volt. Fényhordozónak kellett volna lennie. Elmulasztotta a kötelességét. Ezért sem a zsidók, sem a pogányok látszólag nem háborgatták Sárdis népét. Sárdis nagyon „békés” gyülekezet volt. Élvezte a békességet, de a temető békességét! Krisztus azt mondja ezeknek a halott egyháztagoknak, fel kell ébredniük, ébren kell maradniuk és meg kell szilárdítaniuk mindazon dolgokat, melyek a halál küszöbén állnak. A lámpa a gyertyatartóban egyre homályosabban és homályosabban világított. A kicsinyke láng hamarosan teljesen kialszik.

„Nem találtam a te cselekedeteidet Isten előtt teljeseknek”. A formák fennálltak ott, a ceremóniák, a vallásos szokások, a hagyományok, a szolgálatok, de a valódi lényeg hiányzott. A formák üresek voltak. Nem voltak telve lényeggel. A hit, a reménység és az őszinte és komoly szeretet hiányoztak. A valóság eltűnt. A nép szemében Sárdis ragyogó gyülekezetnek tűnhet. „Az én Atyám előtt” ez a gyülekezet halott. Ezért Sárdis népének meg kell emlékeznie a múltról, hogy mekkora hévvel és komolysággal vették az evangéliumot. Térjenek hát vissza az evangélium iránti engedelmesség életéhez, ahogyan prédikáltatott nekik, s ahogyan ők – az ő szüleik – vették azt. V. ö. az efézusi levéllel.

„Hogyha tehát nem vigyázol, elmegyek hozzád, mint a tolvaj, és nem tudod, mely órában megyek hozzád”, lásd Mt24:43-44. Sárdis természetesen tudhatta, mit jelent ez!

„ De van Sárdisban egy kevés neved, azoké a kik nem fertőztették meg a ruháikat: és fehérben fognak velem járni; mert méltók arra”. Egy kevés *név*: ezeket az egyéneket a mennyei Atya név szerint ismerte. Személyesen, külön-külön ismertek voltak. Isten pontosan tudta, hogy kicsodák és micsodák ők. Ő ismeri az övéit. Ők olyanok, mint a fénylő világosság ennek a világnak a sötétségében. Ez a kevés, akik megőrizték tisztán a ruháikat, idővel majd a dicsőség fehér ruháit fogják viselni. A fehér a szentség, tisztaság, tökéletesség, és az ünnepség jele, Ézs61:10, Jel19:8.

Mikor a földi emberek meghalnak, a neveiket kitörlik a feljegyzésekből, a lelki győztesek nevei azonban soha nem lesznek kitörölve, az ő dicsőséges életük fennmarad. Maga Krisztus fogja elismerni őket nyilvánosan a sajátjainak! Ezt az Ő Atyja és az Ő angyalai előtt teszi meg, v. ö. Mt.10:32, Lk12:8-9.

A hatodik levél a filadelfiai gyülekezet angyalának szól. Ez a város egy völgyben, egy fontos út mellett helyezkedett el. Nevét II. Attalustól kapta (i. e. 159-138), akinek bátyja, Eumenes iránti hűsége kiérdemelte számára a „testvérszerető” melléknevet. A várost azzal a céllal alapították, hogy központja legyen a görög nyelv és szokások terjesztésének Lydiában és Frigiában. Ezért a kezdetektől fogva missziós város volt, s a célját illetően nagyon sikeres.[125]

Ehhez a gyülekezethez Krisztus Szent és Igazként szól. Ezért a hamis, vagy nem igazi – azaz hitetlen – zsidók nem tetszenek nekik. Egyedül Krisztusnál van „Dávid kulcsa”, azaz a legmagasabb hatalom és tekintély Isten országában, V. ö. Ézs22:22, Mt16:19, 28:18, Jel5:5.

[124] Ugyanott, 354-368. oldalak
[125] Ugyanott, 391-400. oldalak

Krisztus tudja, hogy bár ennek a gyülekezetnek kicsi a hatalma, s számban és gazdagságban is csekély, mégis hűséges maradt az evangéliumhoz és nem tagadta meg Urának nevét.

„Ímé adtam elődbe egy nyitott ajtót, a melyet senki be nem zárhat". A nyitott ajtó először is egy csodálatos lehetőséget jelent az evangélium hirdetésére, másodszor is azt, hogy Isten kegyelme hallani akaró füleket és befogadni akaró szíveket teremt. V. ö. 2Kor12:12, Kol4:3, Csel14:27. A filadelfiai gyülekezet, jóllehet emberi szemmel nézve kis létszámú, Isten szemében mégis nagy volt. A zsidó csúfolódók és vádlók ellenében „megtartotta az én béketűrésre intő beszédemet", ami valószínűleg a kereszt evangéliumát jelenti, amiben az Úr tűrő szenvedése van bemutatva. Ezért máris megkapta a győzelmi koszorút a megpróbáltatásokban, amire fel is szólíttatik, hogy tartsa meg. Figyeljük meg, hogy az *isteni védelem* – „én is megtartalak téged" – és az *emberi erőfeszítés* – „tartsd meg a mi nálad van" – kéz a kézben járnak. Négyszeresen dicsőséges jutalom van megígérve ennek a gyülekezetnek, amely a kívánalmaknak ennyire megfelelő mértékben mutatja be, hogy mit jelent fényhordozónak lenni:

Először is, a zsidó vádlókkal és gúnyolódókkal szemben nemcsak fennmarad – mint Smirna, – hanem a győzelmet is megszerzi, melyben a legyőzöttek a megtérésükön át szintén osztoznak!

Másodszor, biztonságban lesz a megpróbáltatás órájában. V. ö. Ézs43:2, Mk13:20.

Harmadszor, minden győztes „pillér" lesz az Isten templomában. A pillér állandó valami. Megkapja azt, amire Dávid vágyott, Zsolt27:4. Semmiféle földrengés sem fogja félelemmel eltölteni, vagy kiűzni őt a mennyei városból. Ott fog lakni!

Végül, Krisztus felírja rá az Ő Istenének nevét, az Ő Istene városának nevét, az új Jeruzsálemét… valamint a saját új nevét. Más szóval, a győztesnek megadatik a bizonyosság, hogy Istenhez tartozik, az új Jeruzsálemhez és Krisztushoz, s hogy örökkön örökké osztozni fog e három áldásaiban és előjogaiban. Az „a mely az égből száll alá az én Istenemtől" kifejezés magyarázata a 14. fejezetben található.

Az utolsó levél Laodiceának szól. Ez a város hőforrások szomszédságában helyezkedett le. A szájból kifolyó langyos víz jelképét a város lakói könnyen megérthették. Itt jött létre a gyógyszerek híres iskolája. Egyebek mellett a gyenge szemekre készítettek orvosságot. Ebben a városban a juhok puha, fekete gyapjából szőttek ruhákat. Laodicea azonban különösen a gazdagságáról volt híres. Három főútvonal találkozásánál lévén – nézd csak meg a térképen – gyorsan hatalmas kereskedelmi és financiális központtá nőtt. A milliomosok városa lett. Voltak benne természetesen színházak, stadion, fürdőkkel ellátott tornacsarnok. A bankárok és a pénzvilág városa volt. Olyan gazdag volt, hogy lakói elutasították, hogy segítséget fogadjanak el a kormánytól, miután a város egy földrengés következtében romba dőlt.[126]

Laodicea lakói gazdagok voltak – s tudták ezt! S kibírhatatlanok voltak. Még a gyülekezeti tagok is ugyanazt a büszke, kihívó, öntelt magatartást tanúsították. Lehet, hogy úgy vélték: gazdagságuk Isten speciális kegyének a jele volt. Mindenesetre azt kezdték gondolni, hogy „ez minden". Magukévá tették a lelkületet, ami az egész várost jellemezte. Lelki gazdagságukkal dicsekedtek.[127] Ha Laodicea lakói azt mondták volna ki, amit képzeltek, akkor a beszédük valami efféle lett volna: gondosan figyeld meg ezt az elviselhetetlen dicsekvőt, mely a többit is képviseli:

„Gazdag vagyok, – lelki javakban – és meggazdagodtam és semmire nincs szükségem", 17. vers.

---

[126] Ugyanott, 413-423. oldalak Lásd még J. McKnight, *The Letter to Laodiceans*, a Biblical Review-ben, XVI. kötet, 519. és azt követő oldalak

[127] Az, hogy a *lelki* gazdagságukkal, s nem elsősorban az anyagi jólétükkel dicsekedtek, a helyes nézet, melyet majd minden kommentátor támogat. W. Milligan ugyanakkor az ellentétes nézetet védi.

Könnyű meglátni, hogy ezeknek az embereknek semmiféle bűntudatuk sem volt. Még csak el sem tudták volna képzelni sem soha, hogy valaha is megálljanak távol, lesütött szemmel és lehajtott fejjel, a mellüket verve: „Isten légy irgalmas hozzám, a bűnöshöz. Ők már *befutottak*! Ezért, a saját gondolkodásmódjuk szerint semmiféle intésre sem volt szükségük és megengedhették maguknak, hogy langyosak legyenek bármiféle buzdítás vonatkozásában. Igen, „langyosak", ez a helyes szó. Laodicea népe pontosan tudta, hogy ez mit jelent. Langyos, lagymatag, petyhüdt, félszívű, erőtlen, kompromisszumokra mindig kész, közömbös, apatikus, „mi-itt-Laodiceában-valamennyien-jó-emberek-vagyunk" viselkedésű. Ennek a könyvnek a szerzője személyesen is megtapasztalt efféle viselkedést egyes gyülekezeti tagok részéről. Velük semmit sem lehet kezdeni. A pogányokkal, akik soha semmiféle kapcsolatba sem kerültek az evangéliummal, ezért „hidegek" az evangélium vonatkozásában, lehetséges valamit kezdeni. A komoly, alázatos keresztyénekkel öröm együtt dolgozni. De ezekkel a „mi-itt-Laodiceában-valamennyien-jó-emberek-vagyunk" népekkel semmit sem lehet kezdeni. Még Maga Krisztus sem állhatta ki őket. Itt egy olyan érzelem, érzés tulajdoníttatik az Úrnak, amit sehol máshol nem olvasunk Róla a Bibliában. Nem azt olvassuk, hogy elszomorodott miattuk. S azt sem, hogy megharagudott rájuk. Nem, Ő *megundorodott* ezektől kétkulacsosoktól. S nem csak kissé megcsömörlött, hanem teljesen megundorodott tőlük. „Mivel lágymeleg vagy, sem hideg, sem hév, kivetlek téged az én számból". Nagyon jól tudván, hogy egész vallásuk csak hamis és látszat, csak képmutatás, az Úr pont az ellenkezőjeként mutatkozik be nekik: „Ezt mondja az Ámen, a hű és igaz bizonyság". Más szavakkal az Úr itt úgy mutatkozik be, mint Akinek a szemei nemcsak pontosan látják, hogy mi folyik ezeknek a laodiceai embereknek a szívében, hanem Akinek az ajkai a pontos igazságot is elmondják, mint látható. Továbbá azt is kijelenti, hogy Ő „az Isten teremtésének kezdete", azaz, Ő az egész teremtés forrása, v. ö. 21:6, 22:13, Jn1:1, Kol1:15-18. „Laodicea népe, új teremtményekké kell válnotok, új szívre van szükségetek. Forduljatok Hozzám tehát, hogy üdvözülhessetek."

Még ha az Úr teljességgel meg is undorodott ettől a gyülekezettől, mert elmulasztotta teljesíteni fényhordozói kötelességét, mégis van itt némi kegyelem: csodálatos, kedves szeretet és intés. Krisztus valójában nem azt mondja, hogy „ki *foglak* vetni téged a számból", hanem hogy „ki *készülök* vetni téged a számból". Az Úr még mindig vár. Elküldi levelét avégett, hogy kiűzze ezt a langyos lelkületet. Nagyon komolyan megrója őket, mivel nagyon gyöngéd és kedves, szerető és kegyelmes.

Ezt mondja az Úr ennek a gyülekezetnek, tehát tipikus tagjának: „Mivel ezt mondod: Gazdag vagyok, és meggazdagodtam és semmire nincs szükségem; és nem tudod, hogy te vagy a nyomorult és a nyavalyás és szegény és vak és mezítelen". Figyeljük meg: nem „hitvány", hanem „nyomorult" (szánandó). Ki a szánandóbb, ha nem az, aki azt képzeli, hogy finom keresztyén, miközben a valóságban Maga Krisztus a végtelenségig megundorodott tőle? Olvassuk el ezeket a szavakat nagyon lassan és próbáljuk meglátni annak a személynek a képét, akiben mindez az öt jellemző fennáll: nyomorult, nyavalyás, szegény, vak, mezítelen!

„Azt tanácslom néked." Milyen kedves, milyen barátságos! Nem „Megparancsolom", hanem „tanácsolom". Krisztus azt tanácsolja ennek a gyülekezetnek, hogy vegyenek *Tőle* – a *Tőlem* nagyon hangsúlyos – tűzben megpróbált aranyat, fehér ruhákat és szemgyógyító írt. Egyszóval: vegyél Tőlem „üdvösséget". Az üdvösség ugyanis arany, mert gazdaggá tesz, 2Kor8:9, fehér ruha, mert elveti vétkeink mezítelenségét, és igazságba, szentségbe és az Úr örömébe öltöztet minket, s szemgyógyító ír, mivel többé már nem leszünk vakok. Az üdvösséget meg kell venni, azaz, a jogos birtokosaivá kell válni. De hogyan vehetnek azok bármit is, akik szegények? Olvasd el az Ézs55:1 és azt követő versekben a dicsőséges választ!

Megkérdezzük, kedves olvasó, hogy van-e bármi csodálatosabb az egész Bibliában ennél, hogy ezeket a langyos embereket, akiktől az Úr olyannyira megundorodott, hogy kivetni készül őket a szájából, most így szólítja meg:

„A kiket én szeretek, megfeddem és megfenyítem: légy buzgóságos azért, és térj meg.” Ez az, amit Én a magam részéről mindig megteszek. Minden hangsúly az *én* névmáson van: „Ami *Engem* illet, akikhez *Én* vonzódom, azokat *Én* megfeddem és megfenyítem”.

Majd: „légy tehát buzgó, s egyszer, s mindenkorra térj meg”.

Aztán: „Ímé az ajtó előtt állok és zörgetek”. Figyeljük meg: az Úr mondhatni benyomja az ajtót, hogy megnyíljon. Ám nemcsak ez, hanem – ami nyilvánvaló a következő mondatból – nem pusztán újra és újra kopog, de szólongatja a bűnöst. S figyeljük meg: „ha valaki meghallja *az én szómat*…” Ezt gyakran elfelejtik. Nem a belül levő személyé a kezdeményezés. Nem, ez a szöveg teljes harmóniában van az egész Bibliával a szuverén kegyelemmel kapcsolatos tanítását illetően. Az Úr az, Aki az ajtó előtt áll – senki sem hívta Őt – és Ő az, aki zörget, nem egyszer, hanem újra és újra. Ő az, Aki hívogat, s az Úrnak ez a hangja az evangéliumban, a Lélek által a szívre hatva nem más, mint *Isten hatalma az üdvösségre*! Ezért úgy találjuk, hogy ez az igevers teljességgel érvényre juttatja mind az isteni, szuverén kegyelmet, mind az emberi felelősséget.[128]

„Ha valaki meghallja az én szómat és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz és vele vacsorálok, és ő én velem.” Figyeljük meg: „Ha *valaki*…” Az Úr személyekhez szól. Az üdvösség nagyon személyes dolog. „… meghallja az én szómat és megnyitja az ajtót”. Mikor a szív megnyílt az Úr hangjára, az újjászületésnek ez az alapeleme aktívvá válik, azaz a Szentlélek ereje által az újjászületett személy megnyitja az ajtót és befogadja Krisztust. Ez az ajtónyitás az, amit általánosan *megtérésnek* neveznek. Ne keverjük össze az újjászületést, Jn3:3 és azt követő versek, Csel16:14, és a megtérést. Itt a „ha valaki megnyitja az ajtót” kifejezésben az utalás világosan az átalakulásra, *a megtérésre és a Krisztusban való hitre* vonatkozik. Az Úr belép, Jn14:23.Milyen csodálatos! Ő mondhatni leereszkedik dicsőségének trónjáról azért, hogy együtt vacsorázzon ezzel az egyénnel, aki önmagában oly szegény és nyomorult. Krisztus és az illető együtt vacsoráznak, ami Keleten a speciális barátság és a szövetségi kapcsolat jele volt. Más szavakkal a hívőnek áldott közössége van Megváltójával és Urával, Jn14:23, 15:5, 1Jn2:24. Ez a közösség már ebben az életben megkezdődik. Az ezután következőben pedig tökéletességre jut, mikor a győztes Krisztussal együtt leül a trónjára, ahogyan Krisztus, a győztes is leült az Atyával a trónjára. A győztes idővel nemcsak uralkodni fog, hanem Krisztussal fog uralkodni, Jel20:4, a lehetséges legszorosabb közösségben Vele!

„A kinek van füle, hallja, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek”.

Ezeknek a gyülekezeteknek a hétféle állapota valóban létezett abban az időben. S manapság is létezik. Létezett az egész közbenső periódus alatt. Ez a hét gyülekezet képviseli az egész egyházat az egész korszak során mindvégig. Teljesen nyilvánvalóvá vált, hogy az egyetlen nagy kérdés ez: Vajon ezek a gyülekezetek hűségesek a szolgálatukhoz? Vajon megtartják-e az Úr nevét erősen a jelenvaló világ sötétségének közepette? Jel2:12. Más szavakkal: gyertyatartók-e, fényhordozók-e? Sárdisban és Laodiceában látszólag a világ győzött. Csak a fény piciny pislogását látjuk: maga a fény majdnem – de mégsem teljesen – kialudt már. Efézusban a fény még világít, de a láng már halványul. Pergamumban és Thiatirában – ahol a világ felől érkező kísértés nagyon valóságos volt – a fény ugyan világít, de nem olyan fényesen, mint kellene. Smirnában és Filadelfiában megnyilvánult a gyülekezet, mint fényhordozó igazi jellege, s itt találunk hűséget Krisztus iránt, tehát valódi jó hatással voltak a világra. Vajon ez a gyülekezet valódi fényhordozó? Ez az egyetlen, fő kérdés valamennyi levélben. Igaz-e Urához a világ közepette?

A kísértés, hogy világiasodjon és tagadja meg Urát, három irányból érkezett. Először, az antikrisztusi üldöztetéstől, a kardtól, a fenevadaktól, a máglyától, a bebörtönzéstől, 2:10,

[128] Világos, hogy természetesen az *ember* – és nem Isten – van itt ajtónyitóként bemutatva. Az *ember* tér meg. Az ajtó megnyitása ennek megfelelően a megtérésre utal, de nem utalhat az újjászületésre, ami *teljességgel* Isten munkája. A megtérésben az ember aktívan közreműködik.

13, 2:9. és 3:9: a zsidók folyamatosan vádolták a keresztyéneket a római bíróságok előtt. Másodszor, s az elsővel nagyon szoros kapcsolatban állt a római vallás, a császárkultusz részéről jövő kísértés, 2:13. A kísértés első forrása nem különíthető el a másodiktól: a kettő mégis megkülönböztethető és meg is kell különböztetni őket. Harmadszor, ott volt a testi kísértés, a folytonos hívogatás a pogányok erkölcstelen lakomáira annak érdekében, hogy az illető szociális helyzete stabil lehessen és élvezhesse az evilági örömöket. S a kísértésnek ez a formája, mint láttuk, nagyon közel állt a második, vallásos formához. – *Az egyház a világban van*. – Ez igaz volt akkor és igaz ma is. Az egyháznak világítani kell a sötétségben.

„Ti vagytok a világ világossága – és a hét gyertyatartó hét gyülekezet”.

9. fejezet: E világon nyomorúságtok lészen; de bízzatok, én meggyőztem a világot

Ebben a fejezetben rövid magyarázatát kínáljuk a Jelenések 4-7-nek

A világosság a sötétségben fénylik: a gyülekezetek a gyertyatartók. A sötétség azonban gyűlöli a világosságot: a világ üldözi az egyházat.

Valahányszor csak a történelemben az egyház hűséges az elhívásához és hordozza a bizonyságot az igazságról, nyomorúságnak kell következnie. S emellett a tény mellett még az is igaz, hogy az egyház a világban van. Ezért együtt szenved a világgal. Isten gyermekei nem kerülik el a háború borzalmait, az éhséget és a járványokat. Az egyháznak szüksége van ezekre a megpróbáltatásokra. Szüksége van mind a világ közvetlen antagonizmusára, mind a részvételre a közös bajokban, melyek a bűn eredményeképpen tartoznak hozzá ehhez a földi élethez. Az egyház is bűnös. A megtisztulás és a megszentelődés állandó szükségében leledzik.

Ezeket a megpróbáltatásokat a mi Urunk eszközként alkalmazza saját lelki előrelépésünk számára. Látjuk Isten lábzsámolyát. Ne feledkezzünk meg a trónjáról! Meg kell hagyni, azt mondjuk, hogy az Istent szeretőknek minden a javukra van, de valóban hiszünk is ebben? Valamelyik nap valaki bemutatott egy filmet egy keresztyén hallgatóságnak. Láttuk Hitler, Mussolini, stb. képeit. Egy pillanatra ezek a szavak vibráltak a szemünk előtt:

ENNEK AZ ÖT EMBERNEK A KEZÉBEN VAN A VILÁG SORSA

Látszólag sok ember hiszi, hogy ez a tényleges helyzet. A 4. és 5. fejezetek arra tanítanak minket, hogy a dolgaink nem emberek, hanem Isten kezében vannak! Ezért mikor a világ felszítja a gyűlölet és a mészárlás tüzét, s mikor a földet vér áztatja, könnyes szemeinket emeljük a trónra, ami a világegyetemet irányítja. A megpróbáltatás és a nyomorúság közepette összpontosítsuk figyelmünket Rá, Aki a királyok Királya és az uraknak Ura.

„ Ezek után látám, és ímé egy megnyílt ajtó vala a mennyben”, 4:1. Meghallgatván a gyülekezeteknek szóló leveleket, János egy időre visszatért szokásos elmeállapotához.[129] Meddig tartott ez az intervallum, azt nem tudjuk. Ezután lát egy látomást. Még nincs „lélekben”. Mikor valaki látomást lát, még maradhat érzékeny a környezeti hatásokra. Így például István is teljességgel tudatában van azoknak a gonosz embereknek, akik megkövezik őt. Valójában szól is hozzájuk, miközben látja a megnyílt menny látomását, és az Emberfiát állni Isten jobbján, Csel7:54-60. Lásd még Mt3:16. Most hasonlóképpen János is egy látomást lát. A csodálkozástól tágra nyílt szemmel lát egy nyitott ajtót a mennyben. V. ö. Ez1:1. Miközben ezt szemléli, ugyanaz a hang szól hozzá, mely korábban is szólt, 1:10. Az Úr ezt mondja: „Gyere fel ide”. A látó lelke meghívást kap, hogy emelkedjen fel a fenti trónhoz. Természetesen ezalatt *a látomásban megjelent* trónt értjük! Csak akkor kapunk valódi bepillantást a történelembe, mikor minden dolgot – a saját megpróbáltatásainkat is, 6. fejezet – a trón szemszögéből nézünk.[130]

„… és megmutatom néked, a miknek meg kell lenni ezután”. Ez természetesen nem jelentheti, hogy „megmutatom neked azokat a dolgokat, melyeknek meg kell lenniük ezután a korszak után”.[131] Ahogyan az 1:19-ben, az „ezután” itt is „a jövőben”-t jelenti.

---

[129] S. Greijdanus, *Kommentaar op het Nieuwe Testament*, XIV. kötet 120. oldal

[130] Ugyanott

[131] Ezt az értelmezést támogatja sok premillenista. Lásd a Jelenések könyvéhez írt bevezető megjegyzést a *Scofield Reference Bible*-ben. Az értelmezés természetesen teljesen ingatag.

„És azonnal elragadtatám lélekben”. Vajon ez az apostol által hallott hang következménye volt? A látomás puszta meglátásának állapotából János lelke most az „elragadtatám lélekben” magasabb eksztatikus állapotába lép. Meg kell hagyni, amit az apostolnak látnia kell ,az szintén látomás. Ha nem látomás, akkor azt kell képzelnünk, hogy a mennyben áll egy anyagi trón, körülvéve huszonnégy szó szerinti, fizikai trónnal és a szó szerint vett Báránynak van hét szarva és hét szeme. Ez természetesen abszurd. János *látomást* lát! Ez folytatása „a mennyben megnyílt ajtónak”. Azonban mégis több, mint egyszerű látomás, mivel a látnok magasabb eksztatikus állapotba lép, azaz „elragadtatik lélekben”. Valaki láthat látomást úgy is, hogy nem ragadtatik el lélekben, amint ezt már láttuk István esetében. Mikor az illető „lélekben van”, s ebben az állapotában lát látomás, a fizikai környezetével való tudatos kapcsolata felfüggesztésre kerül. János többé nem a fizikai szemeivel lát, s nem a fizikai füleivel hall. Lelke elvonatik az őt körülvevő tárgyaktól és *teljességgel* azokra a dolgokra összpontosít, amik a látomásban jelennek meg neki. „Elvitetik” a trón környezetébe, v. ö. 17:3. Ezalatt azt értjük, hogy a trón környezetébe, *amiképpen az a látomásban megjelenik*![132]

S bár a János által szemlélt különböző dolgok nem léteznek fizikai, anyagi formában, egy fontos lelki igazságot fejeznek ki. Ezek egy fő leckét tanítanak.[133] Ne vesszünk bele a részletek magyarázatába: ne próbáljunk „mélyebb értelmet” találni ezeknek, mikor nincs is. Megismételjük: a 4, és 5. fejezetek egy fő leckét tanítanak. A kép *egy*, a lecke is *egy*.

Ezek a fejezetek nem pusztán *a menny* képét adják nekünk. Ezek *az egész világegyetemet* írják le *a menny szemszögéből*. A látomás célja az, hogy csodaszép szimbolizmussal megmutassa nekünk, hogy minden dolgot a trónon ülő kormányoz. Minden dolgot: tehát megpróbáltatásainkat és nyomorúságunkat is. Ez a lényeg. Ezért a trón leírása megelőzi a megpróbáltatások és nyomorúságok jelképes leírását, miket az egyháznak át kell élnie itt a Földön. Ezek a 6. fejezetben vannak leírva.

A 4. és 5. fejezetek *egyetlen fő* leckét tanítanak nekünk. Amíg világosan meg nem értjük ezt a dolgot, soha nem fogjuk meglátni az Apokalipszis dicsőséges egységét. Bele fogunk veszni az allegorizálásba. Ez az *egyetlen fő* lecke a zsoltáros szavaival fejezhető ki:

„Az Úr uralkodik, reszkessenek a népek; Kérubokon ül, remegjen a föld!” Ennek az igazságnak a bizonyossága vigasztalást kell, hogy adjon a hívőknek a heves próbák között. Ezért előzi meg a trón által uralt világegyetem eme látomása azoknak a megpróbáltatásoknak a jelképes leírását, melyen az egyháznak át kell mennie. Gyönyörű elrendezés!

„Ímé, egy királyiszék!” A trón a világegyetem központja. Nem a fiziografikai, hanem a lelki központja! Itt van a csillagászat valódi alapja. A Biblia világegyeteme nem geocentrikus, nem is heliocentrikus, nem is sagittariocentrikus, hanem cölocentrikus, azaz teocentrikus.[134] S itt van a valódi történelemfilozófia is. Az újságok és a rádióközlemények hírekről és villámhírekről tájékoztatnak. A magazinok hozzáteszik a magyarázatokat. Ezek a magyarázatok azonban végső soron a másodlagos okok szemszögéből adottak. A valódi elme, a valódi akarat, ami a világegyetemet uralja, – miközben teljes mértékben fenntartja az egyéni közreműködők felelősségét és szabadságát – a mindenható Isten elméje és akarata! Ezért a

[132] V. ö. C. A. Auberlin, *The Prophecies of Daniel and the Revelations of St. John*, 76. és azt követő oldalak. Továbbá S. Greijdanus, *Kommentaar op het Nieuwe Testament*, XIV. kötet 338. oldal

[133] Lásd az 5. fejezetet

[134] A kozmográfia fejlődésében az alábbi lépéseket követhetjük nyomon: a naiv geocentrikus világkép; Pithagorasz-Arisztárkhusz heliocentrikus világképe, kb. i. e. 600-300; Hipparkhosz, Cicero spekulatív geocentrikus világképe, i. e. II-I. századok; Ptolemaiosz geocentrikus világképe, i. sz. II-XVI. századok; az új heliocentrikus, vagy kopernikuszi világkép, XVI-XIX. századok; J. Kapteyn és mások sziderikus, sagittariocentrikus világképe. Lásd a *Heelal* és a *Wereldbeel* cikkeket a *Chr. Encycloapedie*-ban, a *Cosmogony és Cosmology* cikket a *Hasting Encyclopaedia of Religion and Ethics*-ben, a *History of Astronomy* cikket az *Enc. Britannica*-ban, az *Astronomy* cikket az *I.S.B.E.*-ben, J. Jeans munkáit, pl. *The Mysterious Universe*, 4-5. fejezetek, *The Stars in Their Courses*, 7-8. fejezetek, valamint V. Hepp, *Calvinism and the Philosophy of Nature*, 4. fejezet

trón szó tizenhétszer fordul elő ebben a két fejezetben. Ez a trón nem a Földön, hanem a mennyben van. Ez a mennyei templomban a szentek szentjében áll pontosan úgy, ahogyan a szövetség ládája állt a szentek szentjében, a földi sátorban, vagy templomban, 2Móz25:22. Ebben a látomásban nagyon határozottan a sátor, vagy a templom színét látjuk.[135] Isten király, s a templomban lakozik. Ezért a kép, hogy ez a trón a templomban áll, világosan a biblia szimbolizmuson alapszik, Ézs6:1, Jer3:17, 14:21, Ez1:26, 8:4, 43:7.[136]

„… és üle valaki a királyiszékben". A trónon – a maga fenségében – Isten, az Atya ül. Amit az apostol leír, az nem Isten Maga, mert Ő nem írható le, 2Móz20:4, hanem az ő ragyogása, kisugárzása. A látomásban úgy van bemutatva, mint Akit a gyémánt szikrázó, kristálytiszta, 21:11, fehér, emésztő[137] csillogása vesz körül, jelképezvén Isten szentségét, s a sárdius vérvörös színével jelezve, hogy Jehova szent jelleme az *ítéletekben* fejeződik ki. Nem képes eltűrni a bűnt. Ezért van a hét tűzlámpás is, s a villámlások, mennydörgések és szózatok, melyek a tróntól jönnek, 4:5.Ilyen a szent Isten! S ilyen az Ő fenségének trónja. Reszkessetek Előtte ó Föld és népei!

S mégis, mily dicsőséges vigasztalás! A trón körül szivárvány, átlátszó zöld a megjelenésében. Más szóval, Isten gyermekei számára a vihar elmúlt. Krisztus állt a szegény bűnös helyén. A sokáig elrejtőzött Nap felragyog a felhők között. Még ha Isten szentsége nem is tűrheti el a bűnt és ítéletekben kell kifejeződnie, maguk ezek a bajok is a bűnös üdvösségét és a megszentelődésben való előrehaladását célozzák.[138] Minden dolog – beleértve a mészárlást és a szegénységet, a háborút, az éhséget és a járványt – az Istent szeretők javára működnek együtt, akik az Ő végzése szerint hivatalosak, Rm8:28. V. ö. Ez1:28:

„Mint a milyen a szivárvány, mely a felhőben szokott lenni esős időben, olyan vala a fényesség köröskörül. Ilyen vala az Úr dicsőségének formája".

A központi trón körül János huszonnégy trónt lát, ezeken huszonnégy vént, akik valószínűleg az egész ó- és újszövetségi egyházat képviselik. Gondoljunk a tizenkét pátriárkára és a tizenkét apostolra. V. ö. Jel21:12-14. Ők a szentség ruháit viselik, s fejükön a győzelem aranykoronái vannak. Ezt a huszonnégy vént azon egyszerű okból említi *először* a Szentírás, mert ők az *elsők* fontosságban és dicsőségben a menny összes teremtménye között, 1Móz1:16, Zsid2:8. Nem szabad azonban szem elől tévesztenünk a tényt, hogy a valódi oka annak, hogy ez a huszonnégy trón a rajta ülőkel itt van megemlítve nem más, mint a középen álló trón dicsőségének növelése. Az a trón Isten szuverenitását jelképezi. A huszonnégy vén folyamatosan hódol azon a trónon Ülőnek. Ily hatalmas az a trón!

Ki imádnak a vének? Csak az Atyát? Nem, a hármas Istent. Mint az 1:4-5-ben, úgy itt is a templom szimbolizmusával leírt Szentháromsággal van dolgunk. Jegyezzük meg: *az Atya* a trónon ül, melyből „villámlások és mennydörgések és szózatok jőnek vala ki". Úgy van Ő itt lefestve, mint Aki a mennyei szentek szentjében lakozik.[139] Azután, pont ahogyan a földi sátor szentélyében, úgy János itt is hét tűzlámpást lát. Itt a trón előtt égőknek látja ezeket. Ezek jelképezik az örökösen aktív, páratlan, bölcs és mindent látó Szentlelket, telve tűzzel a gonoszok ellen, s telve megszentelő erővel az istenfélők számára. Azután, amiképpen a földi sátor pitvarának megvolt a maga mosdómedencéje, vagy „tengere", úgy János itt is lát egy tengert. Ez a tenger a trón előtt terül el. Ez egy üvegtenger, hasonló a kristályhoz, a megszentelő erőt jelképezve. Úgy kell elképzelnünk, mint ami jelképesen Krisztusnak, *a Fiúnak* a megtisztító vérét tartalmazza, melyben a szentek „megmosták az ő ruháikat, és megfehérítették ruháikat", 7:14.

---

[135] Az ezzel ellentétes nézetet védelmezi R. C. H. Lenski az *Interpretation of St. John Revelation*-ban, 171. oldal
[136] A. Noordtzij, *Korte Verklaring der Heilige Schrift*, Ezékiel, 436. oldal
[137] A „jáspis" fordítás nem felel meg a Jel21:11-nek
[138] A. Noordtzij, id. mű, 53. oldal. Nt. H. Danhofnak a Heidelbergi Káté X. úrnapjának kérdésén alapuló, kiadott prédikációja csodálatos magyarázatot ad a trón körüli szivárványra
[139] Lásd a 135. lábjegyzetet

„És a királyiszék közepette és a királyiszék körül négy lelkes állat, szemekkel teljesek elől és hátul”, 4:6.

Eme „lelkes állatok” (élőlények) mindegyike a trón egy-egy oldalán áll a felvezető lépcsősor közepén, azaz egy „lelkes állat” jut a trón egy adott oldalára, s négyen körülveszik a trónt. Ez a négy „lelkes állat” melyek készen állnak arra, hogy a négy irány bármelyikében, azaz a világegyetem bármely részében szolgálja Istent, képviselik az összes „lelkes állatot”, ahogyan a huszonnégy megváltott vén képviseli a megváltottak egész seregét. De kik ezek a „lelkes állatok”?

Ennek megválaszolásához arra kell gondolnunk, hogy nagyon szoros kapcsolat áll fenn a trónnak eme egész látomása, valamint az Ezékiel 1. és 10. fejezetei között. Kérjük az olvasót, hogy olvassa el az Ezékiel 1-et és a 10-et. Figyeljük meg az alábbi szembeötlő hasonlóságokat:[140]

Mindkét esetben a lényeket „lelkes állatoknak” nevezi a Szentírás. V. ö. Ez1:5, Jel4:6.

Mindkét esetben a szimbolikus szám ugyanaz, nevezetesen négy. V. ö. Ez1:5, Jel4:6.

Mindkét esetben az arcaikat megjelenésükben az emberéhez, az oroszlánéhoz, a bikáéhoz és a saséhoz hasonlítja. V. ö. Ez1:10, Jel4:7.

Mindkét esetben szorosan kötődnek a trónhoz. V. ö. Ez1:26, Jel4:6.

Mindkét esetben tűz mozog ide-oda a „lelkes állatok” között. V. ö. Ez1:13, Jel4:5. „És a tűzből villámlás jöve ki”.

Mindkét esetben azt olvassuk, hogy ezek a „lelkes állatok” el vannak borítva szemekkel. V. ö. Ez1:18, v. ö. 1:21, 10:12, Jel4:8.

Mindkét esetben szivárvány veszi körül a trónt, amelyhez a „lelkes állatok” kötődnek. V. ö. Ez1:28, Jel4:3. A néhány apró különbségnek a „lelkes állatok” leírásában nem kell meglepni minket. Valójában még várhatjuk is ezeket. Ezek tökéletes harmóniában vannak ugyanis az egyes szerzők konkrét céljaival.[141]

Az Ezékiel 10:20 elmondja nekünk, hogy ezek a „lelkes állatok” a *kerubok*. Teljes mértékben hisszük tehát, hogy itt a Jelenésekben is a kerubokról van szó.[142] Ők nagyon magas, az egyik legmagasabb rendű angyalok.

Ez a következtetés teljesen ésszerű. A kerubok őrzik Isten szent dolgait, 1Móz3:24, 2Móz25:20.[143] Ezért teljességgel normális és természetes, hogy itt találjuk őket a látomásban a trón szoros közelségében.

Emellett a mennyei szentek szentjében vannak, pontosan ott, ahol elvárhatjuk, hogy találkozunk velük, 2Móz26:20.

Figyeljük meg azt is, hogy ezeknek a „lelkes állatoknak” az éneke angyalok éneke. Ézsaiásnál a szeráfok éneklik azt, Ézs6:1-4. Akkor a kerubok miért ne énekelhetnék?

Ez a következtetés további megerősítést kap attól a megfontolástól, hogy a „lelkes állatok” úgy vannak leírva, mint amelyek rendelkeznek az *oroszlán* erejével, képesek úgy szolgálni, mint egy *bika*, értelmüket tekintve olyanok, mint az *ember* – figyeljük meg a sok szemüket, mely az értelmi áthatolóképesség jele – s gyorsak, mint a *sas*, örökké készen állnak arra, hogy engedelmeskedjenek Isten parancsainak, és szolgálatot tegyenek Neki. Figyelemre méltó, hogy az erő, a szolgálatkészség, az értelem és a gyorsaság, mint jellemzők, mindenhol az angyaloknak tulajdoníttatik. V. ö. Zsolt103:20-21, Zsid1:14, Dán9:21, Lk12:8, 15:10, stb.

---

[140] V. ö. R. H. Charles, *The Revelation of St. John*, I. kötet 118. és azt követő oldalak, aki felsorol különböző eltérő dolgokat.

[141] Így például Ezékielnél minden kerubnak négy arca van, azaz mondhatni egyszerre néz mind a négy irányba, s ez tökéletes összhangban van a küldetésükkel, hogy bármerre vigyék a trónt, ahová csak a rajta Ülő akarja. A Jelenésekben a kerubok nem hordozzák a trónt.

[142] A. Pieters, *The Lamb, The Woman and The Dragon*, 112. oldal. Ez a nézete id. A. Kuypernek is, *De Engelen Gods*, 148. oldal

[143] A. Noordtzij, id. mű, 121. oldal

Mikor az 5:11-ben azt olvassuk, hogy „sok” angyal veszi körül a huszonnégy vént, ez semmiképpen sem ellentétes azzal a végkövetkeztetéssel, melyre jutottunk, miszerint a trón lépcsőin álló „lelkes állatok” kerubok.[144] S mikor a 7:11-ben azt olvassuk, hogy az angyalok „mindnyájan” a huszonnégy vén körül álltak, ez a „mindnyájan” természetesen az 5:11-ben olvasható „sok”-ra vonatkozik: az összes „sok” angyal ott állt a huszonnégy vén körül.

Nem hisszük, hogy ezeknek a keruboknak bármiféle mélyebb jelentőségük lenne. Nem hisszük, hogy valamennyi teremtményt ők képviselik.[145] Mikor a látnok az összes teremtményre akar utalni, ez világos nyelvezettel meg is teszi, Jel5:13.

Felmerül a kérdés: Miért vannak ezek a kerubok? A válasz: pontosan ugyanazon okból, mint a huszonnégy vén, azaz a trón jelentőségének növelése végett![146] Olyan magasztos a trón, hogy még a mindenestől dicsőséges szent kerubok is tisztelettel, alázattal és ámulattal veszik körül, s mindig készen állnak rá, hogy végrehajtsák a világegyetem Szuverénjének akaratát! Dicsőséget, tiszteletet és hálát adnak az örökké élő Egyetlennek, Aki a trónon ül. Lásd Jel7:12, valamint ennek a fejezetnek a legutolsó lábjegyzetét. S ezt nemcsak egyszer teszik meg, hanem újra és újra. Állandóan ezt mondják:

„Szent, szent, szent az Úr, a mindenható Isten, a ki vala és a ki van és a ki eljövendő”. V. ö. 1:4, 8. Azaz, a kerubok Istent, az Atyát dicsőítik, Aki a Szentháromságot képviseli. V. ö. Ézs6:3. Nem csoda, hiszen a közvetlen jelenlétében élnek. Látják a dicsőségét. Felfigyelnek a bölcsességére, s jobban látják, mint mi ebben a bűnös világban, hogy a történelem az Ő akaratának megvalósulása. Ezért borulnak le az imádatban, 5:8.[147]

Minden egyes alkalommal, mikor „szent, szent, szent”-et kiáltanak, ezt azonnal követi a vének éneke. Ez a Teremtő Atyát dicsérő ének. Ezek a vének, akik a megváltottak egész seregét jelképezik, *leesnek*, mély alázattal isteni tiszteletet adnak, 5:14, 7:11, *imádnak*, hódolnak, *győzelmi koronáikat a trón elé teszik*, teljességgel elismervén, hogy győzelmüket a trónon ülőnek köszönhetik, s ezt mondják:

„Méltó vagy Uram, hogy végy dicsőséget és tisztességet és erőt; mert te teremtettél mindent, és a te akaratodért vannak és teremttettek”. Lásd még Jel7:12, valamint a jelen fejezet utolsó lábjegyzetét. Ez a *teremtés* éneke. Isten akarata minden dolog létezésének valódi és végső oka. Minden teremtmény „vannak”, azaz ideálisan léteztek Isten elméjében az örökkévalóságtól fogva. „Teremtettek”, azaz valódi létezésük követte az Isten elméjében való ideális létezésüket.

„És láték annak jobbkezében, a ki a királyiszékben üle, egy könyvet, a mely be volt írva belől és hátul, és le volt pecsételve hét pecséttel.”

Az Atya jobb kezében fekszik egy tekercs, v. ö. 6:14. Ez jelképezi Isten örök tervét, mindenre kiterjedő rendelését. Ez jelképezi Istennek az egész világegyetemre vonatkozó célját a teljes történelmen keresztül, ami minden teremtményre vonatkozik minden korban, egészen az örökkévalóságig.[148] Ezért van teleírva mindkét oldalon.

S ez a tekercs le van pecsételve hét pecséttel. Ezek a pecsétek valószínűleg egy sorban helyezkedtek el a tekercs külső oldalán. Így nézve a tekercset zárták egybe.[149] Ennek jelentése ez: a lezárt tekercs Isten fel nem fedett és végre nem hajtott tervét jelképezi. Ha az a tekercs bepecsételve marad, Isten nem éri el a céljait, tervei nem valósulnak meg. A tekercs megnyitása a pecsétek feltörésével nem pusztán Isten tervének felfedését, de végrehajtását is jelenti. Ezért hirdeti hangosan az erős angyal: „Ki volna méltó arra, hogy felnyissa a könyvet, és felbontsa annak pecséteit?” A hang hangos és erős, így az egész világegyetemben minden teremtmény hallhatja.

---

[144] Az ezzel ellentétes nézetet védelmezi R. C. H. Lenski, i. mű, 181. oldal
[145] A nézetet, mely szerint a kerubok képviselik az egész teremtést, S. Greijdanus védi, id. mű, 125. oldal
[146] A mindent uraló és irányító trón – Isten szuverenitása – ennek a látomásnak a szíve és központja.
[147] S. Greijdanus, id. mű, 128. oldal
[148] Ugyanott, 132. oldal. V. ö. K. Dijk, *Het Rijk der Duizend Jaren*, 200. oldal
[149] V. ö. R. C. H. Lenski, id. mű, 194. oldal

Az egész világegyetemben – a mennyben, a Földön és a föld alatt – senki sem volt képes felnyitni a tekercset, vagy akár csak ránézni.[150] Emiatt János hangosan sírni kezdett.[151] Megérted ezeknek a könnyeknek a jelentését, ha állandóan észben tartod, hogy a tekercs felnyitásának ez a gyönyörű látomása a pecsétek feltörésével Isten tervének végrehajtását jelenti. Mikor a tekercset kinyitják, és a pecséteket feltörik, akkor a világegyetemet az egyház érdekében fogják kormányozni. Akkor *Isten dicsőséges, megváltói célja megvalósul*: tervét véghezviszik és a tekercs tartalma valósággá válik a világegyetem történelmében. Ezért ha a tekercs nem nyílik meg, akkor Isten gyermekeinek nem lesz védelme a keserű megpróbáltatás óráiban, nem jönnek ítéletek az üldöző világra, nem valósul meg a hívők végső győzelme, nincs új ég és új föld, és nincs jövőbeni örökség!

„És egy a Vének közül monda nékem: Ne sírj: ímé győzött a Júda nemzetségéből való oroszlán, Dávid gyökere, hogy felnyissa a könyvet és felbontsa annak hét pecsétét."

S most az egyik vénen a sor, hogy megszólaljon. Nem az erős és hatalmas angyal, hanem az egyik vén, azaz olyasvalaki, aki maga is megtapasztalta a saját lelkében a megváltás hatásait: most rajta a sor, hogy eljuttassa Jánoshoz a felüdülés csodálatos üzenetét.

„Győzött." Krisztus legyőzte a bűnt a kereszten. A nagy akadály eltávolíttatott. A vér kiontatott. A bűn, a Sátán, a halál feletti győzelem megvalósult. Figyeljük meg alaposan a Krisztusnak adott neveket. „A Júda nemzetségéből való oroszlán" nagyon világos utalás az 1Móz49:9-10-re. Legyőzvén a Sátánt és a végsőkig elhordozván Isten haragjának teljes terhét Ő valóban bebizonyította magáról, hogy oroszlán, Júda és Dávid leszármazottja, 1Móz49:9-10, 2Sám7:12 és azt követő versek, Zsolt89:29, 36-37, Jer23:5, Mt1:18, Lk3:31, Csel2:30. Mégis egyben Ő Dávid Ura is, maga a gyökér, melyből Dávid származik, Mt22:41-45.[152] A kereszten Júdának ez az oroszlánja, Dávidnak ez a gyökere győzött, ezzel megszerezte a jogot, hogy feltörje a pecséteket, megnyissa a könyvet, azaz hogy uralkodjon a világegyetem felett Isten tervének megfelelően.

„És láték a királyiszék és a négy lelkes állat között és a Vének között egy Bárányt állani, mint egy megölöttet, hét szarva és hét szeme vala, a mi az Istennek hét Lelke, a mely elküldetett az egész földre. És eljöve és elvevé a könyvet a királyiszékben ülőnek jobbkezéből."

A látomásban János lát egy… mit? „Az oroszlánt" várod. Ehelyett azt olvasod: „egy Bárányt". Krisztus a szenvedéseiben és a halálában mind az oroszlán, mind a bárány jellemzőit mutatta. Ő a valódi Oroszlán és a valódi Bárány. Bárányként a mészárszékre vitetett és feláldoztatott. Az apostol látja, amint ez a Bárány a keruboktól körülvett trón és a huszonnégy vén előtt áll. A Bárány – v. ö. Jn1:29, 26, Csel8:32, 1Pt1:19, 2Móz12:3, Ézs53 – úgy áll ott, mint „megölött". Halálának maradandó értéke van. Ennek a Bárványnak, nevezetesen a mi Urunk Jézus Krisztusnak hét szarva van, melyek az Ő hatalmát és tekintélyét jelzik, 1Sám2:10, Zsolt75:11, valamint hét szeme, mert meg van telve szentlélekkel.

A Bárány jött és elvette a trónon ülő kezéből a tekercset. Ez nagyon világosan arra a tényre utal, hogy Krisztus, mint Közbenjáró a felmagasztaltatása során hatalmat kapott arra, hogy uralkodjon a világegyetem felett Isten örökkévaló rendeletének megfelelően.[153] Ez a

[150] V. ö. Fil2:10. Lásd N. D. Van Leeuwen, *Het Bijbelsch-Akkadish Schumerisch Zondvloedverhaal*, stelling 8. Ha ez a kifejezés „ És senki, sem mennyen, sem földön, sem föld alatt, nem tudta a könyvet felnyitni, sem ránézni", v. ö. 2Móz20:4, az ókori keleti kozmogóniai elképzelésen alapszik, akkor nyilvánvaló, hogy egészében úgy kell vennünk, mint ami az egész világegyetemet jelenti.

[151] V. ö. a „klaio" jelentéseit Thayer *Greek-English Lexicon*-jában.

[152] Ez nincs teljesen megmagyarázva az Ézs11:1, 10-re való utalással. Itt a Mt22:41.45-re van szükségünk: a Messiás Dávid Ura! A meg nem testesült Fiú formálja meg az Ő test szerinti atyját, Dávidot. V. ö. prof. Schilder gyönyörű prédikációjával a *Meniglerlei Genade*-ben, 1934, 481- és azt követő oldalak. Annak a prédikációnak a „szövegében" Jákób az, aki kiformáltatik.

[153] V. ö. C. Hodge, *Systematic Theology* , II. kötet 635. és azt követő oldalak, H. Bavinck, *Gereformeerde Dogmatiek*, III. kötet 503. és azt követő oldalak

felmagasztalt Krisztus megkoronázására utal, Zsid2:8-9, látjuk a dicsőséggel és tisztelettel megkoronázott Jézust. Megváltó munkája jutalmául Krisztus a mennybe történt felemeltetése után megkapta Magának a királyságot, Lk19:12, Zsid2:8-9, Fil2:6-11, amiképpen meg volt jósolva és ígérve az Ószövetségben, Zsolt2, 110, Dán7:9-14.

Ez nem azt jelenti, hogy Isten, az Atya elhagyta a trónt. Nem, Ő a trónon ülve marad. De azt viszont jelenti, hogy Krisztus, a Közbenjáró is a trónra ült az Atyával együtt. Ettől a pillanattól kezdve a trón az Istené *és a Bárányé*, 22:1. Isten a világegyetemet a Bárányon keresztül irányítja! Ez Krisztus jutalma: a mi vigasztalásunk. Ez azt jelenti, hogy új korszak kezdődik a mennyben, 20:4, valamint a Földön is, 20:2-3.[154] A történelem legfontosabb pillanata ez a megkoronázás, a Közbenjáró beiktatása a világegyetem Királyának hivatalába.

Amint a Bárány átvette a tekercset, és ezzel elfogadta a világegyetem királyságának hivatalát, hatalmas győzelemkitörés és túláradó öröm tör ki három doxológiában.[155] A trónhoz legközelebb állók kezdik, nevezetesen a kerubok és a vének. Leborulnak a Bárány előtt, és Istenként imádják, 19:20, 22:8. Minden vénnél van egy-egy hárfa, az örömteli zene szerszáma, 18:22, valamint aranypoharak, telve füstölő szerekkel, ami az imát és a hálaadást jelképezi a szó legátfogóbb értelmében.[156] Új éneket énekelnek. *Új*, mert soha addig ilyen hatalmas és dicsőséges szabadulást nem szerzett senki, és soha addig a Bárány nem kapta meg ezt a hatalmas megtiszteltetést. Az ének szavai az alábbiak:

„Méltó vagy, hogy elvedd a könyvet és megnyisd annak pecséteit: mert megölettél, és megváltottál minket Istennek a te véred által, minden ágazatból és nyelvből és népből és nemzetből, és tettél minket a mi Istenünknek királyokká és papokká; és uralkodunk a földön”.[157] Ez a *megváltás* éneke.

Itt nagyon határozottan a Közbenjáró mostani uralma, vagy birodalma van leírva a világegyetem felett, mint jutalom a szenvedéseiért és a haláláért. Csodálatos módon vannak összekombinálva a megváltásnak mind a *részleges*, mind az *egyetemes* összetevői. A Bárány nem vásárolta meg az üdvösséget minden egyes konkrét személy számára. Nem, Ő csak a választottainak árát fizette meg, azaz egyes emberekét minden törzs*ből* és nyelv*ből*, stb. Másrézről viszont nincs semmi hiányos, vagy nemzeti ebben a megváltásban. Kiterjed az egész világra, s minden csoportot felölel: etnikait (törzs, ágazat), nyelvit (nyelv), politikait (nép) és szociálist (nemzet).[158] Együtt az összes megváltott alkotja a királyságot és a papokat. Lásd Jel1:6. Az imáik tömjénje eszközével a szentek már most uralkodnak a Földön.

Ahogyan a huszonnégy vén körülveszi a négy élőlényt (lelkes állatot) úgy veszik körül az angyalok a véneket. Az „angyal” kifejezés sem itt, sem a Jel7:11-ben foglalja magában a kerubokat. Az összes többi angyalt jelenti. Az apostol hatalmas seregnek látja őket: tízezerszer tízezer és ezerszer ezer. Nagy hangon ezt mondják:

„Méltó a megöletett Bárány, hogy vegyen erőt és gazdagságot és bölcseséget és hatalmasságot és tisztességet és dicsőséget és áldást”: a hét kiválóság minden erényt és kiválóságot jelképez mennyen és földön. Lásd Jel7:20, valamint ennek a fejezetnek az utolsó lábjegyzetét. Először a vének azért énekelnek, mert megtapasztalták az üdvösséget. Aztán az angyalok azért, mert a vének megtanították őket a megváltás titkaira. V. ö. Ef3:20.

---

[154] A *mennyben* a lelke most együtt uralkodnak a feltámadt és felmagasztalt Krisztussal – ami természetesen nem volt lehetséges az Ószövetség idején. A *Földet* illetően a Sátán most meg van kötözve. Lásd a Jelenések 20 magyarázatát. A Szentírás az ezután következő életről folyamatosan az *idő* fogalmaival beszél. V. ö. még az Ef2:7-tel. A Jel10:6 nem jelent ellentmondást. Lásd az ahhoz a vershez fűzött magyarázatunkat.

[155] A. Pieters, id. mű, 117. oldal

[156] A. Trench, *Synonyms of the O.T.* 177. oldal

[157] Az Authorised Version (az egyik angol bibliafordítás) így fordítja le ezt a verset: „Megölettél, és megváltottál *minket*”. Ez a fordítás olyan olvasaton alapszik, mely kétségtelenül helytelen.

[158] Krisztus megváltó munkájának részleges és egyetemes jellegéről lásd L. Berkhof, *Vicarious Atonement Through Christ*, 165. és azt követő oldalak

Végül, 13. vers, az egész világegyetem, minden részével és minden teremtményével csatlakozik a dicsőítő kórushoz. Ebben a versben annak a csúcspontjával van dolgunk, amit a 4. és 5. fejezetekben találunk. A 4. fejezet *Istenről és a teremtésről*, az 5:1-12 a *Bárányról és a megváltásról* beszélnek. Ezért az utolsó két vers, 5:13, 14 *Istennek és a Báránynak* az egyesített dicsőségét és imádatát mesélik el.[159] Az egész világegyetem dicséri Istent és a Bárányt *teremtő és megváltó* munkájuk miatt.

S a négy kerub folyamatosan Ámént mond. A világegyetem fennmaradó része dicséretének minden hálaadása után a négy élőlény rámondja: „Ámen". Ők helyezik rá a saját és Isten elfogadásának pecsétjét erre az egyetemes imádatra. S a vének leborultak és hódoltak, imádván nemcsak a hármas Istent, de a Bárányt is. A legdicsőségesebb antifónia!

Tehát a trón, azaz Isten az egész világegyetemet uralja Krisztuson keresztül! Mikor a Bárány felvitetett a mennybe, Isten jobbjára ült „felül minden fejedelemségen és hatalmasságon és erőn és uraságon és minden néven, mely neveztetik nemcsak e világon, hanem a következendőben is: és – Isten, az Atya – mindeneket vetett az Ő – Krisztus – lábai alá, és Őt tette mindeneknek fölötte az anyaszentegyháznak fejévé, mely az Ő teste, teljessége Ő néki, a ki mindeneket betölt mindenekkel", Ef1:21-23. Végső soron minden dolognak Istent kell dicsőíteni: az Ő akarata valósul meg a világegyetemben. A trón irányít. A Bárány uralkodik. Ezért a hívőknek nem kell félniük a nyomorúság, üldöztetés és a kínszenvedés idején. Hadd jöjjenek a megpróbáltatások!

S jönnek is, 6. fejezet, a pecsétek.

„És látám, mikor a Bárány a pecsétekből egyet felnyitott, és hallám, hogy a négy lelkes állat közül egy monda, mintegy mennydörgésnek szavával: Jőjj és lásd." A Bárány azonnal elkezdi felnyitni a pecséteket. S mindegyik pecsét, mikor megnyílik, kiengedi a szimbolizmusát. Az első négy pecsét utat enged a lovaknak és lovasaiknak, pont úgy, mint a Zak1:8 és azt követő, valamint a 6:1 és azt követő versekben. A Szentírás a lovat általában az erőszakkal, a terrorral, a háborúval és a hódítással kapcsolatosan említi. Ézs30:16, 31:1, Jób39:22-28. Az Apokalipszisben az elképzelések ugyanazon társítását látjuk, 9:7, 14:20, 18:13, 19:11.

Ezután mindegyik kerub bemutat egy-egy lovast. Az első menydörgésszerű hangon ezt mondja: „Jöjj, és lásd". A hívás mindegyik esetben a lovashoz szól.

„És látám, és ímé egy fehér ló, és a rajta ülőnél íjj vala; és adaték néki korona; és kijöve győzve, és hogy győzzön."

Egyetértünk sok kiváló magyarázó nézetével, mely szerint a fehér lovon ülő lovas *a Krisztust* jelképezi.[160] Erre a következtetésre nagyon gondos tanulmányozás és az alábbi megfontolások alapján jutottunk:

Először is, ez a nézet harmóniában van a *szövegkörnyezettel*. Emlékezzünk rá, hogy az első három fejezetben láttuk az egyházat, melyben Krisztus állandóan jelen van, világítani a világban. Biztos emlékszünk az Emberfia nagyon életteli képére, amint kinyilvánítja jelenlétét a gyertyatartók között, 1:13 és azt követő versek. Akárhol is jelenik meg Krisztus, a Sátán elfoglalttá válik: a megpróbáltatások készen állnak Isten gyermekei számára. S most a tanulmányozott 4-7. fejezetekben már láttuk ugyanezt a Krisztust Bárányként lefestve, Aki elveszi Isten rendeletének tekercsét és felnyitja a pecséteket. Erről a Bárányról ezt olvassuk:

„Ímé *győzött* a Júda nemzetségéből való oroszlán…"

Ez az 5:5-ben jelentetett ki. Az ötödik fejezet további része a Bárány imádata részleteinek leírását tartalmazza. A hatodik fejezet pedig annak a lovasnak a jelképével nyit,

[159] R. H. Charles, id. mű, I. kötet, 151. oldal

[160] Bede, Bullinger, Deutsterdieck, Grotius, V. Hepp (*Calvinism and the Philosophy of Nature*, 171. oldal), Irenaeus, id. A. Kuyper, R. C. H. Lenski, W. Milligan, S. L. Morris, Pareaus, Plummer, *Commentary* a Homiletical Section-ban, Vitringa, C. F. Wishart, B. Weiss, stb. stb.

aki „kijöve *győzve, és hogy győzzön*”. Vajon nem látszik biztosnak a következtetés, hogy a Győztes mindkét fejezetben ugyanaz a személy?

Másodszor, ez a nézet összhangban van a gondos *igetanulmányozással*.

(1) Ez a ló „fehér”. A „fehér” szín mindig ahhoz társul, ami szent, mennyei. Gondoljunk a fehér ruhákra, a fehér trónra, a fehér kövecskére, stb. Biztos tehát, hogy a fehér lovon ülő lovas nem lehet az ördög, vagy az Antikrisztus.[161]

(2) A lovas kap egy *koronát*. Ez nagyon szépen összhangban van a 14:14-gyel,ahol azt olvassuk, hogy Krisztus aranykoronát viselt.

(3) Végül, valahányszor ebben a könyvben a „győztes” szót olvassuk, az – két kivétellel[162] – vagy Krisztusra, vagy a hívőkre vonatkozik. A két legközelebbi vers ahhoz, amit most éppen tanulmányozunk a Jel3:21b és az 5:5.Mindkét esetben a győzelem Krisztusra vonatkozik. János apostol az evangéliumában csak egyszer használja ezt a szót, 16:33, s ott is Krisztusra vonatkozik. Idézzük egymás alatt ezt a négy verset:

Jn16:33: „E világon nyomorúságtok lészen; de bízzatok: és meggyőztem a világot.”

Jel3:21b: „… mint én is győztem és ültem az én Atyámmal az ő királyiszékében”

Jel5:5: „Ímé győzött a Júda nemzetségéből való oroszlán, Dávid gyökere.”

Jel6:2: „És kijöve győzve, és hogy győzzön.” Elmélkedjünk ezen a magasztos kifejezésen. Egészen biztosak vagyunk abban, hogy ha nem hallottál soha más magyarázatot, azonnal ezt mondod: „Ez a győztes Krisztus”.

Harmadszor, ezt a magyarázatot követeli meg a párhuzamos igevers magában a Jelenések könyvében. A Jel19:11-ben ismét megjelenik a fehér lovon ülő lovas. Abban a versben meg van írva, hogy ez a lovas Krisztus: Isten Ígéje, a Hű és Igaz. Az Ő neve királyok Királya és Uraknak Ura. Kiváló magyarázók érezték, hogy ennek az érvnek az erejét lehetetlenség kikerülni.[163] Azt mondani, hogy a fehér lovon ülőnek a 19:11-ben másnak kell lennie, mint a fehér lovon ülőnek a 6:2-ben, céltévesztés. *El is várjuk*, hogy a részletek némileg különbözzenek. Ez nemhogy nem mond ellent a nézetünknek, de még meg is erősíti azt. A Jel5:5-ben azt olvassuk, hogy Krisztus „győzött”. Ez a Golgota keresztjén elvégzett megváltásra vonatkozik. A 6:2-ben a fehér lovon ülő lovas „győzve, és hogy győzzön” kijövőnek van bemutatva. Ez a győztes előrehaladás jelenleg folyik. A 19:13-ban a fehér lovon ülő lovas „vérrel hintett ruhába vala öltöztetve”, mármint az ellenségeinek vérével hintett ruhába. Azaz, (éppen) *győz* végítélet napján. S ezért olvassuk azt is, hogy *most* visel koronát a 6:2-ben. Idővel az Ő fején „sok korona” lesz 19:12, mert sokakat fog legyőzni. Őszintén, nem látjuk, miképpen igazolhatná valaki, hogy a lovas a fehér lovon a 6:2-ben egyet, a 19:11 és azt követő versekben pedig mást jelent. Miért ne engednénk meg az Apokalipszisnek, hogy a saját szimbolizmusát magyarázza?

Negyedszer, az elképzelés, miszerint a Győztes a fehér lovon Krisztus, összhangban áll a Jelenések könyvének *magával a géniuszával és céljával*. Jeleztük, hogy ennek a könyvnek a témája Krisztusnak és az Ő egyházának győzelme.[164] Ezért a mi Urunk Jézus Krisztus újra és újra úgy van bemutatva, mint Aki győzött, győz, s győzni fog. Gondosan olvassuk el az alábbi igeverseket: Jel1:13, és azt követő versek, 2:26, 27, 3:21, 5:5, 6:16, 7:9, 10, 11:15, 12:11, 14:1 és azt követő versek, 14:14, és azt követő versek, 17:14, 19:11, 20:4, 22:16. A győztes Krisztus eszméje, mint szál húzódik végig a könyv elejétől a végéig! Ha valaki vonakodik ezt elhinni, csak olvassa és tanulmányozza végig az imént említett hivatkozásokat.

Ezek közül csak egyet választunk ki a maga teljességében, nevezetesen a 17:14-et:

---

[161] Lásd *Scofield Bible*, „f” lábjegyzet a Jel6:2-ről.

[162] Jel11:7, 13:7

[163] W. Milligan, *The Book of Revelation* az Expositor’s Bible-ben, VI. kötet 855. oldal

[164] Lásd az 1. fejezetet.

„ Ezek a Bárány ellen viaskodnak, és a Bárány meggyőzi őket, mert uraknak Ura és királyoknak Királya; és az ő vele való hivatalosok és választottak és hívek is”.[165]

Ezért mikor azt mondjuk, hogy a 6:2-ben a fehér lovon ülő lovas Krisztus, egyszerűen csak azt az elképzelést fejezzük ki, mely az egész könyvvel összhangban van!

Ötödször, a nézet miszerint a fehér lovon ülő lovas a 6:2-ben Krisztus, harmóniában van a Mt10:34-ben olvasottakkal. Pontosan úgy, mint ahogyan abban a versben is Krisztus az, aki A kardot hozza, s Krisztus és a kard követik egymást, úgy itt is, a Jel6:2-3-ban a fehér lovon ülő lovast követi a vörös lovon ülő lovas, aki egy kardot kap.[166]

Hatodszor, ezt a magyarázatot erőteljesen alátámasztja a párhuzama a Zsolt45:4-6-ban: „Kösd derekadra kardodat vitéz! Dicsőségedet és ékességedet. És ékességedben haladj diadallal az igazságért, a szelidségért és jogért, és rettenetesre tanítson meg téged a te jobb kezed. Nyilaid élesek; népek hullanak alád; a király ellenségeinek szívében”.

Az LXX-ben (Septaguinta): „És ékességedben haladj, *és feszítsd az íjat*, diadalmaskodj és uralkodj…”

Figyeljük meg a szembeötlő hasonlóságokat:

A Jel6:2 úgy festi le a lovas, hogy győztesen és győzni jön ki, s ezt teszi a 45. zsoltár is: „És ékességedben haladj diadallal”.

A Jel6:2 elmondja, hogy a lovasnál íj is volt, s ugyanezt teszi a 45. zsoltár is, az LXX fordításában.

De vajon a 45. zsoltár Krisztusra utal? Ehhez semmi kétség sem férhet. Maga a Szentírás idézi a lovas leírásának részletét a 45. zsoltárból és elmondja, hogy ez „a Fiúra” vonatkozik, Zsid1:8.

Látjuk tehát, hogy az Ószövetség – és emlékezzünk rá, hogy az Apokalipszis az Ószövetség szimbolizmusába[167] merül – a Messiást íjjal, v. ö. Jel6:2, karddal, v. ö. Jel19:15 és győztesen előre lovagolva festi le. Akkor miért ne fogadhatnánk el, hogy itt, a Jel6:2-ben a fehér lovon ülő lovas ugyanaz a felmagasztalt Személy?[168]

Hetedszer, a másik párhuzamos igerész, mely nézetünk támogatása végett idézhető, a Zak1:8 és azt követő versek. Zakariás látomásában az első lovon ülő lovasnak Krisztussal való azonosítása nem elképzelhetetlen.[169] V. ö. még Hab3:8-9, Ézs41:2.

A mi Urunk Jézus Krisztus most is győzedelmeskedik, azaz az Ő ügye az egész korszak elejétől a végéig megy előre, mert Ő gyakorolja mind lelki, mind egyetemes királyságát. Az Íge (az evangélium, Mt24:24), valamint a Léleknek, tanítványai bizonyságtételeinek és könnyeinek, az Ő saját közbenjárásának és az ő imáiknak, a mennyei angyaloknak és a földi hadseregeknek, az ítélet trombitáinak és a harag poharainak az eszközeivel a mi Urunk győztesen lovagol előre, győzve, és hogy győzzön. Minden valószínűség szerint ez a fehér lovon ülő lovas jelentése. Ez a nézet érvényes alapokon áll, az ellenvetésre a lábjegyzetben válaszolunk.[170]

---

[165] Valahányszor az eredeti szövegben a „nikao” szerepel, az a „győzni” ige valamelyik formájával fordítottuk. Az olvasó is láthatja, hogy ugyanez a szó szerepel pl. a Jel5:5-ben és 6:2-ben is.

[166] V. ö. K. Schilder, *Christ on Trial*, 381. oldal

[167] Lásd a 6. fejezetet

[168] Lásd a 163. lábjegyzetet

[169] J. Douma, *De Nachtgesichten van Zacharia*, 39. oldal

[170] Az ellenvetést gyakran így fogalmazzák meg: Krisztus nem lehet egyidejűleg az, Aki megnyitja a pecséteket, valamint az első pecsét tartalma. V. ö. W. Bousset, *Die Offenbarung Johannis*, a Kritisch-Exegetisch Kommentar über das Neue Testament, begrundet von Heinr. A. W. Meyer, 265. oldal. De miért kellene ezt lehetetlennek tekinteni? Ugyanezzel a gondolatmenettel nem kellene-e arra a következtetésre is eljutnunk, hogy Krisztusnak nem szabad Jánosra tennie a kezét, 1:17, mert abban a jobb kezében tartja a hét csillagot, 1:16; hogy a Bárány – hét szarvval és hét szemmel – nem képes kivenni a tekercset Isten kezéből, 5:6-7; hogy egy csillag nem képes átvenni egy kulcsot, 9:1, stb.? Az Apokalipszis szimbolizmusa újra és újra meglep minket: Jánosnak megmondatik, hogy nézzen fel és lássa meg az Oroszlánt, aztán meglát… egy Bárányt, mégpedig mintegy megölöttet! 5:6. Aztán egy menyasszonyt vár, hogy meglát, de egy várost lát meg, sőt: a Szent Jeruzsálem

Ezután újabb lovak és újabb lovasok következnek. Legyünk óvatosak eme jelképek értelmének meghatározásával. Az Apokalipszis négy lovas szimbolizmusának meghatározása során egy nagyon népszerű módszerrel párhuzamba állítják a Jel6-ot és a Mt24-et.[171]

A Máté 24-et ekkor úgy tekintik, mint a Jelenések 6 teljes kommentárját! Ez nagyon, nagyon egyszerű. Talán, túlságosan is egyszerű!

Meg kell hagyni, szembeötlő hasonlóságok vannak a Máté 24 és a Jelenések 6 között. Vannak azonban eltérések is.[172]

Emlékezzünk rá, hogy az Apokalipszis szimbolizmusa az Ószövetségben gyökerezik.[173] A lovak és a lovasaik jelképeihez az Ez5:17, 14:21 és Zak1:8 és azt követő versekhez hasonló szakaszok jönnek számításba.

Nos, pontosan mit is tanulunk ezekből az ószövetségi igehelyekből, ami hasznos lehet a Jel6 jelentésének magyarázatához?

Ezékielnél a Júdát befolyásoló valaki Babilon. Babilon azonban eszköz Jehova kezében, aki azért küldi a megpróbáltatásokat, hogy megtisztítsa Jeruzsálemet és megszentelje az Ő népét. Lásd főleg Ez11:19, 33:11.[174] Hasonlóképpen, Zakariásnál a második, harmadik és negyedik lovas az elsővel társultak: az ő szolgálatában állnak.

Valószínűleg ugyanez a helyzet a Jel6 lovasaival is. Az ószövetségi igeversek alapján nem lepne meg minket, ha a második, harmadik és negyedik lovas az elsőt szolgálná: Krisztus eszközei népének megtisztítására és megerősítésére. Meg kell hagyni, a gonosz világ az, ami üldözi az egyházat. Lásd a második és harmadik lovas magyarázatát a következő pár oldalon. De az a világ viszont, nem más, mint eszköz Annak kezében, Aki átvette a tekercset. Ezért a Sátán a saját fegyvereivel lesz legyőzve: az, amit ő megsemmisítésre szánt, lesz az egyház megerősítésének eszköze, Isten országa további előrehaladásának és az Ő népe üdvösségének eszköze.[175]

A következőkben beletekintünk Krisztus eszkatológiai értekezésébe, ami a Mt24-ben, Mk13-ban és a Lk21-ben van feljegyezve. Jóllehet ezek a fejezetek nem adják meg a Jel6 teljes és egyszerű magyarázatát, figyelembe kell ezeket venni. Nos, ha bárki elolvassa a mi Urunk Jézus Krisztus eme értekezését, azonnal észreveszi, hogy a második eljövetelt beharangozó jelek között vannak, amelyek *egyetemesen az egész emberiségre* vonatkoznak, s vannak, melyek közvetlenebbül *a hívőket* érintik. Lásd Mt24:6-10, Mk13:7-9. Idézzük a Lk21:10-13-at:

Jelek, melyek egyetemesen *az emberiségre* vonatkoznak:

---

városát, 21:9-10. Mégis, mikor elkezdjük tanulmányozni ezeket a látszólagos szabálytalanságokat, mindegyiknek megtaláljuk a nagyon jó okát: ami lehetetlen lehet, ami magát a *jelképet* illeti, az teljesen ésszerű is igaz lehet azt a *valóságot* illetően ,amire a jelkép utal. Vajon nem Krisztus az, aki folyamatosan a kezében tartja a hét csillagot, azaz, nem Ő az, aki folytonosan gyakorolja a tekintélyét és védő gondoskodását a szolgálók felett? S mégsem lehet, hogy egyidejűleg Jánosra is rátegye a jobb kezét? Aztán, egy szó szerint vett bárány lehet, hogy nem képes elvenni egy tekercset, de Ő, Akire a bárány utal, nevezetesen Krisztus, természetesen képes rá *és meg is tette*, mikor az Atya jobbjára ült. Egy menyasszony nem lehet egyidejűleg egy város is, de Isten Egyháza – amire mind a menyasszony, mind a város utalnak – lehet is és az is egy időben. – S ugyanezen okból Jézus Krisztus valóban megnyitja a pecséteket: Ő viszi végbe Isten tevét a világtörténelemben. De egyidejűleg az egész történelem úgy jelenti ki Krisztust, mint Aki győzni, és hogy győzzön, lovagol előre. Ő nyitja meg a pecséteket ÉS az első pecsét tartalma Ő maga!

[171] V. ö. R. H. Charles, id. mű, 158. oldal, valamint nagyon sok népszerű értekezés és vitairat.

[172] Máté említ néhány, a Jelenések könyvében nem említett „jelet", például a hamis prófétákat, a hamis Krisztusokat, a pusztító utálatosságot, a nemtörődömséget (mint Noé napjaiban), míg a Jel6 – lásd az összefoglalónkat – olyan jeleket említ, melyek viszont a Mt24-ben nem szerepelnek. A Jel6 azt írja le, ami Krisztus első eljövetele *után* történik, a Mt24 pedig azt, ami *megelőzi* az Ő második eljövetelét. A kiindulási pont különböző, így valójában az egész beállítás különböző.

[173] Lásd a 6. fejezetet.

[174] A. Noordtzij, id. mű, 340. oldal

[175] A. Plummer, id. mű, 184. oldal

„Akkor monda nékik: Nemzet nemzet ellen támad, és ország ország ellen; És minden felé nagy földindulások lesznek, és éhségek és döghalálok”, stb.

Jelek, melyek közvetlenebbül a *hívőket* érintik:

„De mind ezeknek előtte kezeiket reátok vetik, és üldöznek titeket, adván a gyülekezetek elé, és tömlöczökbe és királyok és helytartók elé visznek az én nevemért”.

Jóllehet az első csoporthoz tartozó bajokat, amit a hívők az emberiség többi részével együtt tapasztalnak meg, itt a hívőket illető jelentőségük szempontjából sorolja fel a szöveg, a két csoport közötti különbség akkor is világos.

Ha a Jel6-nak hasonló megkülönböztetést kell mutatnia, akkor mondjuk nem lep meg, ha a második és harmadik lovas azt írja le, hogy konkrétan mi történik a hívőkkel, amiért hűek maradnak Urukhoz, míg a negyedik lovas pedig azt tárja elénk, amit Isten gyermekeinek a világ többi részével együtt kell megtapasztalniuk. Ha a Jel6-nak bármi köze van a Mt24-hez, a Mk13-hoz és a Lk21-hez, akkor többé-kevésbé elvárjuk ezt a megkülönböztetést.

Áttanulmányozván azokat az igeverseket, melyek a Jelenések 6 hátterét alkotják, fordítsuk most figyelmünket a második lóra és lovasára.

A második „lelkes állat” azt mondja, hogy „Jöjj, és lásd”. „És előjőve egy másik, veres (vagy tüzes) ló, és a ki azon üle, megadaték annak, hogy a békességet elvegye a földről, és hogy az emberek egymást öljék; és adaték annak egy nagy kard (machaira)”.

Hisszük, hogy ez a ló és a lovasa inkább Isten gyermekeinek *vallási* üldöztetésére utal, mintsem a nemzetek közötti háborúra: inkább *a mészárlásra* és *a feláldozásra*, semmint a háborúskodásra. A hívőket „az Ő nevéért” mészárolják. Ez a jelek ama csoportjához tartozik, ami közvetlenebbül vonatkozik a *hívőkre*: ez az ő üldöztetésük a világ által. Az alábbi érveket említhetjük a nézet alátámasztására:

Először is, ez a magyarázat gyönyörű összhangban van a közvetlen kontextussal. A második lovas az elsőt követi, azaz valahol csak belép Krisztus az Ő evangéliumával, Lelkével, stb., ott az üldözés kardja követi. Ez az igevers szembetűnő összhangban áll a Jel10:9-cel is.

Másodszor, ezt a nézetet megerősíti a párhuzamos Mt10:34 is: „nem azért jöttem, hogy békességet bocsássak, hanem hogy fegyvert (machaira). Mert azért jöttem, hogy meghasonlást támaszszak az ember és az ő atyja, a leány és az ő anyja… És a ki föl nem veszi az ő keresztjét és úgy nem követ engem, nem méltó én hozzám. A ki megtalálja az ő életét, elveszti azt; és a ki elveszti az ő életét én érettem, megtalálja azt”.[176]

Harmadszor, nem szabad elkerülnie a figyelmünket annak, amit ebben az igeversben olvasunk: „hogy az emberek *egymást* öljék”. Nem a szokásos kifejezés az, amit János használ a gyilkolás, vagy háborúskodás tevékenységének a leírására. Mindenhol máshol, *egyetlen kivétellel*, Jel13:3, János apostol írásaiban ez a kifejezés utal *Krisztus* halálára, vagy a *hívők* üldöztetésére. Itt van az összes igehely, ahol János ezt a szót használja, mely igei alakjában Jánosra jellemző:

1Jn3:12: „Kain… meggyilkolá az ő testvérét”. Itt Isten gyermekéről (Ábelről) olvassuk, hogy meggyilkolták, vagy megölték.

Jel5:6: „… egy Bárányt állani, mint egy megölöttet”. Itt Krisztusról, mint bűnért való áldozatról van szó.

Jel5:9: „… mert megölettél…” Ez ismét Krisztusra utal.

Jel5:12: „Méltó a megöletett Bárány”. Világos utalás Krisztusra.

Jel6:9: „azoknak lelkeit, a kik megölettek az Istennek beszédéért”. Itt az Íge a hívőkre utal.

Je13:8: „a Bárányé, a ki megöletett”. Utalás Krisztusra.

A Jel13:3-ban a „megsebesített fej” arra a fenevadra vonatkozik, aki magának követeli a Krisztusnak kijáró tiszteletet és hatalmat.

[176] Lásd a 3. fejezetet

Jel18:24: „És abban prófétáknak és szenteknek vére találtatott, és mindeneknek, a kik megölettek a földön”. Világos, hogy ez a hívőkre utal.

Ezért nem valószínűtlen, hogy az egyetlen fennmaradó igeszakaszban, melyet most elemzünk, azaz a Jel6:4-ben az elsődleges utalás szintén a hívőkre történik. Úgy tűnik, vallási üldözésekről van szó, s nem általánosságban a háborúskodásról.

Negyedszer, azt olvassuk, hogy mikor az ötödik pecsét megnyittatik, János látja „azoknak lelkeit, a kik megölettek *az Istennek beszédéért*”. Mint már jeleztük, pontosan ugyanaz a „megölettek” szó használatos itt is, mint az eredetiben (6:4). Itt azonban határozottan ki van jelentve, hogy a megölettek *a hívők*. Őket *Isten Ígéjéért* ölték meg! Vajon nem tűnik ésszerűnek azt feltételezni, hogy azok, akik a második pecsét feltörése alatt látszanak megölteknek, ugyanazok, akik az ötödik pecsét feltörése során vannak úgy leírva, mint megöltek?

Ötödször, ezt olvassuk: „és adaték annak egy nagy kard (machaira)”. A „machaira” szó nagyon tág értelemben használatos, amiképpen ezt a Szentírásnak a konkordanciával történő bármely tanulmányozása bizonyítani fogja. Mégis, szigorúan az áldozókést,[177] a leölés természetes eszközét jelenti. Ez az LXX-nek az 1Móz22:6, 10-ben, az Izsák feláldozásának történetében használt szava, ahol szintén a „leölni, feláldozni” szót találjuk. Lásd még a kardról a negyedik pecsétnél mondottakat.

Végül, vegyük állandóan figyelembe, hogy az Úr Jézus Krisztus ebben a könyvben a hívőkhöz beszél, akiket mikor ez a jelenés először napvilágot látott, halálig üldöztek. *A hívők lemészárlása volt az ő közvetlen problémájuk*. Nagyobb, mint a háborúskodásé általánosságban.

Akárhol jelenik meg a fehér lovon ülő lovas – Krisztus – azonnal követi Őt a vörös lovon ülő lovas. Lásd Mt5:10-11, Lk21:12, Csel4:1, 5:17, stb. Gondoljunk Istvánra és Pálra, Publiusra és Polükarposzra, Perpetuára és Felicitasra, az inkvizícióra, és a Szent Bertalan éjszakájára, Örményországra és Oroszországra, John és Betty Stamra![178] A vörös lovon ülő lovas nem egyetlen konkrét személyre utal. Nem tartozik egy konkrét korhoz. Egyetlen évszázad sem múlt el enélkül a vörös lovon ülő lovas nélkül: a világ örökké üldözi az egyházat. A békesség elvétetett a Földről, Mt10:34.

De dicsőség Istennek. Az áldozókés, vagy a rövid[179] kard „adatik” ennek a lovasnak. Mindent Isten tart a kezében. A Bárány uralkodik.

A harmadik lelkes állat a harmadik lovashoz szól „Jöjj, és lásd”. Ez a lovas fekete lovon lovagol elő. Kezében mérleg van, v. ö. Ez4:10. A súly szerint enni a kenyeret gazdasági nehézségek állapotára utal. Hang hallatszik valahonnan a négy élőlény közül, amint ezt mondja: „A búzának mérczéje egy dénár, és az árpának három mérczéje egy dénár…” Más szóval, egy egész napi fizetség mindössze annyi búza, amennyiből az illető egyetlen napig képes fenntartani magát, v. ö. Mt20:2. Ezen az áron az ember képes *magát* fenntartani, de mi a helyzet a családjával? Meg kell hagyni, vehetett árpát, azaz közönségesebb élelmet egyharmad áron, s így tarthatta fenn a családját. De az élelem minden, amire a családnak szüksége van? Mi a helyzet a többi szükséggel? Mikor ilyen árak terjednek el, nagyon nehézzé válik az illetőnek mindent kielégíteni. Itt nem az éhségről van szó, mert ezek az árak, bár magasak, mégsem az éhség idején szabott árakat jelentik.[180] Emellett az illető annyi gabonát vehet, amennyit csak akar, feltéve, ha van rá pénze! De pontosan ez a lényeg. Hogyan képes a nagyon keveset kereső ember ellátni a családját, mikor az árak ennyire magasak? Az

[177] A. Plummer, id. mű, 185. oldal
[178] Cr. Lee S. Huizenga, *John and Betty Stam*, *Martyres*. Lásd még N. I. Saloff-Ostakhoff, *Christianity and Communism*; *Real Russia from 1905 to 1932*; O. Schabert, *Martelaren van Onzen Tijd*, R. Gurland, *In Bolshjevistsiche Gevangenschap*, N. N. Glubokowsky, és mások, *Christendom en Bolschewisme*, stb.
[179] A magyar Károli fordításban „nagy kard” szerepel.
[180] R. C. H. Lenski, id. mű, 227. oldal

emberek bizonyos osztálya súlyos nehézségekkel kerül szembe. Idővel majd meglátjuk, hogy pontosan melyik embercsoportról is van szó.

A hang folytatja: „de a bort és az olajat ne bántsd”. Az olaj és a bor, ami az élet összes *kényelmi dolgát* jelentik, bőségesen a rendelkezésre áll! Ezek azonban a végtelenségig elérhetetlenek annak az embernek, aki épp annyit keres, hogy a közönséges élelmet előteremtse a családja számára. Most már látjuk a teljes képet: látjuk a gazdagokat, amint az élelmet bőségben élvezik, s mellette még megvan nekik az élet minden kényelme is. S ott vannak a szegények, akik alig tudják a testet és a lelket egyben tartani.

Felmerül a kérdés: mikor a látnok azokról a szegény emberekről beszél, akik súlyos nehézségekkel kerülnek szembe, vajon kikre gondol? A válasz nyilvánvaló. Az, hogy a *hívők* voltak szegények, nélkülözvén a mások által élvezett kényelmet, nagyon világosan kiderül a Jelenések könyvéből. Az első olvasók azonnal megértették ezt a jelképet. Magából az Apokalipszisből kapjuk az alábbi, az egyházban akkortájt uralkodó gazdasági állapotokkal kapcsolatos információkat:

Először is megtudjuk, hogy aligha maradhatott bárki is a kereskedőcéh tagja anélkül, hogy feláldozta volna vallásos alapelveit és meggyőződéseit. Lásd a thyatirai levél magyarázatát. S tegyük fel, hogy az illetőnek ki kell lépnie az efféle szervezetből. Nagyon kevés képzelőerőre van szükség annak felfogásához, hogy mi lesz az eredménye ennek a kilépésnek. Anyagi veszteség és fizikai szenvedés természetesen.

Aztán megtudjuk, hogy senki, akin nem volt rajta „a fenevad bélyege”, nem volt képes sem vásárolni, sem eladni! Lásd Jel13:17.

Vajon nem volt ez mindvégig igaz a különböző korokon át? Nem az emberi viselkedés egyik alapelve elnyomni a hívőket, és hiányt szenvedtetni velük a fizikai szükségletek terén? Vajon Isten gyermekeit nem rekesztették ki a munkából, az üzletből, vagy a szakmából, mivel ragaszkodtak ahhoz, hogy hűek maradjanak a meggyőződéseikhez? Egy ember például megtagadja, hogy az Úr napján dolgozzon, ezért kidobják. Ennek eredményeképpen más munka után kell néznie, ahol alacsonyabb a fizetés. Van családja, akiket el kell tartania. Ne keress semmiféle kényelmet, vagy luxust az otthonában. A másik, szintén lelkiismereti okokból elutasítja, hogy csatlakozzon egy szakszervezethez, mely ragaszkodik az erőszak politikájához. Az eredmény: ő is elveszíti a munkáját. A gazdag elnyomó mindeközben bőségben él. Senki sem árt a borának és az olajának.

A második és a harmadik lovas összetartoznak. Mindkettő Isten népének az üldöztetését írja le. Egyes hívőket megölnek. Vérüket kiontják. Ők a mártírok a szó szorosabb értelmében. A második (a vörös) ló és annak lovasa írja le őket. De nem minden hívő szenved el tényleges mártíromságot ebben az értelemben. Tágabb értelemben azonban mindannyian mártírok. Szenvednek a szegénységtől és a nélkülözésektől. V. ö. 1Kor1:26. A fekete ló és lovasa tekinthető az elnyomás, az igazságtalanság és gazdasági megpróbáltatások terjesztőjének a fáradságos küldetésük során az egyház létezésének évszázadai alatt.

Az üldöztetésnek ez a formája is azonban eszköz Krisztus kezében az Ő királyságának előmozdítására! Az erősen elnyomottak érzik Istentől való függőségüket.

Azaz, a második és harmadik lovasok azokat a bajokat írják le, melyek nagyon speciális módon a *hívőket* érintik! Ezek azt jelképezik, hogy a teljes korszakon át a világ minden elképzelhető módon üldözni fogja az egyházat. Emlékezzünk, hogy az üldözés itt említett két formája, nevezetesen a mészárlás és az igazságtalanság, vagy gazdasági elnyomás az összes formát képviseli.

De vajon ezek a kizárólagos megpróbáltatások, melyeken az egyháznak át kell esni az örök dicsőségbe vezető útján? Ahogyan a Mt24-ben a Mk13-ban, és a Lk21-ben megemlíttetik a megpróbáltatások második csoportja, úgy itt is. Ezek azok a bajok, melyeket a hívő *a világgal együtt* szenved el. A megpróbáltatások eme osztályát illetően a negyedik ló és lovasa irányítja magára a figyelmünket.

Megnyílik a negyedik pecsét. A negyedik élőlény mondja: „Jöjj, és lásd”. Most egy fakó, vagy sárga színű ló jelenik meg.[181] Ez egy betegesen hátborzongató színű ló, a betegség és a halál jelképe. Rajta[182] egy lovas, akinek a neve Halál. A halál itt általános értelemben értendő, igen a legegyetemesebb formájában, a mert a halál itt említett eszközei egyformán érintik a hívőket és a hitetleneket. S a halál mögött, mint mindig ott a pokol (hadész).[183] A halál levág, a pokol pedig – jelképezvén a test nélküli létezést – összegyűjti a megölteket. A halál és a pokol azonban mégsem cselekedhetik azt, amit csak akarnak. Azt olvassuk, hogy hatalom *adatott* a halálnak és a pokolnak. Ez a hívők vigasztalása végett van kihangsúlyozva. Ezenkívül a tevékenységi körük is nagyon határozottan korlátozott. Jóllehet a működési területük nagyon nagy, a Föld egynegyede, ennek korlátai határozottan meg vannak szabva abban az isteni rendeletben, amit a Bárány foganatosít! A Föld negyedrésze, semmi több!

Hatalom adatik nekik „hogy öljenek fegyverrel és éhséggel és halállal és a földnek fenevadai által”.

Ez az a négy baj, amit nem láttunk leírva a második és a harmadik pecsét alatt. Ez az igeszakasz nagyon határozottan az Ez14:21-ben gyökerezik. Figyeljük meg a nagyon közeli hasonlóságot:

„Mert így szól az Úr Isten: Mennyivel inkább, ha e négy nehéz ítéletemet: a fegyvert, éhséget, vadállatot és döghalált bocsátom Jeruzsálemre, hogy kiirtsak belőle embert és barmot! Ímé, megmaradnak benne némely menekültek…” Itt, a Jel6:8-ban ugyanez a négy baj van megemlítve, s majdnem pontosan ugyanebben a sorrendben.

Először is, a karddal (fegyverrel) gyilkolni.[184] Itt nem olvassuk „ölni”, mint a második pecsétnél, hanem *gyilkolni*.[185] S a kardnak (fegyvernek[186]) fordított szó is más. Ez nem a *machaira*, hanem a *rhomphaia*. Ez nem az áldozókés, vagy a rövid kard, hanem a hosszú és nehéz lovagi kard, olyan, mint amilyennel Dávid levágta Góliát fejét. Az Ez14:21 LXX szerinti fordításában ugyanazt a szót találjuk, mint amit a Jel6:8 használ, nevezetesen a *rhomphaia*-t. Itt *háború* van! Azok a kommentátorok, akik azt vallják, hogy a *második* ló és a lovasa a háborúra utalnak, nehézségekbe ütköznek, mikor a *negyedik* lovat kell magyarázniuk. S ha ráadásul a *harmadik* pecsétet az éhség jeleként értelmezték, akkor teljesen elvesznek annak vonatkozásában, hogy mit kell tenniük a *negyedik* pecséttel, ami szintén az éhséget jelöli. A kiutat a nehézségből vagy annak tanításával keresik, hogy a második és harmadik pecsét bajai ismétlődnek a negyedik alatt – inkább valószínűtlen és értelmetlen ismétlődés – vagy azt mondják, hogy ami a negyedik pecsét alatt történik, annak nagy része átfedés.[187] Ez természetesen nagyon kényelmes módja a probléma elintézésének. Szégyellje magát az írnok!

A gondos tanulmányozás azonban kimutatja, hogy ez a négy pecsét egymástól könnyen megkülönböztethető bajokat jelent. A negyedik pecsét ráadásul négy egyetemes bajt ír le.[188] Ezeket itt az egyházzal kapcsolatos jelentőségük szempontjából látjuk. Először a háború van megemlítve, de nem valamelyik konkrét háború, hanem a nemzetek közötti háború, bárhol és bármikor történik is az egész korszakban. Az, hogy a kard (rhomphaia) a háborúskodásra utal, nagyon világos a Jel2:16, 19:21 alapján.

Ezután az éhezés, vagy éhség van megemlítve. Ez is nagyon általános baj, amit a Biblia gyakran említ. Mikor háborús időkben ostrom alá vettek egy várost, nagyon gyakran éhség következett. S az éhséget nagyon gyakran követték a járványok, vagy azzal együtt jártak. A járványt mind itt, mind az Ez14:21 LXX fordításában „halálnak” nevezik. Pontosan

---

[181] A színt illetően v. ö. 8:7, 9:4.
[182] Az elöljáró szó itt más, mint a többi esetben. Ennek magyarázatát lásd S. Greijdanus, id. mű, 151. oldal
[183] A. Pieters, *The Lamb, The Woman and The Dragon*, 122. oldal
[184] Az angol Biblia-fordításban az „öljenek fegyverrel” kifejezést „gyilkoljanak karddal”-ként fordítják – *a ford.*
[185] A magyarban (Károli) viszont igen, ott minden esetben az „ölni” szó használatos – *a ford.*
[186] Károlinál – *a ford.*
[187] R. H. Charles, id. mű, 169. oldal
[188] Maga a négyes szám jelentős: ez a világegyetem száma: észak, dél, kelet, nyugat.

úgy, ahogyan manapság is a Fekete Halálnak nevezzük. S mivel itt az éhséggel együtt van megemlítve, valószínű, hogy a valódi pestisről, a bubópestisről van szó.[189] Bárki, akit érdekel annak nagyon érdekes leírása, amit mi bubópestisnek tartunk, olvassa el az 1Sám5-7-et. Lásd a lábjegyzetet a történet magyarázatához, amit nem fogsz megtalálni a magyarázatokban.[190] Az éhség és a járványok nagyon szoros kapcsolatát illetően lásd Jer21:6-9, Lk21:11.

Végül, pontosan ahogyan Ezékielnél, itt is a vadállatok vannak megemlítve. Lásd 2Kir17:25. Ezek a vadállatok szintén nem tesznek különbséget hívő és nem hívő között. Széttépnek és megsemmisítenek mindent, amit képesek elkapni, akár a római amfiteátrumokon belül, akár azokon kívül.

Azaz, mind a négy – a háború, az éhínség, a járvány, a vadállatok – jellegüket tekintve egyetemesek. Ez a négy ezenkívül jelképezi *mindazokat* az egyetemes bajokat, amiket a hívők az emberiség többi részével együtt az egész korszakon át elszenvednek. Az egyházat illetően azonban ezeknek a bajoknak mégis van egy nagyon speciális jelentése. Ezeket a bajokat a mi Urunk Jézus Krisztus eszközökként használja egyháza megszentelésére és országának kiterjesztésére.[191]

Visszatekintvén, az alábbi következtetésre jutottunk az Apokalipszis négy lovasa jelentését illetően:

A fehér lovon ülő lovas: a mi Urunk Jézus Krisztus az evangéliumokban, stb.

A vörös lovon ülő lovas: az öldöklés.

A fekete lovon ülő lovas: gazdasági nehézségek, szegénység az igazságtalanság miatt.

A második és harmadik pecsét jelképezi az egyház közvetlen üldöztetését a világ által.

A sárga lovon ülő lovas: a halál: kard (háború), éhínség, járvány, vadállatok. Ezek az emberiség közös bajai, melyek Isten országára való hatásuk szemszögéből vannak itt leírva.

„És mikor felnyitotta az ötödik pecsétet, látám az oltár alatt azoknak lelkeit, a kik megölettek az Istennek beszédéért és a bizonyságtételért, a melyet kaptak. És kiáltának nagy szóval, mondván: Uram, te szent és igaz, meddig nem ítélsz még, és nem állasz bosszút a mi vérünkért azokon, a kik a földön laknak?”

Ne felejtsük el, hogy amit most János lát, az nem a menny, vagy a világegyetem maga, hanem egy jelképes *látomás*. Ebben a látomásban az apostol lát egy oltárt, mely olyannak tűnik, mint az égőáldozati oltár, aminek az aljára kellett önteni az áldozati állatok vérét, 3Móz4:7. Nos ez alatt az oltár alatt látja János a lemészárolt szentek vérét. A *lelkeiket* látta, mert „az élet a vérben van”, 3Móz17:11. Életüket feláldozták, kitartóan ragaszkodván ahhoz a bizonysághoz, amit Krisztusról és a Benne való üdvösségről kaptak. Ezek azok a lelkek, akiket a második pecsét feltörésekor mészároltak le. Lásd az arra vonatkozó magyarázatot. S ezek a lelkek bosszúért kiáltanak azok ellen, akik lemészárolták őket.

Felmerül a kérdés: miképpen hozhatjuk összhangba ezt az ítéletét és bosszúért kiáltást Krisztusnak az ellenségeiért elmondott imájával, Mt23:14 és István imájával: „Uram, ne

---

[189] V. ö. R. C. H. Lenski, id. mű, 231. oldal

[190] A filiszteusok betegsége, amit a frigyláda elvétele után szenvedtek el, minden valószínűség szerint bubópestis volt:

(1) Mindkét esetben a tünetek egyike a „kerek daganatok”, vagy mirigyduzzanatok. Az „aranyér” a pestishólyagokat jelenti.

(2) Mindkét esetben a testrész, ahol ezek a duzzanatok jelentkeznek, magában foglalja az ágyékot is.

(3) Mindkét esetben a betegség szoros összefüggésben áll az egerekkel, vagy patkányokkal. Nyilvánvalóan a betegség patkány – bolha – ember úton történő terjedésével van dolgunk. Lásd H. Zinnser, *Rats, Lice and History*

(4) Gyors, járványszerű terjedés jellemzi mindkettőt.

(5) Nagyon magas halálozási arány jellemzi mindkettőt. A betegség *megsemmisítette* az asdódiakat, és hatalmasan sújtotta Gáth lakosait.

[191] Mind a tömeges megtérés, mind az erkölcsi és vallási széthullás az itt felsorolt csapásokhoz hasonlók következménye. Nem *csak* az egyik és nem is *csak* a másik. Lásd H. Zinnser, *Rats, Lice and History*, 86, 139. oldalak

tulajdonítsd nékik e bűnt”? Erre ezt válaszoljuk: ezek a mártírok nem a maguk, hanem Isten kedvéért kérik a megtorlást. Ezeket a szenteket azért mészárolták le, mert bizalmukat és meggyőződésüket Istenbe vetették. Lemészárlásukkal a világ *Őt* vetette meg! Vajon nem Maga Isten állítja, hogy az Ő szentjeinek vére Hozzá kiált, 1Móz4:10, v. ö. Zsid11:4? Jelentéktelen személyek, pusztán földlakók, szembeszálltak a világegyetem szent, igaz és szuverén Urával. Próbára tették jellemzőit. Hacsak nem adatik teljes elégtétel, Isten igazságossága és szuverenitása nem fog a maga teljes és tökéletes fényében ragyogni. Nem, a dicsőségben levő szent nem vágyik személyes bosszúra semmivel sem jobban, mint István, de vágyik annak a nagy napnak az eljövetelére, mikor Isten fensége és szentsége, szuverenitása és igazságossága Krisztusban nyilvánosan feltárul.

Mindegyik lemészároltnak hosszú, fehér ruhák adatnak, jelképezvén az igazságosságot, a szentséget és az ünnepséget. Biztosítékot kapnak arról, hogy imáik meghallgattatnak, de az ítélet napja még nem jött el. Ezért ezeknek a mártír lelkeknek még „egy kevés ideig” élvezniük kell a mennyei nyugalmukat, míg minden választott össze nem gyűjtetik és a mártírok létszáma teljessé nem válik. Isten tudja a pontos számot. Az örökkévalóságtól fogva rögzítette azt a rendeletében. Amíg ez a szám teljesé nem válik a földön, az ítélet napja nem jöhet el.

A hatodik pecsét ennek megfelelően az ítélet napját mutatja be.[192] Leírja a hatalmas katasztrófát a jelen korszak végén. Annak a napnak a félelmét és a terrorját, a megdöbbenését és a szörnyülködését az összeomló világegyetem és a teljesen megfélemlített emberiség kettős szimbolizmusával írja le.

Annak a nagy napnak a terrorja természetesen csak a gonoszokra vonatkozik. De tekintettel arra, hogy a hívők létszáma nagyon csekély lesz a második eljövetel idején, Lk18:8, mondhatjuk a világot egyetemesen hatalmába keríti a rémület. Ebben a vonatkozásban érdekes megfigyelni, hogy az isteni harag eme végső rázúdulása az emberiségre a *hatodik* pecsét alatt van leírva – a hat, vagy inkább a hatszázhatvanhat az *ember* száma, Jel13:18; – s a leírás szerint a teremtés hat tárgyát érinti és az emberek hat osztálya között oszlik szét.[193]

Figyeljük meg az ítélet napja rémülete hat tárgyának leírását ebben a szimbolikus leírásban:

Először is, egy hatalmas földrengés. V. ö. főleg Ez38:19, Ám8:8, Joel2:10, Mt24:29. Képzeld magad elé: a föld hatalmas hullámokat vet, jelezvén ezzel Isten hatalmát és haragját.

Ezzel a földrengéssel összefüggésben a Nap olyan feketévé válik, mint egy szőrzsák, a Hold pedig teljesen vérvörössé. Az ég elsötétedése gyakorta kíséri a földrengéseket, sőt mi több, ezt a képet is akarja láttatni ez a jelképes kifejezés. Ez azonban nem pusztán elsötétülés, vagy napfogyatkozás: maga a Nap fénye alszik ki, s a Hold vérszínűvé válik. A *képben*, amit János lát, minden nagyon is valóságos. Óvatosaknak kell lennünk azonban a következtetések levonásával. Tekintsünk a kép egészére.[194] Ennek a leírásnak az alapján nincs jogunk következtetéseket levonni a pontos változásokat illetően, amelyek majd az égitestekkel történnek a jelen korszak végén. Itt nem mással van dolgunk, mint az ítéletnapi borzalmak jelképes ábrázolásával. Az egészében vett jelkép *egyetlen* leckét tanít, nevezetesen hogy Isten haragjának végső és teljes kiáradása arra a világra, ami az Ő egyházát üldözte, valóban borzalmas lesz!

Három dolgot említettünk: nevezetesen a földrengést, a Napot és a Holdat. Most jön a negyedik: az ég csillagai úgy hullanak alá a földre, mint ahogy a fügefa hullatja éretlen gyümölcseit, mikor nagy szél rázza. Kétségtelen, hogy János gyakran láthatta ezeket a fügéket a levelek alatt lógni, majd kiszáradni és záporozva lehullani a nagy szélben. Hasonló

[192] Lásd a 4. fejezetet
[193] V. ö. R. C. H. Lenski, id. mű, 241. oldal
[194] Lásd az 5. fejezetet

csomókban hullanak le a csillagok a pályájukról. A Földre esnek! Nem üstökösök, vagy meteorok, hanem *csillagok*! Azt kérded, miképpen lehetséges ez? A Föld túl kicsi ahhoz, hogy akár csak egyetlen csillag is ráessen. Ismét emlékezz rá, hogy ez egy *kép*. A képekben lehetségesek olyasmik, amik a valóságban nem lehetségesek. Mikor ezt mondjuk, természetesen nem tagadjuk, hogy végbe fog meni az égitestek legalaposabb áthelyeződése, a világegyetem megújhodása a jelen korszak végével összefüggésben. A Szentírás nagyon világosan tanítja ezt, 2Pt3:10, 12, stb. S azt sem tagadjuk, hogy még ez az igevers is utal erre a tényre, v. ö. Mt24:39. De a jelen igevers fő mondanivalója ez: kihangsúlyozza a harag napjának félelmét a gonoszok számára. A felbomló elemek, a földrengés, a zuhanó csillagok még félelmetesebbé teszik a képet.

Ebben a nagyon élő és félelmet keltő képben János látja, amint maga az ég feltekeredik, mint egy papirusztekercs. V. ö. Ézs34:4. A hatodik, és egyben legutolsó megemlített dolog a „minden hegy és sziget". Ezek a hegyek és szigetek, kimozdulván a helyükből, mindenestől eltűnnek.

Próbáld meg elképzelni, amit János látott, egészében nézve a képet: az ég maga összesodródik, mint egy papírdarab, feltekeredik, mint egy tekercs; a Nap fénye kialszik, s egy gyászruhára emlékeztet; a nagy, teljes Hold hatalmas, félelmet keltő vérszínű labda; a csillagok, amint letérnek pályáikról és a Földre záporoznak; a Föld maga, amint úgy reng, hogy minden ház összeomlik; s minden hegy és sziget hirtelen eltűnik. Micsoda félelmetes és kétségbeejtő, zűrzavaros és megdöbbentő kép – a gonoszok számára!

Figyeljük meg az emberiség hat osztályát, akikre ez a borzalom rázúdul:

Először, a Föld királyai: a Föld diktátorai és legfőbb politikai vezetői.

Másodszor, a hercegek, akik hatalomban a királyok után következnek.

Harmadszor, a vezérek, a katonai diktátorok és vezetők.

Negyedszer, a gazdagok: a kereskedelem és az ipar vezetői. Ezek a kapitalisták a pénzmágnások.

Ötödször, a hatalmasok: azok, akik erőteljes befolyást gyakorolnak bármely területen, legyen az fizikai, vagy oktatási.

Végül, minden szolga és szabad: az összes alsóbb társadalmi osztály, melyek azokból állnak, akik még mindig rabszolgaként szolgálnak, vagy akik már felszabadultak a rabszolgaságból.

Azaz, eme hat osztály jelképe alatt János látja, hogy az egész istentelen világot hirtelen félelem szállja meg. Látja őket rémülten menekülni. Menekülni, de mi elől? Az összeomló hegyek és a zuhanó sziklák elől? Nem, van valami sokkal rettenetesebb, ami elől a barlangokban és a sziklák alatt, vagy akár magában a halálban keresnek menedéket! Bárcsak a halál ragadná el őket – János hangokat hall, ezrek agóniájának sikolyait, igen hangok ezreit: királyok és rabszolgák, hercegek és szolgák zuhannak bele a kétségbeesésnek ugyanabba az önagóniájába. Ó, az a hideg verejték, a dobogó szívek, az a félelmetes jajgatás: Hegyek és kősziklák, „essetek mi reánk és rejtsetek el minket *annak színe elől, a ki a királyiszékben ül, és a Bárány haragjától*: Mert eljött az ő haragjának ama nagy napja; és ki állhat meg?" A kegyelem ajtaja örökre becsapódik, ha egyszer eljön ez a nap!

S jóllehet a végső és teljes megtorlás nem jön el az ítélet napjáig, mégis, ebben a korban is sújtják ítéletek a Földet, mert a gonoszok üldözik Isten gyermekeit. Az egész történelem során az üldöztetés pecsétjei mindig megszólaltatták az ítélet trombitáit. Ez alapelv a világ isteni erkölcsi kormányzásában. A napi eseményeket ennek az alapelvnek a fényében kell olvasnunk.

Az ítéletnek ezeket a trombitáit írják le a 8. és a 9. fejezetek. De már a 7. fejezet elején minden készen állni látszik ezeknek az ítéleteknek a végrehajtásához. Akkor miért nem zúdulnak a hitetlenekre? Minden készültségben van: a csapások szelei éppen belekezdenek a küldetésük végrehajtásába; a négy angyal – *négy*, mert ők irányítják a rombolás erőit minden

irányban: északra, délre, keletre és nyugatra – készen állnak a feladatukat megkezdeni: ártani a földnek és a tengernek, Jel7:2. Aztán hirtelen, drámai módon, János lát még egy angyalt feljönni napkelet felől. Nála van az élő Isten pecsétje. Kiált a négy angyalnak, akik az ítélet négy szelét irányítják, vagy visszatartják. Nagy hangon ezt mondja nekik:

„Ne ártsatok se a földnek, se a tengernek, se a fáknak addig, míg meg nem pecsételjük a mi Istenünk szolgáit az ő homlokukon."

Kedves olvasó, ha Isten pecsétje ott van a homlokodon, akkor nem kell félned az ítélet trombitáitól. Ezek a csapások a bűnös, üldöző világot sújtják. *Neked* nem fognak ártani. Az Úr Krisztusra vetette az összes hívő minden vétkét, Ézs53:6. Ezért vigasztalódj. Légy biztos abban, hogy „azoknak, a kik Istent szeretik, minden javokra van, mint a kik az ő végzése szerint hivatalosak", Rm8:28.

S ez az elpecsételés a legdrágább dolog a mennyben. A Szentírás hármas értelemben beszél a pecsétről. Először, a pecsét megvéd a megbolygatástól. Így volt Jézus sírja őrizettel elpecsételve, Mt27:66, v. ö. Jel5:1. Másodszor, a pecsét a tulajdonjogot jelzi. Ezért olvassuk az Énekek Énekében: „Tégy engem mintegy pecsétet a te szívedre", (8:6). Harmadszor, a pecsét hitelesíti a valódi jelleget (a valódiságot). Így volt elpecsételve a zsidók kiirtásáról szóló rendelet Xerxész pecsétgyűrűjével, Eszt3:12.

A keresztyén is hármas értelemben van elpecsételve. Az Atya azért pecsételte el, hogy egész életén keresztül élvezhesse az Atya *védelmét*. A Fiú azért pecsételte el, mert a saját drága vérével vette és váltotta meg a hívőt. Ezért Ő *birtokol* minket. A Szentlélek azért pecsételte el Őt, Ef1:13, mivel Ő hitelesíti, hogy mi Isten fiai vagyunk, Rm8:16.

A jelenleg vizsgált igeszakaszban a hangsúly a *tulajdonláson*, illetve az ebből következő *védelmen* van. Figyeljük meg, hogy Isten fiai „a homlokukon" vannak elpecsételve. A 14. fejezetben ismét találkozunk majd ezzel az elpecsételt sokasággal, a száznegyvennégyezerrel. Ott azt olvassuk, hogy a homlokukon viselik a Bárány nevét és az Atya nevét. Minden valószínűség szerint az a név a pecsét.[195]

János *hallja* az elpecsételtek számát. Nem *látja* eme elpecsételtek pontos számát, akik még mindig a Földön vannak. Csak Isten tudja, hány valóban elpecsételt ember van a Földön. A szám száznegyvennégyezer. Ez természetesen jelképes. Először is a Szentháromságot jelképező hármas szám, megszorozván néggyel, ami a teljes teremtést jelképezi, mert az elpecsételtek kelettől nyugatig, északtól délig mindenhonnan jönnek majd. Háromszor négy az tizenkettő. Ez a szám tehát a világegyetemben (4) működő Szentháromságot (3) jelképezi.[196] Mikor az Atya a Fiún keresztül a Lélekben végzi üdvözítő munkáját a Földön – az isteni (3) a világegyetemben (4) működve – látjuk az Ószövetségben a tizenkét (3x4) pátriárkát, és az Újszövetségben a tizenkét apostolt. S hogy eljussunk az ó- és újszövetségi *egyház* fogalmáig, össze kell szoroznunk ezt a kétszer tizenkettőt. Ez száznegyvennégyet ad eredményül.

Ezzel az értelmezéssel teljes összhangban azt olvassuk a Jelenések 21-ben, hogy a szent Jeruzsálemnek tizenkét kapuja és tizenkét alapja van. Erre a tizenkét kapura vannak felírva Izrael gyermekei tizenkét törzsének a nevei. A tizenkét alapra pedig a Bárány tizenkét apostolának neve, Jel21:9-14. Azt is olvassuk, hogy a fal magassága száznegyvennégy sing, Jel21:17.

Nagyon világos tehát, hogy a Jel7 elpecsételt sokasága *az egész harcos egyházat* jelképezi az Ó- és az Újszövetségben együttvéve. Annak a ténynek a kihangsúlyozásához, hogy itt nem az egyház valamely részéről van szó, hanem az *egész* harcoló egyházról, a száznegyvennégyes szám meg van szorozva ezerrel. Ezer egyenlő 10x10x10, ami a tökéletes kockát, a megkettőzött tökéletességet jelképezi.[197]

---

[195] Lásd a Jel2:14-hez fűzött magyarázatunkat.
[196] V. ö. F. Wishart, *The Book of Day*, 22. és azt követő oldalak
[197] Ugyanott, 23. oldal

Azt állítani, hogy a jelkép végső soron *a testi Izraelt* jelenti, hibás. Az apostol természetesen tudta, hogy a tizenkét törzsből tíz, legalábbis nagy fokban, eltűnt Asszíriában, míg Júda és Benjámin nemzeti létezésüket Jeruzsálem i. sz. 70-ben bekövetkezett bukásával veszítették el. Emellett, ha a testi Izraelről van szó, miért hiányzik Dán és Efráim? Biztos, hogy nem mindenki veszett oda Dán törzséből! Aztán figyeljük meg a sorrendet, melyben a törzsek fel vannak sorolva. Nem Rúben, hanem Júda van először említve! Emlékezzünk rá, hogy ami Urunk Jézus Krisztus Júda törzséből származott, 1Móz49:10. Még a ténynek, miszerint pontosan tizenkétezren pecsételtetnek el minden törzsből – harmónia a változatosság közepette – elégnek kell lennie annak felismeréséhez, hogy jelképpel van dolgunk, amint jeleztük. S ami a jelkép jelentését illeti, nem maradunk sötétségben. Először is a szám, ami a száznegyvennégy és az ezer szorzatából alakul ki, teljes mértékben meg van magyarázva a Jel21-ben, amint láttuk. Aszerint a fejezet szerint mind az ó-, mind az újszövetségi egyházat kell jelentenie. Emellett a 14. fejezetben ismét találkozunk ezzel a sokasággal, a száznegyvennégyezerrel. Ott világosan meg van írva, hogy ezek azok, akik áron vétettek meg a Földről. Ők azokat képviselik, akik követik a Bárányt, bárhová is megy, az egész harcoló egyház tehát, amint azt a Jel22:4 is világosan tanítja.[198] Krisztus a saját drága vérén megvásárolva őket, *birtokolja* valamennyit. Azért az Atya (Krisztuson keresztül a Lélekben) *védelmezi* őket. Hadd jöjjenek a szelek: nem fognak ártani Isten népének. Hadd jöjjenek az ítéletek: nem fognak ártani az Ő választottjainak!

Eme dolgok után János meglátja az összes közül a legdicsőségesebb látomást. Ez a *győztes egyház*, ahogyan az örökkévalóságban lakozik majd Isten és az Ő trónja közvetlen jelenlétében.[199] Ez az a nagy sokaság, amit ember meg nem számlálhat, jóllehet az Úr ismeri a pontos számukat, 2Tim2:19. Ők gyűjtettek egybe minden nemzetből, törzsből, népből és nyelvből. Világos, hogy Isten választottai a zsidók közül ebbe benne foglaltatnak: mind a pogányok, mind a zsidók képviselve vannak. Ők a trón előtt állnak, s a Bárány most a trónon ül, Jel5:7. A trón és a Bárány előtt állni azt jelenti: közösségben lenni Vele, Őt szolgálni és osztozni az Ő dicsőségében. A megszámlálhatatlan tömegben mindenki hosszú fehér ruhákba van öltözve. A hosszú fehér ruha az ünnepet, az áldottságot jelenti: fehérségük jelképezi az igazságosságot, szentséget, v. ö. 14. vers. János látja az áldottakat pálmaágakkal a kezükben. Ezek a pálmák az üdvösséget jelképezik, Jn12:13. Ennek megfelelően kiáltja ez a roppant sokaság erős hangon:

„Az idvesség a mi Istenünké, a ki a királyiszékben ül, és a Bárányé!” Szó szerint azt olvassuk, hogy „*az* üdvösség”, nem az üdvösség általánosságban, hanem a nagyon konkrét üdvösség (a bűntől és a következményeitől) az, amit ezek a megváltottak most élveznek. Az üdvösségnek ezt a munkáját Istennek és a Bárránynak tulajdonítják, nem a saját bölcsességüknek, vagy jóságuknak. Mi is ezért énekeljük:

„Te vagy Isten a mi dicsekvésünk, erőnk dicsősége,
A te szuverén kegyelmed örökre a mi erődünk és tornyunk.
Felemeljük fejünket, mert Isten, a mi pajzsunk, felettünk van,
Rajta, csakis rajta keresztül, aki előbb volt nálunknál,
Hordjuk majd a győztes koronáját, de többé már nem a megtámadott ellenség által,
Győzni fogunk Királyunkon keresztül, Izrael felmagasztalt Istenén keresztül”.[200]

[198] W. Milligan is azt a nézetet vallja, hogy az egész (nemcsak a zsidó) egyházról van itt szó, id. mű, 861. és azt követő oldalak, egy sor nagyon meggyőző érvvel.
[199] S. Greijdanus, id. mű, 170. oldal
[200] *Psalter-Hymnal of the Christian Reformed Church*, 182. a dán zsoltároskönyvből fordítva, 89. zsoltár.

Az angyalok körülveszik ezt a megváltott tömeget. Hódolnak Istennek, dupla ámennel és hétszeres dicsérettel tesznek bizonyságot egyetértésükről a győztes egyház iránti tisztelettel.[201] V. ö. 5:11.

„Akkor felele egy a Vének közül, és monda nékem: Ezek, a kik a fehér ruhákba vannak öltözve, kik és honnét jöttek? És mondék néki: Uram, te tudod."

Itt az egyik vén beszél. V. ö. 5:5. Egy azok közül, akik tapasztalatból tudják, mi az üdvösség jelentése. Feltesz Jánosnak egy kérdést, de nem azért, hogy az apostoltól kapjon tájékoztatást, hanem hogy felhívja János figyelmét erre a megszámlálhatatlan tömegre, s különösen arra a bámulatos csodára, hogy ezek a személyek, akik egykor bűnösök voltak, most valamennyien igazak és szentek, hosszú fehér ruhákba vannak öltözve. Az apostol annak kimondásával, hogy „Uram, te tudod", azt jelzi, hogy szeretné a magyarázatát hallani ennek a nagy csodának.

A vén által adott magyarázat a legfenségesebb és csodálatosabb módon zárja le a 4-7. fejezetekből álló szakaszt. Állandóan jusson eszedbe, hogy ennek a szakasznak a témája: *az egyház a megpróbáltatások közepette*. Láttuk a mészárlás vörös lovát, a szegénység és az igazságtalanság fekete lovát és a halál sárga színű lovát. Hallottuk a lelkek kiáltását, akiket az Isten Ígéjéért és a bizonyságtételükért mészároltak le. Világossá vált, hogy mindezeket a megpróbáltatásokat a trónon Ülő irányítja. Most még az is világossá vált, hogy az egyház nem marad a megpróbáltatásokban. A megszámlálhatatlan sokaság azokból az egyénekből áll, akik „kijöttek" a nagy nyomorúságból. Ezt olvassuk:

„És monda nékem: Ezek azok, a kik jöttek a nagy nyomorúságból, és megmosták az ő ruháikat, és megfehérítették ruháikat a Bárány vérében. Ezért vannak az Isten királyiszéke előtt; és szolgálnak neki éjjel és nappal az ő templomában; és a ki a királyiszékben ül, kiterjeszti sátorát felettök. Nem éheznek többé, sem nem szomjúhoznak többé; sem a nap nem tűz rájok, sem semmi hőség: Mert a Bárány, a ki a királyiszéknek közepette van, legelteti őket, és a vizeknek élő forrásaira viszi őket; és eltöröl Isten az ő szemeikről minden könyet."

A vén azt mondja Jánosnak, hogy ezek az emberek, akik hosszú, fejér ruhákba vannak öltözve, a nagy nyomorúságból jöttek. Ez a nagy nyomorúság azért nagy, mert mindent magában foglal: Isten népének minden üldöztetése és megpróbáltatása, amit a pecsétek jelképeznek, benne foglaltatik. Ez adja meg ennek az egész, a 4-7. fejezetekből álló szakasznak az *egységét*. A lényeg ez: a szentek *kijöttek* a nyomorúságaikból. A holland nyelvben a „meghalásra" létezik egy kifejezés, melynek szó szerinti jelentése „túllépni a szenvedéseken". Ez kifejezi az igazságot, valahányszor egy *hívő* meghal.

Ezek a szentek, akiket János a látomásban szemlél, megmosták a ruháikat és kifehérítették azokat a Bárány vérében. V. ö. 1Jn1:7, Zsid9:14. Más szavakkal minden bizodalmukat Jézus Krisztus megváltó vérébe vetették. Ez a vér, mely a mi Urunk által megadott teljes engesztelést jelképezi, megtisztította őket a bűn vétkétől és szennyétől. Krisztus vörös vére által lettek fehérekké.

---

[201] A dicséret mind a hét elemét határozott névelő előzi meg. Ez azt jelzi, hogy ezek a kiválóságok a legteljesebb, legmélyebb értelemben tartoznak *Istenhez*, s egyedül Őhozzá! Ennek a hétnek a jelentése a következő:
(1) *he eulogia*: valószínűleg nem pusztán az áldásért való *könyörgés*, hanem az isteni jellemzők áldott teljességének tényleges *birtoklása*, amin a mi üdvösségünk alapszik.
(2) *he doxa*: a dicsőség, mely abból fakad, hogy Isten ragyogását (szuverenitás, igazságosság, szeretet, kegyelem, stb.) elismerik
(3) *he sophia*: Isten bölcsessége, mely az üdvösség tervében, valamint annak a tervnek a végrehajtásában nyilvánul meg. Isten mindig a legjobb eszközöket használja a legmagasztosabb cél eléréséhez. Ez a bölcsesség továbbá magában foglalja a látszólagos ellentmondások összhangba hozatalát is. V. ö. Ef3:10 az egész megelőző szöveg összefüggésében.
(4) és (5) *he eucharistia* és *he time*: hálaadás és tisztelet az eredménye, mikor Istennek ezt a bölcsességét a mi üdvösségünkben felismerik.
(6) és (7) *he dunamis* és *he ischus*: Isten hatalma és ereje – a hatalom magában foglalja az erőt – amiképpen ugyanolyan világosan megnyilvánulnak ami üdvösségünkben, mint az Ő bölcsessége.

Ezért vannak valamennyien Isten trónja előtt. Csak azok jelennek meg a trón előtt, akik bizalmukat Krisztusba és az Ő engesztelésébe vetették. Imádják Őt: azaz spontán, örömteli módon és teljesen odaszentelik Neki a szívüket. Ezek a megváltottak a dicsőségbe továbbá megtapasztalják a legédesebb, legteljesebb és legbensőségesebb közösséget Istennel Krisztuson keresztül*: a saját szentélyében*, azaz a közvetlen jelenlétében imádják Őt. A trónon Ülő a saját kedves gyermekeinek tartja őket, mert kegyelem által azok: jelenlétét sátorként terjeszti ki föléjük. Negatív módon az üdvösségük abban rejlik, hogy mentesültek minden gondtól és nehézségtől, a megpróbáltatás és az üldöztetés minden formájától: nincs többé éhezés, szomjúság, vagy hőség. Pozitív módon az üdvösségük abban rejlik, hogy a legtökéletesebb örömet élvezik: a Bárány most az ő Pásztoruk. V. Zsolt23, Jn10:11, 14. Gondold csak el a *Bárány* a *pásztor*! Ez a Bárány az élet vizének forrásaira tereli a nyáját. A víz az örök életet, az üdvösséget jelképezi, Ézs55:1, Jn7:38-39. A vizek *forrásai* az élet forrását jelzik, mert a Bárányon keresztül a megváltottak örök és megszakítatlan közösséget élveznek az Atyával.

Végül a mindenből a legkedvesebb: „és eltöröl Isten az ő szemeikről minden könyet”. Nem pusztán letöröltetnek, vagy *eltöröltetnek* a könnyek, hanem a szemeikből töröltetnek el, így csak a tökéletes öröm, boldogság, dicsőség, a legkedvesebb közösség, a legbőségesebb élet marad meg! S Maga Isten a Szerzője ennek a tökéletes üdvösségnek.

10. fejezet: Hát az Isten nem áll-é bosszút az ő választottaiért, kik ő hozzá kiáltanak éjjel és nappal?

Ebben a fejezetben rövid magyarázatát kínáljuk a Jelenések 8-11-nek

Bámuló szemeink előtt immáron kétszer tárult fel az egyház történetének panorámája. Láttuk a gyertyatartókat és közöttük az Emberfiát. Hallottuk a hangját, amint lágyan int, komolyan figyelmeztet, és nagylelkűen ígér. Hét gyönyörű levélben látszik egyre közelebb és közelebb jönni hozzánk, míg már az ajtónk előtt áll és kopogtat. Aztán, amint már ama ígéretének *teljes* beteljesedése után epekedtünk, hogy bejön és velünk vacsorázik, a látomás hirtelen abbamaradt. Lenyomata a lelkünkön azonban mégis letörölhetetlen. A legkeserűbb könnyeken át látjuk a Megváltónkat nagyon közel hozzánk, telve szeretettel és megtartó erővel. A világ világosságaként látjuk Őt. Ez a világosság keresztülragyog rajtunk: a gyülekezetek a gyertyatartók, 1-3. fejezetek.

Aztán a korszakok *újrakezdődnek*… a mi Urunk felemeltetésének pillanatától. Tágra nyílt szemmel csodáljuk, amint megnyílik egy ajtó a mennyben. Átnézvén rajta láttunk egy trónt, melyből villámlások, mennydörgések és szózatok indultak ki. A körülálló mennyei lények hálaadó öröménekkel fogadták el Annak szuverenitását, Akinek ábrázata rejtve maradt a gyémánt csillogó ragyogása és a sárdius tűzvörössége mögött. Hirtelen tanúi lettünk egy központi eseménynek, nevezetesen Jézus megkoronázásának, Aki átvette a trónon Ülő jobb kezéből a tekercset. Hallottunk, amint az egyik vén ezt mondja: „Ne sírj: ímé *győzött* a Júda nemzetségéből való oroszlán”.

Következésképpen egyáltalán nem lepődünk meg, mikor az első pecsét felnyitásával ugyanezt a Jézust láttuk eljönni győzve, és hogy győzzön. Ám ezt a fehér lovon ülő lovast mindig követte a vörös lovon ülő lovas: valahol csak elkezdi a mi Urunk Jézus Krisztus forgatni a lelki jogarát, a Sátán is elkezdi suhogtatni a kardját. A pecsétek az egyháznak a világ általi üldöztetését írják le. S nemcsak az üldöztetést, hanem a megpróbáltatások és a nyomorúság mindenféle formáját is. Az oltár alatti lelkek látomásában biztosítékot kaptunk arról, hogy a szentek mészárlása nem marad megbosszulatlanul. Jóllehet a végső és teljes megtorlás Jehova nagy napjára marad, *az üldöztetés pecsétjeit már most újra és újra követik az ítélet trombitái*. Mielőtt azonban ezek a trombiták felharsannának, a harcoló egyház elpecsételtetik minden ártalommal szemben. Végül láttuk a győztes egyházat, amint kijött a nagy nyomorúságból és örökké élvezi a Bárány közvetlen és dicsőséges jelenlétét, 4-7. fejezetek. Most már minden készen áll az ítélet trombitái számára.

Az ítélet trombitái, 8-11. fejezetek, eseménysorozatokat, azaz sorscsapásokat jelképeznek, melyek újra és újra bekövetkeznek ebben a korszakban.[202] *Ezek nem egyszeri és különálló eseményeket jelképeznek, hanem azokra a bajokra utalnak, melyek az év bármely napján a földgolyó bármely pontján bekövetkezhetnek. Ezért a trombiták szinkronban vannak a pecsétekkel*.

Ezek a trombiták a jellegüket tekintve világosan megtorlók. Rettenetes csapások sújtják a gonoszokat azért, hogy megbüntessék őket, amiért szembeszállnak Krisztus ügyével és üldözik a szenteket. Mégis, még az ítéletek eme eszközeivel is Isten állandóan megtérésre hívja az istenteleneket. Ezek a csapások nem Isten végső és teljes elégedetlenségét jelképezik. Éppen ellenkezőleg, ezek a *kezdeti* ítéleteit jelzik. Emlékezzünk: a trombiták *figyelmeztetnek*, a haragpoharak *kiöntetnek*. Emiatt érintik a trombiták a földnek, a tengernek, a vizeknek, a Napnak, a Holdnak csak a harmadrészét, nem az egészét. A trombiták feladata a figyelmeztetés, Ez33:3.[203]

[202] Lásd az 5. fejezetet.
[203] Lásd a 2. fejezetet.

Figyeljük meg azt is, hogy ezek a trombiták a világegyetem különböző részeire hatnak: a földre, a tengerre, stb. A gonoszok számára sehol sincs biztonság. Bizonyos sorrend azonban mégis nyilvánvaló. Az első négy trombita a gonoszoknak a *fizikai létezésükben* árt, a három utolsó *lelki kínszenvedést* hoznak: maga a pokol van szabadjára engedve!

Ezek az ítéletek olyan nyelvezettel vannak leírva, melyek az olvasót az egyiptomi tíz csapásra emlékeztetik. Figyeljük meg a „jégesőt és tüzet", Jel8:7, a „sötétséget", Jel8:12, a „sáskákat" Jel9:3. Mégis, a leírás, amit a Jelenések könyvében találunk, sokkal borzalmasabb: a jégeső és a tűz *vérrel* keveredik, a sáskát nem a füveknek, vagy a fáknak, hanem az embereknek *ártanak*! Ezek az ítéletek a bűnös, üldöző világot sújtják, amit lelki Egyiptomnak neveztetik, ahol a mi Urunk is megfeszíttetett, 11:8. Ezek nem ártanak a hívőknek.

„És mikor felnyitotta a hetedik pecsétet, lőn nagy csendesség a mennyben, mintegy fél óráig".

Miért ez a csend? Vajon azért, hogy Isten üldözött földi gyermekeinek imáit meghallhassák a mennyben?[204] Mi inkább arra a nézetre hajlunk, hogy itt is, mint mindenhol máshol az ószövetségi szimbolizmusban kell keresnünk a magyarázatot. Nos, a prófétáknak a Mindenható ítéletes eljövetelét újra és újra hallgatás előzi meg. Például Hab2:20: „Ellenkezőleg az Úr az ő szent templomában, hallgasson előtte az egész föld!" V. ö. Zak1:7, Zak2:13. Itt a Jelenésekben hasonló módon a csend azért szerepel, hogy felkészítsen minket a következőkben elmondott ítéletek rettenetes jellegére. Ez a csend Isten haragjának megnyilvánulását annál ijesztőbbé teszi. Olyan félelmetes és rémisztő még ez a kezdeti büntetés is, ami a gonoszokat készül sújtani, hogy a föld lakói álmélkodva állnak, hosszú ideig bénultan, – mintegy fél óráig – lélegzetüket visszafojtva, csendes bámulattal. Emellett Isten nem bánkódik „szívből". Ezt is jelzi a mennyei csend, Lk19:41, Jsir3:33, Ez33:11. S János látja a hét angyalt, - nagyon magas rangú angyalokat – akik közül mindegyiknek adatik egy-egy trombita.[205] Még egy angyal jelenik meg színen. Az oltárnál áll, ami itt az arany illatáldozati oltár.[206] Arany füstölő van nála. Adatik neki sok tömjén. Figyeljük meg: az angyal nem a saját áldozatát hozza. Vajon eltúlozzuk ennek a jelképnek a jelentését, ha arra következtetünk, hogy az angyalnak adott eme illatáldozat a mi Megváltónk mennyei közbenjárása az üldözött földi egyháza érdekében?[207] Vajon ez nem az engesztelésen alapuló ama közbenjárás, ami megszenteli és megtisztítja a mi imáinkat? A következő mondatot az alábbiak szerint fordítjuk:

„Hogy tegye minden szenteknek könyörgéseihez az arany oltárra, a mely a királyiszék előtt vala." A szentek az üldöztetés és a megpróbáltatások közepette imádkoznak. Imaéletük[208] azonban tökéletlen. Meg kell illatosítani Krisztus közbenjárásával. Ha egyszer az imák megillatosíttattak, a látnok látja, hogy a füst Magának Istennek a jelenlétébe száll fel, azaz, a szentek imáit, amik az illatanyag füstjével együtt szállnak, hallják a mennyben. A trónon Ülő látja a sóhajokat és szenvedéseket, hallja gyermekeinek kéréseit és hálaadásait, akik a nyomorúságban élnek. Az angyal megérti ezt: felfogja, hogy az imák meghallgattatnak. Ezért veszi a füstölőt, amiből a tömjén kiürült, majd megtölti azt az oltár tüzével és leveti a Földre. Azaz: *Isten meghallotta a szentek imáit, s a Földet sújtó ítéletek az Ő válasza ezekre*. Sőt, annak jelzésére, hogy ez valóban az, ahogyan Isten, s nem az angyal látja a dolgokat, ezt olvassuk: „és lőnek mennydörgések és szózatok és villámlások és földindulás". Ettől kezdve a hét angyal felkészülnek a trombiták megfúvására.

Az első angyal trombitál. Az eredmény? Jégeső és tűz. Mind a jégeső, mind a tűz vérrel keveredettnek látszik. Ez kiemeli romboló jellegüket. Ezért olvassuk, hogy a Föld

[204] V. ö. R. H. Charles, *A Critical and Exegetical Commentary on the Revelation of St. John*, 223. oldal
[205] Az egész könyvben mindenhol Isten megmarad a világegyetem szuverén Urának, Figyeljük meg, hányszor szerepel az „adatik" kifejezés.
[206] A Jel6:9-en az égőáldozati oltárként jelenik meg.
[207] V. ö. R. C. H. Lenski, *The Interpretation of St. John Revelation*, 269. oldal
[208] Lásd A. Trench, *Synonyms of the New Testament*, 176. oldal

harmadrésze, a fák harmadrésze és a zöld fű – ami a lágyszárúakat foglalja magában – megég. Minden valószínűség szerint ez az első trombita jelzi azt, hogy az első eljöveteltől a második eljövetelig tartó időszakban a mi Urunk, aki most a mennyben uralkodik, különböző csapásokkal fogja sújtani az egyház üldözőit, melyek a *Földön*, azaz a *szárazföldön* mennek majd végbe. S hogy ezeket a csapásokat, legyenek akármilyen természetűek, a mennyben irányítják és bizonyos szervezeti értelemben a mi kormányzó Urunk küldi őket, világosan jelzi a „vetteték a földre" mondat.

A második angyal trombitál. János látja, hogy mint egy tűzben égő nagy hegy a tengerbe vettetik. Figyeljük meg, hogy nem valódi hegyet lát, hanem *valami hegyhez hasonlót*. Amit látott, azt jelképezte Istennek a tengert sújtó ítélete szörnyűségét. A mi felvitetett Urunk nemcsak a szárazföldi csapást használja a gonoszok büntetése és figyelmeztetése eszközeként, a tengert is felhasználja eszközként ellenük. A tengerbe vetett hegy képe a legélénkebb jelképe a bámulatot ébresztő tengeri katasztrófáknak. Főleg mikor a hegy tűzben ég! Hatalmas bajt és zűrzavart jelképez. V. ö. Zsolt46:3, Ézs34:3, 54:10, Ez38:20, Mik1:4, Náh1:5, Jób9:5, stb. Ez az ítélet komolyabb, mint az előző: a tenger egyharmad része vérré válik, a tengeri élőlények egyharmada elpusztul, a hajók egyharmad része megsemmisül, s velük együtt természetesen a személyzet és az utasok is elvesznek.

A harmadik angyal trombitál. Először a vegetációt (első trombita), majd a tengert (második trombita), most pedig a folyóvizeket használja a mi Urunk Jézus Krisztus a gonoszok elleni eszközként. A mondanivaló általánosságban ez: „Isten üldözött gyermekei, emlékezzetek, hogy Megváltótok látja a könnyeiteket, és nem feledkezik meg a szomorúságotokról. A gonosz üldözők sehol nem fognak valódi nyugalmat, vagy tartós örömöt találni. Nemcsak a föld és a tenger, de a források és a folyóvizek is az egész korszakon keresztül mindig ellene fordulnak a gonoszság cselekvőinek". Ezért látja János, hogy egy fáklyaként égő nagy csillag esik le az égről. Mi lehet ennél félelmetesebb? Melyik jelkép lenne jobban alkalmas annak a rettegésnek a jelzésére, ami elfogja az emberek szívét? S emlékezz arra is, hogy ez a fáklyaként égő nagy csillag *az égről esik le*, más szóval ezek a folyóvizeket sújtó ítéletek *Isten* cselekedetei! Ezt rendszerint elfelejtik: az újságok beszámolnak mindenféle árvízről és a mocsárvidékekből kiinduló járványokról, stb. de arra elfelejtenek rámutatni, hogy ezek az ítéletek Isten figyelmeztetései! Emlékszünk az Ohio folyó szörnyű áradására? Vajon tekintette-e bárki ezt a katasztrófát – együtt a többi árvízzel, stb. az egész korszakon át – Isten megtérésre hívó trombitaszavának? A csillag „üröm" neve a keserű szomorúság jelképe, Jsir3:19. Ennek jelentése ez: keserű szomorúság tölti majd el a gonoszok szívét a leírt csapás eredményeképpen. Ezenkívül sok ember is meghal majd a vizektől, mert ezek megkeseredtek.[209]

A negyedik angyal trombitál. A Nap harmadrésze elsötétül, ezzel együtt a Hold és a csillagok harmadrésze is. Eredmény: a nap és az éjszaka harmadrészén nincs világosság. Azaz, még a csillagok is harcolnak a pályájukon Isten egyházának ellenségeivel, v. ö. Bír5:20. A Napnak, a Holdnak és a csillagoknak az életre gyakorolt hatása aligha becsülhető túl. Itt minden gonoszság jelezve van, ami az égitestek rendellenes működésének köszönhető az egész korszakon keresztül. Azaz, az egész világegyetemet, beleértve még a Napot, a Holdat és a csillagokat is, használja a mi Urunk azoknak figyelmeztetésére, aki nem szolgálják Őt és üldözik az Ő gyermekeit.

[209] Talán kiterjeszthető ennek a csapásnak a jelentése úgy, hogy a folyóvizek keserűvé válása alatt mindazon bajokat jelzi, melyek az ember bármiféle, a szükségleteinek kielégítésére alkalmazott eszközei útjában állnak. A víz tehát azt jelzi, ami betölti az ember szükségleteit, pl. az ipart, a kereskedelmet. Ezért a források és a vizek megmérgezése más egyebek mellett az ipar és a kereskedelem működési zavarait is jelzi. V. ö. S. Greijdanus, *Kommentaar of het Nieuwe Testament*, XIV. 189-190. oldalak

Négy angyal már trombitált. S most egy szünet következik.[210] János egy sast lát és hall. Az ég közepette repül, úgyhogy mindenütt látható. Maga a tény, hogy ez a madár egy sas, a gonosz előjele, mert a sas ragadozó madár, Mt24:28. Ennek megfelelően ez a sas hangosan ezt kiáltja:[211]

„Jaj, jaj, jaj a föld lakosainak a három angyal trombitájának többi szavai miatt, a kik még trombitálni fognak."

A hang hangos és tiszta, így mindenütt hallatszik. A mondanivaló világos: a maradék három jaj rosszabb lesz, mint az előzők voltak.

János lát egy csillagot leesni az égről a Földre. V. ö. Lk10:18: „Látám a Sátánt, mint a villámlást lehullani az égből". Ez a gonosz jelenlegi állapota: fellázadván Isten ellen elveszítette a szentségét, a mennyi pozícióját, a csillogását. *A látomásban* az apostol most meglátja, hogy a gonosz megkapja a mélység kútjának kulcsát. Más szavakkal, hatalmat kap a mélység megnyitására, s a démonok kiengedésére. A *mélység* a poklot jelképezi a végítéletet megelőzően, Lk8:31, Jel20:1, 3. A végítélet után „a tűz tavának" fogják nevezni, Jel20:14-15. Mikor azt olvassuk, hogy a Sátán megnyitja a mélység kútját, ez azt jelenti, hogy sarkallja a gonoszságot: megtölti a világot démonokkal és azok bűnös befolyásával és működésével. Ezért látja János, hogy amint megnyílik a mélység kútja, elkezd kékesfekete füstoszlopokat okádni, mint egy nagy kemence. Ez a becsapás és megtévesztés, a bűn és a szomorúság, az erkölcsi sötétség és romlás füstje, ami folyamatosan ömlik a pokolból. Olyan sűrű és sötét ez a füst, hogy elhomályosítja a Nap fényét és megsötétíti a levegőt.[212] A hatalom ennek előidézésre „adatik" a gonosznak, azaz Isten a megengedő rendeletével nem gátolja meg, hogy a gonosz kivitelezze bűnös céljait az emberek gyermekeinek szívében, amely gonoszságért ő – és nem Isten – a felelős. S tartsuk észben, hogy ez is egyike a *trombitáknak*: Isten még a gonosz tevékenységét is felhasználja a gonoszok megbüntetésére és figyelmeztetésére. Figyelmeztetésként arra, hogy térjenek meg, 9:21.

A füstből sáskák ereszkednek a földre. A sáskáknál rettenetesebb csapást nehéz elképzelni. Nagyon grafikus ábrázolását látjuk ennek a csapásnak a 2Móz10:4-15-ben, de különösen Joel próféciáiban, amit nagyon közelről kell tanulmányozni. Lásd a lábjegyzetet.[213] Figyeljük meg ennek a csapásnak a hatását a növényzetre és az emberekre:

„*Pusztává tette szőlőmet;*
összetörte fügefáimat,
mezítelenre hántotta és széjjelhányta;
fehérlenek annak ágai…
Elszáradt a szőlőtő…
a mezőnek minden gyümölcsfája kiaszott.
Bizony kiszáradott az öröm az emberek közül."

---

[210] Figyeljük meg ismét a hét felosztását két csoportra: egy négyesre és egy hármasra. Lásd a 2. fejezetet, valamint az 1. fejezet 14. lábjegyzetét

[211] Itt nem igazán világos, hogy a szerző mire gondolt pontosan, mert mind a Károli-fordításban, mind a King James változatban az „angyal" (angel) szó szerepel, a Mt24:28 pedig keselyűt említ. Az eredeti szövegben viszont többször az „eagle" szó szerepel, ami sast jelent – *a ford.*

[212] Vajon allegorizálnunk kell a Napot – mondjuk Isten kijelentésének Napjaként – és a levegőt. Úgy véljük, ez nem szükséges. Lehetséges úgy tekinteni a napra és a levegőre, mint amelyek a valódi Napot és a valódi levegőt jelentik *a látomásban*. *A látomásban* olyan sűrű és fekete a füst, hogy még a Nap és a levegő is elsötétültek miatta. Ezért az egészében vett kép a gonosz erők által előidézett nagyon szomorú erkölcsi és lelki elsötétülés jelképezi.

[213] Joel egész próféciája e köré a három téma köré összpontosul: csapás, 1:2-11, bűnbánat, 2:12-18, ígéret 2:18-3:21. Figyeljük meg a sáskák nagyon életszerű leírását a 2:2b-11-ben: közeledésüket, 2:2b, ártalmas hatásukat a növényzetre, 2:3, hasonlóságukat a lovakhoz, 2:4, lármájukat, 2:5, hatásukat az emberekre, 2:6, előremenetelésüket, 2:7, harciasságukat, 2:8, pusztító támadásukat, 2:9a, ahogyan megtámadják a házakat, 2:9b. Ők alkotják Jehova megdöbbenést okozó hadseregét a természetben, 2:10-11.

A sáskajárás által okozott pusztítást, a végleges romlást, a kietlenséget és reménytelenséget csak az a személy képes megérteni, aki látta és átélte azt.[214] Ezért ezek a sáskák, melyek a romboló erejüket tekintve hihetetlenül borzalmasak, alkalmas jelképek a sokkalta rombolóbb és borzalmasabb pokolbeli sáskákra, amit az apostol készül lefesteni. A sáskajárás jelképével írja le János a pokol erőit és befolyását, melyek a gonosz emberek szívében és életében működnek. Nem közönséges sáskák ezek: nem a növényzetet semmisítik meg, még csak nem is ártanak annak. Azoknak az embereknek ártatnak, akik nem lettek elpecsételve! V. ö. Jel7:1-8. Mégis – dicsőség Istennek – pusztító tevékenységük időtartamát Isten megengedő rendelete határozottan megszabta: öt hónap, semmi több.[215]

Itt következik ezeknek a pokolbeli sáskáknak a nagyon szemléletes leírása, 6-10. versek. A képet egészében kell vennünk. A látvány: a viadalra felkészített lovak, a győzelmet jósoló, aranyhoz hasonló koronák, emberekéhez hasonló arcok, melyek csak a pusztításra gondolnak, a fúriákhoz hasonló haj, és az oroszlánokéhoz hasonló fogak, a legyőzhetetlenséget sugalló, vasszerű mellvértek, a szárnyaik zaja, mint megszámlálhatatlanul sok, ágaskodó ló és zötyögő szekerek zaja a csatamezőn, s végül, de nem utolsósorban, a rendkívül fájdalmas és égő – de mégsem halálos – skorpiómarás.[216] Mindez rettegéssel telíti az emberek szívét és eltölti lelküket az elképzelhető legszörnyűbb félelemmel és a végső reménytelenséggel, amiért is keresik a halált, de nem találhatják meg azt – el tudunk képzelni félelmetesebb, borzalmasabb és *igazabb* (!) képet a sötétség erőinek működéséről a gonoszok lelkében a jelen korszakban? Itt vannak a démonok, aki megfosztják az embereket minden világosságtól, azaz, minden valódi igazságosságtól és szentségtől, örömtől és békességtől, bölcsességtől és értelemtől.[217] S a királyuk „a mélység angyala", akinek neve két nyelven is – héberül és görögül – a Pusztító. Az egész szimbolikus kép egyetlen elképzelést hangsúlyoz ki: a terrort és a rombolást, mert ez a Sátán munkája!

S figyeljünk Isten hangjára: „Az első jaj elmúlék; ímé ezután még két jaj következik".

A hatodik angyal trombitál. S most a sötétség ugyanazon erői, akik a pusztítás munkáját folytatják az emberek szívében, mondhatni ördögökké változtatják az embereket. Háborús időkben ugyanis a gonosz emberek megtestesült démonokká látszanak változni.[218] A hatodik trombita a háborút írja le: nem egy konkrét háborút, hanem a múlt, a jelen és a jövő *összes* háborúját. Mégis meg vagyunk arról győződve, hogy ez a jelkép főleg azokra a legfélelmetesebb háborúkra utal, melyek majd a korszak vége felé fognak lezajlani. Természetesen emlékszel rá, hogy a negyedik pecsét is a háborút jelképzete. *Ott* azonban *megpróbáltatásként*, vagy *nyomorúságként* van megemlítve, amit a hívőknek – a világ többi részével egyetemben – el kell viselni. *Itt*, a trombiták látomásában a háború büntetésként és figyelmeztetésként van leírva a *hitetlenek* számára. Az egész korszak során Isten újra és újra hallja üldözött gyermekeinek imáit, az imákat, melyek megillatosíttattak Krisztus engesztelésének érdemeivel és az Ő közbenjárásával. Láttuk, hogy az illatáldozati oltártól azok az imák és az illat a menny felé szálltak fel, 8:3-4. Ezért az ezekre az imákra érkező válasz itt, a 9:13-ban úgy szerepel, mint szózat „az arany oltárnak négy szarvától".

Az arany oltár négy szarvától érkező szózat ezt mondja a hatodik angyalnak:

„Oldd el azt a négy angyalt, a ki a nagy folyóvíznél, az Eufrátesnél van megkötve". Ez a folyó jelképezi Asszíriát, Babilont, azaz a gonosz világot. Ez a négy angyal nem ugyanaz, mint akik a 7:1-ben szerepeltek.[219] Ezek itt gonosz angyalok. Ők élvezik az elképzelést, hogy

---

[214] V. ö. a sáskákkal kapcsolatos cikkel a *Geographic Magazinban*, 1915. december

[215] Annyi magyarázat született ezzel az öt hónappal kapcsolatosan, hogy a legjobbnak láttuk semmit sem mondani róla azon kívül, ami a szövegben szerepel.

[216] V. ö. a *Skorpió* cikkellyel az I.S.B.N-ben.

[217] V. ö. H. Bavinck, *Gereformeerde Dogmatiek,* II. kötet 257. oldal

[218] Olvassuk el a haditudósítók írásait, valamint P. Van Paassen *Days of Our Years* című könyvét.

[219] A négy angyal a 7:1-ben „a föld négy szegletén" állt. A 9:14-ben szereplő négy angyal az Eufrátesz folyónál vannak megkötve. Lásd S. Greijdanus, id. mű, 205. oldal

háborúba taszítsák az emberiséget. Mégsem tehetnek azonban semmit, amíg Isten meg nem engedi. S – ne feledjük el soha! – azzal, hogy végül elengedi őket, Isten a háborút is figyelmeztetésként használja fel a gonoszok számára, 9:20. Azaz, még a háború is benne foglaltatik Isten rendeletében: éve, hónapja, napja, órája, mind-mind megszabottak.

János ezután látja a hadseregeket a csatamezőn. Oly sok lovast lát, hogy képtelen megszámolni őket. Hallja a számukat: kétszázmillió! Természetesen szimbolikus szám, a hatalmas sereget jelzi. Azonkívül a lovasoknak és a „lovaknak" egyetlen céljuk van, a pusztítás. A lovasok és a „lovak" közötti tökéletes összhang leírásához előbbiek úgy vannak leírva, mint akiknek tűzből, füstből és kénkőből való mellvértjeik vannak, míg utóbbiak szája tüzet, füstöt és kénkövet okád. Mostanra világossá kellett válnia annak, hogy ezek nem közönséges lovak. Ezek világosan hadigépezeteket, mindenféle hadi szerszámokat írnak le. Gondoljunk a tankokra, ágyúkra, csatahajókra. Mindez a gyilkos hadigépezet, ami mindenütt pusztít, 19. vers, szerepel ezeknek a „lovaknak" a szimbolizmusában. Ezek irtják ki az emberiség egyharmadát.

Ezeknek a trombitáknak az általános jelentése világos. Az első eljöveteltől a második eljövetelig tartó egész korszak során mindvégig a mi felmagasztalt Urunk Jézus Krisztus, aki minden dolog felett Isten rendelete tekercsének megfelelően uralkodik, újra és újra megbünteti az egyház üldözőit, katasztrófákkal sújtva őket az élet minden területén, mind a fizikai területen, mind a lelkin. A mártírok vére az Úr szemében drága. Minden szent imáját hallja. Isten látja a könnyeiket, a szenvedéseiket. Mégis, dacára ezeknek a figyelmeztetéseknek az emberiség általánosságban nem tér meg. Az ostoba és makacs emberek továbbra is megsértik, a törvény mind az első, 20. vers, mind a második, 21. vers, tábláját. Az üldöző világ a megátalkodott világgá válik. Ez a megátalkodottság az, ami kiváltja nemcsak a végső harag poharainak kitöltetését, 15. és 16. fejezetek, hanem ennek a haragnak a végítéletben való csúcspontra jutását is. A haladék többé már nem lehetséges.

A harmadik és végső jaj – az utolsó ítélet – bejelentése végett újabb angyal jelenik meg. János az égből történő leszállás közben látja. Ez egy hatalmas angyal. Lábai, mint a tűzoszlopok: oly hatalmas méretűek, hogy miközben a bal lábát a földre teszi, a jobb lába messze az óceánon nyugszik, így mondjuk képes azt egyetlen hatalmas lépéssel átlépni. Arca, mint a Nap, körülötte felhő. Ez a Nap belevilágítván a felhőbe szivárványt hoz létre, mely körülveszi a fejét. A jelkép világosan jelzi, hogy ez az angyal nagyon szorosan kötődik Krisztushoz. V. ö. 1:7, 4:3, 1:17, 1:15. Mindenképpen nézd meg ezeket a verseket, és lásd meg a szoros hasonlóságot Krisztus és az angyal között. A két alak azonban mégsem egy személyt jeleznek.[220] Itt Isten *szentségének* működését látjuk – az angyal arcával jelképezve – az *ítéletben* – amit a felhő jelképez, Sof1:15, Zsolt97:2, de *kegyelemmel* és *szövetségi hűséggel* Isten népe számára – amit a szivárvány fejez ki.

Miért áll ez az angyal a tengeren és a földön, és miért kiált az oroszlán ordításához hasonló nagy szóval? Mert az üzenete az egész világegyetemnek szól, és mindenkinek meg kell azt hallania. Erre a kiáltásra válaszul a hét mennydörgés – v. ö. Zsolt29[221] – hét különböző üzenetben hallatja a szavát. János készül ezeket leírni, de hirtelen egy hangot hall az égből: „Pecsételd be, a miket a hét mennydörgés szóla, és azokat meg ne írd". Ennek jelentése világosan ez: mi soha nem leszünk képesek megismerni és leírni minden, a jövőt meghatározó körülményt és közreműködőt. Ismerjük a gyertyatartók, a pecsétek, a trombiták, a haragpoharak, stb. jelentését, de más erők is munkálkodnak, más alapelvek is működnek ebben a világegyetemben, nevezetesen a hét mennydörgés. Azt, hogy mik ezek, nem tudjuk.

[220] Krisztust nem nevezi „egy angyalnak" az Apokalipszis. Azonkívül nem olvassuk, hogy János úgy imádná ezt az angyalt, ahogyan Krisztust imádja, 1:17.

[221] Figyeljük meg, hogy az „Úr szava" kifejezés hétszer szerepel ebben a zsoltárban, melyben Isten nagysága van bemutatva a viharban.

Ezért legyünk nagyon óvatosak a jövőre vonatkozó jóslatok megfogalmazásával: lehet, hogy egy nagyon lényeges tényezőt hagyunk figyelmen kívül![222]

Az angyal, akinek dicsősége ismét ki van emelve, az égre emeli a kezét, v. ö. 1Móz14:22, Dán12:7, és megesküszik az örökké élő és mindenható Istenre, Aki az egész világegyetemet teremtette,[223] hogy többé már nem lesz haladék. Nincs több haladék! Eljött a végítélet. Isten titka – *titok*, de nem azért, mert valami teljesen ismeretlen dolog, hanem mert ismeretlen maradt volna, ha Isten nem jelentette volna ki, – Isten rendeletének ez a titka a világ történelmének vonatkozásában a csúcspontjára a végítéletben jut. Akkor Isten népe megkapja végső, dicsőséges örökségét, a teljes üdvösségüket, amiképpen megígértetett az Ő szolgáinak, a prófétáknak.

Most tehát az utolsó ítélet következik. Azt várjuk, hogy a következő mondta így szól majd: „És a hetedik angyal trombitált". Várjuk az ítélet napját. Ez nyilvánvalóan mégsem következik be egészen a 11:15 és azt követő versekig. Pontosan ahogyan a hatodik pecsét feltörését nem követte *azonnal* a hetediké, hanem megelőzte azt egy nagyon szép és vigasztaló szakasz, a 7. fejezet, melyben az egyház biztonsága és végső győzelme került bemutatásra, úgy itt sem követi a hatodik trombitát a hetedik. Először, az *egyház* szenvedését, hatalmát, feladatát és végső győzelmét kell bemutatni, hogy a hívők vigasztalást nyerhessenek, mikor az ítéletek a gonoszokra zúdulnak. S a végítélet elkerülhetetlen jellege még világosabbá válik, mikor kiderül, hogy a bűnös világ nemcsak Istennek a hat csapásban megnyilvánuló figyelmeztetéseire nem figyel oda, de ráadásul elveti a „két tanúbizonyság" nagyon világos és határozott bizonyságtételét is, 11. fejezet.

De ez viszont végső soron nem *haladék*? Az angyal nagyon ünnepélyesen megesküdött, hogy nem lesz több haladék, mégis, itt látszólag további haladékkal van dolgunk. Erre azt válaszoljuk: a késlekedés csak *látszólagos*. Amivel a 10:8-11:13-ban van dolgunk, az nem kronologikus szünet a hatodik és hetedik trombita között. Egyszerűen csak a jelen korszak leírása *más szemszögből*, nevezetesen az *egyház* szenvedése, hatalma, feladata és végső győzelme szempontjából, amint azt már jeleztük.

Mikor János meglátta az angyalt, észrevette, hogy ez a dicsőséges lény egy kis könyvecskét tart a kezében, 2. vers. Az apostol most parancsot kap, hogy vegye át ezt a tekercset. Ezért megkéri az angyalt, hogy adja oda neki. Az angyal, beleegyezve a kérésbe, ezt mondja Jánosnak:

„Vedd el és edd meg; és megkeseríti a te gyomrodat, de a te szádban édes lesz, mint a méz." V. ö. Ez2:9 és azt követő versek, 3:1. A Zsolt119:103 világossá teszi, hogy mit is jelent ez: a tekercs (könyvecske) Isten Ígéje, az Ő evangéliuma, melyben az üdvösség titka van bemutatva. Ez az evangélium *önmagában* dicsőséges és *édes*. Ám a hirdetését mindig is keserű üldöztetés követte. Amint az első lovast, nevezetesen Krisztust, 6:32, is követi mindig a második, nevezetesen a mészárlás. Így a látomásban János átveszi a könyvecskét, és megeszi. A szájában tényleg olyan édes, mint a méz, de aztán mikor megette, a gyomrát keserűvé teszi. Ennek jelentése nagyon világos: az apostolnak nemcsak megértenie és megemésztenie kell az evangéliumot, de meg kell *tapasztalnia* mind az édességét, mind a szenvedést, a kereszt-hordozást, ami mindig is a része azoknak, akik hűségesen hirdetik. Vajon János nem száműzetésben volt Pathmosz szigetén? Vajon nem az Isten Ígéje és Jézus bizonyságtétele miatt nyomorúságban levő keresztyéneknek írt? V. ö. 1:9. De pontosan ez a Krisztus kedvéért való szenvedés teszi lehetővé a hívők számára, hogy kitartsanak az Íge hirdetésében. Ezért a mennyei hírnökök megerősítik az apostolnak, hogy ismét prófétálnia kell sok népről, nemzetről, nyelvről és királyról. V. ö. Jel17. Abban a fejezetben János ténylegesen a nemzetekről és a királyokról prófétál.

---

[222] Lásd K. Schilder, *De Openbaring van Johannes en het Sociale Leven*, 72. és azt követő oldalak

[223] Lásd a 9. fejezet 153. lábjegyzetét

A 10:8-11-gyel nagyon szoros összefüggésben a 11. fejezet most leírja nekünk azokat a „keserű” tapasztalatokat, melyeket az igaz egyháznak el kell tűrnie, mikor az üdvösség „édes” evangéliumát prédikálja. A látomásban[224] valaki ad Jánosnak egy mérővesszőhöz hasonló vastag és nehéz nádszálat. Megmondatik neki, hogy mérje meg a Isten szentélyét és az oltárt, valamint azokat, akik abban imádkoznak. De nem szabad megmérnie a tornácot, ami a szentélyen kívül esik. Azt a tornácot *ki kell hagynia*. Ezt olvassuk: „De a tornáczot, a mely a templomon kívül van, kihagyd, és azt meg ne mérd; mert a pogányoknak adatott, és a szent várost tapodják negyvenkét hónapig”.

Miért ez a mérés? Mit jelent? A közvetlen szövegkörnyezet, a párhuzamos kifejezés, 21:15, valamint az ószövetségi háttér, Ez40:5, 42:20, s különösen a 22:26, Zak2:1 alapján arra a következtetésre jutunk, hogy a szentély megmérése *annak elkülönítését jelenti attól, ami világi annak érdekében, hogy ily módon elkülönítve teljesen biztonságos lehessen, minden ártalomtól védett*. A szentély „*elfogadott*”, míg a tornác „*elvetett*”.

Végtelenül fontos észben tartanunk, hogy itt is, mint máshol, az apostol *látomást* lát. Ezért az a feltételezés, hogy Heródes templomának ekkor még állnia kellett és így az Apokalipszis a zsidó nemzetnek a rómaiak által történt megsemmisítése előtt íródott, alaptalan. Látomásban láthatunk dolgokat, melyek a tényleges valóságban már nem léteznek.

A szövegkörnyezetből ítélve valószínűnek látszik, hogy amit az apostol a látomásban lát, az valóban Heródes temploma Jeruzsálemben. Mindenesetre a zsidók templomát látja úgy, ahogyan a Földön létezett. Megmondatik neki, hogy mérje meg a szentélyt, ami a templomnak az a része, ami a szent helyet és a szentek szentjét foglalta magában. A külső tornácot, azaz a pogányok udvarát ki kell hagyni. Azt nem szabad megmérni. S volt még néhány további udvar is, de ezek nincsenek megemlítve: talán azért, mert ezeknek nincs jelképes jelentőségük. Azután, a pogányok udvarán túl van Jeruzsálem, amit még mindig „szent városnak” nevez az Íge, pontosan úgy, mint a Mt27:53-ban. Az apostol nem a mennyei Jeruzsálemre, hanem nagyon határozottan a földi városra gondol, ami elutasította Krisztust. Itt, és a Mt27:53-ban azon egyszerű okból neveztetik „szent városnak”, mert *egykor* szent volt. A tény, hogy *a látomásban* János a *földi* Jeruzsálemet látja – emiatt a templom is *földi* – nyilvánvaló abból, ami következik: „és a szent várost tapodják negyvenkét hónapig”. Ez az a Jeruzsálem, amit a pogányok „meg fognak taposni”. A Lk21:24, egy nagyon szoros párhuzam, világosan jelzi, hogy itt a *földi* Jeruzsálemről van szó.

Ez a kép, a jelkép, a látomás! Lássuk meg világosan: az apostol a *földi* Jeruzsálemet szemléli annak *földi* templomával. Megméri a belső szentélyt, de kihagyja a külső tornácot. A „szent város” Jeruzsálemet, sőt még a külső tornácot is negyvenkét hónapig fogják a pogányok taposni.

Most felmerül a kérdés: mit jelent ez a kép? Ez a kérdés minden egyes kép, vagy jelkép vonatkozásában. Mi a végső, lelki jelentősége? A kép egy dolog. A végső, jelképes jelentés pedig egy másik. Jóllehet ez a kettő mindig is szorosan kapcsolódnak egymáshoz, mégsem szabad őket összekeverni. Magasan lelki jelentőségű dolgot gyakorta fejeznek ki földi szimbolizmussal. Hadd szemléltessük, hogy mire is gondolunk. Az 1:12 szerint János hét gyertyatartót látott. *A látomásban* arany gyertyatartók szerepeltek a szó szoros értelmében. Ezeknek azonban jelképes jelentőségük van. Valami mást „képviselnek”. Ezek jelzik, vagy jelképezik „a hét gyülekezetet”, 1:20. S ez a helyzet most is. *A látomásban* az apostol valóban a földi Jeruzsálemet, a földi templomot, a földi szentélyt, a földi tornácot, stb. látja. A következő kérdés: Vajon mindez mit *jelképez*?

A válaszunk: Isten eme „temploma” az igaz egyházat jelképezi, azaz mindazokat, akiknek szívében Krisztus a Lélekben lakozik. Isten minden tényleges gyermeke, akik lélekben és igazságban imádják Őt, megmérettetik, azaz védelem alá kerül. Rájuk vigyáznak,

[224] Lásd a nagyon finom hangsúlyt azon a tényen, hogy mindez látomás és szimbolizmus R. C. H. Lenski idézett művében, 325. oldal

miközben az ítéletek lesújtanak a bűnös, üldöző világra. Meg kell hagyni, ezek a szentek komolyan fognak szenvedni, de sohasem *pusztulnak el*: védettek az *örök kárhozattal* szemben. Ez az isteni védelem azonban nem terjed ki a tornácra, azaz azokra, akik ugyan külsőleg az egyházhoz tartoznak, de nem valódi hívők. Pontosan ahogyan a látomásban a pogányok megtapossák Jeruzsálemet, sőt még a templom tornácát is, úgy tapossa meg a világ a pusztán névleges keresztyénség külső udvarát. A világ megtámadja ezt a hamis egyházat, és birtokba veszi. A világi egyháztagok üdvözlik a világi elképzeléseket: teljesen otthon érzik magukat a világgal és szeretik a világi társaságot. A politikai hivatalok szavazása során világi megfontolásokból indulnak ki: szeretik a világot. Ez az állapot negyvenkét hónapon keresztül, azaz az evangélium egész korszakában fennáll. Később majd még több szó is lesz erről a negyvenkét hónapról.

Magyarázatunkat az alábbi érvek támasztják alá:

Mindenekelőtt figyeljük meg, hogy az „Isten temploma" kifejezés nagyon általános neve az igaz egyháznak. V. ö. 1Kor3:16-17, 2Kor6:16-17, Ef2:21. Isten a Lelken át ebben az egyházban lakozik. Ezért az egyház az Ő temploma, sőt, az ő szentélye.

Másodszor, az „Isten temploma" fogalom a vizsgált igeszakaszban úgy van meghatározva, mint: (illatáldozati) oltár, és azok, akik abban imádkoznak. Miközben az illatáldozatot bemutatták az illatáldozati oltáron, az istentiszteleten részt vevők alázatosan meghajtották a fejüket és imádkoztak. Ebből világos, hogy az „Isten temploma" kifejezés a *népet* jelképezi: s az a nép, amelyik az ima illatát áldozza Istennek, mind valódi keresztyén.

Harmadszor, ezt olvassuk: „De a tornáczot, a mely a templomon kívül van, kihagyd". Az utalás világosan a *népre* vonatkozik, nevezetesen a hűtlen egyháztagokra, akiket ki kell hagyni, ki kell közösíteni. V. ö. Jn9:34. Ezért az „Isten temploma" kifejezést azokra a hűségesekre kell vonatkoztatni, akik nincsenek kihagyva és védelem alatt állnak.

Negyedszer, mint a Jel7-ben is az összes *valódi* hívő a Földön, v. ö. 22:4, megszámoltatnak és elpecsételtetnek a homlokukon, úgy itt, a Jel11-ben is mindenkit, akik az oltárban imádkoznak, azaz az összes valódi imádót, v. ö. 8:3, meg kell mérni. Mind a megszámláltatás, mind a megmérettetés az ő védelmükre vonatkozik. Sőt, amiképpen ott a Jel7-ben a harcoló egyház Izrael földi törzseinek jelképével volt leírva, úgy itt is, a valódi egyházat a Földön Izrael földi temploma jelképezi. A fizikai templom a lelki templomot, azaz Isten népét jelképezi.

Ötödször, ez a magyarázat összhangban áll az Ószövetség szimbolizmusával. Ezékiel temploma az egyházat jelképezi, v. ö. Ez43:4 és azt követő versek, 47:1 és azt követő versek.[225]

Végül, a Jel11 legjobb magyarázója maga a Jel11!. Nos, a 8. vers szerint a földi Jeruzsálem világosan mindannak jelképe, ami szembeszáll Isten igaz egyházával. Ez az antikrisztusság központja és jelképe, azaz az erkölcstelenségé (Szodoma), és Isten gyermekeinek üldözéséé (Egyiptom). Ebből következni látszik, hogy az „Isten temploma" kifejezést szintén jelképesen kell venni, mint ami Isten igaz népét, a hozzá hűségeseket jelzi.

Ha ezt a dolgot leszögeztük, már nem lesz nehéz megragadni a fejezet többi részének a jelentését. Az igazi egyházat most a két tanúbizonyság jelképe ábrázolja. *Ezek a tanúbizonyságok a harcoló egyházat jelképezik, amely szolgáin és misszionáriusain keresztül hordozza a bizonyságtételt az egész jelenlegi korszakon keresztül*. A tény, hogy *két* tanú van jelen, az egyház missziós feladatát hangsúlyozza ki, v. ö. Lk10:1 – az Úr kettesével küldi ki a bizonyságtevőit: ami az egyiknél nincs meg, azt a másik kipótolja. S az egyház, mint a szolgálóin és a misszionáriusain keresztül működő szervezet, ezt a tevékenységét ezerkétszázhatvan napig fogja folytatni. Ez az időszak Krisztus felvitelétől majdnem az ítélet napjáig tart. V. ö. Jel12:5-6, 14. Ez természetesen pontosan egyenlő a negyvenkét hónappal,

[225] Ezalatt nem azt értjük, hogy Ezékiel eljutott az egyháznak, mint Krisztus testének újszövetségi ábrázolásáig. Lásd A. Noordtzij, *Ezechiel* a Korte Verklaring der Heilige Schrift-ben, 403. oldal

mert negyvenkétszer harminc az ezerkétszázhatvan, valamint „idő, idők és fél idő” – azaz három és fél év – Jel12:14. Ez a nehézségek időszaka: az evangélium jelenlegi korszaka. Felmerülhet a kérdés: ez az időszak miért van *most* hónapokban, 2. vers, *utána* napokban, 3. vers, kifejezve. Itt csak találgatni tudunk: a 2. versben egy város képével van dolgunk, amit ostrom alá vettek, végül bevettek és megtapostak. Nos, a város ostromának időtartamát nagyon gyakran adják meg hónapokban. A 3. versben azonban a két tanú prófétál: ez napi tevékenység. Minden napon bizonyságot tesznek az egész korszakon keresztül. Megtérést prédikálnak: ezért vannak gyászruhákba öltözve.

Azért, hogy nagyon világos képet kapjunk az egyházról, mint nagy hatalmú missziós szervezetről az evangélium jelenlegi korszakán át, az egyház négyszeres szimbolizmussal van itt leírva:

Mindenekelőtt, ahogyan a „két olajfa és az olajtartó” –Józsué és Zorobábel? v. ö. Zak4 – jelképezte azokat a hivatalokat, melyeken keresztül Isten megáldotta Izraelt, úgy az evangélium korszakában a hivatalokon, azaz az Íge hirdetésén és a sákramentumok kiszolgáltatásán keresztül áldja meg az Ő egyházát.

Másodszor, ahogyan a misszionáriusok is kettesével lettek kiküldve, Lk10:1, úgy az evangélium jelen korszakában az egyház is a *világban* tölti be a missziós küldetését.

Harmadszor, ahogyan az ítélet és kárhoztatás Jeremiás szájából származó tüze megsemmisíti Isten ellenségeit, úgy manapság is, mikor az egyház a hivatalain keresztül Isten Ígéje alapján megítéli a gonoszokat, ez a kárhoztatás valójában a megsemmisülésüket fogja okozni, Mt18:18.

Negyedszer, amiképpen Illés hatalmat kapott arra, hogy bezárja az egeket, 1Kir17:1, hogy ne legyen eső, s ahogyan Mózes is hatalmat kapott a vizeket vérré változtatni, 2Móz7:20, úgy a hatalmas missziós egyház is megítéli és kárhoztatja a világot az evangélium jelen korszakában, ha elvetik az üzenetét.

S ez a hatalom nem elképzelt, hanem nagyon is valóságos! Nemcsak az Úr zúdítja állandóan a csapásokat a bűnös világra az üldözött szentjeinek imáira adott válaszképpen, Jel8:3-5, hanem arról is biztosítja az egyházát, hogy valahányszor belekezd az Íge szolgálatába, és hű az Íghez, az egyház ítéletei az Ő ítéletei lesznek, Mt16:19, 18:18-19, Jn20:21-23.

Valóban, a szó legreálisabb értelmében sújtja az egyház mindenféle csapással a Földet! Légy nagyon-nagyon óvatos, ó bűnös világ! Ha valaki *teljességgel elszánja magát*, hogy ártson az egyháznak, Isten tanúbizonyságainak szájából tűz jön ki és megemészti. Sőt, még ha csak akar is ártani bárki az igazi szolgáknak és misszionáriusoknak,[226] az is ugyanúgy fog megöletni, 5. vers.

Az evangélium eme korszaka azonban egyszer véget ér, v. ö. Mt24:14. Az egyház, mint hatalmas missziós szervezet, befejezi a bizonyságtételt. A mélységből feljövő fenevad, azaz az antikrisztusi világ, amit a pokol ösztönöz, harcolni fog az egyház ellen és megsemmisíti azt. Ez az armageddoni csata. A fenevad nem öl meg minden hívőt. Lesznek hívők a Földön Krisztus második eljövetelének idején, jóllehet nagyon kis számban. Maga az egyház azonban, mint hatalmas szervezet az evangélium terjesztésére és az Íge reguláris szolgálatára, megsemmisül. Ennek szemléltetésére gondoljunk a jelenleg fennálló Oroszországi állapotokra: meg kell hagyni, vannak komoly hívők Oroszországban, de hol van az evangélium erőteljes, hivatalos, akadálytalan és nyilvános terjesztése? S vajon nem ez az állapot terjed más országokban is? Azaz, közvetlenül a második eljövetel előtt az egyház holtteste, aminek nyilvános és hivatalos bizonyságtételét a világ elhallgattatta és elfojtotta, a nagy város főutcáján fog heverni. Ez az erkölcstelen és antikrisztusi Jeruzsálem főutcája. Erkölcstelensége és a szentek üldözése miatt vált lelkileg Szodomává és Egyiptommá. V. ö. Ézs1:10, 3:9, Jer23:14, Ez16:46. Babilon, az erkölcstelen és antikrisztusi világ jelképévé vált.

[226] Figyeljük meg a különbséget a két igeforma között az eredetiben

Ezért mikor azt olvassuk, hogy az egyház teste annak a nagy városnak[227] az utcáin fekszik,ez egyszerűen csak azt jelenti, hogy a világ közepette az egyház halott: többé már nem létezik, mint befolyásos és hatalmas missziós intézmény! Vezetőit lemészárolták, hangját elhallgattatták. Ez az állapot három és fél napig tart,tehát nagyon rövid ideig, Mt24:22. V. ö. Jel20:7-9. A világ még az sem engedi meg, hogy a tanúk holttesteit eltemessék. A főutcán hevernek ezek a testek, kitéve a madaraknak, férgeknek, kutyáknak! A világ piknikezik: ünnepel. Az emberek ajándékokat küldenek egymásnak és kárörvendően gyönyörködnek a két tanú felett. V. ö. Eszt9:22.

Az ő szavuk több szenvedést már nem fog okozni! Ostoba világ! Az örömöd korai. Mi történik?

A holttest hirtelen megmozdul, az élet lelke Istentől belehatol, s tanúk a lábukra állnak. Krisztus második eljövetelével kapcsolatban az egyház élete, tisztessége, hatalma, befolyása helyreáll! A világ számára a lehetőség órája elmúlt, mégpedig mindörökre. Az ítélet napján, mikor a világ meg fogja látni a tisztességben és dicsőségben helyreállított egyházat, megfagy félelmében. Az egyház – még mindig a két tanú jelképe alatt – most hangot hall: „Jöjjetek fel ide”. Ezután az egyház a dicsőség felhőjében a mennyben emelkedik. „És láták őket az ő ellenségeik.” *Nincs* titkos elragadtatás!

Most ismét a bűnös világ felé fordítjuk figyelmünket. Miközben az egyház történetének összefoglalója elvitt bennünket az ítélet napjáig, sőt azon túl, most térjünk vissza azokhoz az eseményekhez, melyek *közvetlenül* ez előtt az utolsó nap előtt zajlanak le. Mivel mindezen események a második eljövetel köré csoportosulnak, ezért nyilvánvaló, hogy az „abban az órában” kifejezés nem tiltja meg nekünk, hogy ezt tegyük. A látomásban az apostol látja, hogy a Föld reng. Itt ugyanazzal a képpel van dolgunk, mint a 6:12-ben. Ott szintén egy földrengést előzi meg közvetlenül az utolsó ítéletet. A város tizedrésze összedőlt, más szóval a rombolás munkája megkezdődött. Ez a földrengés annyira borzalmas, hogy hétezer embert megöl. Ez valószínűleg csak jelképes kiábrázolása azoknak a rémisztő eseményeknek, melyek a végítélet kezdetén történnek. A hétezret nem szabad szó szerint venni: ez azok teljes számát jelenti, akik a földrengés általi megsemmisítésre vannak ítélve. Az életben maradottak megrémülnek, és „és a menny Istenének adának dicsőséget”. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy újjászülettek volna. Sőt! Egyszerűen csak megijedtek a borzalmaktól. Nabukodonozor király a saját korában újra és újra dicsőítette a menny Istenét, Dán2:47, 3:28, 4:1 és azt követő versek, 4:34, 4:37. Ez azonban nem jelentette azt, hogy megtért ember volt!

Most már minden készen áll a végítéletre, mert dacára a trombiták figyelmeztetéseinek a világ megátalkodott maradt, sőt még a két tanúbizonyság – az egyház, mint szervezet – bizonyságtételét is elvetette, és megölte őket, 7. vers. Ezért most *jönnie kell* a végső leszámolásnak. Ezt olvassuk:

„A második jaj elmúlt; ímé a harmadik jaj hamar eljő.”

A hetedik angyal trombitál. Ismét mondjuk: ez nem a végítélet *leírása*, hanem a *bevezetése*.[228] Sőt, az ítélet napjának jelentősége Isten, Krisztus, a hívők, és a hitetlenek vonatkozásában van itt bemutatva. Figyeljük meg a kettős kórust:

Először, az angyalok énekelnek. Az apostol *lélekben* hallja dicséretük és bámulatuk dicsőséges, lelkes, repeső himnuszát: „E világnak országai[229] a mi Urunkéi és az ő Krisztusáéi lettek, a ki örökkön örökké uralkodik”.

Meg kell hagyni, Isten mindig is uralkodik. Az a hatalom és tekintély azonban, amit Ő a világegyetem felett gyakorol, nem mindig nyilvánvaló. Időnként úgy tűnik, mintha a Sátán

[227] A „nagy város” kifejezés mindig Babilonra és sohasem az új és szent Jeruzsálemre vonatkozik. Lásd D. C. Bouma, Jeruzalem, de Groote Stad, a *Geref. Theol. Tijdschrifts*-ben, Jaargang 36, 1934-1935, 93. és azt követő oldalak

[228] Lásd a 4. fejezetet.

[229] Az angolban királyságnak (a magyarban „országnak” – *a ford.*) fordított kifejezés gyakran jelent királyságot, uralkodást, uralmat, szuverenitást. Lásd a *The Sermon on the Mount*, 31. oldal

lenne a fő uralkodó. Ám ha egyszer eljön az ítélet napja, Isten szuverenitásának teljes királyi csillogása megmutatkozik és minden ellenállás eltöröltetik. Azután mindenki számára világos lesz, hogy az uralom a világ felett a mi Urunk és az Ő Krisztusa uralmává vált. *S Ő örökkön örökké uralkodik*. Ha tudni akarod, hogy mit jelentenek ezek a szavak, menj el és hallgasd meg a Messiás – Halleluja kórust legközelebb, mikor lehetőség nyílik rá. Miközben ezeket a szavakat írom, annak a legcsodálatosabb zenei kompozíciónak a szavai visszhangoznak a szívemben. S ez csak a menny *előíze*! Mikor eljön az ítélet napja, azzal együtt a Zsolt2:7 és azt követő verseinek, valamint a Dán7:14-nek a *teljes* jelentése is feltárul – v. ö. Lk1:33.

Az egész megváltott sokaság, akiket a huszonnégy vén képvisel, az Isten imádatának legalázatosabb módjával válaszol az angyaloknak erre az énekére – arcukra esnek – és ezt mondják:

„Hálát adunk néked Uram, mindenható Isten, a ki vagy és a ki valál és a ki eljövendő vagy; mert a te nagy hatalmadat kezedhez vetted, és a te országlásodat elkezdetted. És megharagudtak a pogányok, és eljött a te haragod, és a halottak ideje, hogy megítéltessenek, és jutalmat adj a te szolgáidnak, a prófétáknak és a szenteknek, és a kik a te nevedet félik, kicsinyeknek és nagyoknak; és elpusztítsd azokat, a kik a földet pusztítják."

Figyeljük meg, hogy ebben a himnuszban az Úr többé már nem hívatik Annak, „a ki van és a ki vala és a ki eljövendő"-nek, mint az 1:8-ban, mert már eljött! Az egyház örül a ténynek, hogy az Úr hatalmának csúcsára ért, s ez most nyilvánosan megmutatkozott. A pogányok haragudtak: háborúzni kezdtek a két tanúval, legyőzték, megölték őket, s örvendeztek a nyomorúságuk felett, 11:7 és azt követő versek. Végül azonban Isten haragja teljességgel megnyilvánult, mégpedig a végítélet napján, ami, íme bekövetkezett. Ugyanezen a napon az Urat félők megkapják jutalmukat, miközben a megsemmisítők megsemmisülnek. V. ö. Mt25:31 és azt követő versek.

A fejezet utolsó bekezdésének megértéséhez emlékezzünk, hogy *ez még mindig egy látomás*. Az apostol nem magát a mennyet, hanem annak *jelképes képét* látja. Ebben a képben Isten temploma most ki van tárva! Semmi sem marad elkendőzve, vagy elrejtve. A szövetség ládája, ami oly sokáig el volt rejtve, most látható. A szövetség eme ládája az Isten és az Ő népe közötti páratlanul valóságos, bensőséges és tökéletes közösség jelképe. Ez a közösség az engesztelésen alapszik. Gondoljunk a fedélre. A 2Móz25:22-ben ezt olvassuk:

„Ott jelenek meg néked, és szólok hozzád a fedél tetejéről…"

Ezért, mikor ez a láda ismét látszik, azaz teljesen megmutatkozik, a kegyelem szövetsége, 1Móz17:7[230] *teljes* édességében megvalósul Isten gyermekeinek a szívében.

A gonoszok számára azonban ugyanez a láda, ami Isten trónja,[231] a harag jelképe. S ez a harag most teljességgel megnyilvánul. Ezért következnek a „villámlások és szózatok és mennydörgések, és földindulás és nagy jégeső". V. ö. 4:5.

[230] Engedtessék meg nekem még egy könyvemre utalni, nevezetesen a *The Covenant of Grace* címűre.
[231] Lásd a 9. fejezet

11. fejezet: És ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között, és az ő magva között: az neked fejedre tapos, te pedig annak sarkát mardosod

Ebben a fejezetben rövid magyarázatát kínáljuk a Jelenések 12-14-nek

Mint az eddig összes megelőző részben, itt is visszatérünk a jelen korszakunk kezdetéhez avégett, hogy ismét áttekintsük ugyanazt a területet. Minden egyes látomásban egy utazást teszünk, ami végigvisz minket ezen az egész korszakon, Krisztus első eljövetelétől a másodikig. A látnok félreérthetetlen szimbolizmussal visz minket vissza Krisztus születéséhez és felemeltetéséhez, 12:1-5. A látomás nem ér véget amíg nem látjuk, hogy „ímé vala egy fehér felhő; és a felhőn üle valaki, hasonló az embernek Fiához, a fején arany korona, és a kezében éles sarló" 14:14 és azt követő versek. Az ítélet napja ismét eljött.

De, amint már jeleztük,[232] a 12. fejezet nemcsak egy újabb kisebb szakasz kezdete, hanem a könyv *második nagy részének a kezdete is*. Ez a nagy rész a 12-22. fejezetekből áll. Ez egy egységet alkot. A főszereplők, akik Krisztussal és az ő egyházával szembeszállnak, a 12-14. fejezetekben vannak bemutatva. Ezek: a sárkány, a tengerből feljövő fenevad, a földből feljövő fenevad, Babilon, és a fenevad bélyegét magukon viselő emberek. Az ezután következő látomások megmutatják, hogy mi történt eme antikrisztusi erők mindegyikével: azokkal, akik magukon viselték a fenevad bélyegét, 15-16. fejezetek, a nagy parázna Babilonnal és a két fenevaddal, 17-19. fejezetek, s végül a sárkánnyal, 20-22. fejezetek.

Világos tehát, hogy az 1-11. fejezetekből álló első nagy rész központi témája folytatódik a másodikban. Ez a téma, amint jeleztük,[233] Krisztusnak és az Ő egyházának győzelme a sárkány és segítői felett. De amíg az első nagy rész, 1-11. fejezetek az egyház és a világ közötti külső harcot írják le, a könyv második része a mélyebb hátteret tárja fel. Most már világosabban látjuk, mint az előző részben, hogy az egyház és a világ közötti küzdelem nem más, mint a Krisztus és a Sátán (a sárkány) közötti harc külső megnyilvánulása.

Feltétlenül vedd észre, hogy a 12. fejezetben a sárkány először úgy van lefestve, mint akinek Krisztus megsemmisítése a célja. Ebbe belebukva az asszonyt üldözi, mert ő szülte Krisztust, 13-17a versek. Ezzel sem érve el sikert, háborút kezd az „egyebekkel, az ő magvából valókkal", 17b vers.

Tanulmányozzuk ennek megfelelően az 1-12. verseket. Ezek a versek tartalmazzák az első jelképes képet. A helyszín a menny. Itt János lát egy dicsőségesen felöltözött asszonyt: a Napba van öltözve, a Hold a lábainak zsámolya, s tizenkét csillagból álló koronát visel. Ez az asszony szülni készül. A szülési fájdalmak közepette kiált. Hirtelen János egy nagy vörös sárkányt lát az asszony előtt állni. Gondoljunk egy szárnyas kígyóra, tarajos fejjel és pusztító karmokkal, könyörtelen, vad, ellenséges, gonosz. Emlékezzünk, hogy ez egy *kép*, egy *jelkép*. Nos, ennek a fenevadnak van hét koronás feje és tíz szarva. Olyan hatalmas méretű ez a sárkány, olyan óriási, hogy gigászi farka dühödten lecsap az égre és lesöpri a csillagok harmadrészét, a Földre vetvén azokat! Miért áll ez a borzasztó szörnyeteg az asszony előtt, aki épen gyermeket készül szülni? Azért, hogy felfalja a gyermekét abban a pillanatban, ahogy megszületett! Sikerül ez neki? Nem: az asszony fiút szül, egy hatalmast, aki vasvesszővel legeltet minden nemzetet. Aztán hirtelen… de hagyjuk, hogy az apostol a saját szavaival mondja el nekünk, hogy mi történt: „és ragadtaték annak fia Istenhez és az ő királyiszékéhez"! Csődöt mondván a gyermek felfalásával, a sárkány most minden dühével a sugárzó,

[232] Lásd a 2. fejezetet.
[233] Lásd az 1. fejezetet.

dicsőséges asszony ellen fordul. Az asszony azonban a pusztába menekül, ahol Isten élelmet és menedéket készített neki ezerkétszázhatvan napra. Később többet hallunk a sárkánynak az asszony megsemmisítésére irányuló erőfeszítéseiről. Lásd a 13. verset.

Röviden ezt a képet látjuk. Nos, akkor mit jelent ez a kép?

Három szereplője van:

Először is ott a *ragyogó asszony*. Ez az asszony az egyházat jelképezi. V. ö. Ézs50:1, 54:1, Hós2:1, Ef5:32. A Szentírás kihangsúlyozza a tényt, hogy az egyház mindkét korszakban *egy*. Egyetlen választott nép létezik Krisztusban. *Egy* sátor, *egy* szőlőskert, *egy* család – Ábrahám az atyja minden hívőnek, akár körülmetélt, akár körülmetéletlen, – *egy* olajfa, *egy* választott nép, királyi papság, szent nemzet, Isten saját tulajdonában álló nép, *egy* gyönyörű menyasszony, s végül *egy* új Jeruzsálem, melynek kapui a tizenkét törzs nevét hordozzák, alapjaira pedig a tizenkét apostol neve vésetett fel.[234] V. ö. Ézs54, Ám9:11, Mt21:33 és azt követő versek, Rm4:11-12, 11:15-24, Gal3:9-16, 29, Ef2:11, 1Pt2:9 (v. ö. 2Móz19:5-6), Jel4:4, 21:12-14.

Nos, a Földön tűnhet ez az egyház mindig is jelentéktelennek, s méltónak a megvetésre és a kigúnyolásra, de a menny szemszögéből ugyanez az egyház mindenestől dicsőséges: mindaz a dicsőség és csillogás, amit a menny adhat, neki adatik.[235] A Napba van öltözve, mert dicsőséges és felmagasztalt. Lába alatt van a Hold, mert uralmat gyakorol. A fején tizenkét csillagból álló korona, mert győztes. Terhes volt, mert az ő feladata volt megszülni Krisztust „test szerint", Rm9:5.

Másodszor ott *a gyermek, az asszony magva*. Ez a hatalmas gyermek a Krisztus.[236] Ő az, Aki „vasvesszővel legeltet minden nemzetet". Ez a kifejezés nyilvánvalóan a Zsolt2:9-ből, a messiási zsoltárból származik, amit Krisztus Magára vonatkoztat a Jel2:27-ben. Az „asszony fia (vagy magva)" kifejezés másutt is használatos Krisztus jelzésére, 1Móz3:15, Gal4:4. H valaki még mindig kételkedne abban, hogy az asszony gyermeke Krisztust jelenti, vesse össze az 5. verset a 10. verssel, ahol a gyermek felragadtatik Istenhez és az Ő trónjához, míg a sárkány levettetik, s a menny énekel: „Most lett meg az idvesség és az erő, és a mi Istenünknek országa*, és az ő Krisztusának hatalma*"!

Harmadszor, ott a sárkány. Ez a Sátánt jelképezi, Jel20:2. A hét koronázott fej a gonosznak az egész világ feletti uralmát jelzi, v. ö. Ef2:2, 6:12. Ezek a koronák azonban nem a győzelem koszorúja, hanem csak *a követelt hatalom koronái*. A tíz szarv a Sátán pusztító erejét jelzi: az asszony előtt áll, hogy felfalja annak gyermekét! Mikor a Sátán elbukott, magával rántotta a romlásba „az ég csillagainak harmadrészét", azaz a gonosz lelke nagy tömegét. V. ö. Jób38:7, 2Pt2:4, Júd6.

Tanulmányozzuk most a fő gondolatot. Ez a következő: a Sárkány az asszony előtt áll, aki szülni készül, hogy mikor megszült, megehesse a gyermekét. Azaz, a Sátán állandóan Krisztus megsemmisítésére törekszik! Így nézve az egész Ószövetség egyetlen történetté válik, az asszony magva és a sárkány, Krisztus és a Sátán közötti konfliktus történetévé. Ebben a konfliktusban természetesen Krisztus a győztes. Lásd a szerző *Bible Survey* című művét, 79. oldal.

Nézzük meg az Ószövetség történetét ebből a szemszögből:

(1) *Az ígéret, mely minden ígéret anyja lett, 1Móz3:15.*

A Jel12 nagyon világosan az 1Móz3:15-ön alapszik. Ugyanazok a szereplők jelennek meg mindkettőben, s ugyanaz az igazság is van kihirdetve mindkettőben. Az 1Móz3:15 szavai: „. És ellenségeskedést szerzek közötted és az asszony között, a te magod között, és az ő magva között: az neked fejedre tapos, te pedig annak sarkát mardosod". Az 1Móz3

[234] Lásd a szerző *The Premillenialistic Conception concerning Israel and the Church,* a Kálvin Kollégium könyvtárában, Grand Rapids, Michigan

[235] A. Pieters, *The Lamb, the Woman and the Dragon*, 161. oldal

[236] Majdnem minden iskola minden kommentátora egyetért abban, hogy ez a gyermek Krisztus.

„kígyója” a Jel12 „sárkánya”. Az 1Móz3 „asszony magva” a Jel12 „fiú-magzata”. Az 1Móz3:15-ben „az ő magva” is Krisztust jelzi.[237] Itt, az 1Móz3-ban van a konfliktus meghirdetve.

(2) Séthtől a vízözönig.

Idővel Ádámnak és Évának gyermekei születtek: Káin és Ábel. Káin azonban meggyilkolta Ábelt. Aztán megszületett Séth. Vajon felfogja a Sátán, hogy Séth családja arra predesztinált, hogy megszülje az ígért magot, a Messiást? Bárki hajlamos így vélekedni, mert a gonosz most elkezd mindent megtenni, amit tőle telik Séth megsemmisítésére. Séth fiainak a fülébe azt suttogja, hogy Káin lányait kell elvenniük feleségül. Megpróbálja megsemmisíteni Séth generációját azért, hogy ezzel megsemmisítse a Messiással kapcsolatos ígéretet. Vajon sikerül neki? Úgy látszik, sikerülhet. Olvassuk el az 1Móz6:12-t. A Sátán győzött… nos, nem egészen. A Séthtől származó családok között volt *egy*, amelyik féli az Urat, ez Noé családja. Isten megmenti ezt az egyetlen családot, miközben az özönvíz megsemmisíti a többit. Ebben az *egy* családban folytatódik az ígéret.

(3) *Az özönvíztől Jákóbig.*

A sárkány ismét az asszony előtt áll, hogy megsemmisítse a gyermeket. A Messiás ígérete most Ábrahámnak, és a feleségének, Sárának adatik. Emberileg szólva azonban ez az ígéret soha nem teljesül, mert Ábrahám már idős és „megszünt vala Sáránál az asszonyi természet”. A sárkány majdnem győzött, mikor csoda történt és megszületett Izsák! Az ígéret most Izsáknak adatik. Az Úr azonban azt parancsolja Ábrahámnak, hogy áldozza fel Izsákot égőáldozatul! „És kinyújtá Ábrahám az ő kezét és vevé a kést, hogy levágja az ő fiát… !” Mi lesz most Isten ígéretével? Biztos, hogy a sárkány győz – de vajon így van? Te tudod. Megjelenik az Úr Angyala, azaz Maga Krisztus, hogy bebiztosítsa a saját test szerinti születését! Még az ószövetségi időkben is Krisztus Maga volt az, Aki mindent előkészített a saját születéséhez! Az Úr Angyala, azaz Maga Krisztus mondja Ábrahámnak: „Ne nyujtsd ki a te kezedet a gyermekre, és ne bántsd őt: mert most már tudom, hogy istenfélő vagy, és nem kedvezél a te fiadnak, a te egyetlenegyednek én érettem… És megáldatnak a te magodban – az Úr Angyala mondhatta volna: bennem – a földnek minden nemzetségei”.

A mag, ami megsemmisíteni készült a kígyó fejét, Izsák és Rebeka generációitól készült megszületni. S Rebeka terméketlen volt! 1Móz25:21. Megint Jehova, az ígéret Istene visz végbe csodát és Rebeka megfogan, így az ígéret Jákób vonalában folytatódik.

De mit látok? Jákób becsapja apját és megszerzi azt az áldást, ami Ézsaunak volt szánva. Jákóbnak menekülnie kellett. Még mikor évek múlva visszatér a saját földjére, akkor is nagyon fél. De Ézsau nem öli meg Jákóbot. Az asszony fiára vonatkozó ígéret ismét megmenekül.

(4) *Jákóbtól a sivatagi zsidókig.*

A sárkány ismét az asszony előtt áll. Jákób leszármazottait, a zsidókat támadja. Most biztosan úgy tűnik, hogy győzni fog, mert bár az Úr gyengéd könyörülettel kivezette a népét Egyiptomból, ők elvetik Őt és az aranyborjú körül táncolnak.

„Monda ismét az Úr Mózesnek:… Azért hagyj békét nékem, hadd gerjedjen fel haragom ellenök, és törűljem el őket.”

Vajon a Sátán tényleg győzedelmeskedik? Igen… hacsak... nincs egy közbenjáró. S volt egy! Mózes közbenjárt, és az ígéret ismét megmenekült. S emlékezzünk rá, hogy a nagyobb Közbenjáró Krisztus volt az, aki a kisebb közbenjáró Mózes szívében megteremtette a közbenjárás lelkét!

(5) *A sivatagi zsidóktól Dávidig.*

A történelem ismét továbbhalad. Júda törzséből Isten kiválaszt egy családot, Dávidét. A megígért Messiás Dávid Magjaként fog megszületni, 2Sám7:12 és azt követő versek,

[237] G. Ch. Aalders, *Het Boek Genesis*, a Korte Verklaring der Heilige Schrift-ben, 136. oldal

Zsolt89:28, 35-36, Jer23:5, Csel2:30. Így most az ördög Dávidra irányítja a nyilat. Dávidnak meg kell semmisülnie! Ezt olvassuk:

„A dárda Saul kezében vala. És elhajítá Saul a dárdát, azt gondolván: Dávidot a falhoz szegezem.” Saul azét tette ezt, mert megszállta a gonosz lélek. Sikeres volt a sárkány? Nem, mert Dávid kétszer is elhajolt előle. Krisztus már az ószövetségi időkben is munkálkodott a Földön, védve az Önmagára vonatkozó ígéretet!

(6) *Dávidtól Athália királynőig*.

Athália, a bűnös szülők bűnös gyermeke – Akhábé és Jézabelé – uralkodik. Azért, hogy abszolút hatalmat biztosítson magának, szívében úgy gondolja, hogy kiirtja Dávid összes magvát. Azaz, ismét a Közbenjáró emberi formában történő eljövetele kerül veszélybe. A sárkány az asszony előtt áll: haragja a gyermekre irányul. S most végre a Sátán sikeres. Legalábbis annak látszik. Vajon nem olvassuk?

„És Athália, Akházia anyja, mikor látta, hogy fia meghalt, felkelt és az egész királyi magot megölette.” Megsemmisítette *az egész királyi magot*! Természetesen, ha MINDEN királyi mag megsemmisült, akkor Krisztus nem születhet meg Dávid jogos fiaként és örököseként. Akkor Isten terve meghiúsult. Az ígéret nem teljesülhet. Athália megsemmisítette az egész királyi magot. Legalábbis úgy gondolta, hogy ezt tette. Olvasd el a következő sort (2Kir11:1-2 és azt követő versek):

„De Jóseba, Jórám király leánya, Akházia huga, fogá Joást, Akházia fiát, és ellopván őt a király fiai közül, a kik megölettettek vala, elrejté az ő dajkájával együtt az ágyasházban; és elrejték őt Athália elől úgy, hogy ez nem ölettetek meg.”

Milyen csodálatosak Isten útjai! Milyen bámulatos az Ő gondviselése!

Idővel ismét látjuk Joást. S a fején korona van. Halljuk, amint az emberek ezt kiáltják: Éljen soká a király! Az ígéret ismét megmenekült. Krisztus meg fog születni Dávid vonalából. Hacsak a sárkány nem tudja még mindig megakadályozni. Lássuk:

(7) *Atháliától Akházig*.

Most Izrael és Szíria egyesített erői indultak Júda ellen. Céljuk Dávid házának kiirtása, amihez kapcsolódtak a Messiásra vonatkozó reménység és ígéret, továbbá, hogy „kapcsoljuk magunkhoz, és tegyük királylyá benne Tábeal fiát”, azaz egy idegen királyt. Lásd Ézs7:6. Ez a történelem egyik kritikus pillanata. Vajon megszületik-e valaha Krisztus? Ráadásul Dávid magvából? Jehova elrendeli, hogy Ézsaiás próféta menjen el Akházhoz, Júda királyához, és bátorítsa őt. Akház azonban megvetően elutasítja, hogy jelet kérjen Jehova segítségének zálogául. Biztos, hogy a sárkány – az 1Móz3:15 kígyója – most sikeres lesz, mert Dávid háza ellen összegyűltek a szíriai és az izraeli seregek, valamint magának Akház királynak a gonoszsága! A Sátán nevet. De ismét túl korán nevet, mert ezt olvassuk:

„Ezért ád jelt néktek az Úr maga: Ímé, a szűz fogan méhében, és szül fiat, s nevezi azt Immánuelnek.” Isten céljának teljesülnie kell. Immánuelnek meg kell születnie… Dávid családjából!

(8) *Akház királytól Eszterig*.

Immár Ahasvérus király uralkodik. Ez az i. e. V. század. Hámán kérésére a király parancsot ad, hogy hatalmas birodalmán belül a zsidókat mindenütt ki kell irtani, Ezst3:13. Ez a rendelet a király gyűrűjével van megpecsételve! Jehovának a Közbenjáróra vonatkozó ígérete azonban, miszerint Dávid magvából fog megszületni, a királyok Királyának esküjével lett megpecsételve. Elmondjam, hogy mi történt? Olvasd el Eszter könyvét. A zsidók ismét megmenekültek!

(9) *Esztertől Betlehemig*.

S most a végső szín ebben a hatalmas drámában: ám mégsem *valóban* a végső! A színhely Betlehem. Ott fekszik egy jászolban a Krisztus-gyermek. S jóllehet ténylegesen megszületett, a sárkány megpróbálja Őt megsemmisíteni. A Jel12, bár valójában egyetlen tollvonással lefedi a Sátánnak a Krisztussal szemben vívott háborúja egész megelőző

történetét, mégis *közvetlenül és konkrétan* azokra az eseményekre utal, melyek Krisztus születésével kapcsolatosak. Ezt olvassuk:

„Álla az a sárkány a szűlő asszony elé, hogy mikor szűl, annak fiát megegye."

Ezután látjuk a keleti bölcseket. Látjuk őket Heródes fogadószobájában. „Feltétlenül jelentsétek nekem", mondja Heródes, „ha megtaláltátok a gyermeket, hogy én is elmehessek és imádhassam". Az ő szándéka a gyermek meggyilkolása volt. De a bölcseket Isten figyelmeztette és más úton tértek vissza a hazájukba, miután megtalálták és imádták Krisztust. A sárkány még mindig nem ismeri el a vereségét. Betlehemben és a környékén mindig kétéves, és fiatalabb gyermeket legyilkoltak. Heródes azonban veszített. S a sárkány is. A Krisztus-gyermek biztonságban volt Egyiptomban, Mt2:13. Isten célja soha nem hiúsulhat meg. Krisztus betlehemi születése Istennek a sárkány feletti győzelme. A Megváltónak a kereszten elszenvedett halála további győzelem az Ő népéért. „És ragadtaték annak fia Istenhez és az ő királyiszékéhez." Ez Krisztus felemeltetésére, és trónra ültetésére utal, Jel5:7, v. ö. Fil2:9. Azok, akik szembeszegülnek vele, megismerik a „vasvesszőt". Ez igaz, végig az egész korszakon át. Krisztus győz! S az angyalok ezt éneklik: „Dicsőség Istennek a magasságban!"

S most a második szimbolikus kép, 7-12. versek. Megmutatja nekünk, mi volt Krisztus születésének, engesztelésének és a mennyei trónra emeltetésének a hatása. Ismét, mint mindig, most is nézzük a képet egészében. Küzdelem folyik a mennyben. Mihály, mint a jó angyalok vezére és Isten népének védelmezője, Dán10:13, 21, 12:1, Júd9, megtámadja a sárkányt, a gonosz angyalok vezetőjét és Isten népének ellenségét. Két tábornok, és két, egymással szemben álló hadsereg. Figyeljük meg azonban, hogy Mihály, és az ő serege a támadó. Az eredmény? A Sárkány vereséget szenved és kivettetik a mennyből. Ezt olvassuk:

„És vetteték a nagy sárkány, ama régi kígyó, a ki neveztetik ördögnek és a Sátánnak, ki mind az egész föld kerekségét elhiteti, vetteték a földre, és az ő angyalai is ő vele levettetének." A Sátán neveit illetően lásd a Jel20:2-höz fűzött magyarázatunkat.

A képet, amit János lát, teljesen megmagyarázzák a szavak, amiket hall. A mennyei csatát és a sárkány levettetését nem szó szerint kell érteni. A Sátán abban az értelemben vetteték ki a mennyből, hogy elvesztette a helyét a testvérek vádlójaként. Miután Krisztus megszületett és elégtételt adott a bűnért, a Sátán elvesztett minden jogalapot a hívőkkel szembeni vádjaihoz. Meg kell hagyni, továbbra is vádaskodik. Még ma is ez az egyik tevékenysége. De többé már nem képes a Megváltó be nem fejezett munkájára mutatni. Krisztus engesztelése teljességgel elvégeztetett, a bűnért teljes elégtétel adatott, mikor Ő felvitetett a mennybe. V. ö. Rm8:33: „Kicsoda vádolja az Isten választottait?" V. ö. még Rm8:1 és Lk10:18. Figyeljük meg a Sátán és hadserege vereségének hármas hatását:

Először is, emiatt a vereség miatt az Isten által Krisztusban kimunkált üdvösség láthatóvá vált, Isten hatalma igazoltatott, királyi uralma az Ő népének szíveiben felállíttatott, tekintélye feltárult, 10. vers. Ezért van hatalmas éljenzés a mennyben!

Másodszor, emiatt a vereség miatt Isten népe, akik bizonyságot tesznek a Bárány vérébe vetett hitükről, s bizonyítják annak valódi jellegét a mindhalálig való kitartásukkal, győztesek, 11. vers. Ezért örüljön a menny és a benne lakozók!

Harmadszor, emiatt a vereség miatt a Sátán eltelik haraggal. Tudja, hogy az ideje rövid: ez – az ő második – veresége előre vetíti a végső tönkreveretését a történelem végén, 12. vers. Következésképpen örüljön a menny!

Ezután a harmadik szimbolikus kép következik, 13-17. versek. A földre levettetett sárkány az asszonyt üldözi, mert ő volt az, aki megszülte a fiút. Ezért az asszony megsemmisítésére tett erőfeszítése a valóságban csak a fia elleni haragjának újabb fázisa! Feltétlenül jegyezzük meg ezt a dolgot. Az asszony kap két sasszárnyat, 2Móz19:4, 5Móz32:22, Ézs40:31, így elrepült a pusztaságba. Abban a pusztaságban készített neki Isten helyet, 6. vers. Itt ideig, időkig és fél időig, azaz ezerkétszázhatvan napig tápláltatik, 6. vers.

Ide repül „a kígyó elől”. A sárkány még mindig nem akarja feladni, s megpróbálja elragadni az asszonyt a folyóvízzel, amit a szájából bocsát utána. A föld azonban elnyeli ezt a folyamot. S most, csődöt mondván nemcsak a gyermek megsemmisítésével, de az asszony elleni támadásával is, elmegy, hogy hadakozzon másokkal az ő magvából, az Isten parancsolatainak megőrzőivel és a Jézus bizonyságtételéhez ragaszkodókkal.

Mi a következőképpen értelmezzük ezt a képet: a Sátán, belebukván a Krisztus legyőzésébe, az egyház ellen folytatja a támadást. Azért fordítja dühét az egyház ellen, mert az egyház szülte Krisztust. Az Úr azonban megvédi az Ő népét: sasszárnyakon hordozza őket. A szenvedés pusztájában – a földi tartózkodás alatt – helyet készített nekik és az Íge mannájával táplálja őket. Ide az egyház „a kígyó elől” repül, azaz elkerüli a Sátán legközvetlenebb és halálos támadását. A gonosz nem képes megsemmisíteni. Ez a Jel20 millenniuma. Meg kell hagyni, a gonosz megpróbálja elnyeletni az egyházat a hazugságok, megtévesztések áradatával, de az igaz egyházat nem lehet becsapni. S a tény, hogy képtelen az egyházat megsemmisíteni, nagyon dühössé teszi a gonoszt. Úgy dönt, hogy támadását az „ő magvából való egyebekre”, azaz az egyéni hívőkre irányítja.

Ez az időszak, melynek során az egyház mind jót, mind rosszat megtapasztal: a Sátán üldözését és Isten speciális gondoskodását, mellyel lehetetlenné teszi, hogy a gonosz közvetlenül megtámadja és megsemmisítse az egyházat, ez a hajnal, melynek során Isten népe az Íge mannájával tápláltatik, s bizonyos fokú kíméletet és biztonságot élvez a Földön, ahol az Úr a pusztában készített neki helyet, van leírva úgy, mind „idő, idők és fél idő”.

Ez az időszak az, melynek során a két tanúbizonyság prófétál: az evangélium széltében-hosszában hirdettetik. Ez követi a „három és fél nap”, amikor a tanúbizonyságokat megölik, és a holttesteik a nagy város széles utcáján hevernek, Jel11:7 és azt követő versek. Ez az armageddoni csata. Ezt a három és fél napot azután az ítélet napja követi, 11:11-12, 11:16 és azt követő versek. Világos tehát, hogy az „idő, idők és fél idő” kifejezéssel leírt időszak Krisztus *első eljövetelével* kezdődik – születés, szolgálat, kereszt, koronázás – és egészen addig a pillanatig tart, ami nagyon közel van *a második, ítéletes eljöveteléhez*. A Jel20 gondos tanulmányozása alátámasztja nézetünket. Azután a hosszú időszakot, melynek során az egyház „a kígyó elől” elrepülve tápláltatik, azaz a Sátán befolyása meg van zabolázva, féken van tartva – más szóval mikor a gonosz „meg van kötözve” – követi egy nagyon rövid időszak, mikor a gonosz felsorakoztatja Góg és Magóg hadseregét a „szentek tábora” ellen. Aztán ezt a rövid időszakot is Krisztus második, ítéletes eljövetele követi, Jerl20:11 és azt követő versek.[238]

Mindezekben a fejezetekben tehát ezzel a sorrenddel van dolgunk:

Egy hosszú időszak: az evangélium korszaka	3 ½ nap	Az ítélet napja
„negyvenkét hónap”, „ezer év”, „idő, idők és fél idő”, ezerkétszázhatvan nap, Lásd Jel11:2-3, 12:6, 14, 13:5, 20:2-5	Lásd Jel11:7, 9, 13:7, 20:7-10	Lásd Jel11:11-12, 11:16 és utáni, 14:14 és utáni 20:11 és utáni versek

Azonnal látjuk, hogy a három mód, ahogyan ez az időszak a 11, 12. és 13. fejezetben le van írva, csak kevéssé különböznek. Valójában a negyvenkét hónap ezerkétszázhatvan nappal egyenlő, s mindkettő „idő, idők és fél idő”, ha az „idő” kifejezés alatt egy évet, az „idők” kifejezés alatt két évet értünk. Mindhárom esetben egy három és fél évesnek leírt időszakkal van dolgunk.

Rendjén való a kérdés: miért a „három és fél év” kifejezés írja itt le ezt a hosszú időszakot? Ennek a kérdésnek a megválaszolásához fel kell idéznünk, hogy az ószövetség

[238] Feltétlenül vesd össze az Apokalipszis 11, 12. és 20. fejezeteit: rendkívül szembeötlő párhuzam!

idején volt egy három és fél éves időszak, amit Isten népe soha nem fog elfelejteni. Ez volt a nyomorúság időszaka, mikor azonban Isten Íge jének hatalma is megmutatkozott, 1Kir17, Jak5:17. Mikor összeveted a Jak5:17-et a Jel11:6-tal, azonnal meglátod, hogy az apostol Akháb és Illés napjaira gondolt. Ezalatt a három és fél éves időszak alatt Isten egyházát üldözték, 1Kir18:10, 13, de mégsem semmisítették meg., 1Kir18:4, 18:39, 19:18. Isten Íge je megmutatta nagy hatalmát, 1Kir17:1. Illést és másokat Jehova táplált csodálatos módon, 1Kir17:4, 9 és azt követő versek. Hasonlóan, az evangéliumi aktivitás hosszú, Krisztus első eljövetelével kezdődő, és majdnem a második eljöveteléig tartó időszakában az egyházat üldözik, de nem semmisítik meg. Isten Íge je hatalmas befolyást gyakorol.[239] Isten népe lelki táplálást kap.

Az „idő, idők és fél idő" kifejezés először Dániel könyvében fordul elő, 7:25, 12:7. Ez az Antikrisztus időszaka. János viszont kihangsúlyozza a tényt, hogy az Antikrisztus lelke már a világban van, 1Jn4:3. Ezért az Apokalipszisben ez a három és fél éves időszak az egész evangéliumi korszakra vonatkozik. Ezt követi a „három és fél *nap*", melynek során „a földből feljövő fenevad" – az antikrisztusi világ a végső fázisában – megöli a tanúkat, és elhallgattatja az evangélium hangját. V. ö. Jel11:7 és azt követő versek.

A 13. fejezet azokat a közreműködőket, eszközöket, vagy szerszámokat mutatja be, amiket a sárkány használ az egyház elleni támadása során. Két fenevad van itt leírva. Az első egy leírhatatlan szörnyeteg. A második ártalmatlan megjelenésű, de pontosan ezen okból még veszélyesebb, mint az első. Az első fenevad a tengerből jön fel. A második a földből. Az első a Sátán *keze*. A második a gonosz *elméje*. Az első jelképezi a Sátán üldöző hatalmát ennek a világnak a nemzeteiben és kormányaiban, valamint rajtuk keresztül. A második jelképezi a világ hamis vallásait és filozófiáit. Mindkét fenevad szembeszáll az egyházzal az egész korszakon át, az apostol azonban mégis abban a formában írja le őket, ami azt általuk az i. sz. első század utolsó évtizedében felvett formát jelképezi.[240]

A 14:8-ban van megemlítve a harmadik közreműködő, nevezetesen Babilon, a parázna. Tehát a Sátán mindhármat felhasználja a földi támadása során. Ezek az alábbiak: az antikrisztusi üldöztetés, az antikrisztusi vallás és az antikrisztusi csábítás. Lásd a 8. fejezetet.

János észreveszi, hogy a fenevad kijön a tengerpartra, hogy segítséget adjon. A sárkányt tehát úgy kell tekinteni, mint aki a föld és a tenger találkozási pontjánál áll: egyik felén a tenger, a másikon a föld. Így az első szövetséges a tengerből jön fel, a második a földből.

Az apostol egy leírhatatlan szörnyeteget lát feljönni a tengerből. A fenevad nagyon lassan emelkedik ki a vízből. Először János nem lát mást, csak szarvakat. Ezekből tíz van, rajtuk koronák. Aztán megjelennek a fejek is. Ennek a fenevadnak hét feje van, rajtuk a káromlásnak nevei. S most megjelenik a test. Ez egy leopárd teste, nagy és kegyetlen, gyorsan veti magát a prédára. V. ö. Dán7:6, Hós13:7, Zsid1:8. S most a fenevad kilép a vízből. János látja a lábait. Ezek medvelábak. Gondoljunk csak a kölykeitől megfosztott anyamedve ismerős képére, 2Sám17:8, Péld17:12, Hós13:8, amit készen áll tépni és szaggatni, alig várja, hogy nagy és borzalmas fogaival szétmorzsolhassa ellenfeleit. S mivel a száj az alak fő pontja, ez van utoljára megemlítve. Ennek a rémisztő fenevadnak oroszlánszája van: morog és ordít, prédára siet, alig várja, hogy ölhessen, Zsolt17:12, Hós5:14, 1Pt5:8.[241] Ennek a fenevadnak adja a sárkány az erejét és a hatalmát. János most közelebbről szemlélve észreveszi, hogy a fejek közül egy halálos sebet kapott, de a seb meggyógyult. Az egész világ bámulattal és lenyűgözve, a rajongás és imádat szellemében követi a fenevadat, ezt mondván: „Kicsoda hasonló e fenevadhoz? kicsoda viaskodhatik ő vele?" A fenevad imádásával az emberek hűbéresküt tesznek a sárkánynak is, aki a hatalmat adta a fenevadat. A fenevad most

[239] G. Ch. Aalders, *Daniel*, a Korte Verklaring der Heilige Schrift-ben, 150. oldal
[240] Lásd a 6. fejezetet
[241] Lásd a párducról, a medvéről és oroszlánról szóló cikkelyeket az I.S.B.E.-ben

beszélni kezd: nagy dolgokat és káromlásokat szól. Ez negyvenkét hónapig tart. A káromlások Isten és mindazok ellen irányulnak, akik a mennyei sátorban laknak. S ami a föld lakóit illeti, „Az is adaték néki, hogy a szentek ellen hadakozzék, és őket legyőzze; és adaték néki hatalom minden nemzetségen, nyelven és népen. Annakokáért imádják őt a földnek minden lakosai, a kiknek neve nincs beírva az életnek könyvébe, a mely a Bárányé, a ki megöletett, e világ alapítása óta".

Mi a következőképpen értelmezzük a képet:

A tenger a nemzeteket és kormányaikat jelképezi. V. ö. Ézs17:12, ahol a sok nép zúgása a tenger zúgásához, s a népségek háborgása az erős vizek háborgásához van hasonlítva.[242] A Jel17:15 igazolja ezt a dolgot. A tengerből feljövő fenevad nagyon szoros kapcsolatban áll a mélységből feljövő fenevaddal, 11:7. Az utóbbi az a végső forma, amit az előbbi felölt. A tengerből megszülető fenevad jelképezi a Sátánnak azt az üldöző hatalmát, ami a világ nemzeteiben és kormányaiban testesül meg a történelem során mindvégig. A világuralom Isten népe ellen irányul, bárhol és bármikor is jelenjen meg a történelemben: ez a fenevad. S ez a fenevad különféle formákat ölt: hét feje van. Ez Ó-Babilónia, aztán Asszíria, majd Új-Babilónia, a Méd-Perzsa Birodalom, Macedónia, Róma, stb. S bár a formák különböznek, a lényeg ugyanaz marad: a világi kormányzat az egyház ellen irányul. Ebben a fenevadban a Sátán üldöző hatalma láthatóvá válik. Ezért oly nagy a hasonlóság a sárkány és a fenevad között: mindkettő brutális szörnyeteg, tíz szarvval és hét fejjel. Figyeld meg azonban, hogy a *fenevad* esetében a *szarvak* – és nem a fejek – vannak megkoronázva, míg a *sárkány* a bitorolt hatalom koronáit a *fejein* hordja. Más szóval, a sárkány, a Sátán az, aki uralkodik, terveit a világ kormányai vitelezik ki. Meg kell hagyni, a földi uralkodók is viselnek koronát: gondoljunk a koronás barbárságot jelképező megkoronázott szarvakra. Ezek a földi uralkodók azonban a Sátántól kapják az ihletet és neki vannak alávetve! Ez igaz minden, az egyházat üldöző világi uralkodó esetében. Ezek az uralkodók és kormányok káromolják Istent, és isteni címeket követelnek maguknak. Így János napjaiban a római császárok megkövetelték az „Úr" és a „Megváltó" megszólításokat. A tény, hogy ez a fenevad képviseli az egyházat üldöző világi kormányzat minden formáját, akkor válik nagyon világossá, mikor észrevesszük, hogy a 2. versnek megfelelően a *négy* fenevad, amit Dániel látott a látomásában, itt *egyetlen* fenevadban kombinálódik össze. Dánielnél a négy fenevad négy egymást követő világbirodalmat jelképez.[243] Itt ez az összetett fenevad nem jelképezhet pusztán csak egy birodalmat, vagy kormányt. Ennek mindegyik antikrisztusi kormányzatot kell jelentenie.

Nos, az egyik fej a hétből halálos sebet kap, de ez a seb mégis meggyógyul. Ahhoz, hogy a helyes magyarázatot adjuk erre a kijelentésre, emlékeznünk kell arra, hogy a hét fej hét antikrisztusi birodalmat jelképez, melyek egymást követték a történelemben. V. ö. 17:10. Ezért a kijelentésnek, miszerint az egyik fej halálos sebet kapott, s ez a halálos seb meggyógyult, azt kell jelenteni, hogy eme hét birodalom egyike rövid időre megszűnt dühödt üldöző hatalom lenni, de később visszaállt az eredeti szerepébe. Ennek megfelelően az általunk legvalószínűbbnek tartott magyarázat a következő: A fej, amelyről János beszél, Rómát jelenti, János korának Rómáját. Mikor Néró volt a császár, i. sz. 54-68-ban, ez a barbár zsarnok, hogy elhárítsa magáról a vádakat, melyek szerint Róma felgyújtása az ő cselekedete volt, felszította a keresztyénüldözést. Egyes hívőket keresztre feszítettek. Másokat szurokkal, vagy olajjal kentek be, cölöpre szögezték őket, és fáklyaként elégették a csőcselék szórakoztatására.[244] 68-ban azonban Néró öngyilkos lett. Róma üldözőjeként halálos sebet kapott. Dominitianus idején azonban a hívők üldözése újra elkezdődött. A halálos seb

[242] Lásd még K. Schilder, *Christ on Trial*, 141. oldal
[243] Lásd a 6. fejezetet
[244] P. Schaff, *History of the Christian Church*, I. kötet 381. oldal

meggyógyult. Róma ismét az egyház Sátán által ihletett üldözőjeként tűnik fel.[245] János apostol korában a világ egyetemben imádta Rómát és isteni tiszteletet adott a császárnak. Ezalatt az egész evangéliumi korszak alatt – a negyvenkét hónap, amint már említettük,[246] – ennek a világnak a kormányai ültetik magukat a trónra, maguknak követelik azt a hatalmat, ami Istenhez tartozik – gondoljunk napjaink totalitárius kormányaira – és káromolják Istent és a mennyet. Ez az állapot végül az egyház, mint az evangélium hatalmas és befolyásos terjesztője a teljes megsemmisítéséhez vezet. A Jel13:7-et és a 11:7-et kell összehasonlítani. Lásd a 11:7-hez fűzött magyarázatunkat. De még a Krisztus második eljövetelét megelőző legfélelmetesebb napokban is lesznek hívők a Földön, akiknek nevei az örökkévalóságtól fogva be vannak írva az élet könyvébe, ami a Bárányé. V. ö. 17:8.[247] Mivel Isten az örökkévalóságtól fogva üdvösségre választotta ki őket a Lélekben való megszentelésben és az igazság hitében, 2Thessz 2:13, ezek a személyek nem veszhetnek el. Az antikrisztusi kormányzat megsemmisítheti a testüket, de nem semmisítheti meg a lelküket. Várjanak csak a hívők türelemmel legkomolyabb szenvedések idejére, tudván, hogy minden dolog – beleértbe a fogságát is annak, aki fogságba kerül – benne vannak Isten rendeletében s tudván azt is, hogy mikor a világ karddal támad az egyházra, Isten Maga fogja megbosszulni ezt a gonoszságot. Az a személy, aki ezt megérti, türelmet gyakorol majd és kitart a hitben. Ha valakinek van füle, hallja meg ezeket az intéseket, és vegye a szívére, 9-10. versek! Nem a Sátán, hanem az Isten a legfőbb uralkodó!

Ezután János lát egy másik fenevadat. Ez a földből jön elő. A Jak3:15 szerint az antikrisztusi „bölcsesség” a földből származik. V. ö. Fil3:19. De először is nézzük meg a képet. Ennek a fenevadnak nincs tíz szarva, csak mindössze kettő: két kicsiny szarv, mint egy báránynak. De úgy beszél, mint a sárkány! Ez a második fenevad az első szolgája, azaz teljességgel együttműködik az elsővel. Sok trükköt, látszólagos csodát ad elő, hogy megtévessze a tömegeket. Azt is elrendeli, hogy az emberek készítsék el az első fenevad képét, vagy szobrát és imádják azt. Ezután megszólaltatja a képmást. Legalábbis a babonába, és tudatlanságba süllyedt emberek olyannyira rászedetnek, hogy azt hiszik, valóban a képmás szólalt meg. Ezenkívül ez a második fenevad azt is elrendeli, hogy akik nem imádják az első fenevad képmását, ölessenek meg. Végül elrendeli, hogy mindenki tegye a jobb kezére, vagy a homlokára a fenevad bélyegét a hűségét bizonyítandó. Azokat, akik nem veszik magukra ezt a bélyeget, bojkottálják. Neki sem venni, sem eladni nem szabad, azaz semmiféle üzletelést sem folytathatnak. A fenevadnak ez a bélyege egyidejűleg az ő neve, vagy az ő nevének száma. Bárki, akinek van értelme, azaz bárki, aki kapott bölcsességet, megszámlálhatja ezt a számot, mert ez az ember száma, nevezetesen hatszázhatvanhat.

Talán ez a legnehezebb rész az egész Jelenések könyvében. A fő elképzelések világosak, a részletek homályosak. A sok magyarázat közül mi a következőt találjuk a legésszerűbbnek. Kihangsúlyozzuk azonban, hogy a részletek magyarázatából a bizonyosság teljességgel hiányzik.

A második fenevad a hamis próféta. 16:13, 19:20. Ez jelképezi a hamis vallást és a hamis filozófiát, bármely formában is jelenjenek meg ezek az egész korszakon keresztül. Nos, ez a fenevad külsőleg hasonlít a Bárányra, de belülről a sárkányt rejti magában.[248] Más szavakkal bármit is lát a szem, az nagyon vonzó és bájos. A fenevad nagyon ártatlannak látszik: kedves kisbárány, játék a gyermekeknek! Ám a beszéde feltárja a belső

[245] A. Pieters, id. mű, 236. oldal

[246] Lásd a 11. fejezetet

[247] A „világ alapítása óta” kifejezés úgy módosítják a „beírva” szót, ahogyan az American Standard Version-ban szerepel. S Greijdanus, *De Openbaring des Heeren aan Johannes*, a Korte Verklaring der Heilige Schrift-ben, 208. oldal

[248] Jóllehet a határozott névelő el van hagyva e fenevad jellegének kihangsúlyozása okából, mégis azonnal érezzük, hogy ezzel a szörnyeteggel az ördög az Isten Bárányát utánozza. Valójában ezt a második fenevadat Sátán, „a” sárkány ihleti.

gondolatvilágát, az életét, a lényegét, a jellemét. S ez a bárány úgy beszél, mint a sárkány – az ördög – maga! Ez a második fenevad tehát a Sátán hazugsága, úgy felöltöztetve, mint az igazság. Ez a Sátán a világosság angyalának öltözve 2Kor11:14. Ez jelképezi e korszak minden idejének összes hamis prófétáját. Úgy jönnek hozzád, mint juhok, de belülről ragadozó farkasok, Mt7:15. A két fenevad – az antikrisztusi kormány, és az antikrisztusi vallás – tökéletesen együttműködve munkálkodnak. Mindig is ez a helyzet. Ez már az apostol korában így volt: a pogány papok a prokonzul barátai voltak. A papság befolyása támogatta és fenntartotta a világi államhatalmat a hívők üldözése során. A pogány vallás és a pogány politika együttműködtek az egyházzal vívott harcukban. A pogány templomok papjai tőlük telhetően mindent megtettek, hogy belevéssék az emberek agyába a Sátán hazugságát: a császár az Úr! Még trükköket és látszólagos csodákat is tettek, hogy becsapják az embereket. Elrendelték, hogy a különböző körzetek lakói állítsanak szobrokat a császár tiszteletére. Gondoljunk Pergamumra.[249] Bárki, aki elvetette, hogy elvégezze az imádat cselekedetét egy ilyen szobor előtt, vagy aki megtagadta annak kimondását, hogy „a császár az Úr”, azonnal halálra adatott.[250] Vajon az apostol valójában nem azt akarja nekünk mondani, hogy az ő korában a pogány papok az államvallásnak, vagy a császárkultusznak az emberek elméiben való megerősítése végett folyamodnak a látszólag ok nélküli tűz előidézésének trükkjéhez, valamint hogy a hasbeszélés művészetével szólaltatják meg a császár szobrát?[251] Vagy lehet, hogy ezek a részletek pusztán a *képhez* tartoznak, s szimbolikus magyarázatot kell ezekre adnunk? Mindenesetre a végleges jelentés látszólag nem más, mint hogy a hamis próféták az egész korszakon át – és egyre intenzívebben, ahogy az Úr eljövetele közeledik – megpróbálják becsapni a tömegeket és megerősíteni a kormányzatok kezét, mikor azok lesújtanak az egyházra. Figyeljük meg azonban a 15. verset: „És adaték néki”. Azon túl, amit Isten megenged neki, a Sátán abszolút semmit sem tud csinálni!

S most – kicsikre és nagyokra, gazdagokra és szegényekre, szabadokra és szolgákra – ez a hamis próféta jelet ad. Ez az első fenevad bélyege. Itt a hamis próféta külső megjelenésében a Bárányra emlékeztet. Vajon a Bárány követői nem lettek elpecsételve a homlokukon? Ezért a fenevad követőit is meg kell jelölni, vagy bélyegezni a homlokukon, vagy a jobb kezükön. De pontosan mit is értünk ezalatt a „fenevad bélyege” alatt? Különféle, mulatságos válaszok születtek erre. Lásd a lábjegyzetet.[252] Ezek az elméletek abban a vonatkozásban tévednek, hogy úgy értelmezik ezt a bélyeget, mint egyszeri, egyéni, külső, látható jelet, ami a gonoszok homlokán, vagy kezén lesz látható a történelem egy konkrét pillanatában: valamikor, és csakis ekkor. A fenevad azonban *mindig* üldözi az egyházat és jelképezi a világi hatalom összes formáját, ami megpróbálja a hívőket megsemmisíteni. Bárhol és bármikor jelenik meg a fenevad, a bélyegét is megtalálod. A kettő együtt jár és el nem választhatók egymástól. Ahhoz, hogy megértsük „a fenevad bélyege” kifejezést, emlékezünk kell arra, hogy nemcsak a szarvasmarhákat, de a rabszolgákat is megjelölték, vagy megbélyegezték. A jelölés ezt jelentette: ez a konkrét rabszolga ehhez a gazdához tartozik, illetve őt szolgálja. Nagyon hamar a „valaki bélyegét megkapni” elkezdte azt jelenteni: tartozni valakihez, szolgálni, vagy imádni valakit. Hadd bizonyítsuk ezt a dolgot. A Jel14:9-ben ezt olvassuk: „Ha valaki imádja a fenevadat… és bélyegét felveszi vagy homlokára vagy kezére”. Itt „a fenevad bélyegének felvétele” látszólag „a fenevad imádását” jelenti. Hasonlóképpen a Jel14:11-ben: „a kik imádják a fenevadat… és ha valaki az ő nevének bélyegét felveszi”. V. ö. még Jel20:4. Ezért „a fenevad bélyegének felvétele”

[249] Lásd a 8. fejezetet
[250] W. M. Ramsay, *The Letters to the Seven Churches of Asia*, 98. oldal
[251] Ugyanott, 100. oldal
[252] A fenevad bélyegét például az alábbiaknak értelmezték: a szabadkőművesség jelének, az amerikai tízcentesen látható vesszőnyalábokban, az NRA-nak (a Nemzeti Helyreállítási Igazgatóságnak), a személyi, vagy tárgyi azonosítóknak (kódoknak), a szombat megtartásának a hét első napján, az Antikrisztus nevének kezdőbetűinek a gonoszok homlokán, stb. stb.

látszólagos jelentése: a fenevadhoz tartozni, a fenevadat imádni. A „fenevad bélyege” az Antikrisztus Istennel szembeszálló, Krisztust elutasító, az egyházat üldöző lelke, bárhol és bármikor nyilvánuljon is meg. Ez a bélyeg a homlokra, vagy a jobb kézre kerül. V. ö. 5Móz6:8. A homlok az illető elméjét, gondolatvilágát, filozófiáját jelképezi. A jobb kéz a cselekedeteit, tevékenységét, hivatását, mesterségét, stb. Ezért, a fenevad bélyegének felvétele azt jelzi, hogy az ezzel jellemzett személy azok társaságához tartozik, aki üldözik az egyházat, valamint hogy – akár mindenekelőtt abban, amit *gondol, mond, ír*, vagy, hangsúlyosabban, abban, amit *tesz* – ez az antikrisztusi lélek nyilvánvalóvá válik.

Ez az értelmezés teljes harmóniában van a *pecsétre* vonatkozó magyarázatunkkal, amit a *hívő* kap a homlokára. Ez a pecsét azt jelenti, hogy az illető Krisztushoz tartozik, Őt imádja, az Ő Lelkét leheli ki, az Ő gondolatait gondolja Őutána, stb. Hasonlóképpen, a fenevad bélyege azt jelképezi, hogy a hitetlen, aki kitart a gonoszságban, a fenevadhoz, tehát a Sátánhoz tartozik, az ördögöt imádja, az ő lelkét leheli ki, stb. Vedd azonban észre, hogy van egy különbség: a hívő *pecsétet* kap, míg a hitetlen pusztán csak *bélyeget*.[253] Ez az egész korszak alatt így volt – gondoljunk Thiatirára![254] – hogy azokat az embereket, akik nem vették fel a fenevad bélyegét, és nem imádták a képmását, akadályozták az üzleti törekvéseikben. Ezek voltak azok, akiket kirekesztettek, elnyomtak. Ezeknek nem engedték meg, hogy bármit vegyenek, vagy eladjanak, amíg hűek maradtak az elveikhez. Ahogyan közeledünk a történelem végéhez, ez az ellenállás fokozódni fog. Mindazonáltal ne essen kétségbe a hívő. Emlékezzen rá, hogy a fenevad száma AZ EMBER száma. S az ember a hatodik napon teremtetett. A hat továbbá nem hét és nem is éri el soha a hetet. Soha nem éri el a tökéletességet: azaz soha nem lesz héttel egyenlő. A hat a bélyeget, a vereséget jelenti. A hét a tökéletességet,a győzelmet. Örvendezz hát Isten egyháza! A győzelem a te oldaladon van. A fenevad bélyege a hatszázhatvanhat, azaz bukás-bukás-bukás![255] Ez AZ EMBER száma, mert a fenevad az emberben dicsőíttetik, s ezért buknia kell!

S Isten egyháza győzedelmeskedik, 14. fejezet. Ez a fejezet három részre oszlik. Figyeljük meg az „És látám” kifejezést az 1, 6. és 14. versekben, ami az egyes részek kezdetét jelzi.

Az első ezek közül a részek közül a Bárányt mutatja a Sion hegyén állva. Ez az a Sion, mely „a Sion hegye, a mely meg nem inog, örökké megáll”, Zsolt125:1. Ez a menny, Zsid12:22. Ezért olvassuk. „És hallék szózatot az *égből*”. A Bárannyal együtt az apostol látja a száznegyvennégyezret, akiknek a homlokára az Ő Atyja neve van írva. Ez a 7. fejezet elpecsételt sokasága. *Ott* ezek a szentek még mindig a Földön éltek, ellenségektől körülvéve. *Itt* a menny áldottságát élvezik a végítéletet követően. Jóllehet a sárkány mindent megpróbált, hogy hűtlenné tegye őket Urukhoz, s jóllehet még a két fenevadat is felhasználta ellenük segítségül, mégsem veszett el közülük egy sem, mikor „a névsort amott felolvasták”.

Az apostol hall egy hangot a mennyből: a száznegyvennégyezer új éneket énekelnek. Olyan volt ez, mint sok víz zúgása, mind a nagy mennydörgés szava, állandó, méltóságteljes, fenséges. Gondolj a hatalmas Niagarára, az állandóan növekvő crescendo hangjára, meny mennydörgésszerűvé válik, mikor a vizek a mélységbe zuhannak. S ez a helyzet az új énekkel is: semmi jelentéktelen és bagatell nincs benne. S bár méltóságteljes, fenséges, állandó, egyszerre azonban a legkedvesebb, legédesebb és leglágyabb ének, amit valaha is hallottál: mint mikor a hárfások hárfáznak a hárfáikon. A méltóságteljes és a lágy, a fenséges és a kedves gyönyörűen vannak összekombinálva ebben az énekben. *Új* ének lesz, mert *új* megtapasztalásról fog szólni: a száznegyvennégyezer áron vétetett meg a Földről! Mindegyik megváltott énekli ezt az éneket a trón előtt – mert azon ülnek Isten és a Bárány – és a kerubok

[253] R. C. H. Lenski, *Interpretation of St. John's Revelation*, 409. oldal

[254] Lásd a 8. fejezetet.

[255] C. W. Wishart, *The Book of Day*, 25. oldal. A kísérletek olyan magyarázatok kialakítására, melyek Néró, Platon, stb. neveinek numerikus értékeire való eljutásra irányulnak pontosan azért nem vezetnek *sehová*, mert *mindenhová* vezetnek. Az Apokalipszis a jelképek könyve, nem a rejtvényeké!

előtt, valamint az egész dicsőséges egyház előtt. Mivel ez az ének arról a megtapasztalásról szól, hogy ők áron vétettek meg a Földről a Bárány drága vérén, ebből következik, hogy csak azok tudják megtanulni, akik ezt ténylegesen megtapasztalták. Ez a száznegyvennégyezer ember szűz: azaz nincsenek beszennyezve. Nem váltak hűtlenné Krisztushoz. Követik Őt, valahová csak megy. V. ö. 2Kor11:2. „Ezek áron vétettek meg az emberek közül Istennek és a Báránynak zsengéiül". Krisztus meghalt értük. Az Ő halálának egyik eredménye lett a Szentlélek tisztogató munkája a szívükben, ami által elválasztattak a bűnös élettől és az emberek beszédjétől. V. ö. 1Kor6:20. Figyeld meg különösen azt, hogy ez a száznegyvennégyezer az Isten és a Bárány zsengéi abban az értelemben, hogy megvétettek *az emberek közül*. Más szóval volt egy elkülönítés: a zsengék az Úréi lettek. S mint ilyenek, az általánosságban emberek közül lettek kiválasztva. V. ö. Jak1:18. Az emberiség világa, amely a végítéletre érik, gyakran hasonlíttatik az aratáshoz, Mt9:37, 13:30, Lk10:2, Jn4:35. Ugyanezzel a jelképpel van dolgunk pont ebben a fejezetben is, Jel14:14 és azt követő versek. Itt szintén az első zsengék az Úréi, 14-16. versek, a többi a Sátáné, 17-20. versek. A szimbolizmus az első zsengék ószövetségi törvényén alapszik. Minden első zsengét az Úrnak ajánlottak fel, ezután az izraelita szabadon felhasználhatta a többit, 2Móz23:19, 4Móz15:20, 18:12, 5Móz26:2, Neh10:35, 37.[256] Itt hasonló ellentétet látunk egyrészről az első zsengék, másrészről általában az emberek között. Ezért minden megváltott, a választottak teljes számban benne vannak ezekben az első zsengékben. Bárki, aki nem tartozik ezekhez az első zsengékhez, nem az Úré, azaz nem választott. Ez a száznegyvennégyezer nem az első zsenge kontra többi hívő. Ők nem alkotnak egyfajta kiválasztott csoportot a mennyben, a szuper-szentek csapatát. Ők az első zsengék, akik „áron vétettek meg az *emberek közül*". Ez abból a tényből is nyilvánvaló, hogy ez a száznegyvennégyezer az, „a kiknek homlokán írva vala az ő Atyjának neve". S mint ilyenek, szemben állnak „a kicsikkel és nagyokkal, gazdagokkal és szegényekkel, szabadokkal és szolgákkal", akik a jobb kezükön, vagy homlokukon viselik a fenevad bélyegét, 13:16. *Minden* hívő – kivétel nélkül – el van pecsételve Isten és a Bárány nevével. Hasonlóképpen minden elvetett, akik megkeményítik magukat a bűnben és a hitetlenségben, meg vannak jelölve, vagy bélyegezve. S minden *megváltott* – nem csupán a szuper-szentek válogatott száma – énekli z új éneket a dicsőségben. Ezt senki más meg nem tanulhatja. A 7:1-8 leírja a harcoló egyházat itt a földön. A 7:9-17 a győztes egyházat festi le a mennyben. Itt a 14. fejezetben ismét a győztes egyházat látjuk a mennyei áldottság és szentség szemszögéből.[257] Ez a száznegyvennégyezer nem fogadták el a Sátán hazugságát. Ezért Krisztusban mentesek minden szennyfolttól. V. ö. 2Móz12:5, 3Móz1:3, 19:2, Mt5:48.

Pont mint a Jel11:12-ben, ahol a hívők úgy vannak leírva, mint „akik az egekben lakoznak", míg a következő vers visszahoz bennünket azokhoz a föli állapotokhoz, melyek az ítélet napját *megelőzően* állnak fenn – lásd a magyarázatunkat, – úgy itt a 14. fejezetben is a megváltottak áldottsága van lefestve, majd visszatérünk azokhoz az eseményekhez, melyek közvetlenül a második eljövetel előtt fognak végbemenni. A 6, 8. és 9. versek három angyala egybetartoznak. Ezeknek egy céljuk van: nevezetesen hogy figyelmeztessék az embereket az eljövendő ítéletre avégett, hogy az emberek igaz hittel Istenhez fordulhassanak.

Az első angyal azokhoz küldetik, „akik a Földön lakoznak". Ez az embereket jelenti általánosságban az ítélet előestéjén: ők a Földön *lakoznak*. Komótosak, közömbösek, nemtörődömök, fásultak, gondatlanok. Gondoljunk arra a festőre, aki kényelmes pontot talált az óceánban álló szikla csúcsán, ahonnan megfesti a falu és a környezetének szépségét. Ő egyáltalán nincs tudatában annak, hogy a visszatérő árapály emelkedik a szikla talapzatánál. Csak üldögél és belemerül a festésbe. Idővel azonban elborítják majd a hullámok. Hasonlóképpen, a végítélet előtt az emberek általánosságban oly mértékben merülnek bele a földi elfoglaltságokba, hogy nem fogják fel: az ítélet egyre közelebb és közelebb lopakodik

[256] Lásd a *Firstfruits (Első zsengék)* cikkelyt az I. S. B. N.-ben
[257] R. C. H. Lenski, id. mű, 425. oldal

hozzájuk. Nincsenek tudatában a pusztulásuknak… amíg már nem lesz túl késő. V. ö. a Lk17:26-tól. Ezeknek a közömbös embereknek jelenik meg egy angyal az ég közepén repülve, s úgy szólván, hogy azt mindenki hallja: „Féljétek az Istent, és néki adjatok dicsőséget: mert eljött az ő ítéletének órája”. Senki nem menekül meg aki folytatja a hitetlenséget, mert Isten a Mindenható, Aki „teremtette a mennyet és a földet, és a tengert és a vizek forrásait”. Isten népe számára azonban a közeledő ítéletnek ez a bejelentése „az örökkévaló jó hír”, mert a szabadulásukat jelenti, Hab3:13 és azt követő versek, Mal4:1 és azt követő versek. Emellett Isten minden ígérete akkor fogja elérni az áldott megvalósulást, ami örökké tart.

A második angyal következik, aki ezt mondja: „Leomlott, leomlott Babilon, a nagy város! mert az ő paráznaságának haragborából adott inni minden pogány népnek”.

Babilon a világ, mint a csábítás központja. Jövőbeni bukásáról úgy van itt szó, mint ami már bekövetkezett. Ennyire bizonyos ez a bukás! Térjenek hát meg a gonoszok a paráznaságukból: a hitehagyásból és a fenevad imádatából! A Babilonnal kapcsolatos részletesebb leírást megtalálhatod a 17-19. fejezetekhez fűzött magyarázatunknál. Figyeld meg, hogy a sárkány segítői a tengerből feljövő fenevad, a földből feljövő fenevad, és Babilon.

A harmadik angyal következik. Ő jelenti be nagyon ünnepélyes nyelvezettel, 9-10. versek, hogy mindazok, akik ragaszkodnak ehhez a világhoz, vele együtt fognak elpusztulni. Ha a Sátán szolgálatát választod, el kell szenvedned a következményeit. A „fenevad bélyegét a homlokra venni” kifejezést illetően lásd a Jel13:16-hoz fűzött magyarázatot. Ha vétkezel, nem úszhatod meg szárazon. Isten haragja rázúdul majd azokra, akik a fenevadat imádják. Itt a Földön ez a harag még mindig a kegyelemmel keveredik. Az Úr engedi, hogy Napja felkeljen mind a gonoszokra, mind a jókra, s esőt is küld mind az igazakra, mind a hamisakra, Mt5:45. Idővel azonban, a pokolban, a harag nem keveredik majd semmivel! Ott majd kínoztatnak tűzzel és kénkővel. Mégis annyira teljesen igazságos lesz ez az ítélet, hogy az angyalok és a Bárány a beleegyezésüket adják hozzá! S ez az ítélet soha nem ér véget, a 11. vers nagyon is életszerű nyelvezetének megfelelően. A ténynek, hogy ez a soha véget nem érő büntetés vár mindazokra, akik üldözik az egyházat és gyűlölik az Urat, a hívőket arra kell bátorítania, hogy tartsanak ki békességgel a nehézségek és a megpróbáltatások közepette, 12. vers. Még ha ezek a hívők halálra adatnak az Isten parancsolatainak megtartása és a Jézusba vetett hitük miatt, áldottságuk akkor is bizonyos:

„És hallék az égből szózatot, a mely ezt mondja vala nékem: Írd meg: Boldogok a halottak, a kik az Úrban halnak meg mostantól fogva. Bizony, azt mondja a Lélek, mert megnyugosznak az ő fáradságuktól, és az ő cselekedeteik követik őket.” A megváltottak áldottsága meg van írva. Lásd a 2, 3, 7, 14:1-5 fejezeteket. Azok, akik mostantól fogva az Úrban halnak meg, szemtől szemben látják Őt, Aki meghalt értük, de él örökké, hogy közbenjárjon értük. Most úgy látják Őt, mint megöletett Bárányt. Látják őt emberi természetének dicsőségében, amit Magával vitt a mennybe. Úgy látják Őt, mint győztest a bűn, a halál és a Sátán felett! Megnyugodtak a fáradságuktól. Ez nemcsak abban az értelemben igaz, hogy munkájuk a jellemük eredménye – és kegyelem által hozza azt létre, – ami teljességgel megszentelődvén a mennybe megy velük, hanem abban az értelemben is, hogy ezek a cselekedetek a kegyelem és dicsőség jutalmával lesznek megjutalmazva, lásd 14-16. versek.

Így tehát ismét eljött a végítélet. Ez a kettős aratás jelképével van leírva.[258] Az apostol lát egy fehér felhőt. A fehér a szentséget jelképezi, a felhő pedig az ítéletet. Lásd 1-7. A felhőn ül „valaki, hasonló az embernek Fiához”, azaz Jézus. V. ö. Dán7:13 és lásd a Jel1:13-hoz fűzött magyarázatunkat. A fején nem a szarvak koronája, hanem a győzelem koronája,

[258] A „leírva” most a helyes szó. Lásd a 4. fejezetet

vagy koszorúja van, az arany stephanos[259]. Jobb kezében éles sarló. Készen áll az aratásra. Ez az aratás az övé, mert az általa jelképezett emberek az első zsengék. Miután most eljött a végítélet ideje, újabb angyal jön ki a templomból, Isten szentségének helyéről. Ő közvetíti Isten üzenetét a Közbenjárónak, Krisztusnak. Az angyal nagy hangon ezt kiáltja: „Indítsd a sarlódat és arass; mert a földnek aratni valója megszáradt". A Mt3:12 elégséges kommentár: „az ő gabonáját csűrbe takarítja". Azaz, a sarló a Földre bocsáttatott, és a Föld learattatott: a választottak Hozzá gyűjtettek.

Végül a gonoszok ítélete következik. Ezt két angyal hajtja végre. Az egyik angyal a templomból jön ki, tehát a szent Istentől kapott parancsokat. Nála is éles sarló van. S most még egy angyal jön az oltártól, lásd 6:9-10, 8:3-5. Ez az oltár az, amellyel kapcsolatosan a szentek megillatosított imái a trónhoz emelkedtek. A gonoszok megítélése Isten végső válasza ezekre az imákra. A második angyal ezt kiáltja az elsőnek: „Bocsásd a te éles sarlódat, és szedd meg a föld szőleinek gerézdeit; mert megértek annak szőlei". V. ö. Ézs63:1-6. A föld szőlője a gonosz emberek egész sokaságát jelképezi, a szőlő gerezdjei az egyes hitetleneket. Amiképpen a szőlőt is megtapossák, kipréselik, összezúzzák, úgy lesznek a gonoszok megsemmisítve, örök büntetéssel sújtva. A János által látott képben ez egy vértavat eredményez. Olyan mély, hogy a lovak sem tudnak úszni benne. Minden irányba kiterjed, ezerhatszáz futamatnyira. Emlékezz, a *négy* a világegyetem, a Föld száma. A tíz a teljességé.[260] Ezért az ezerhatszáz, ami a négyszer négy és a tízszer tíz szorzata, azt látszik jelezni, hogy ez a Föld, a gonoszok abszolút teljes ítélete. S Isten haragjának borsajtója a városon kívül van!

[259] R. C. Trench, *Synonyms of the N. T.*, 74. oldal, a stephanos és a diadém közötti különbségről. Bár a stephanos a győztes koszorúja, a győztesre néha úgy tekintettek, mint királyra, így nem mindig van éles különbség a két fogalom között.
[260] C. W. Wishart, id. mű, 23. oldal

12. fejezet: De te a te keménységed és meg nem tért szíved szerint gyűjtesz magadnak haragot

Ebben a fejezetben rövid magyarázatát kínáljuk a Jelenések 15-16-nak

A világtörténelemben világosan nyilvánvaló az események határozott és folytonosan visszatérő sorrendje:

Az Íge prédikálása során a Szentlélek által a szívekre gyakorolt hatás következtében megalakultak a gyülekezetek. Ez újra és újra megtörténik. Ezek a fényhordozók – a gyertyatartók – a sötétségben levő világban. Ezek meg vannak áldva Krisztus állandó lelki jelenlétével, 1-3. fejezetek.

Isten népét a világ újra és újra üldözni kezdi. Sok megpróbáltatásnak és nehézségnek vannak kitéve, 4-7. fejezetek.

Isten ítéletei újra és újra lesújtanak az üldöző világra. Ezek az ítéletek újra és újra nem képesek megtérésre indítani az embereket, 8-11. fejezetek.

Az egyház és a világ közötti eme összetűzés újra és újra a Krisztus és a Sátán, az „asszony magva" és a „sárkány" közötti mélyebb, alapvetőbb háborúra mutat, 12-14. fejezetek.

Most felmerül a kérdés: valahányszor a történelemben az ítélet trombitái, a kezdeti csapások nem képesek bűnbánatot és megtérést kiváltani, mi történik akkor? Vajon Isten megengedi-e, hogy ez a megátalkodottság, a szívnek ez a keménysége büntetlen maradjon a végítélet napjáig? Vajon úgy kell felfognunk Isten haragját, hogy az teljességgel vissza van fojtva a második eljövetelig, a 14. fejezetben leírt szüretig? Ezt a kérdést teszi fel a mostani látomásunk. A válasz röviden ez: valahányszor a történelem során a gonoszok elmulasztják a megtérést Isten haragjának kezdeti és részleges megnyilvánulásaira az ítéletekben, a harag *végső* kiáradása következik. *Végső*, bár nem *teljes* a végítélet napjáig. Ezek a csapások *az utolsók*. Ezek már nem adnak lehetőséget a megtérésre. Mikor a gonoszok, akiket gyakran figyelmeztettek az ítélet trombitái, folytatják a szíveik megkeményítését, a halál végül a haragvó Isten kezére adja őket. De még haláluk előtt is átléphetik a határvonalat, az Isten türelme és haragja közötti vonalat, 2Móz10:27, Mt12:32, Rm1:24, 1Jn5:16.

Ezért a történelem során Isten végső haragja újra és újra megnyilvánul: most erre sújt le, máskor amarra. A *megátalkodottra* zúdul, 9:21, 16:9. Azaz, egy nagyon határozott összekötő kapocs áll fenn a trombiták, 8-11. fejezetek, és a haragpoharak 15-16. fejezetek között. A trombiták *figyelmeztetnek*, a poharak *kitöltetnek*. Mégis, a 12-14. fejezetek, valamint a 15-16. fejezetek között is ugyanolyan szoros a kapcsolat. Ezek a megátalkodottak azok az emberek, akik megkapják a fenevad bélyegét, 16:2, 13:16. Ők a sárkányt imádják, s a két fenevad, valamint Babilon barátai.

Így felfogván észrevesszük, hogy a poharak és a harag látomása párhuzamosan futnak az összes többivel, és azokhoz hasonlóan az egész korszakot lefedik. Hadd bizonyítsuk ezt a dolgot:

Először is, a nagyon közeli hasonlóság a trombiták és a poharak látomása között – amit már jeleztünk,[261] – azt látszik sugallni, hogy a kettő ugyanarra az időszakra vonatkozik. Ha a trombiták látomása a jelen korszakra vonatkozik, akkor a poharaké is.

Másodszor, a poharak látomása pontosan úgy *ér véget*, mint a megelőző látomások: az ítélet képével, Jel16:15-21. Ebből az látszik következni, hogy az első hat pohár azokra az eseménysorozatokra vonatkozik, amelyek az utolsó ítéletet előzik meg.

[261] Lásd a 2. fejezetet

Harmadszor, figyeld meg azt a nagyon érdekes tényt, hogy a poharakról szóló ötödik látomásnak majdnem pontosan olyan a bevezetése mind a negyedik látomásának. V. ö. a Jel12:1-et a Jel15:1-gyel. A Jel12 nagyon világosan visz minket vissza Krisztus születésének és mennybemenetelének pillanataihoz. Vajon nem ésszerű azt gondolni, hogy a Jel15-15 ugyanezt teszi, s így hasonlóképpen lefedi az első és második eljövetel közötti *egész* időszakot?

Negyedszer, figyeljük meg, hogy a poharak azokra az emberekre töltetnek ki, akik magukon viselik a fenevad bélyegét. Nos, ez a jellegzetesség nagyon általános, és mindenkire vonatkozik, akik a világtörténelem során imádják a sárkányt, de különösen ebben az egész korszakban igaz.

Ötödször, felhívjuk a figyelmedet a tényre, hogy ebben az ötödik látomásban pontosan ugyanazoknak a gonosz erőknek a leírásával van dolgunk, mint a negyedikben. A sárkány és a földből feljövő fenevad a negyedik látomásban pontosan megfelel a sárkánynak, a fenevadnak és a hamis prófétának az ötödik látomásban. Lásd Jel16:13. Ezért a két látomás világosan ugyanazt az időszakot fedik le, a Krisztus első és második eljövetele közötti teljes időtartamot.

A függetlenségnek ez a szelleme azonban egyre jobban és jobban megnyilvánul majd, ahogyan közeledünk az utolsó naphoz. Ezért a poharak látomása, bár az egész korszakot lefedi, főleg az ítélet napjára és az azt közvetlenül megelőző állapotokra vonatkozik.

János újabb nagy és csodálatos jelet lát a mennyben. Látta a sugárzó asszony és gyermeke jelét, Jel12:1-2, valamint a velük szemben álló nagy vörös sárkányét, 12:3. Most újabb jelet lát, ami teljesé teszi a triót: az utolsó hét csapást, mellyel Isten eltörli azokat, akik a sárkányt imádják. Hét angyal tölti ki ezt a hét csapást, melyben Isten égő haragja eléri célját. A cél az utolsó ítélet. Ez a hét csapás – a hét az isteni tökéletességet és teljességet jelképezi – vezet ehhez a célhoz. Ha egyszer Isten visszavonja az Ő Lelkét a gonoszoktól, s ezzel megkeményedtek, akkor valójában már semmi sincs, ami képes lenne megállítani elkárhozásukat az ítélet napján. Ezért ezen a hét csapáson át, melyek lefedik az egész korszakot, jut el Isten haragja a teloszáig, vagy céljáig.

Az apostol készül arra, hogy beszámoljon nekünk a hét angyalról, akiknél a harag hét pohara van. Előbb azonban megmutatja nekünk a győztes egyházat az utolsó nap után. Miután mindezen haragpoharak kiürültek, mit akar mondani a győzteseknek ez a csapata? János egy tengert lát. A tengerparton áll a győztes sokaság. A hárfáikon játszanak és éneklik Mózes és a Bárány énekét. Világos, hogy ez a történet a fáraó hadseregének a Vörös tengerbe vesztén alapszik. Ott is a tengerparton állt a győztes nép és énekelték a szabadulás és a győzelem dalát: „Éneklek az Úrnak, mert fenséges ő, lovat lovasával tengerbe vetett”, 2Móz15:1.

Az Egyiptomiak felett aratott győzelem előképe volt Isten minden megváltottja a Sátán, a képmása, a száma feletti győzelmének. Ezért neveztetik az ének, amit a győztes egyház énekel, Mózes és a Bárány énekének, Mindkét esetben a Bárány volt az, Aki a győzelmet adta. Mózes egyszerűen Isten akaratát cselekedte, s ezért neveztetik Isten szolgájának.

Figyeljük meg azonban, hogy a tenger, amit János lát, egy tűzzel elegyített üvegtenger: Ez jelképezi Isten *átlátható* igazságosságát, ami a gonoszok ítéletében nyilvánul meg. V. ö. a 4b verset: „mert a te ítéleteid *nyilvánvalókká* lettek”.

S amiképpen Izrael Istennek tulajdonította a győzelmét, úgy ezt a János által látott győztes sokaság is hangosan kijelenti, hogy Isten az, Aki garantálta a győzelmet az Ő népének. Még a hárfáik is *Istenéi*: Ő adta azokat ezeknek a győzteseknek. Ezért dicsérik Isten ítéletes *munkáit*, az Ő *útjait* – a munkáit alátámasztó alapelveket, – valamint *nevét*, vagy kijelentését. Sőt azt is kijelentik, hogy a végén az egész világegyetemnek el kell majd ismernie Isten összes ítéletének jogos mivoltát. Vajon a gonoszok nem kaptak figyelmeztetést az ítélet trombitái által? Ezért mikor a megtérés helyett megkeményítik magukat, az vajon

nem teljességgel az ő hibájuk? Azaz, Isten végső ítéleteinek, az ő haragpoharainak az igazsága van itt bemutatva. A végítélet után a győztes egyház ezt világosan fogja látni, és dicsőíteni fogja az Istent.

Miután Isten végső csapásai minden vonatkozásban igazságosak, sőt oly átláthatóan igazságosak, hogy a győztes egyház dicsérni fogja Istent ezek miatt az igazságos büntetések miatt, amiket a megátalkodottakra szabott ki, az apostol most elhagyja a jövőbeli győztes sokaságot és visszatér a jelen korszakhoz. S mit lát? A mennyben megnyílik a bizonyságtétel sátorának temploma. Ez az a templom, melyben a szövetség ládája van. S a ládában van „a bizonyság", 2Móz25:16, 21, 38:21, 4Móz1:50, 53, 9:15, 10:11. Ez a templom most megnyílik, ebből megérthetjük, hogy a harag, ami megnyilvánulni készül, *Isten haragja*. A megnyílt templomból hét angyal jön elő. Ezek az angyalok tiszta fehér gyolcsba vannak öltözve, a mellüknél aranyövvel körülövezve. A négy kerub egyike – v. ö. Jel4:6 – mindegyik angyal kezébe egy-egy poharat ad. Ezek a poharak *aranyból* vannak, az Isten szolgálatában használatosak. *Tele* vannak, ami jelzi Isten haragjának ádáz és enyhítetlen jellegét. Ez az *örökkévaló* harag, mert az örökké élő Istentől származik. A templom megtelik füsttel: ez Isten szent haragja teljes és mindenre kiterjedő működésének jele, Ézs6:4, 14:31, Zsolt14:11, 18:8. Senki sem léphet be a templomba, amíg a hét angyal hét csapása be nem fejeződik, azaz többé nem lehetséges semmiféle közbenjárás. Isten haragjában elzárta az Ő kegyelmét, Zsol77:10.

János hallja a Mindenható hangját! Hangos hang volt, mert az Úr eltelt haraggal a Sátán követőinek megátalkodottsága miatt. A hang ezt mondta:

„Menjetek el és töltsétek ki a földre az Isten haragjának hét poharát." Ezen poharak tanulmányozásánál feltétlenül figyeld meg szoros hasonlóságukat az egyiptomi csapások némelyikével. A 2Móz7-10-ben feljegyzett csapások előképei Isten gonoszokkal szembeni haragja minden megnyilvánulásának. V. ö. 5Móz28:20. A történelmen, de különösen ezen az egész jelen korszakon át Isten a világegyetem minden eszközét felhasználja népe bűnös és megátalkodott üldözőinek a megbüntetésére. Bárkit, aki elveti az ítélet trombitáinak figyelmeztetését – Jel8-11 – a harag poharai „megsemmisítenek". Mert valaki számára egy bizonyos szerencsétlenség működhet az ítélet trombitájaként, míg valaki más számára ugyanaz az esemény lehet a harag pohara. Így a betegség, ami a pokolba taszította I. Heródes Agrippa királyt, figyelmeztetésként szolgált másoknak. Azok, akik megátalkodottak maradnak, átkozottak lesznek a városban, és átkozottak lesznek a mezőn, 5Móz28:16.

A mi Urunk időnként rosszindulatú és gyógyíthatatlan fekélyt, vagy bármely más gyógyíthatatlan betegséget használ arra, hogy a gonoszokat a pokolba taszítsa, s ez az első pohár. V. ö. 2Móz9:10, 5Móz28:27, Csel12:23. Gondoljunk Heródesre, s emlékezzünk arra, hogy ezen az egész korszakon keresztül a mi Urunk állandóan megteszi ezt a dolgot. A Krisztusban hívők számára viszont a testi megpróbáltatások soha nem a harag poharai. V. ö. Rm8:28 Ezért olvassuk, hogy ez a csapás csak azokat érte, akik a fenevad bélyegét hordozták magukon. V. ö. Jel13:15-17.

Időnként a tenger használatos a megsemmisítés eszközeként, s ez a második pohár. V. ö. 2Móz7:17-21, 15:1, Zsolt48:8, 78.53. A tenger – ahogyan János látja a látomásban – olyanná válik, mint a halott vére, mely dögletes szagot ereget. Itt ismét emlékeznünk kell arra, hogy bár a jelkép az ószövetségi történelemben gyökerezik, a tenger állandóan használatos volt erre a célra. Ahogyan a tengeri katasztrófák figyelmeztetéseket jelentenek a gonoszok számára, úgy eme a katasztrófák során egyes megátalkodottak a pokolba taszíttattak. Ez újra és újra bekövetkezik a történelemben.

Vagy megint a folyókat és a forrásokat vérré változtató átok, a harmadik pohár. V. ö. 2Móz7:24, 1Kir17:1, 18:5, 40. A vizek angyala hirdeti Isten igazságosságát, Aki így bünteti a megátalkodottat. Ez igazságos büntetés: „Mivelhogy szentek és próféták vérét ontották, vért adál nékik inni; mert méltók arra".

Az oltár alatt a mártírok lelkei bosszúért kiáltottak. V. ö… 6:9, 8:3-5. Ezért mikor ez a bosszú elrendeltetik, az oltár válaszol: „Jól van Uram, mindenható Isten, igazak és igazságosak a te ítéleteid”.

Az Úr gyakran okozza, hogy a Nap perzselje a gonoszokat, ez a negyedik pohár. V. ö. 5Móz28:22: „Megver téged az Úr … aszállyal, szárazsággal…”. Ezek az emberek azonban nem szentelődnek meg a szenvedésekben. Éppen ellenkezőleg, még gonoszabbakká válnak és káromolják a menny Istenét, akinek hatalma van ezek felett a csapások felett. Nem térnek meg. Azonnal látjuk, hogy ez a meghatározás igaz Krisztus és az Ő egyháza minden megátalkodott üldözőjének vonatkozásában az egész korszakon keresztül.

Isten haragja időnként a fenevad trónjára is kitöltetik, ez az ötödik pohár. A fenevadnak ez a trónja az antikrisztusi kormányzat központja. V. ö. Náh3:1, Hab3:12-14. Mikor Asszíria, vagy Babilon, vagy Róma elbukik, a megátalkodottak egész világegyeteme összeomlani látszik. V. ö. Jel17:9 és azt követő versek. A gonoszok elveszítik minden bátorságukat. Kétségbeesnek. Fogukat csikorgatják a fájdalomtól, de nemcsak emiatt a csapás miatt, hanem a fekélyeik miatt is, amit akkor kaptak, mikor az első pohár töltetett ki.

Figyeljük meg, hogy a poharakban a végkifejleti összetevő van kihangsúlyozva. Korábban csak a tenger élőlényeinek harmadrésze halt meg a második trombitánál, a második pohár által okozott pusztulás teljes: „minden élő állat meghala a tengerben”. S miközben a harmadik trombitánál csak a vizek harmadrésze vált ürömmé, itt az egész vízutánpótlás vérré vált. Ez Isten *végső* haragja.

S most az Har-Magedon, a hatodik pohár következik. Mostanában a prédikációk és előadások özöne látott napvilágot Har-Magedonról, vagy Armageddonról. Lásd a lábjegyzetet azokról a nézetekről, melyeket nem fogadhatunk el.[262]

E csata helyes magyarázatának megadásához nézzük meg röviden azt az ószövetségi történetet, melyben ez a jelkép valószínűleg gyökerezik. Ezt a Bír4-5-ben találjuk. Izrael ismét nyomorúságban van. Ebben az időben Jábin, Kánaán király az elnyomó. A rablók kimentek a mezőre fosztogatni és elzsákmányolni az izraeliták gabonáját. Olyan sokan voltak ezek a fosztogatók, hogy az izraeliták elrejtőztek és féltek az utakon mutatkozni, Bír5:6. De nem tudtak volna háborút kezdeni és kiűzni ezeket a kánaániakat? Háborút kezdeni? Óh, te nem ismeret Jábin király és hadvezére, Sisera erejét. Kilencszáz vasszekerük van! S Izrael? Még csak egy lándzsájuk, vagy pajzsuk sem volt, Bír5:8. Vajon pusztulnia kell a népnek?

Efráim hegyvidékén élt Debóra, Bír4:5. Kérdezd meg, hogy legyőzheti-e Izrael Jábin királyt és Sisera hadvezért. Azt fogja válaszolni: „Nem, Izrael nem képes erre, de *Jehova igen*…” és meg is teszi! Egy nap így szól Debóra Bárákhoz, a bíróhoz: „Kelj fel, mert ez a nap az, a melyen kezedbe adja az Úr Siserát! hisz maga az Úr vezet téged!” Megvívták a csatát. Hol? Megiddónál, Bír5:19. Ebben a csatában Izrael ellensége megsemmisült. Jehova

---

[262] A következő nézeteket találtuk:

a. Egyes nézetek szerint az armageddoni csatát a ma élő nemzetek két csoportja vívja, például Oroszország, és a mohamedán nemzetek az angolszász világ ellen, vagy Oroszország, Olaszország, Japán - Anglia, Franciaország és az USA ellen, vagy Németország, Olaszország, Japán - Franciaország, Anglia és az USA ellen.

b. Létezik egy elmélet, mely szerint az armageddoni csata a pogányság és a Krisztus evangéliuma közötti küzdelem. A Krisztus szájából előjövő kardot az evangélium jelképének tekintik. A Jel2:16 szerint azonban ez a kard nyilvánvalóan a pusztításra, nem pedig az újjászülésre használatos. Lásd a Jel19:15-öt is: „És az ő szájából éles kard jő vala ki, hogy azzal verje a pogányokat”. Az egész kép a haragról, a pusztításról szól. Figyeljük meg a kifejezést: „nyomja a mindenható Isten haragja hevének borsajtóját”. Ezért nem érthetünk egyet Dr. A. Pieters nézetével, amit kiváló, a *The Lamb,The Woman and the Dragon* című könyvében véd, 275. és azt követő oldalak.

c. Nagyon közismert elméletet támogatnak a premillenisták. Szerintük ezt a csatát szó szerint kell érteni. Ez közvetlenül a hét évig tartó nagy nyomorúság után zajlik le itt a Földön és a Bárány menyegzőjén. A bűnös nemzetek megtámadják Jeruzsálemet. Krisztus és az Ő szentjei hirtelen alászállnak az égből az ostromlott zsidók megmentésére. Lásd C. E. Brown, *The Hope of His Coming*, 231. oldal

maga verte tönkre Izrael ellenségeit. „Áldjad én lelkem Jehova erejét”, Bír5:9. „Az égből harczoltak, a csillagok az ő helyökből vívtak Siserával!”

Ezért Armageddon a jelképe minden egyes csatának, mikor a szükség a tetőfokára hág, és a hívőket elnyomják, de az Úr hirtelen megmutatja erejét az ő elnyomott népének érdekében és legyőzi az ellenséget. Mikor Sénakhérib száznyolcvanezres seregét Jehova angyala levágta, az Armageddon előképe volt. Mikor Isten a makkabeusok kis csoportjának győzelmet az ellenség felett, mely hatalmas számbeli fölényben van velük szemben, az is Armageddon típusa. Mikor az Úr megóvja a kis Hollandiát a spanyol elnyomóktól, az is Armageddon vázlata.

A valódi, végső Armageddon azonban egybeesik a Sátán rövid uralmával. Lásd Jel11:7-11. Mikor a világ a Sátán, az antikrisztusi kormányzat, az antikrisztusi vallás – a sárkány, a fenevad, a hamis próféta – vezérlete alatt összegyűlik az egyház ellen a VÉGSŐ csatára, és a szükség óriási, mikor Isten gyermekei minden oldalról szorongattatva segítségért kiáltanak, akkor hirtelen megjelenik Krisztus, hogy megmentse a népét. *Ez a végső nyomorúság, és Krisztusnak ez a megjelenése a dicsőség felhőin népének megmentésére a Har-Magedon*. Emiatt a *hatodik* pohár Har-Magedon. A *hetedik* az ítélet napja. Mint már láttuk ez a hatodik pohár, amiképpen a megelőzők is, nyilvánvalóan újra és újra feltűnnek a történelemben. Mégis, mint a többi pohár, ez is a végső és legteljesebb megvalósulásig az ítélet napját közvetlenül megelőzően és azzal kapcsolatosan jut el.

Ezért látja János, hogy a hatodik pohár az Eufrátesz folyóra töltetik ki. Ez a folyó jelképezi Asszíriát, Babilóniát, a bűnös világot. Mikor azt olvassuk, hogy a folyó kiszáradt, az út elkészíttetik, hogy az antikrisztusi erők megtámadhassák az egyházat. Az apostol látja, amint a sárkány (a Sátán) szájából, a fenevad (az antikrisztusi kormányzat) szájából és a hamis próféta (antikrisztusi vallás) szájából három tisztátalan lélek jön ki. Ezek a lelkek, vagy démonok a békákhoz hasonlítanak. Ez az utálatos, visszataszító, undorító jellegüket jelzi. Ezek a sátáni, pokolbeli eszméket, terveket, projekteket, módszereket, vállalkozásokat jelképezi, melyeket a pokol szült és a pokol vezetett be a gondolkodás és a cselekvés szféráiba.[263] Azaz, mikor a Föld királyai összegyűlnek a hívők elleni csatára, ezt a csatát maga a pokol serkenti. Itt nagyon kevés szó esik erről a végső csatáról. De emlékeznünk kell, hogy ugyanez az Har-Magedon konfliktus van leírva a Jel11:7-ben – lásd a magyarázatunkat, – valamint a Jel19:11 és azt követő, továbbá a Jel20:7 és azt követő versekben. Az olvasó megtekintheti az azokhoz fűzött magyarázatainkat is.

Nos, a nyomorúság és a szenvedés, az elnyomás és üldöztetés eme pillanatában Krisztus hitelen megjelenik, 15. vers. Úgy jön, mint a tolvaj, hirtelen, váratlanul. V. ö. Mt24:29 és azt követő versek, Bír5:4, Hab3:13, 2Thessz2:8 és azt követő versek. Ezért legyen a hívő éber. Tartsa igazságos mivoltának ruháit tisztán, nehogy az emberek meglássák a bűneit. V. ö. Jel3:18, 7:14.

Ez a szakasz az előzőhöz hasonlóan a végítélet, a hetedik pohár borzalmának nagyon élénk leírásával ér véget. Babilon végső bukása pusztító csapás azoknak, akik a fenevad bélyegét viselik magukon. Minden, ami most örömet okoz nekik, összeomlik. A romlás a végső. Ez a pohár a levegőre töltetik ki. Mikor az átok a levegőre zúdul, a földi élet megsemmisül. Ezért hall János erős hangot a templomból – Magának Istennek a hangját – mely ezt mondja: „Meglett!” Isten haragjának végső és teljes kiáradása, mely oly sokáig volt visszatartva, most bekövetkezett: eljött az ítélet napja. Ezért lát a képben az apostol villámlásokat. Hallja a zendüléseket és a mennydörgéseket. Látja a valaha volt legnagyobb földrengést. Babilon, a nagy város három részre szakad, és szétesik. Azaz, az egész antikrisztusi birodalom, mint a csábítás központja, a világ egész királysága szétesik és megsemmisül. Városai és nemzetei megsemmisülnek. Az ítéletnek eme nagy napján végül nyilvánvalóvá válik, hogy Isten végül nem feledkezett meg Babilon bűneiről. Oly sokáig

[263] S. Greijdanus, *De Openbaring des Heeren aan Johannes*, in Korte Verklaring, 243. és azt követő oldalak

kordában tartott haragja most teljesen kirobban. A világ megkapja az Ő haragja hevességének poharát. V. ö. Jel14:10. Minden sziget elmúlik és a hegyek sem találtatnak többé. Lásd a Jel6:14 és azt követő versekhez fűzött magyarázatunkat. János, lélekben, most hatalmas jégesőt lát rázúdulni ezekre a megkeményedett, megátalkodott emberekre, melynek minden darabja majdnem fél mázsás. Ennek jelentése: a végítéletben a gonosz egész birodalma megsemmisül. A végső pusztulásba zuhan. Sőt, feltétlenül figyeld meg, hogy ezek a jégdarabok a *mennyből* zuhannak alá: ez jelképezi *Isten* ítéletét, az Ő haragjának végső és *teljes* kiáradását. Ezek a megátalkodott bűnösök azonban még a pokolban is káromolják Istent a csapás nagysága és a szívük keménysége miatt!

13. fejezet: És a világ elmúlik, és annak kívánsága is

Ebben a fejezetben rövid magyarázatát kínáljuk a Jelenések 17-19-nek

Krisztus öt ellenségét ismertük meg: a sárkányt, a tengerből feljövő fenevadat, a földből feljövő fenevadat, vagy hamis prófétát, a parázna Babilont és az embereket, akik a fenevad bélyegét viselik magukon. Láttuk, hogy mi történik a bélyeget magukon viselő emberekkel, 15-16. fejezetek. A jelen látomásban az apostol a szimbolikus képek eszközeivel azt mutatja meg nekünk, hogy mi történik Babilonnal, a tengerből feljövő fenevaddal és a hamis prófétával. A *sárkány* vereségét a huszadik fejezet írja le. Lásd a következő fejezetben. Azaz, a Jelenések könyve csodálatos egységet és fejlődést mutat.

Általánosságban ez a szakasz az alábbiak szerint osztható fel: a 17. fejezet a nagy parázna Babilon természetét írja le és a történelméről számol be.

A 18. fejezet bemutatja Babilon bukásának elkerülhetetlen, teljes és visszavonhatatlan jellegét.

A 19. fejezet bevezet minket a Babilon teljes bukása és a Bárány menyegzője miatti mennyei örömünnepbe. Bemutatja ennek a győzelemnek a Szerzőjét is, a fehér lovon ülő lovast, Aki győzedelmeskedik Babilon, a fenevad és a hamis próféta ellen, s végítéletet tart minden ellensége felett.

Jánosnak megjelenik az egyik angyal azon hét közül, akiknél a poharak voltak. A tény, hogy eme angyalok egyike jelenik meg, azt jelzi, hogy ugyanaz a látomás keserű bánat a gonoszoknak és boldogság az egyháznak. Ez az angyal barátilag szól Jánoshoz:

„Jövel, és megmutatom néked a nagy paráznának kárhoztatását, a ki a sok vizen ül", stb.

Így *lélekben* János a pusztába vitetik, ahol egy vörös fenevadat lát. Ez a tengerből feljövő fenevad és a világot, mint az üldöztetés központját jelképezi. Az üldöztetésnek ez a lelke e világ kormányaiban és népeiben jut kifejeződésre, s különösen az egymást követő nagy világbirodalmakban. János ezt a fenevadat a pusztában látja, mert a Jel12 ragyogó asszonya – aki az egyházat jelképezi – oda menekült.

A fenevad nincs egyedül. Egy asszony ül rajta. Ezt az asszonyt nem szabad összekeverni a Jel12 ragyogó asszonyával. Ők egymás ellenségei. A Jel17 asszonya – amelyik a fenevadon ül – nagy parázna. Ő fényűző módon van felcicomázva, s mérhetetlenül fel van díszítve. „Megékesíttetett vala aranynyal." Bíborba és skarlátba öltözött, mert királynőként ül a fenevadon! Drágakövek és gyöngyök az ékességei. A Föld királyai az ő szeretői. A világi emberek megrészegedtek a paráznaságának borától. Kezében egy pohár, telve utálatosságokkal: a tisztátalan dolgok a paráznaságához tartoznak. Homlokán – a homlokán hordott szalagon? – egy név: *Titok; a nagy Babilon, a paráznáknak és a föld útálatosságainak anyja*. Nemcsak a szeretői részegek, ő maga is részeg, mégpedig Jézus mártírjainak a vérétől. János nagyon csodálkozik. Nem érti meg ennek képnek a jelentését. Ezért az angyal elmagyarázza azt, 7-18. versek.

Ez a parázna nyilvánvalóan Babilon, 17:5, 18, 19:2-3.[264] A lábjegyzetben megemlítjük azokat az elméleteket, melyeket elvetünk.[265] Nos, hogy a helyes elképzelést alakíthassuk ki

[264] A. Pieters, *The Lamb, The Woman and the Dragon*, 260. oldal.

[265] A következő nézeteket vetjük el:

a. Babilon a szó szerinti város, ami újra fel fog épülni az Eufrátesz folyó partján.

b. Babilon az aposztata egyház. Így gondolkodik Dean Alford, W. Milligan, S. L. Morris és sokan mások. A Jel17-19 Babilonja azonban a parázna, nem a házasságtörő. Emellett a Jel18-re – különösen a 11-13. versekre – illik a világi város: aligha mondható, hogy összhangban állna a hamis egyház elképzelésével. Végül, a próféták összes ószövetségi gyökere azt sugallja, hogy a világ szállt szembe Isten népével. Ezért az a véleményünk, hogy ez a „hamis egyház" elképzelés teljességgel lehetetlenség.

ennek az ábrázolásnak a jelképes jelentéséről, először is azt kell észben tartanunk, hogy Babilon a *nagy paráznának* neveztetik.[266] Más szóval ez a jelkép azt jelenti, ami csábítja, kísérti, elvonzza az embereket Istentől.

Másodszor emlékeznünk kell arra, hogy ez a parázna egy *világi város*, nevezetesen Babilon. Ez emlékeztet minket az élvhajhász, gőgös, öntelt ókori Babilonra.[267] A Jel17-19 eme jelképes Babilonjának a leírása emlékezetünkbe idézi a gonoszság és a csábítás pogány központját, Tírust is. Figyeljük meg a szembeötlő hasonlóságot a Jel17-19 és az Ez27-28 között. Sőt, mikor a Babilonban található árucikkek katalógusát tanulmányozzuk, Jel18:11 és azt követő versek, nyilvánvalóvá válik, hogy a jelkép egy hatalmas ipari és kereskedelmi metropoliszra utal. Babilonnak tehát a világot kell jelképeznie, mint az ipar a kereskedelem, a művészetek, a kultúra, stb. központját, ami mindezen dolgok segítségével megpróbálja csalogatni és elcsábítani a hívőt, hogy elforduljon Istentől. Ez jelképezi a világ luxusának, vétkeinek és csillogásának koncentrációját. Ez az a világ, mely nem más, mint „a test kívánsága, és a szemek kívánsága, és az élet kérkedése”, 1Jn2:16.

Harmadszor, ez a Babilon úgy jelenik meg, mint múlt, jelen és jövő. *Formája* változik, de a *lényege* megmarad. Emlékezzük, hogy a parázna, Babilon, nagyon szoros kapcsolatban áll a fenevaddal: valójában olyan szorosban, hogy azt olvassuk, a fenevadon ül, 17:3. S a fenevad az egész antikrisztusi üldözés, mely végigvonul a történelmen, s az egymást követő világbirodalmakban testesül meg. Olvassuk el a Jel17:8-10-et. Ezért arra következtetünk, hogy a parázna is a világot, mint az antikrisztusi csábítás központját jelképezi, *a történelem bármely pillanatában*. Az, hogy a parázna Babilon jelen volt az egyik formájában, vagy megtestesülésében János napjaiban, világos a Jel17:9-ből: „A hét fő a hét hegy, a melyen az asszony ül”. V. ö. a 18. verssel is. Itt világos az utalás Rómára. A császárváros a szórakozásaival vonzotta a nemzetek királyait és az élet minden területének: a művészetnek, az iparnak, a kereskedelemnek, stb. irányítóit. Lásd Jel17:2. Az apostol látja korának Rómáját, telítvén hiábavalósággal, luxussal, örömökkel. Élvhajhász város volt. Még a szenteket is darabokra tépték a cirkuszaiban a nyilvánosság szórakoztatására és élvezetére. A parázna részeg volt a szentek vérétől, 17:6. Mikor a Jel18:4-ben elhangzik a figyelmeztetés: „Fussatok ki belőle én népem, hogy ne legyetek részesek az ő bűneiben”, ez a parancs nemcsak a világtörténelem végéhez időben közel élő embereknek szólt, hanem János saját korának és napjainak hívőihez: sőt valójában minden kor hívőihez. Babilon tehát a világ, mint a csábítás központja a történelem bármely pillanatában, s különösen a jelen korszak alatt mindvégig. A parázna Babilon mindig az, ami ellen szegül a menyasszonynak, az új Jeruzsálemnek, Jel21:9 és azt követő versek. Mindkét jelképet „egy a hét angyal közül, a kinél a hét pohár vala” mutatja be. Ők ellenfelek. Ezért Babilon bukása nemcsak a világ, mint az antikrisztusi kultúra és csábítás központjának *végső* megsemmisítésére utal Krisztus második eljövetelekor, hanem a világi csábítás minden megelőző koncentrációjának lerombolására is. Babilon bukása az egész történelmen keresztül zajlik, de főleg a végítélet nagy napján megy végbe. Az utolsó nagy Babilon bukása – Babiloné, a végső formájában – egybeesik a mi Urunk ítéletes eljövetelével.

S a használt kép szerint a paráznának aranypohár van a kezében. Az *aranypohár* ivásra csábít, hisz bárki a legnemesebb italt várja a legdrágább edényből. A pohárban még sincs más, csak utálatosságok, az asszony paráznaságához tartozó tisztátalan dolgok. Bármit is használ a világ arra, hogy elfordítsa a hívőket Istentől, benne van ebben a pohárban: a szex-magazinok, a sport, amibe valaki teljességgel belemerül, a luxuscikkek, a világi hírnév és hatalom, a test

c. Babilon egyenlő Rómával. Ez igaz, de korlátozott értelemben. Lásd a magyarázatunkat. – Azt a nézetet nem is kell tárgyalnunk, hogy Babilon a római katolikus egyház.

[266] Babilont soha nem nevezik „moichalis”-nak, házasságtörőnek, hanem mindig „porne”-nak, ringyónak. Ezért Babilon soha nem volt a Bárány felesége. Ő nem a hamis egyház. Lásd az előző lábjegyzetet.

[267] Az alábbi igeszakaszokat kell tanulmányozni eme újszövetségi szimbolizmus alapjának kialakításához: 1Móz10:10, 11:11, Ézs13, 14, 21, 46, 47, 48, Jer25, 50, 51, Dán2, 4:30, 7, Hab3. Továbbá: Ez27 – Tírus bukása.

vágyai, stb. stb. Készítse el mindenki a maga listáját. Ebben benne vannak mindazok a dolgok, melyek önmagukban is rosszak, de azok is, amelyek azért váltak rosszakká, mert valaki nem eszközként, hanem végcélként tekint rájuk: a művészet a művészetért, stb. Az angyal elmondja Jánosnak az asszony és az őt hordozó fenevad titkát, 7-18. versek. Figyeljük meg a szoros kapcsolatot a fenevad – a világbirodalom – és az asszony –a csábítás – között. Ez kettős értelemben igaz: először is, a világi emberek isszák az asszony paráznaságának borát, s belemerülnek az ő élvezeteibe, másodszor, a világ, mint az üldözés központja és a világ, mint luxus, az antikrisztusi kultúra, örömök központja mindig szoros együttműködésben tevékenykednek az egyház ellenében. Bálám próféta tudatában volt ennek. Ezért tanácsolta Báláknak, hogy a félrevezetés fortélyos művészetével csalja csapdába és semmisítse meg Izraelt, 4Móz31:16, Júd11, Jel2:14. János napjaiban Róma nemcsak üldözte karddal az egyházat, de megpróbálta csalogatni is a hívőket a nagy város csáberejével. S ugyanez a helyzet ma is. Az antikrisztusi kormányzatok nem semmisítenek meg minden templomot, néhányat közülük a világi szórakozás helyeivé tesznek! Azaz, egész hosszú történelmük során mindvégig a fenevad és az asszony szoros kapcsolatban állnak. Mindig, amíg… a fenevad nem fordul az asszony ellen, 16-18. versek.

A 8. versben meséli el az angyal a fenevad történetét. Ez volt, és nincs, és a mélységből jön fel. Először a fenevad volt, például Ó-Babilónia formájában, ami a hatalmas Nimród királysága volt Sineár földjén: „szerezzünk magunknak nevet”, 1Móz10:8-11, 11:4, vagy Asszíria formájában, Ninivével a büszke fővárosával. Aztán a világi gőg és elnyomás lelke Új-Babilóniában nyilvánult meg – gondoljunk csak Nabukodonozorra és a zsidók fogságára –, majd a Méd-Perzsa Birodalom volt soron, s utána következett a Görög-makedón birodalom, melyből a végső Antikrisztus ama nagy üldözője, Antiochus Epiphanes származott, i. e. 175-164. „*És nincs.*” Mindezek a birodalmak, melyekben a fenevad megtestesült, elpusztultak. A fenevad Ó-Babilónia, Asszíria, Új-Babilon, Méd-Perzsia, Görög-Makedónia formájában *többé nem létezik*! Mégis, - s ez kiváltja azon emberek csodálkozását és bámulatát, akiknek a neve a világ alapítása óta nincs beírva az élet könyvébe – ez a fenevad látszólag rendelkezik a feje újbóli felemelésének képességével minden egyes veresége után! A világi emberek csodálkoznak, mikor a fenevadat szemlélik, „a mely vala és nincs, *noha van*”. Nem veszik észre, hogy minden egyes formájában és minden egyes megtestesülésével ez a fenevad *a pusztulásba megy*! Ez a kijelentés, amit a 8. és 11. versek közötti összehasonlítás jelez, különösen igaz az Antikrisztus hatalmának végső megnyilvánulására közvetlenül Krisztus második eljövetele előtt. S az az antikrisztusi birodalom is „a veszedelemre” megy. Tehát a fenevad újra és újra új megtestesülésben jelenik meg. A formák változnak, a lényeg ugyanaz marad az egész korszakon keresztül mindvégig, sőt, az egész világtörténelmen át mindvégig, az ítélet napjáig.

S most az angyalnak a fenevad hét fejének és tíz szarvának jelentését kell megmagyaráznia. A jelentés felszínesen nem világos. Ezért a bölcsességnek kell azt megmagyaráznia. V. ö. 13:18. A hét fejnek kettős jelképes jelentősége van. Ezek jelentik a fenevadnak mind a kortárs, mind az összes történelmi megtestesülését. Először is, ez a hét fej hét hegyet, nevezetesen Róma hét hegyét jelképezi, Róma városáét és a Római Birodalom fővárosáét.[268] V. ö. a 18. verssel is. Ez az a nagy város, mely uralkodik a Föld királyain és hatalmasain. János napjaiban ez volt az antikrisztusi üldöztetés központja. De ez volt az antikrisztusi csábítás, elbűvölés, csalogatás központja is: az asszony, a parázna a hét hegyen ül! Másodszor, a hét fej hét királyt, azaz hét királyságot is jelképez. V. ö. Dán 2, 7. Amint már jeleztük, [269] Dániel könyve világosan bizonyítja, hogy ez a hét fej nem hét királyt, vagy császárt jelképez, hanem hét antikrisztusi világbirodalmat. Öt elbukott, nevezetesen Ó-Babilon, Asszíria, Új-Babilon, a Méd-Perzsa Birodalom, a Görög-Makedón Birodalom. Az

[268] A legtöbb kommentátor, legyenek preteristák, vagy paralellisták - sőt még néhány futurista is - elfogadják ezt.
[269] Lásd a 6. fejezetet

egyik *van* ez konkrétan Róma. A hetedik még nem jött el, de mikor eljön, csak kevés ideig kell annak megmaradnia. A hangsúly a „*megmaradáson*” van. Vajon ez a hetedik fej a kollektív megnevezése mindazoknak az antikrisztusi kormányoknak, melyek Róma bukása és az Antikrisztus végső, az egyházat közvetlenül Krisztus második eljövetele előtt elnyomó birodalma között lesznek majd hatalmon?[270] Az Apokalipszis nyelvezetén az evangélium egész korszaka nem más, mint kevés idő. V. ö. Jel11:2-3, 122:6, 14, 13:5. A fenevad, ami „volt és nincs” egyben az Antikrisztus nyolcadik, legszörnyűbb uralma a történelem vége felé. V. ö. 2Thessz2:3 és azt követő versek. Vajon „a hét közül való” kifejezés azt jelzi bizonyos értelemben, hogy az egyike a korábbi antikrisztusi birodalmaknak fog helyreállíttatni? S ha így van, akkor melyik?[271] Mindenesetre, ez is „a veszedelemre megy”. Lásd Jel19:20.

S most a tíz király. Ennek a Földnek minden hatalmasát minden területen jelentik: a művészetben, az oktatásban, a kereskedelemben, az iparban, a kormányzásban, amennyiben a központi hatalmat szolgálják. Céljuk önmaguk felnagyítása *Krisztus ellenében*. Ennek a célnak az elérése végett készek erejüket és hatalmukat a fenevadnak adni. Ezek csak „egy óráig” uralkodnak „a fenevaddal”. S minden földi uralkodónak megvannak a csatlósai. Ezek általában csak „egy óráig” léteznek. Mindezeknek a „szarvkirályoknak” csak egy a célja, nevezetesen, hogy segítsenek a fenevadnak a Krisztussal és az egyházzal vívott küzdelemben. S hogy ez az osztatlan céljuk, az a 14. versben világosan ki van jelentve. Ez a vers, amint már jeleztük,[272] kinyilatkoztatja az egész könyv témáját:

„Ezek a Bárány ellen viaskodnak, és a Bárány meggyőzi őket, mert uraknak Ura és királyoknak Királya; és az ő vele való hivatalosok és választottak és hívek is.”

Az egész történelem, de különösen a jelen korszak során mindvégig, a Bárány állandóan leveri, és le fogja verni az antikrisztusi uralkodás minden formáját. Az Antikrisztus minden királysága elpusztul. Ez különösen akkor látszik majd meg, mikor a Bárány megtöri az utolsó, nagy Antikrisztus hatalmát a világtörténelem végén. V. ö. Jel11:11, 16:14 és azt követő versek, 19:11 és azt követő versek, 2Thessz2:8. Egy ideig úgy tűnhet, hogy az antikrisztusi erők felülkerekedtek, Jel 11:7, 13:7, de mikor az Antikrisztus abszolút győztesnek látszik, már küszöbön áll a végső romlása! Krisztus tehát mindig úgy jelenik meg, mint királyok Királya és uraknak Ura, 5Móz10:17. S a hívők Krisztussal együtt győznek. Isten ellenállhatatlan kegyelme által hívattak el, 1Pt2:9, Rm8:30. Ez a „belső” elhívás bizonyítja a tényt, hogy üdvösségre és győzelemre választattak ki az örökkévalóságtól fogva, Ef1:4. S a Krisztus iránti saját hűségük, vagy ragaszkodásuk további bizonyítékot szolgáltat arra, hogy ők valóban Isten gyermekei.[273] V. ö. Jel1:5, 2:10, stb. A 17:15-tel kapcsolatosan lásd a 13:1-et. Nyilvánvaló, hogy János a pusztában valamiféle tavat, vagy tavacskát látott. Ebben a tavacskában látta a fenevadat és a fenevadon az asszonyt. Ennek a tónak a vize jelképezi a világ hullámzó népeit, nemzeteit, stb., akik folyamatosan szembeszegülnek az egyházzal és üldözik azt, Jer51:13.

Egy ideig minden jól működőnek látszik, a világ általánosságban, s különösen annak nagy hatalmú vezetői együtt paráználkodnak a nagy paráznával. Isznak az aranypoharából és megrészegednek a paráznaságának borától. Hordozzák az asszonyt: teljességgel átadják magukat a bűbájának és csábításainak, antikrisztusi kultúrájának. Kedvelik a világ luxuscikkeit. A „a test kívánsága, és a szemek kívánsága, és az élet kérkedése” roppantul lenyűgözi őket. A végén azonban, 15-16. versek, ugyanezek az emberek, akik „az antikrisztusi világot” alkotják, a parázna ellen fordulnak. A világi emberek, közöttük a Föld hatalmasai – a tíz szarv – végül meggyűlölik a paráznát: kivetik és megfosztják drága

[270] Egyesek ezt a hetedik fejet a pápasággal azonosítják, mások a névlegesen keresztyén Római Birodalommal, mely Nagy Konstantinnal kezdődött, megint mások a Rómát legyőző germán nemzetekkel.
[271] Egyesek azt mondják, hogy Róma, mások azon a véleményen vannak, hogy bizonyos formában, vagy értelemben a Óbabiloni Birodalom áll majd helyre, vagy az akkor uralkodó állapotok térnek majd vissza.
[272] Lásd az 1. fejezetet
[273] S. Greijdanus, *De Openbaring des Heeren aan Johannes*, 260. oldal

ruházatától és költséges díszeitől, felfalják a testét, és tűzzel megégetik. Ennek jelentése: eljön az idő, mikor ugyanazok a világi emberek – akik antikrisztusi kormányzataikkal együttesen alkotják a „fenevadat”, – akiket megvadított a „parázna”, azaz ennek a világnak a csábítása, szórakozása és bűvölete, kultúrája és luxusa, – rájönnek, hogy milyen rettentő bolondok voltak. Így például Iskáriotes Júdás, aki ivott az aranypohárból – a mammon volt az ő istene, – s aki egy ideig oly igézőnek vélte a harminc ezüstpénzt, végül megtapasztalja az érzelmek hirtelen változását és odaveti a pénzt a papoknak és a véneknek. Ezután felakasztja magát, Mt27:3 és azt követő versek, Csel1:18. A bűn örömei végül csalódást okoznak. Az ostoba kislányok csodálhatják az elkendőzött prófétát, de ha egyszer a lepel elvétetik és meglátják visszataszító tulajdonságait, eltelnek kétségbeeséssel. Végül maga Isten keményíti meg azok szívét, akik az Ő ismételt figyelmeztetéseivel szemben keményítették meg a szívüket, 17. vers. A Jel17:16-17 mindennapos lecke. Ez megmutatja a világi emberke útját: először megbolondítják őket a világ mulatságai és kincsei, s megkeményítik magukat Istennel szemben, majd megkeményednek, s végül mikor már túl késő, megtapasztalják az érzelmek pálfordulását. A saját ostobaságuk eredményeivel büntettetnek meg. [274]

Mikor a világ a kincseit kínálja nekünk, Jézus példáját kell követnünk, Mt4:8 és azt követő versek. Feltétlenül olvasd el és vedd a szívedre azt a részt.

János most másik angyalt lát lejönni a mennyből. Nagy hatalma van, és ragyogása bevilágítja a Földet. Erős hangon kiáltja: „Leomlott, leomlott a nagy Babilon,” – v. ö. Ézs21:9, Jer50:2, 51:8 – „és lett ördögöknek lakhelyévé, minden tisztátalan léleknek tömlöczévé, és minden tisztátalan és gyűlölséges madárnak tömlöczévé. Mert az ő paráznasága haragjának borából ivott valamennyi nép,[275] és a földnek királyai ő vele paráználkodtak, és a földnek kalmárai az ő dobzódásának erejéből meggazdagodtak”.

Itt Babilon leomlása már bekövetkezett eseményként van megemlítve: ennyire bizonyos a bukása. Szolgáljon ez figyelmeztetésképpen mindenki számára! Babilon végső elhagyatottsága nagyon élénk szavakkal van megírva, mikor azt olvassuk, hogy még a tisztátalan lelkek és a tisztátalan és gyűlölt madarak is börtönnek tekintik! V. ö. Ézs13:20 és azt követő versek, Jer50:39, 45, 51:37, 42, Sof2:14. Babilon bukásának oka, vagy igazolása a Jel18:3-ban szerepel: a nemzetek, királyok és kalmárok megengedték maguknak, hogy megbolondítsák őket Babilon szórakozásai és kincsei. Ezek a kalmárok mindazokat jelképezik, akik e világ árucikkeire vágyakoztak.

Most egy hang szól a mennyből a hívőkhöz:

„Fussatok ki belőle én népem, hogy ne legyetek részesek az ő bűneiben, és ne kapjatok az ő csapásaiból: Mert az ő bűnei az égig hatottak, és megemlékezett az Isten az ő gonoszságairól.”

A figyelmeztetés Babilon elhagyásáról Isten népéhez szól, de minden korban. V. ö. Ézs48:20, 52:11, Jer50:8, 51:54, Zak2:7, 2Kor2:16-18. Ebből a tényből az is kiderül, hogy Babilon nemcsak a végidők városa. Ez a világ, mint a csábítás központja, bármely korban. Kimenni Babilonból azt jelenti: nem vállalni közösséget a bűneivel, nem elcsábulni a bűvöletétől és csábításaitól. Azok, akik nagyon vágyakoznak a világra, a csapásaiból is kapnak majd. Tűnhet úgy, mintha Isten megfeledkezett volna Babilon bűneiről. Nem feledkezett meg. Azon a napon, mikor Babilon elbukik, nyilvánvalóvá válik, hogy megemlékezik azokról.

Babilonnak kétszeresen megfizetnek a cselekedetei szerint. Ez nem azt jelenti, hogy kétszer annyi büntetést kap, mint amennyit megérdemel, hanem hogy pontosan annyi büntetést kap, amennyit megérdemel.[276] A büntetés a „kétszeres”, a bűn ellenpárja. A kín és gyász, 7. vers, pontosan egyenlő a büszkeségével és a gőgjével. A mérleg pontosan

[274] Ezért a világ bizonyos értelemben önmagát semmisíti meg. V. ö. K. Schilder, *De Openbaring van Johannes en bet Sociale Leven*, 201. oldal

[275] Ez látszik inkább a helyes olvasatnak, mint az „elbukott”. Lásd. S. Greijdanus, *Kommentaar op het N. T. XIV*, 360. oldal. V. ö. R. H. Charles, *A Critical and Exegetical Commentary on the Revelation of St. John*, 96. oldal

[276] S. Greijdanus, *De Openbaring des Heeren aan Johannes*, 271. oldal

egyensúlyban áll. Öndicsőítésében, önteltségében, kérkedésében *a szívében* mondta – ami még rosszabb, mint ha másoknak mondta volna, – hogy „Úgy ülök, mint királynéasszony, és nem vagyok özvegy, és semmi gyászt nem látok”. V. ö. Ézs14:13, 14, 47:8, Jer50:29. Ezért a halál, a gyász és az éhség egy napon jönnek rá, mert az Úristen, Akivel szembeszállt, erős.

A következő szakasz bemutat egy háromszoros siránkozást – nevezetesen a királyok, a kalmárok és a kormányosok részéről – amit a menny örvendezése követ.

Elsők a Föld királyai, vagy a hatalmasai – a befolyásos emberek. Ők paráználkodtak Babilonnal, ezzel a paráznával. Más szavakkal, ők engedtek a kísértéseinek, és élvezték a luxuscikkeit. Mikor látják Babilon égésének hatalmas füstjét, távol állnak az ő kínjától való félelem miatt és ezt mondják:

„Jaj! jaj! te nagy város, Babilon, te hatalmas város, hogy egy órában jött el ítéleted!”

Ezután a kalmárok – mindazok, akik vágytak a világ árucikkeire és luxusára – siratják, mert áruik hirtelen haszontalanná váltak. V. ö. Lk12:16.21. Mindenki, aki örült azoknak, hirtelen megsemmisül. Semmit sem tehetnek a megmentésükre. „Távol állnak”. Babilon, az élvhajhász világ, a csábító, végtelen elhagyatottságban pusztul el.

Figyeld meg az árucikkek listáját, ami Babilon öröme volt: először az arany, ezüst, drágakövek és gyöngyök. V. ö. a nagy parázna fényes ruházatával és ékszereivel, Jel17:4. Eme dolgok közül egyiknek sincs maradandó értéke. Mindez elpusztul. „Elmúlik e világnak ábrázatja” – a sémája, külső megjelenése és csillogása, 1Kor7:31.

Aztán, szoros összefüggésben az előbbiekkel, különféle drága ruhákat említ az Íge: gyolcs és bíbor, és selyem és skarlátcikkeket. V. ö. ismét Jel17:4, valamint Lk16:19.

Következek a különféle anyagok, melyeket a luxuscikkek előállításához használnak, valamint az ebből készült „edények”: thinfa, amit intarziához és illatanyagként használnak, elefántcsont edények, s más egyéb drága fákból, rézből, vasból és márványból készült edények.

Ezután jönnek az illatszerek és kenetek: a fahéj, az amomun – egy illatos növény – a parfüm és a tömjén. A hangsúly a luxuson van.

Következik az életek és italok legjava: a bor, az olaj, a zsemlyeliszt, a gabona, stb. Itt a bor és az olaj a gonosz gazdagoké. S a legjobb liszt mellékes! „A bort és az olajat ne bántsd.” De ez sem tart örökké. Ez is elpusztul!

A lábasjószág, a haszonállatok következnek: a barmok és a juhok.

A sort záró cikkek: a lovak és kocsik, a rabszolgák, sőt még az emberek lelkei is! Ezek a gonosz emberek úgy kereskedtek a rabszolgák testével és lelkével, mintha azok pusztán árucikkek lettek volna! Bármit és mindent, amivel meggazdagodhattak. Az apostol által felrajzolt kép teljességgel azon alapszik, amit önmaga körül uralkodni látott abban az időben, mikor látta és leírta ezeket a látomásokat. Mégis, *a lényegét tekintve*, Babilon képe, amit kap és reprodukál, minden korra igaz.

Figyeljük meg, hogy ehhez az árucikk-listához, ami Babilonhoz tartozik és elpusztul, minden ágazat hozzátesz valamit. Az ásványok birodalma: aranyat és ezüstöt, stb., a növények birodalma: gyolcsot, selymet, stb., az állatok birodalma: elefántcsontot, barmokat, juhokat, stb., sőt még az emberek birodalma is: emberek (rabszolgák) testét és lelkét. Ezért mikor Babilon elpusztul, a gazdasági káosz teljességre jut, s a hitetlen világa, melyben reménykedett, és amelybe a bizalmát vetette, összeomlik![277] Ez igaz bármelyik Babilon összeomlásának vonatkozásában – a szó szerinti Babilonéban, vagy Ninivéében, vagy Rómáéban. S különösen igaz az Antikrisztus végső királyságának vonatkozásában a történelem végén. Azaz, a parázna Babilon meglátja, amint élete paráznaságának legjava elillan tőle, a finom és fényűző cikkeket elveszti, így az emberek már semmit sem találnak majd benne, ami vonzó lenne. A végén a parázna hatalmas csalódást okoz. Lásd Jel17:16. Babilon a végtelenségig magára marad: a kalmárok „távol állnak” és jajgatnak, mikor

[277] V. ö. K. Schilder, *De Openbaring van Johannes en bet Sociale Leven*, 198. oldal

összevetik a parázna korábbi csillogását – gyolcs, bíbor, skarlát, arany, drágakő és gyöngy, v. ö. Jel17:4 – a jelenlegi állapotával! V. ö. Ézs14:4, Jer 50:23, 51:41. Egyetlen óra alatt ez az egész hatalmas gazdagság megsemmisült!

A harmadik siránkozás a kormányosok (hajósmesterek) szájából és szívéből fakad. Négy osztályukat említi az Íge: kapitányok, üzleti utazók, tengerészek, s azok, akik a tengerből élnek, pl. az exportőrök, importőrök, halászok, gyöngyhalászok, stb. Mindezek távolról nézik Babilon égésének füstjét. Felidézik előző nagyságát és csillogását. Alig hisznek a szemüknek, mikor látják reményeik és vágyaik teljes összeomlását és megsemmisülését. A szomorúságuk jeléül port szórnak a fejükre, Ez27:30, és ezt mondják:

„Jaj! jaj! az a nagy város, a melyben meggazdagodott mindenki, a kinek hajói voltak a tengeren, annak drágaságaiból, - v. ö. Ez27:33, - hogy elpusztult egy órában!”

Mivel a gonoszok egész reménységüket ennek az életnek a luxuscikkeire és örömeire alapozzák, így mikor e világ „divatja” megsemmisül, ők vele együtt megsemmisülnek! A „mindenük” elpusztul.

Isten szentjeit, prófétáit és apostolait azonban örvendezésre szólítják fel a mennyei lakóhelyükön, mert Babilon bukása Isten jogos megtorlása, ami azért éri utol a világot, mert az üldözte az egyházat. Lásd Jel6:9, 8:5.

Ennek a fejezetnek az utolsó szakasza bemutatja Babilon bukásának mindenestől való, visszavonhatatlan és kijavíthatatlan jellegét. A használt jelkép nagyon szembeötlő. V. ö. Jer 51:63-64. Egy angyal jeleni meg. Figyeld meg, hogy ez egy *erős* angyal. Amit tenni készül, ahhoz erő kell. Teljesen egyedül – azt olvassuk, hogy *egy* erős angyal – felvesz egy malomkövet. Nem valami közönséges követ egy kézi malomból, hanem egy *nagy* malomkövet, amit állatokkal mozgatnak. Mit tesz az angyal ezzel a nagy malomkővel? A földre veti? Nem, a tengerbe dobja, hogy teljesen nyoma vesszen. Egyszerűen csak leejti? Nem felemeli, majd beleveti a tengerbe, hogy mélyre merüljön az óceán fenekén. Ennyire alapos és teljes lesz Babilon pusztulása. A nagy malomkő soha nem kerül vissza. Azaz, a bűnös világ, mint a csábítás központja, örökre elpusztul.

Figyeld meg, hogy a „többé nem” kifejezés, 21-23. versek hat alkalommal fordul elő. Figyeld meg a hat sorrendjének csúcsát: „többé nem” találtatik Babilon. A város, mint olyan, eltűnt. Ez egy általános kifejezés, nem annyira élénk, mint ami utána következik. Ezután ezt olvassuk: „többé nem” hallatszik benne hárfásoknak és muzsikásoknak, és síposoknak és trombitásoknak szava. Minden zene eltűnt. V. ö. Jer25:10. Mi a világ zene nélkül? Mégis, vannak, akik képesek nélküle is élni. Egyesek látszólag jobban szeretik, ha nincs. Ami azonban következik, komolyabbá teszi a dolgot. „Többé nem” találtatik benned semmiféle mesterségnek mestere. Próbáld meg elképzelni az életet bármely nagyvárosban mesteremberek nélkül! De ami következik, az azt látszik sugallni, hogy az élet fenntartásához szükséges dolgok vétetnek el. „Többé nem” hallatszik benne malomzúgás. V. ö. Jer25:10. A kép elkezd borzalmas csúcspontjára jutni. „Többé nem” világít benned lámpa. V. ö. Jer25:10. A végső sötétség uralkodik mindenfelé. Az a sötétség, amit érezni lehet. Az a sötétség, mely Isten haragjának a végső és teljes kiáradását jelképezi erre a gonosz, élvhajhász, csábító világra! S ez az állapot egy örökkévalóságig tart.

S most a végső csapás: bármi, ami az egységet, valamennyi szeretet-közösséget jelenti, teljesen, és örökre eltűnt: „vőlegénynek és menyasszonynak szava sem hallatik többé te benned”! V. ö, Jer25:10. S ennek a borzasztó ítéletnek az oka? Babilon kalmárai voltak a Föld „nagyjai”. V. ö. Jel6:15. Istent teljesen elfelejtették. A kalmároknak egyetlen vágyuk volt: naggyá lenni, Istenhez hasonlóvá erőben és hatalomban. S ehhez hozzáteszi az Íge: „a te bűvöléseidtől eltévelyedtek mind a népek”. V. ö. Ézs47:9. A világ aranya és csillogása megtévesztette a bűnösöket. A földből feljövő fenevad – mely hamis prófétának is neveztetik – sikeres volt az emberek félrevezetésére irányuló erőfeszítéseivel. Emellett a parázna is egyre távolabbra és távolabbra vitte őket Istentől. Végül Isten minden prófétájának, szentjének, sőt

az összes keresztyén mártírnak a vére megtalálható volt Babilonban. Babilon mészárolta le őket. Itt van még egy ok arra, amiért a „Babilon” kifejezést a világnak, mint a múlt, a jelen és a jövő valóságának, s nem pusztán egy városnak tekintjük, ami majd létezni fog a végidőkben. A fő megfigyelendő dolog számunkra azonban az, hogy az élvhajhász, gőgös világ minden csábító luxusával és örömével, antikrisztusi filozófiájával és kultúrájával, nyüzsgő tömegeivel, akik elfeledkeztek Istenről és a test kívánságainak és az elme vágyainak megfelelően éltek, el fog pusztulni. A gonoszok sorsa az örök kétségbeesés. Ez a balsors nem lesz teljes a végítélet napjáig.

Ezért a 19:1-10-ban halljuk a halleluját a mennyben, mikor Krisztus eljött dicsőségben, hogy Magához vegye a menyasszonyát, az egyházat, 19:7. A menny ünnepli Isten győzelmét a nagy parázna Babilon felett. János először egy hatalmas sokaság hatalmas zaját hallja. Az angyalok serege[278] Istennek tulajdonítja az üdvösséget, a dicsőséget és a hatalmat. Azaz, tulajdonságainak dicsősége megmutatkozott, s hatalma megnyilvánult. Egyedül Isten az, Aki kimunkálta az üdvösséget. V. ö. HJel5:11-12, 12:10, 18:20, Jer51:10. Sőt, Babilon bukásának előidézésével Jehova igazságossága is megmutatkozott – v. ö. Jel15:3-4, 16:7, 15 – mert ez a parázna az egész Földet megrontotta a paráznaságával. V. ö. Jel14:8, 17:2, 4, 18:3, 7, 9, Jer51:7. Az önfelmagasztalás, az emberek egyre távolabbra és távolabbra vitele Istentől volt a fő szórakozása. Emellett előidézte a szentek mészárlását is, Jel17:6, 18:24. Isten most elrendelte a bosszút, Jel6:10, 8:5, Jer50:13. Az angyalok rendkívül örvendeznek Isten népe üdvösségén. Megtelik a szívük örömmel, mikor azon a tényen elmélkednek, hogy minden ellenállás mindörökre kioltatott. Ezért juttatják kifejezésre örömüket a „halleluja” kiáltásokkal. Szívük örömmámorban úszik, s elragadtatva mondják: „Dicsérjétek Jehovát”. Ez a jelentése a „hallelujának”, ami az Újszövetségben csak itt található. Babilon füstje örökkön örökre felszáll, Jel14:11, 18:8-9, 18, 21 és azt követő versek, Ézs13:20 és azt követő versek, Mt25:46. Soha többé nem kél fel, hogy az egyházat nyugtalanítsa.

Ezután az egész egyházat jelképező huszonnégy vén dicsőíti az Urat, s így tesz a négy kerub is, akik az összes kerubot képviselik, Jel4:2-6, 5:14, 7:15. Így eltelvén a hálaadással csak két szót képesek kiejteni, az „Ámen” – az angyalok kiáltására válaszképpen, 1-3. versek, – és a „halleluját”. A csodálatukat fejezik ki a trónon ülő Istennek, Aki felmagasztalt, dicsősége, szuverén.

Aztán János egy szózatot hall – az egyik kerubét, vagy valamelyik másik angyalét? – a trón felől, amint ezt mondja:

„Dícsérjétek a mi Istenünket mindnyájan ő szolgái, a kik félitek őt, kicsinyek és nagyok!”

A legalázatosabb angyal és a legmagasztosabb szent is Isten, az üdvösség Szerzőjének dicséretére kapnak felszólítást, mert mindenki tiszteletből szolgálja Őt.

Ezért hallja most János az egész mennyei sereg hangját: angyalokét és emberekét egyaránt. Ez hasonlított sok víz zúgására és erős mennydörgésre, mert ezek a halleluják spontán és fenséges módon hangzottak el a megszámlálhatatlanul sok ajakról, 14:2.

Ezek a hangok egyetlen szólamban hirdetik, hogy az Úristen a Mindenható teljes fenségében, királyi dicsőségében és hatalmában jelent most meg, 6. vers. Mindegyik örvendezésre buzdítja a szomszédját, arra, hogy mindenek felett való módon örüljön és minden dicsőséget az Istennek adjon, Jel1:6, 14:7. Az öröm eme kitörésének oka az alábbi szavakban foglaltatik össze:

„Mert eljött a Bárány menyegzője, és az ő felesége elkészítette magát, és adatott annak, hogy felöltözzék tiszta és ragyogó fehér gyolcsba; mert a fehér gyolcs a szenteknek igazságos cselekedetei”.

[278] S. Greijdanus, *De Openbaring des Heeren aan Johannes*, 281. oldal

S hogy megértsük ennek a fennkölt szakasznak a jelentését, röviden át kell néznünk a zsidók házasodási szokásait.[279] A következő elemeket különböztetjük meg a zsidó házasságban:

Először van a *kézfogó*. Ezt szorosabb kötődésnek tekinteték, mint amilyen nálunk az eljegyzés. A házasság feltételeit tanúk jelenlétében elfogadták, és Isten áldását mondták ki a frigyre. Ettől a naptól fogva a vőlegény és a menyasszony törvényesen férj és feleség, 2Kor11:2.

Utána következett a kézfogó és az esküvői ünnepség közötti *intervallum*. Ebben az időszakban fizette ki a hozományt a vőlegény a menyasszony apjának, ha ez még addig nem történt meg, 1Móz34:12. A hozományt néha szolgálat formájában adták meg. 1Móz29:20.

Azután következett a körmenet az intervallum végén. A menyasszony elkészíti és felékesíti magát. A vőlegény a legszebb ruhájába öltözve a barátaitól kíséretében, akik énekeltek és lámpásokat vittek a kezükben, elmegy a mátkája házához. Megkapja a menyasszonyt, majd a visszaviszi őt a saját, vagy a szülei házába, Mt9:15, v. ö. még Mt25:1 és azt követő versek. Abban az esetben, ha a vőlegény messziről érkezett, az esküvői ünnepséget időnként a menyasszony házánál tartották.

Végül következett *az esküvői ünnepség, mely magában foglalta a menyegzői vacsorát*. Szokásosan az ünnepségek hét, vagy időnként kétszer hét napig tartottak, Mt22:1 és azt követő versek.

Nos, a Szentírás újra és újra a vőlegény és a menyasszony között fennálló szeretet-kapcsolathoz hasonlítja azt a kapcsolatot, ami Jehova és az Ő népe, vagy Krisztus és az Ő egyháza között áll fenn. Ézs50:1 és azt követő 54:1 és azt követő versek, 62:5, Jer2:23, Hós2:1, Mt9:15, Jn3:29, 2Kor11:2, Ef5:32, Jel21:9. Valóban, az előbbi a jelképe, a halvány visszatükröződése az utóbbi dicsőségének és szépségének.

Az egyház „eljegyeztetett" Krisztusnak. Krisztus ezenkívül a hozományt is megfizette érte, mert megvásárolta a menyasszonyát, az egyházat:

„A mennyből jött és vette őt meg,
Hogy szent menyasszonya legyen,
A saját vére árán vette meg őt,
S meghalt – hogy ő élhessen".[280]

Eljött az elválás „intervalluma". Ez az egész korszak Krisztus mennybemenetele és újbóli eljövetele között. Ezalatt az időszak alatt kell a menyasszonynak felkészülnie. Felöltözik ragyogó és tiszta fehér gyolcsba. A fehér gyolcs az igaz cselekedeteit jelképezi, azaz a megszentelt jellemét, 7:13. Cselekedetei megmosattak Krisztus vérében. Emlékezz rá azonban, hogy ez az igazságosság Isten szuverén kegyelme által „*adatik neki*".

Ennek a korszaknak a végén a vőlegény a dicsőség angyalainak kíséretében, Mt25:31, eljön, hogy fogadja menyasszonyát, az egyházat. Ekkor megkezdődik az esküvői ünnepség. Erre a legdicsőségesebb pillanatra utal ez az igeszakasz ezekkel a szavakkal:

„Eljött a Bárány menyegzője (vagy esküvői ünnepsége), és az ő felesége elkészítette magát".

Az ünnepség nemcsak egy, vagy két hétig, hanem az egész örökkévalóságon át tart! Ez az ünnepség a csúcspontja az egész folyamatnak, mely által Krisztus, a vőlegény, eljön menyasszonyához, az egyházhoz. Ez a célja a Megváltó és a megváltottak egyre növekvő bensőséges viszonyának, egységének, és közösségének. Krisztusban a menyasszony *kiválasztatott* az örökkévalóságtól fogva. Az egész Ószövetségen át hirdettetett az esküvő. Ezután Isten Fia Magára öltötte a mi testünket és vérünket: ekkor történt a kézfogó. S most, egy intervallum után, ami Isten szemében csak kicsinyke időszak, visszatér a vőlegény és

[279] V. ö. Berkhof, *Biblical Archaeology*, 63. oldal, G. B. Eager, *Marriage*, cikk az I.S.B.E.-ben, G. M. Mackie, *Bible Manners and Customs*, 123. oldal
[280] Az 590. ének a *Psalter Hymnal of the Christian Reformed Church*-ból.

„eljött a Bárány menyegzője”. Az egyház a Földön erre a pillanatra vár, s ezt teszi az egyház a mennyben is. Azután mi valamennyien örökre Vele leszünk. Ez szent, áldott, örökké tartó közösség lesz: az evangélium ígéreteinek legteljesebb megvalósulása!

Ég a jelen korszak – az elválasztás eme intervalluma – alatt is azok, akik „hatékonyan elhívattak” – nem „meghívattak” – a Bárány menyegzői vacsorájára, boldogok, 9. vers. Még mielőtt maga a vacsora megkezdődik, az „elhívottak” áldottak: s ezek Isten igaz Ígéi! Ezek valódiak, valóságosak. Eltelve az örömtől az apostol leborul a beszélő előtt, hogy imádja őt. Vajon azért tévedett, mert magának az Úr Jézus krisztusnak nézte?[281] Mindenesetre a beszélő, a kerubok közül az egyik, esetleg egy másik angyal volt, megakadályozza az imádatot, hozzátéve: „Istent imádd, mert a Jézus bizonyságtétele a prófétaság lelke”. Az összes valódi prófécia lelke és belső tartalma – azaz az egész Bibliáé – Jézus bizonyságtétele, a bizonyságtétel, amit kijelentett nekünk. Az a kijelentés, amit Ő adott nekünk, megtiltja, hogy Istenen kívül bárkit is imádjunk, Mt4:10.

Babilonnak immár vége, most figyelmünket a fenevadra és a hamis prófétára irányítjuk. Lásd Jel13. Mi történik velük? A mennyei hallelujáktól és az ítélet napját követő eseményektől visszatérünk a végítéletet közvetlenül megelőző pillanatokhoz.

János látja a megnyílt mennyet. Nem pusztán egy ajtó nyílt meg a mennyben, Jel4:1. Fehér lovon – mint a Jel6:2-ben – Maga Krisztus jelenik meg. Ő a „hű és igaz”, 1:5, 3:7, 14. Ez a mi Urunk a második, ítéletes eljövetelekor: ítélni és háborúzni jön. Ő igazságosan készül ítélni, mert az Ő mindent átlátó szemei tűzlángok, 1:14, 2:18. Fején az apostol sok koronát lát, mert Ő mindenek felett álló király, v. ö. a „diadémet” a „stephanosszal” (a győztes koszorúja), Jel6:2, 14:’4. Az Ő nevét senki sem ismeri, csak Ő Maga. Lásd a Jel2:17-hez fűzött magyarázatunkat. V. ö. Mt11:27. Vajon ez az Atyával való viszonyának bensőséges jellegét fejezi ki? Miután ítéletre jött, ruhái vérrel vannak meghintve. Nem a kereszt vérével, hanem – természetesen jelképesen – az ellenfeleinek a vérével, Ézs63:1-6, Jel14:20. Az Ő neve „Isten Ígéjének neveztetik”, mivel Benne Isten teljességgel kifejezni és feltárja Önmagát, Jn1:18, 10:30, 14:9. Második eljövetelekor a mennyei seregek, azaz a szent angyalok elkísérik Őt, Mt25:31. *Szent* angyalok, ezért vannak tiszta fehér gyolcsba öltözve. Szájából éles kard jön ki, Jel1:16, 2:12, 16. Ez a kard nem az evangélium édes története. Ez a pusztítást jelképezi, amint azt az egész szövegkörnyezet is világosan jelzi. Azért jön, hogy „verje a pogányokat” és „vasvesszővel legeltesse őket”, Jel2:27, 12:5. Ő nyomja a Mindenható Isten haragja hevének borsajtóját, Ézs13:13, Jer25:15, 50:13, 15, Jel14:19-20, 16:19. Azért jön, hogy végrehajtsa a Mindenható Isten ítéletét, Mt25:31 és azt követő versek, Jn5:22, Csel17:31. Most teljesen kimutatja a fenevad és a szövetségeseinek megsemmisítésével, hogy valóban Ő a királyok Királya és az uraknak Ura. Annyira bizonyos Krisztus győzelme a fenevad felett, a hamis próféta felett és mindazok felett, akik imádják azokat, hogy a Napban álló angyal az összes madarat hívja, hogy gyűljenek egybe a mindenható Isten nagy vacsorájára, s egyék a királyok, vezérek, hatalmasok húsát, a lovak és a rajtuk ülők húsát, igen, minden gonosz húsát, szabadokét és szolgákét, kicsikét és nagyokét. V. ö. Jel6:15, 17:12, 15. Ez aztán alapos mészárlás! Az armageddoni csata. Itt a Jel19-ben *ugyanaz* a csata van leírva, mert a 19. versben ezt olvassuk „*a* csata”. *Emlékezzünk, hogy Har-Magedon két elemből áll: az antikrisztusi hatalom – a fenevad – végső támadásából az egyház ellen, valamint Krisztus győzelméből az ő hatalmas seregei felett az Ő ítéletes eljövetelekor*.

János látja a fenevadat – a világkormányzatban megtestesülő üldöző erőt, mely Krisztus és az Ő egyháza ellen irányul – valamint a Föld királyait és hadseregeiket, amint összegyűlnek a fehér lovon ülő lovas és hadserege ellenében. Lásd a „fenevadról”, a „Föld királyairól” és az antikrisztusi erőknek az egyház elleni végső, a Krisztus második eljövetelét megelőző napokban zajló támadásáról szóló magyarázatainkat. Az apostol tehát látja, hogy a hitetlenség egész világa összegyűlt az egyház elleni végső támadásra. Figyeld meg, hogy

[281] Lásd R. C. Lenski érvelését az *Interpretation of St. John’s Revelation*-ban, 549. oldal

maga a csata nincs leírva. Ez a har-magedoni csata nem egy hosszúra nyúlt küzdelem melyben hol ez, hol az a fél győzedelmeskedik. Nem, Krisztus „az Ő szájának leheletével" az eljövetelekor megsemmisíti az ellenséget. Az „ő megjelenésének feltűnésével" tönkreveri ellenfeleit, 2Thessz2:8. Így van itt a Jelenésekben is. Egyszerűen csak azt olvassuk, hogy az antikrisztusi erők összegyűlnek Krisztus és az Ő hadserege ellen, és semmivé tétetnek. A fenevadat, Jel13:1 és azt követő versek, megfogják. Ugyanúgy a hamis prófétát – a földből feljövő fenevadat – Jel13:11 és azt követő versek, is, a nagy hitetőt, Jel13:13-14. Ez a kettő *a János által látott látomás szerint!* Elevenen vettetnek bele a tűzzel és kénkővel égő tóba, Jel14:10, 17:8, 20:10, 14-15, 21:8. Mivel ezek *vezetők* – konkrétan az antikrisztusi üldözésé és az antikrisztusi vallásé és filozófiáé – ezért olvassuk, hogy elevenen vettetnek a kárhozatban, míg az őket imádó embereket először megölik, de aztán, Jel20:15, ők is a tűzzel és kénkővel égő tóba kerülnek. Ennek a jelentése az, hogy Krisztus második eljövetelekor a Sátán egyházüldözése és a Föld elhitetésére irányuló ereje mindörökre megszűnik. A Sátán minden befolyása – legyen az üldözés, vagy a megcsalattatás irányában – vele együtt a pokolba kerül, és soha többé nem jelenik meg a poklon kívül.[282] Krisztus, a fehér lovon ülő lovas teljességgel győzedelmeskedik. Olyan teljes az ellenségei felett aratott győzelme, hogy a 17. versben kezdődött szimbolizmusnak megfelelően minden madár jóllakott a gonoszok húsával, 21. vers. Azaz, jelképes nyelven ismét az ítélet napjának leírásával van dolgunk.

Láttuk azoknak az embereknek a végét, akik a fenevad bélyegét magukon viselik, Jel15, 16. Tanúi voltunk Babilon leomlásának is. Elolvastuk Krisztusnak a fenevad és a hamis próféta felett aratott győzelme leírását is, Jel19:11 és azt követő versek. Minden vereséget szenved. A teljes tönkreverés nem teljesedik be Krisztus második, ítéletes eljövetelének napjáig. Akkor minden vereséget szenved, még ha a történeteik különböző jelképekkel és különböző fejezetekben voltak is bemutatva. Egy ellenség, mindenki vezére marad még meg. Ez a sárkány. Az ő romlását az Apokalipszis legutolsó szakasza írja le. Lásd a következő fejezetet.

[282] R. C. H. Lenski nagyon alkalmatosan érvel, hogy a Jel19:20 semmi módon sem bizonyítja, hogy az itt látott fenevad és a hamis próféta két konkrét személy volna, akik a második eljövetel idején élnek, id. mű, 562. és azt követő oldalak

14. fejezet: De mindezekben felettébb diadalmaskodunk, Az által, a ki minket szeretett

Ebben a fejezetben rövid magyarázatát kínáljuk a Jelenések 20-22-nek

A Jel19:19 és azt követő versek elvittek minket a történelem végére, a végítélet napjára.[283] A Jelenések 20-szal visszatérünk a jelen korszak kezdetéhez. Azaz, a 19. és a 20. fejezetek közötti kapcsolat hasonló a 11. és a 12. fejezetek közöttihez. A Jel11:18 jelenti be „a halottak idejét, hogy megítéltessenek". Eljött a vég. Mégis, a Jel12-vel az újszövetségi korszak elejéhez térünk vissza, mert a Jel12:5 a mi Urunk születését, felemeltetését és megkoronázását írja le. Hasonlóképpen a 20. fejezettel ismét újra kezdjük.

Nos, nagyon szembeszökő a hasonlatosság egyrészt a 11, 12-14, másrészt a 20. fejezet között. Mindkettő ugyanazokra az időszakokra osztja fel a történelmet, jóllehet a megközelítés különbözik. Figyeld meg a párhuzamokat:

JEL11, 12-14	JEL20
(1) Krisztus születésével, halálával, felemeltetésével és megkoronázásával összefüggésben a Sátán kivettetik a mennyből. Vádaskodásai minden alapjukat elveszítik, Jel12:5-12.	(1) A Sátán megkötöztetik és a mélységbe vettetik: a nemzetek feletti hatalmát megzabolázzák. Ahelyett, hogy a nemzetek győznék le az egyházat, az egyház győzi le (evangelizálja) a nemzeteket, Jel20:1-3
(2) A hatalom és a tanúságtétel hosszú időszaka az egyház számára, amikor „a kígyó (a Sátán) elől elrejtve tápláltatik". Jel11:2-6, 12:14 és azt követő versek	(2) Az egyház hatalmának hosszú időszaka, a Sátán meg van kötözve. Ezer évig marad megkötve, azaz mindvégig az evangélium korszakán át, Jel20:2. (A mennyben a megváltottak lelkei együtt élnek és uralkodnak Krisztussal, Jel20:4-6)
(3) A legkomolyabb üldözés nagyon rövid időszaka: Ez a Sátán kevés ideje: az antikrisztusi üldöző hatalom legborzasztóbb és végső megnyilvánulása, Jel11:7 és azt követő versek, 13:7	(3) A legkomolyabb üldözés nagyon rövid időszaka: a Sátán felvonultatja Góg és Magóg hadseregét az egyház ellen, Jel20:7 és azt követő versek. Ez az armageddoni (Har-Magedon) csata.
(4) Krisztus egyetlen második, ítéletes eljövetele, Jel11:17-18, 14:14 és azt követő versek	(4) Krisztus egyetlen második, ítéletes eljövetele, Jel20:11 és azt követő versek

Ha egyszer meglátjuk az „eseményeknek eme sorrendjét", vagy „a történelem eme programját", a Jelenések 20-at nem lesz nehéz megérteni. Annyit kell csak tenni, hogy észben tartjuk a sorrendet: Krisztus első eljövetelét egy hosszú időszak követi, melynek során a Sátán meg van kötözve. Ezt követi a Sátán rövid ideje, ami után viszont Krisztus második eljövetele következik, amikor ítéletre jön. *Világossá kell válnia bárki számára, aki gondosan olvassa a Jel20-at, hogy az „ezer év" a mi Urunk második, ítéletes eljövetelét előzi meg*. Ez a második, ítéletes eljövetel nincs leírva, amíg el nem érjük a 11. verset. Feltétlenül nézd meg te magad is a Bibliában! – Világos, hogy az elmélet, melyet premillennista testvéreink Krisztusban alkottak, ellentmondásban áll a tényekkel.[284]

A Jel20-ban mégis ugyanazt az utat járjuk, mint az előző látomásokban, nevezetesen a Krisztus első és második eljövetele közötti az egész korszakkal foglalkozunk, ám más szemszögből nézve. Természetesen emlékszel arra, hogy a Jel12 az egyház öt ellenségét mutatja be. Lásd az ahhoz a fejezethez fűzött magyarázatunkat. Mindegyik egyszerre szenved

[283] K. Dijk, *Het Rijk der Duisend Jaren*, 207. oldal

[284] V. ö. az alábbi forrásokkal a premillennista nézettel kapcsolatosan: A. M. Berkhoff, *De Wederkomst von Christus*, ugyanő, *Christusregeering*, H. Bultema, *Verklaring van de Openbaring*, A. H. Burton, *The Apocalypse Expounded*, J. Gray, *Commentary on the Apocalypse*, H. A. Ironside, *Lectures on the Revelation*, P. Mauro, *The Pathmos Vision*, de lásd a legutolsó, átdolgozott kiadást, W. H. Simcox, *The Revelation of St. John*. Továbbá, Blackstone, Booth, De Heer, Larkin, Stroh, Wimberly, stb.

vereséget. Mégis a leveretésükről szóló beszámoló kiterjed néhány, különálló látomásra. Az előző látomás elmondta nekünk, hogy mi történt a 12. fejezetben bemutatott öt ellenség közül néggyel. Csak *egy* marad, nevezetesen maga a Sátán. Az ő vereségét ez a most tárgyalt látomás írja le.

Ebben a vonatkozásban hadd idézzük fel az egész könyv fő témáját.[285] Ez a következő: Krisztus és egyházának győzelme *minden* ellenség felett. Mikor a Sátán is belevettetik a tűzzel és kénkővel égő tóba, Jel20:10, egyetlen, az egyházat háborgató ellenség sem marad. Győztesek vagyunk, sőt *több, mint győztesek Az által, Aki szeretet minket*, mert nemcsak legyőzzük minden ellenségünket, hanem élünk és uralkodunk is Krisztussal. S ebben a boldogságban sokan fognak osztozni azok közül, akik korábban szembeszálltak velünk, v. ö. Jel3:9. Tényleg *több*, mint győztesek vagyunk!

Tanulmányozzuk először azt a látomást, melyben a Sátán ezer évre megkötöztetik, és a mélységbe vettetik, Jel20:1-3.

János látja, hogy egy angyal jön a mennyből. Kulcs van nála, mellyel a mélységet készül bezárni. V. ö. Jel9:1, 11, 11:7. Ez a mélység egy mély lyuk, aknával és fedéllel. Ez a fedél felnyitható, Jel9:2, lezárható, Jel20:3, sőt még le is pecsételhető, Jel20:3. Tartsd azonban észben, hogy mindez szimbolizmus! Az angyal kezében lánc, annak két vége lefelé lóg. Nyilvánvalóan megkötözni készül valakit, hogy a mélységbe zárja. Mi történik? János hirtelen meglátja „a sárkányt", ami erős, ravasz, szörnyű. Ő „a régi kígyó", galád és álnok. S hogy még pontosabban írja le, „az ördög" névvel is illeti, ami rágalmazót, illetve a „Sátán" névvel, ami ellenséget, vagy hamis vádlót jelent. Lélekben lévén János látja, hogy az angyal erősebb a Sátánnál. Mozgásképtelenné teszi, biztonságosan és szorosan megkötözi. Az ördög megkötözve marad ezer évig. Az angyal a mélységbe veti és bezárja. Majd bepecsételi. Azaz, a Sátán „elzárva marad" ezer éven át. Ezután el kell neki engedtetnie egy kevés időre.

Most feltesszük a kérdést: Mi ennek a jelképnek a jelentése? A lábjegyzetben felsoroljuk azokat a nézeteket, melyekkel nem értünk egyet.[286]

„A Sátán megkötözése és mélységbe vettetése" valódi jelentésének megállapításához először azt a kérdést kell feltennünk, hogy pontosan mi a jelentése, vagy értéke ennek az igeszakasznak János korának üldözött keresztyénjei számára?

Ennek megfelelően felejtsük el egy pillanatra a tényt, hogy az Egyesült Államokban élünk a mi Urunk 1950. esztendejében. „Tegyük át" magunkat János apostol világába és képzeljük el, amint a történelem órájának lassú mutatója az i. sz. I. századot mutatja. Most nézzünk körül minden irányban. A lelki sötétség és sivárság micsoda képe tárul elénk! Próbáld megszámolni azt a rengeteg bálványszobrot, amik a császári Róma szentélyeit és utcáit szentségtelenítik meg! A pogány fesztiválok, a babonák, a vétkek, stb. velejárói, az undor, a mocsok és a romlás tényleg megrendítő. A templomok és a sírhelyek telve vannak tudatlan, félig-meddig reményvesztett imádókkal. Látunk néhány szétszórt gyülekezetet, melyek Pál és mások erőfeszítései nyomán jöttek létre. A többiek számára a pogányság mindenfelé győztes. S most vigyük vissza a történelem mutatóját ahhoz a hosszú időszakhoz, ami megelőzte Krisztus mennybemenetelét. Figyeljük meg: *minden* nemzet – a zsidók kivételével – a Sátán rabszolgaságában van! Természetesen nem abszolút értelemben, mert Isten mindig is a legfőbb uralkodó, de a Csel14:16 értelmében: Isten „… az elmúlt időkben *hagyta* a pogányokat mind *a maguk útján haladni*". Ha ezalatt az újszövetségi időszak alatt a

---

[285] Lásd az 1. fejezetet.

[286] A Sátán ezer éves megkötöztetésével kapcsolatos nézeteket nem fogadjuk el:
(a) A Sátán abszolút meg van kötve. Lásd W. Milligan, *The Expositor's Bible*, VI. kötet, 913. oldal
(b) Az ezer év az örökkévalóságot jelképezi. Lásd H. Hoekstra, *Bijdrgae tot de Kennis en de Beoordeeling van het Chiliasme*, 120. oldal. Továbbá id. A. Kuyper, *Van De Voleinding*, IV. kötet 343. oldal
(c) A premillennista nézet. Lásd a 284. számú lábjegyzetet.
(d) Az ezer év Konstantinnal, Charlemegne-nal, stb. kezdődik. Lásd Hegstenberg, Kell, stb. Lásd a mi Outlines-ünket a *Federation Messenger* 1935. januári számában.

gonosz „megvakította a hitetlenek elméit”, 2Kor4:4, az még hangsúlyosabban volt igaz az ószövetségi időszakban. A rémület sóhajával sóhajtunk fel: „Vajon ezek az állapotok soha nem változnak meg? Vajon ez (az ószövetségi) időszak örökké tart? Vajon fenntartja az ördög a Föld népei feletti uralmát? Vajon a dicsőséges evangélium fénye soha nem hatol be Ázsia és Európa palotáiba és viskóiba? Vajon ez az intenzív erkölcsi és lelki sötétség örökké fog tartani? Vajon Isten megfeledkezett haragjában a kegyelemről?”

A válasz: „Örvendezz!” Csak figyelj: „Törvényül hirdetem: Az Úr mondá nékem: Én fiam vagy te; én ma nemzettelek téged. Kérjed tőlem és odaadom néked a pogányokat örökségül, és birtokodul a föld határait.”, Zsolt2:7-8. Majd ismét: „ És uralkodjék egyik tengertől a másik tengerig, és a nagy folyamtól a föld határáig. Boruljanak le előtte a pusztalakók, és nyalják ellenségei a port. Tarsis és a szigetek királyai hozzanak ajándékot; Seba és Szeba királyai adománynyal járuljanak elé. Hajoljanak meg előtte mind a királyok, és minden nemzet szolgáljon néki… Tartson neve mindörökké; viruljon neve, míg a nap lesz; vele áldják magokat *mind* a nemzetek, és magasztalják őt”, Zsolt72:8-11, 17.

Ez volt a prófécia. A népeket beborító lelki sötétség nem folytatódik: a Sátán többé nem csapja be a népeket. – S most a beteljesedés. Jézus megszületett. Elkezdi szolgálatát. A farizeusok azzal vádolják, hogy magának az ördögnek a hatalmával űzi ki a démonokat. Erre azt válaszolja: „Avagy mi módon mehet be valaki a hatalmasnak – a Sátánnak – házába és rabolhatja el annak kincseit, hanemha megkötözi előbb a hatalmast, és akkor rabolja ki annak házát?” Mt12:29. Pontosan ugyanaz a *megkötözi* szó használatos itt Máténál, mint a Jel20-ban. A Sátán *megkötözésének* eme munkája akkor kezdődött, mikor a mi Urunk legyőzte őt a kísértésekben, a pusztában, Mt4:1-11, Lk4:1-13. Ennek eredményeképpen Krisztus elkezdi „kiűzni” a démonokat. A Sátán ereje és befolyása a becsapott tömegek felett elkezdett korlátok közé szorulni.

Mikor a hetven misszionárius visszatért, ezt mondták: „Uram, még az ördögök is engednek nékünk a te neved által!” Figyeld meg, mi következik: „Ő pedig monda nékik: Látám a Sátánt, mint a villámlást lehullani az égből”, Lk10:17-18. Itt a gonosz „lehullása az égből” a hetven ember missziós tevékenységéhez kapcsolódik. Nagyon lényeges igevers, mely sokat segít majd a Jel20 magyarázatában!

Máskor meg bizonyos görögök akarták Jézust látni, Jézus megjegyzi: „Most van e világ kárhoztatása; most *vettetik ki* e világ fejedelme: És én, ha felemeltetem e földről, mindeneket magamhoz vonszok”. Figyeld meg, hogy azt itt használt szónak ugyanaz a gyökere ez eredetiben, mint annak a kifejezésnek, amit a mélységbe való *belevettetésnek* fordítunk a Jel20-ban. Még fontosabb a tény, hogy itt, a Jn12:30.32.ben a Sátán levettetése azzal a ténnyel kapcsolatos, hogy nemcsak a zsidókat, ami szabály volt a múltban, de „mindeneket” – görögöket és zsidókat egyaránt – Krisztus Magához fogja vonni. Mindez Krisztusnak a kereszten elhordozott szenvedéseinek, valamint a Szentlélek elküldésének a következménye lesz.

A Kol2:15 nagyon határozottan összekapcsolja a Sátán és hadserege „tönkretételét” Krisztus győzelmével a kereszten.

A Jel12:5 és azt követő verse világosan megmutatják, hogy a Sátán „levettetése” Krisztus megkoronázásának következménye volt.

Figyeljük tehát meg, hogy mindezekben az igeversekben a Sátán *megkötözése, levettetése*, vagy *bukása* valamiképpen a mi Urunk Jézus Krisztus *első* eljövetelével függ össze. Mikor az mondjuk, hogy „az első eljövetel”, ezzel az összes azzal kapcsolatos eseményre utalunk, a megtestesüléstől a megkoronázásig. Mondhatjuk tehát, hogy a Sátán megkötözése mindezen igeszakaszok alapján azzal az első eljövetellel kezdődik. S az általunk idézett szövegek némelyikében ez a megkötöztetés, stb. határozottan a missziók munkájához és az egyház bizonyságtételének a népek közé történő kiterjesztéséhez kapcsolódik. Krisztus eme eljövetele – az ördög feletti győzelme a kísértésekben, a szolgálata, a halála, a

mennybemenetele és a megkoronázása – előtt az üdvösség nagymértékben a zsidókra korlátozódott. Isten engedte, hogy a Sátán megvakítsa a nemzetek szemeit, így ezek a nemzetek a maguk útjait járták. De hatalmas változás készült. Az evangélium „igazságának" fokozatosan fel kellett váltani a Sátán „hazugságát". A Sátán meg van kötve, s többé már nem csaphatja be a nemzeteket. Krisztus „mindeneket" Magához fog vonzani. A választottak *minden* nemzetből üdvözülnek.

Ezért szoros kapcsolatban mindezekkel a bibliai igeszakaszokkal – és exegézisünknek mindig a Szentírás analógiáján kell alapulnia! – arra a következtetésre jutunk, hogy itt, a Jel20:1-3-ban is, a Sátán megkötözése és a mélységbe vettetésének ténye szintén azt jelzi, hogy ebben az evangéliumi korszakban, mely Krisztus első eljövetelével kezdődik, s majdnem a második eljöveteléig tart, az ördög befolyása a Földön korlátozva van, így nem tudja megakadályozni az egyház kiterjedését a népek között az aktív missziós program segítségével. Az egész időszak alatt meg van akadályozva abban, hogy a nemzeteket – általánosságban a világot – rávegye az egyház, mint erőteljes missziós intézmény megsemmisítésére. Az Íge hirdetése által, amit a Szentlélek alkalmaz, a választottak a világ minden részében a sötétségből a világosságra jönnek. Ebben az értelemben az egyház győzi le a nemzeteket, s nem a nemzetek az egyházat. Ebben az egész korszakban mindenfelé alakulnak gyülekezetek. Nemcsak a egyéneket, de az intézményeket és a hatóságokat is befolyásolja többé-kevésbé Isten kegyelmének evangéliuma. Az egész levegő tele van az evangéliummal! Azokon a területeken, ahol az ördög egykor majdnem teljhatalmat gyakorolhatott az ószövetségi időkben, most kénytelen szemlélni, amit Krisztus szolgái lassan-lassan területeket nyernek. Egy viszonylag rövid idő alatt a keresztyénség elterjedt Dél-Európában. Hamarosan legyőzi az egész kontinenst. S az utána következő évszázadok során az evangélium mindenfelé hirdettetik, így a Föld végső határaiig hallatszik a Megfeszített evangéliuma, és sokan térdet hajtanak Neki.[287]

Az egyház nemzetközivé vált. Ez a nemzetközi egyház nagy hatalmú: „mint hatalmas hadsereg masírozik Isten egyháza". V. ö. Jel11:6. A Világmissziós Atlasz térképei tele vannak apró vörös vonalakkal, melyek azoknak a helyeknek a neveit húzzák alá, ahol missziós állomások vannak. Az Ószövetség partikularizmusa átadta a helyét az Újszövetség univerzalizmusának. A Bibliát nemrég fordították le az ezredik (!) nyelvre. Az evangélium befolyását az emberiség gondolkodására és életére aligha lehet túlbecsülni. Bizonyos országokban a keresztyénség áldott igazságai az emberi élet minden területére kihatással vannak: politikai, gazdasági, szociális, és intellektuális szférákra egyaránt. Csak az nem fogja értékelni a millenniumi kor dicsőségét, amiben élünk, akinek nincsenek történelmi ismeretei, ezért képtelen a jelent ama állapotok fényében szemlélni, melyek Krisztus mennybemenetele előtt uralkodtak. A 72. zsoltárban található prófécia tényleg a szemünk előtt teljesedik be.

Légy szíves ne értelmezd félre a magyarázatunkat. Nem azt mondjuk, hogy a világ egyre jobbá válik, s hogy idővel mindenki belép Krisztus hadseregébe. Sokan fogják *hallani* az evangéliumot, de nem fogják *figyelembe venni*. Sőt Isten ítéletes trombitái nem fogják megváltoztatni a világot, ami megkeményíti magát a hitetlenségben. A többség mindig is az ördög oldalán fog maradni. A leghangsúlyosabban elvetjük a béke, gazdagság és egyetemes jog ember által alkotott korszakának álmát a Földön Krisztus második eljövetele előtt. S ugyanolyan határozottan vetjük el az ehhez kapcsolódó elképzelést is, mely szerint az evolúció mindenható „törvénye" egy állandóan emelkedő trendet hoz majd létre a civilizáció előrehaladásában. Nem csukjuk be a szemünket a minket körülvevő gonoszságok előtt, s nem vagyunk tudatlanok azt a tényt illetően sem, hogy napjaink humanizmusa, amely a keresztyénség új és jobb magyarázatának álarca alatt húzódik meg, tulajdonképpen féreg, mely az igaz vallás fájának gyökerét rágja. Mindazonáltal, noha teljesen tisztában vagyunk a gonoszság és a jajok előfutárainak mindezen jeleivel, a tények, melyeket bemutattunk, igazak

[287] J. C. De Moor, *De Hemel Geopend*, III. kötet, 141. és azt követő oldalak

maradnak és semennyi érvelés sem képes megdönteni azokat. Az egyház valóban nagyon jó hatással van az emberi élet majdnem teljes komplexumára! Ebben az értelemben – de nem minden értelemben – van a gonosz megkötözve!

Megismételjük: az ördög nincs megkötözve *minden értelemben*. Befolyása nem abszolút, vagy teljesen semmisült meg. Éppen ellenkezőleg, abban a szférában, ahol a Sátánnak meg van engedve, hogy kifejtse gonosz hatását, a legveszettebben dühöng. A hosszú és nehéz láncra biztonságosan kikötött kutya hatalmas károkat tud okozni a fogságának területén belül. A körön *kívül* azonban semmit kárt nem okozhat és senkit sem sebesíthet meg. Így a Jel20:1-3 azt tanítja, hogy a Sátán hatalma és befolyása *a tevékenység egyetlen konkrét szférájának vonatkozásában korlátozott: „hogy többé el ne hitesse a népeket”*. Az ördög tényleg sokra képes. Még ezalatt az ezeréves időszak alatt is. De van *egy* dolog – ebben a korszakban! – amit nem tehet meg. Ezt az egy dolgot illetően határozottan és biztosan meg van kötve. Nem semmisítheti meg az egyházat, mint erőteljes missziós intézményt, mely az evangéliumot hirdeti a népeknek. Ezt nem teheti meg mindaddig, amíg az ezer év le nem telik.

Láttuk tehát, hogy a Jel20 „ezer évének” *a Földön* van dicsőséges jelentése Isten népe számára. Mindazonáltal a menny dicsősége ebben az időszakban messze felülmúlja azokét, akik a Földön élnek. Nos, a következő néhány vers, nevezetesen aJel20:4-6 a győztes szentek állapotát írja le a *mennyben*, s nem a Földön.

A millennium eme két összetevője, nevezetesen a földi verse, 1-3, és a mennyei versek, 4-6 v- a Sátán megkötözése és a szentek uralkodása – természetesen a legszorosabb kapcsolatban állnak egymással. A mi isteni és emberi Közbenjárónk személyes uralkodásával – ami engesztelő munkájának eredménye – összefüggésben, lásd Jel5, kötöztetik meg a Sátán és bénul meg részben az ő földi befolyása. Jézusnak ugyancsak ez a személyes, a mennyben és a mennyből való uralkodásával összefüggésben uralkodnak fenn az eltávozott szentek. V. ö. Jel3:21. Krisztusnak ez a személyes uralkodása a mennyben és a mennyből támasztja alá az Apokalipszis összes látomását. Ez a kulcs az „ezer év” magyarázatához.

S a 4-6. versek, a szentek uralkodásának helyes értelmezéséhez történő eljutás végett ismét vissza kell mennünk gondolatban az i. sz. első évszázadhoz. A római üldözés dühöng. A mártírok hidegvérrel hajtják a fejüket a hóhérok nyaktilói alá. Pál már megtette ezt, és Jakab is. Ahelyett, hogy kimondták volna: „a császár az Úr”, vagy illatáldozatot dobtak volna a pogány pap oltárára a császár imádatának jeléül, a hívők Krisztusukat vallják meg még a lángok között is, valamint mikor a római amfiteátrumokban a vadállatok elé vettetnek. Krisztus azonban nem feledkezik meg súlyosan bántalmazott tanítványairól. Megtartja őket, hogy végig hűségesen megállhassanak. Emiatt adja sokat szenvedett egyházának a látomást „azok lelkéről, akiknek a Jézus bizonyságtételéért vették a fejüket”, 1:2, 9, 6:9. Úgy írja le ezeket a lelkeket – együtt *mindazokkal* az eltávozott keresztyénekkel, akik a Földön megvallották Urukat – mint akik együtt uralkodnak Vele a mennyben. Mintha ezt mondaná: „Itt lenn: néhány évnyi szenvedés, ott fenn, azon a jobb földön, élet és uralkodás Krisztussal *ezer esztendeig*!” Micsoda vigasztalás! Tényleg, a jelenlegi szenvedések össze se hasonlíthatók azzal a dicsőséggel, ami a hívők lelkeinek jelentetett ki felmagasztalt Urukkal együtt a mennyben!

Most ezzel az „ezeréves uralkodással” kapcsolatosan, 4-6. versek, fogunk megválaszolni három kérdést.[288]

(1) Hol zajlik ez helyileg?
(2) Mi ennek a jellege?
(3) Ki vesz ebben részt?

Először is *hol* zajlik ez helyileg? A vizsgált igevers alapján ez ott történik:

[288] Az egész témát bővebben tárgyaltuk a *The Federation Messenger* 1934. december - 1935. áprilisi számaiban.

(a) Ahol a trónok állnak, mert ezt olvassuk: „És láték királyiszékeket, és leülének azokra”. Nos, az egész Jelenések könyve szerint Krisztusnak és az Ő népének a trónja örökké a mennyben van: Jel1:4, 3:21, 4:2-6, 9-10, 5:6-7, 11-13, 6:16, 7:9-11, 15, 17, 8:3, 12:5, 14:3, 5, 16:17, 19:4-5, 20:4, 11, 21:5, 22:1, 3.

(b) Ott, ahol a mártírok test nélküli lelkei vannak, mert ezt olvassuk: „és látám azoknak lelkeit, a kiknek fejöket vették a Jézus bizonyságtételéért”. János *lelkeket*, nem testeket lát. Test nélküli lelkekről gondolkodik, mert ezt olvassuk: „a kiknek fejöket vették”. Ebben az egész szakaszban egyetlen szó sem esik a *testek* feltámadásáról. Igaz, néha a „lelkek” kifejezés is jelent „embereket”, például az 1Móz46:27-ben. De ott helyettesítheted az „emberek” kifejezéssel a „lelkeket”. Itt, a Jel20-ban ezt nem teheted meg! A *lelkek* uralkodnak az egész jelenlegi korszak alatt Krisztus második eljöveteléig. Azután már nem a *lelkek* azok, akik uralkodnak. Akkor test és lélek már ismét egyesülnek. Ezért akkor már a *szentek* uralkodnak: nem egy adott, bár hosszú időszakon – ezer éven – át, hanem „örökkön örökké”, Jel22:5.

(c) Ahol Jézus lakik, mert ezt olvassuk: „éltek és uralkodtak a Krisztussal…” A kérdés ennek megfelelően tehát az, hogy hol van az a hely az Apokalipszis szerint, ahonnan a felmagasztalt Közbenjáró irányítja a világegyetemet? Hol lakik Jézus? Nyilvánvalóan *a mennyben*! A mennyben láttuk a Bárányt, amint átveszi a tekercset Annak kezéből, Aki a trónon ül, Jel5. A Jel12 világosan kijelenti, hogy Krisztus „Istenhez és annak királyiszékéhez” ragadtatott, ezért „örüljetek *egek* és a kik lakoztok azokban”.

Ezért az ezeréves uralkodás a mennyben történik.

A következő megválaszolandó kérdés: mi a jellege? Ennek az uralkodásnak a jellegét az alábbiak szerint lehet összefoglalni:

(a) Ez *ítélkezés* Krisztussal. A megváltott lelkek a mennyben dicsérik Krisztust az igazságos ítéleteiért. Állandóan ezt éneklik: „igazak és igazságosak a te ítéleteid”.

Ezeket a dicsőségben levő lelkeket folyton úgy festi le a Biblia, mint akik a Mester minden tevékenységében részt vesznek: leülnek Vele az Ő trónjára, Jel3:21, a Sion hegyén állnak Vele, v. ö. 14:1, énekelnek a trónja előtt, v. ö. 14:3, 15:3, látni fogják majd az Ő arcát, v. ö. Jel22:4, stb.

(b) Ez *élet* Krisztussal: „éltek és uralkodtak”. Hogyan? Lásd Jel7:9 és azt követő versek. A mennyekben ezek a lelkek legtökéletesebb módon felelnek meg a legtökéletesebb környezetnek. S micsoda az élet, ha nem ez?[289]

(c) Ez *osztozás a királyi dicsőségben* Krisztussal. Ezek a lelkek ünneplik a Bárány-ezzel együtt a saját maguk – győzelmét. Minden imájukra kaptak választ, minden kívánságuk állandóan teljesül.

(d) Ez az „*első feltámadás*”. Az első feltámadása a lélek átkerülése a bűnös Földről Isten szent mennyországába. Ezt követi majd Krisztus második eljövetele, mikor a test szintén megdicsőül.

Az utolsó kérdésünk: ki vesz részt ebben az uralkodásban? A válasz egyszerű és könnyű. Először is, az összes mártír lelke: „a kiknek fejöket vették a Jézus bizonyságtételéért”. Másodszor mindazok a hívők, akik hitben haltak meg: „akik nem imádták a fenevadat, stb.”. Lásd Jel13:4, 15-16, 14:9, 11, 16:2, 19:20. A többi halott – azaz az összes többi ember, akik meghaltak, tehát a hitetlen halottak – *meg nem elevenednek*, míg le nem telik az ezer esztendő. Mikor az eltelik, változás áll be. Akkor lépnek be a „második halálba”. Más szóval örök büntetést kapnak, de nemcsak – mint ezidáig – lélekben, hanem testben is. Ezért a változás nem jobbra, hanem rosszabbra fordulást jelent. Másrészről akiknek részük volt az első feltámadásban – amint már megmagyaráztuk – azok áldottak és szentek. Rajtuk a második halálnak nincs hatalma. Nemcsak uralkodnak majd Krisztussal, hanem *imádják* is Istent Krisztusban papokként az ezer esztendő során, Jel1:6, 4:10, 5:10, 7:15, 14:4.

[289] H. Drummond, *Natural Law in the Spiritual World*, 149. és azt követő oldalak

Most nézzük meg a 7-10. verseket. Mikor eltelik az ezer esztendő, a Sátán kiszabadul a börtönéből. Ezért nagyon világos, hogy a végső és legszörnyűbb üldöztetést, mellyel az antikrisztusi erők az egyházat igyekeznek elnyomni, a legközvetlenebb módon maga a Sátán ösztönzi. Az ördög felsorakoztatja Gógot és Magógot a végső támadásra „és körülvevék a szentek táborát és a szeretett várost". A „Gög és Magög" kifejezés Ezékiel könyvéből származik. A lábjegyzetben felsoroljuk azokat a nézeteket, melyeket elvetünk.[290] Nos, Ezékielnél a kifejezés kétségtelenül a Szeleukidák hatalmára vonatkozik, különösen úgy, ahogyan Antiochus Epiphanes, a zsidók keserű ellensége napjaiban nyilvánult meg. Ennek a királyságnak a központja Észak-Szíriában volt. Szeleukosz itt állította fel székhelyét Antiókhia városában, az Orontesz folyó mellett. A birodalma keleten túlnyúlt a Tigris folyón. Észak felé a terület, mely felett a szeleukidák uralkodtak, magában foglalta Méseket és Tubált, két kis-ázsiai régiót.[291] Ennek megfelelően Gög Magög hercege volt, azaz Szíriáé. Ezért az Isten népének elnyomása Gög és Magög által Ezékielnél a szíriai uralkodó, Antiochus Epiphanes alatti borzasztó üldöztetésre utal.

A Jelenések könyve a nyomorúságnak és megpróbáltatásoknak ezt az időszakát használja jelképként a Sátán és hordáinak az egyház elleni támadásának leírására. Figyeljük meg a hasonlóságot:

Először emlékezzünk, hogy Gög és Magög támadása (Szíriáé Antiochus Epiphanes alatt) volt az *utolsó* nagy elnyomás, amit Isten népének el kellett szenvednie az Ószövetség idején. Ezért ez megfelelő jelkép az antikrisztusi erőknek az egyház elleni végső támadására az Újszövetség idején.

Másodszor, jusson eszünkbe, hogy Gög és Magög eme hadseregei *nagyon nagy létszámúak* voltak. Ezért ezek alkalmas módon jelképezhetik az egyházzal szemben *világszerte* kialakult szembenállást a Krisztus második eljövetelét közvetlenül megelőző napokban.

Harmadszor, figyeljük meg, hogy az Antiochus Epiphanes ideje alatt megtapasztalt nyomorúság, noha nagyon súlyos volt, nagyon *rövid* ideig tartott. Ezért alkalmas előképe annak a rövid megpróbáltatásnak, ami a jelen korszakot lezáró napokban fog bekövetkezni, V. ö. Mk13:20, Jel11:11.

Végül emlékezzünk rá, hogy Szíria – azaz Gög és Magög – hadseregének veresége a legváratlanabb és a legteljesebb volt. Világosan Isten munkája! S emiatt is lehet Gög és Magög eme Izrael elleni támadása kiváló jelképe az istentelen világnak az egyház ellen vívott végső küzdelmének. Az általunk tanulmányozott igeszakaszban „Gög és Magög" azonos „a föld négy szegletén". Ez a kifejezés azonban nem jelenti a legtávolabbi népeket. Tanulmányozd az alábbi igeszakaszokat: Jel7:1, Bír20:2, 1Sám14:38. A „föld négy szeglete" egyszerűen azt jelenti: „az egész világ". Az egész bűnös világ elkezdi üldözni az egyházat. Az ellentámadás az egész világra ki fog terjedni.[292] A legcsekélyebb alapja sincs tehát a vizsgált

---

[290] A *Gög és Magög* kifejezés alábbi értelmezéseit vetjük el:
(a) Gög és Magög a legtávolabbi nemzeteket jelenti, azaz Kínát, Japánt, Indiát. Ezek megtámadják majd a keresztyén nemzeteket egy fizikai háború keretében. V. ö. civilizálatlan versus kultúrnépek. H. Bavinck, *Gereformeerde Dogmatiek*, harmadik kiadás, IV. kötet, 760-761. oldalak.
(b) Ugyanezekről a nemzetekről van szó, d e a háború most lelki: a távoli nemzetek kultúrája és vallása támadja meg a keresztyén nemzeteket.

[291] A Gög és Magög magyarázatunk kialakítása során az alábbiaknak tartozunk köszönettel:
G. C. Aalders, *Het Chiliasme en het Oude Testament in die Reformatie*, 34-37. számú cikkek, 1932. május 27. – június 17. a kifejezés ószövetségi jelentését illetően, E. W. Hengstenberg, *The Revelation of St. John*, II. kötet 33. és azt követő oldalak, A *Gög* cikkely az I.S.B.E.-ben, Ugyanaz a *Christelijke Encclopaedie*-ben, A *Magög* cikkely az I.S.B.E.-ben, W. Fairweather, *From the Exile to the Advent*, 133. és azt követő oldalak, A. H. Sayce, *The Races of the Old Testament*, 73. oldal, A holland *Statenvertaling* Gógra és Magógra vonatkozó lábjegyzetei (Kanttekenig).

[292] A *Gög és Magög* kifejezés teljesebb kifejtése a *Federation Messengerben* található Outlines-ben szerepel, 1935. február és március.

igeszakaszt bizonyos „távoli” népek – például Kína, Japán, és India – a nyugat-európai és amerikai népek elleni támadására vonatkoztatni. Az Újszövetség egyszerűen semmiféle jóslatot sem tartalmaz, ami vonatkozna bizonyos kortárs nemzetekre, vagy országokra, s csak és kizárólag azokra. Az egyház és a világ közötti küzdelmet írja le. Nem mond semmit, ami kizárólagosan, vagy csak specifikusan Kínára, Japánra, Hollandiára, vagy Lousianára vonatkozna! Az itt leírt konfliktus nem a „civilizált” és a „civilizálatlan” nemzetek között folyik. Ez egyszerűen az antikrisztusi erők utolsó támadása az egyház ellen. Magyarázatunkat az alábbi kifejezés is alátámasztja: „És feljövének a föld szélességére”. V. ö. Hab1:6, Ézs8:8, 1Móz13:17, Jób38:18.

A jelentés tehát ez: a korszak, mely alatt az egyház képes lesz erőteljes missziós szervezetként terjeszteni mindenfelé az evangéliumot, nem tart örökké, sőt még Krisztus második eljöveteléig sem. Figyeld meg, hogy mi történik már manapság is bizonyos országokban. Vajon nincsenek olyan területek ezen a Földön, amelyek máris a Sátán kevés idejét élik meg? Olvasd el feltétlenül ebben a könyvben az erről mondottakat.

Más szóval, itt a Jel20:7-10-ben ugyanannak a csatának – és nem háborúnak -. A leírásával van dolgunk, mint a Jel16:12 és azt követő versekben, valamint a Jel19:19-ben. Az eredetiben mindhárom esetben *a* csatáról olvasunk. Így a 16:14-ben: „egybe gyűjtsék azokat a mindenható Isten ama nagy napjának viadalára”. Majd a 19:19-ben: „egybegyűltek, hogy hadakozzanak”. Hasonlóképpen itt a 20:8-ban: „egybegyűjtse őket háborúra”. Más szóval ez nem három különböző csata. Itt *egy és ugyanazon csatával* van dolgunk. *Ez mindhárom esetben az armageddoni (Har-Magedon) csata*. Lásd a korábban erről mondottakat. Az „új” dolog, amit a Jel20 kijelent, hogy mi történik a *Sátánnal* ennek a csatának az eredményeképpen.

Ez a végső támadás a „szeretett város”, és a „szentek tábora” ellen irányul. Azaz, Isten egyházát itt a város és a tábor kettős jelképe írja le.

„És Istentől a mennyből tűz szálla alá, és megemészté azokat.” Figyeljük meg ennek a Gógot és Magógot sújtó ítéletnek a hirtelen jellegét, olyan gyors és váratlan, mint az égből lecsapó villám! V. ö. 2Thessz2:8. Ilyen hirtelen fog megjelenni Krisztus és veri tönkre az ellenségeit! Ez az Ő egyetlen ítéletes eljövetele. A Sátán becsapta a bűnös világot. Azzal csapta be a gonoszokat, hogy elhitték: lehetséges a valódi és abszolút győzelem az egyház felett, azaz Isten legyőzhető! Ezért az ördög – a megtévesztő – belevettetik a tűzzel és kénkővel égő tóba, ami a poklot jelenti, mint a testi és lelki szenvedések helyét az ítélet napját követően, ahol már ott van a fenevad és a hamis próféta is. Ennek *nem* az az értelme, hogy a fenevad és a hamis próféta már korábban a pokolba kerültek a Sátán előtt, hanem hogy a fenevad és a hamis próféta büntetése már korábban le volt írva, Jel19:20. Ezek mind együtt buknak el: a Sátán, a fenevad és a hamis próféta. Ennek igaznak *kell* lennie, mert a fenevad a Sátán üldöző hatalma, a hamis próféta pedig a Sátán antikrisztusi vallása. Valahol van a Sátán, ott van ez a másik kettő is! Ebben a tűzzel és kénkővel égő tóban aztán kínoztatnak örökkön örökké, Mt25:46.

Most Krisztus ítéletes eljövetele nagyon élénken van leírva. János egy nagy fehér trónt lát. Ezen Krisztus ül, Mt25:31, Jel14:14. A tekintete elől eltűnik a föld és az ég. Itt nem a világegyetem megsemmisítéséről, vagy eltűnéséről, hanem a megújításáról van szó. Ez az elemek megolvadása lesz a nagy hőtől, 2Pt3:10, az újjászületés, Mt19:28, minden dolgok helyreállítása, Csel3:21, és a megszabadulás a romlandóság rabságából, Rm8:21. A világegyetem, többé nem lesz kitéve a „hiábavalóságnak”.[293] János látja a holtakat, nagyokat és kicsiket a nagy fehér trón előtt állni. Minden személy, aki valaha a Földön élt, a trón előtt áll. Könyvek nyittatnak meg, minden személy életének feljegyzései, Dán7:10. S megnyílik az élet könyve is, mely a hívők neveit tartalmazza, Jel3:5, 13:8. A halottak a cselekedeteik

[293] Lásd G. A. Gordon, *The Vision of the Dead*, prédikáció a J. L. Hulburt által szerkesztett *Great Sermons by Great Preachers*-ből

szerint ítéltetnek meg, Mt23:31 és azt követő versek, Rm14:10, 2Kor5:10. A tenger kiadja a halottakat, s így tesz a halál és a pokol is. Itt van a halottak egyetlen, általános feltámadása. Az egész Biblia csak egyetlen általános feltámadástól tanít! Olvasd el a Jn5:28-29-et. Ez az egyetlen és általános feltámadás *az utolsó napon* megy végbe, Jn6:39-40, 44, 54, Csel24:15, Mt22:31, Csel24:21, Zsid6:2.[294] A Bibliában sehol sem olvasunk a hívők testi feltámadásáról, amit majd a hitetlenek testi feltámadása követ ezer év elteltével. Mindenki egy időben támad fel. A halál, a test és lélek különválása, és a pokol, az elkülönítettség állapota most megszűnnek. Sehol az új égben és az új földön, sőt még a pokolban sem válik többé szét a test és a lélek Krisztus második, ítéletes eljövetelét követően. Ezért, jelképesen szólva, a halál és a pokol – most megszemélyesítve – szintén a tűznek tavába vettetnek! S egy végső figyelmeztetés: akinek a neve nem találtatik beríva az élet könyvébe, szintén a tűznek tavába kerül!

S most a végső és csodálatos téma: az új ég és az új föld, Jel21:1-8, és az új Jeruzsálem, 21:9-22:5. Csodálatos kapcsolat áll fenn a Biblia első és utolsó könyve között. A Szentírás egy virágra emlékeztet. A magot a Genezisben találjuk, a növekvő növényt az utána következő könyvekben, s a teljesen kifejlődött és gyönyörű virágot pedig az Apokalipszisben. Figyeld meg az alábbi párhuzamokat:

A Genezis elmondja nekünk, hogy Isten teremtette a mennyet és a Földet. Az Apokalipszis az *új* eget és földet írja le, 21:1.

A Genezisben a világító testek szóltattak létezésre: a Nap, a Hold, a csillagok. A Jelenésekben ezt olvassuk: „És a városnak nincs szüksége a napra, sem a holdra, hogy világítsanak benne; mert az Isten dicsősége megvilágosította azt, és annak szövétneke a Bárány”.

A Genezis leírja az elvesztett Paradicsomot. A Jelenések lefesti a helyreállított Paradicsomot, Jel2:7, 22:2.

A Genezis leírja az ördög ravaszságát és erejét. Az Apokalipszis elmondja nekünk, hogy az ördög megkötöztetett és a tűzzel és a kénkővel égő tóba vetetett.

A Genezis leír egy borzasztó jelenetet: az ember menekül Isten elől és elrejtőzik a Mindenható jelenléte elől. A Jelenések bemutatja a legcsodálatosabb és bensőségesebb közösséget Isten és a megváltott ember között: „Ímé az Isten sátora az emberekkel van, és velök lakozik…”

Végül, a Genezis megmutatja nekünk az élet fáját, valamint az ahhoz vezető utat elzáró angyalt, hogy az ember „ki ne nyújtsa kezét, hogy szakaszszon az élet fájáról”, az Apokalipszis helyreállítja az ember hozzáférési jogát: „hogy joguk legyen az életnek fájához”, Jel22:14.

Ezért ismét megkérdezzük: mi a témája ennek a könyvnek? Ez: nem az ördög, hanem Krisztus a győztes, Isten terve, bár egy időre *úgy tűnt*, – valójában – soha nem hiúsult meg, s a végén majd meglátszik, hogy teljes győzelmet arat. Győztesek vagyunk. Több mint győztesek, mert nemcsak a legnagyobb átoktól, sőt *minden* átoktól, szabadultunk meg, hanem emellett legdicsőségesebb áldásokat is megkaptuk, Jel21:3.

S mit fest le a Jel21:1-22:5? Az ideális egyházat, amilyen most?[295] Vagy a jövő világegyetemét és egyházát?[296] Amint látjuk, egyik válasz sem teljes. Ebben a szakaszban annak leírásával van dolgunk, ami *ideális*. Bármi is Isten megváltó kegyelmének az eredménye – akár a jelenben, akár a jövőben – az van itt leírva. Isten eme megváltó kegyelmére és átalakító erejére nem szabad úgy tekinteni, mintha az csak a jövőre vonatkozna. Nem, épp most, a jelen korszakban is munkálkodik már Isten gyermekeinek a szívében. Ennek megfelelően amit itt, a Jel21:1-22.:5-ben találunk az nem más, mint *jövő*

[294] V. ö. W. Milligan, *The Book of Revelation*, az Expositor’s Bible-ben.
[295] V. ö. W. Milligan, *The Book of Revelation*, az Expositor’s Bible-ben.
[296] V. ö. R. C. H. Lenski, *Interpretation of St. John’s Revelation*, 620. és azt követő oldalak

megváltott világegyetemének a leírása, aminek a jelen megváltott egyháza az előképe. Hadd bizonyítsuk ezt a pontot:

Vegyük a Jel21:3-at: „Ímé az Isten sátora az emberekkel van, és velök lakozik, és azok az ő népei lesznek, és maga az Isten lesz velök, az ő Istenök".

Nos a tény, hogy ezek s szavak az új égre és új földe, a teljesen megváltott emberiségre vonatkoznak, amiképpen az ítélet napja után fog létezni, olyan világos, mint a Nap. A szövegösszefüggés rendkívül világos. Figyeljük meg, hogy az első ég és föld elmúltak, Jel21:1. Az ítélet megtörtént, Jel20:11 és azt követő versek. De vajon ennek az igeszakasznak nincs jelentősége a jelen számára? Csakis a *jövőre* vonatkozik? Bárki, aki otthon van a Bibliában, képes megválaszolni a kérdést. Azonnal felismeri az általunk idézett szakaszt, v. ö. Ézs65:17, 66:22. Figyeld meg az utolsó kifejezést: „Isten lesz velök, az ő Istenök". Ez vajon nem az a régi szövetségi ígéret, ami mindenütt megtalálható a Bibliában? Nézd meg az alábbi igehelyeket: 1Móz17:7-8, 2Móz20:2, 5Móz5:2-3, 6, Jer24:7, 30:22, 31:33, Ez11:20, Zak13:9, Mt13:17, Rm4:22, 2Kor6:16, stb. Nos, ennek a dicsőséges ígéretnek a megvalósulása, vagy teljesülése, mint azt a párhuzamos igeszakaszok jelzik, világosan nemcsak a jövő, hanem – legalábbis részben – a *jelen* dolga is! Isten már most az Ő egyházában lakozik a Lelke által. Ez az isteni bennlakozás majd az új égen és az új földön tökéletesedik az ítélet napja után.

Ugyanez igaz a sok egyéb jelképre is, melyek előfordulnak ebben a szakaszban. Ha bárki veszi a fáradságot, hogy átnézze azokat a párhuzamos igehelyeket, amikben ezek gyökereznek, azonnal észre fogja venni, hogy a jelzett igazságok, és az ígéretek arra az egész időtartamra vonatkoznak, mely alatt az egyház létezett. Ezek bizonyos értelemben az egész korszakra vonatkoznak. Az új Jeruzsálem mindig is Babilon ellentettje. A menyasszonyt mindig szembe kell állítani a paráznával. A végső és legteljesebb megvalósulás azonban nem következik be az ítélet napját megelőzően. Tanulmányozzuk a Jel21:1-8-at.

János látja az új eget és az új földet! Lásd Ézs65:17, 66:22, 2Pt3:13. Az első ég és az első föld elmúltak, v. ö. Jel6:14, 2Pt3:10. Lásd a Jel20:11-hez fűzött magyarázatunkat.

Képzeletben próbáljuk meg meglátni ezt az új világegyetemet. A Földnek magának az alapjai lettek kitéve a tisztító tűznek. A bűn minden szennyfoltja, a rossz minden forradása, a halál minden nyoma eltöröltetett. A nagy tűzből megszületett az új világegyetem. Az eredetiben szereplő szó magában foglalja, hogy „új", de nem „más" világról van szó.[297] Ez ugyanaz az ég és föld, de dicsőségesen megifjítva: nincsenek gyomok, tövisek, bogáncsok, stb. A természet magára talál: minden rejtett képessége, mely oly sokáig volt szunnyadó állapotban, most teljes mértékben megmutatkozik. A „régi" rend eltűnt. A világegyetem, melyben a sárkány a fenevad, a hamis próféta és a parázna végrehajtották bűnös programjukat, eltűnt. A tenger, hogyan mi ismerjük, többé nem létezik. Jelenleg a tenger a nyugtalanság és konfliktus emblémája. A dörgő, dühöngő, felkavarodott, hánykolódó vizek, az egymással mindig küzdő hullámok a világ nemzeteit jelképezik az egymással szembeni összeütközéseikben és nyugtalanságukban, Jel 13:1, 17:15. Ez az a tenger, melyből a fenevad feljön. Ám a megújult világegyetemben – az új égen és földön – minden nyugodt lesz. Ezért az ég és a föld, valamint a tenger, amiképpen mi ismerjük, el fognak tűnni. Emlékezzünk: ez *ugyanaz* a világegyetem, csak megújulva!

„És én János látám a szent várost, az új Jeruzsálemet, a mely az Istentől szálla alá a mennyből, elkészítve, mint egy férje számára felékesített menyasszony."

Ez a Jeruzsálem neveztetik újnak a földi, palesztinai Jeruzsálemmel szemben. „Szentnek" neveztetik, mert el van különítve a bűntől, s teljességgel Istennek van szentelve. Nos, ez az új s szent Jeruzsálem nagyon világosan az Úr Jézus Krisztus egyháza, ami nagyon világosan látszik abból tényből is, hogy itt is, máshol is a Bárány menyasszonyának, feleségének neveztetik, Ézs54:1, Ef5:32, stb. Az egyház még az Ószövetségben is a város

[297] Az eredetiben a *kainos* és nem a *neos* szerepel.

jelképével van ábrázolva, Ézs26:1, 40:9, Zsolt48, stb. Egy város az elménkben az állandó tartózkodási hely, a nagyszámú lakosság a biztonság és az állandóság, közösség és szépség képét idézi fel. Mindezen jellemzők vonatkozásában az egyház – elviekben már ma is, de idővel a tökéletességben – olyan, mint egy város. Azt olvassuk, hogy János látta, amint ez a szent város Istentől, a mennyből száll alá. Ez is igaz mind a jelen ideális egyháza, mind a jövő egyháza esetében. Ez mindig is felülről születik. Mindig is a Szentlélek átalakító munkájának eredménye, Jel3:12, 21:9 és azt követő versek, v. ö. Gal4:26, Zsid11:10, 16, 12:22. A „mint egy férje számára felékesített menyasszony" szavak kommentárja a Jel19:7-ben található.

János erőteljes hangot hall a trón felől: „Ímé az Isten sátora az emberekkel van, és velök lakozik, és azok az ő népei lesznek, és maga az Isten lesz velök, az ő Istenök. És az Isten eltöröl minden könyet az ő szemeikről; és a halál nem lesz többé; sem gyász, sem kiáltás, sem fájdalom nem lesz többé, mert az elsők elmúltak".

Ilyen gyönyörűen van lefestve számunkra a Bárány és menyasszonya, az egyház örökké tartó menyegzői ünnepsége. A Bárány menyegzőjének teljes jelentéséről lásd a korábbi magyarázatunkat. Ez az egész folyamat csúcsa, amikor Isten eljön az Ő népéhez. Olyan szoros az örökkévaló közösség Isten és az Ő választottai között, hogy Ő, mondhatni, egy sátorban lakik velük – az *Ő* sátrában, attribútumainak dicsőségében – Jel7:15. Isten minden könnyet eltöröl a szemükből, Jel7:17. Ők állandóan imádják Őt az Ő szentélyében, Jel7?15. Együtt ülnek Vele az Ő trónján, s Ő velük vacsorázik, Jel3:20-21. V. ö. Jn17:23, 2Kor6:18. Tehát szembeötlő jelképekkel az Isten és a népe közötti örökkévaló közösség van itt ábrázolva. Negatívan szólva, a halál nem lesz többé – „a" halál, Jel20:14, 1Kor15:26, sem jajszó, sem sírás, Ézs25:8, 35:10, 51:11, sem fájdalom, v. ö. a 7:16-tal is. A régi rend – „az elsők" – elmúltak, 2Kor5:17, Zsid12:27.

Az apostol most annak hangját hallja, Aki a trónon ül, azaz Istenét Krisztusban, Jel4:2, 19:4, 3:21, 11:15 12:20, 22:1. Az Úr ezt mondja: „Ímé mindent újjá teszek". Csak Isten képes megújítani. Az emberek képzeleghetnek hiábavaló módon, hogy jobb oktatással, jobb környezettel, jobb törvénykezéssel és a javak egyenlőbb elosztásával új korszakba, az aranykorba, az ember hő vágyainak Utópiájához jutnak. Álmaik álmok maradnak! Sem a gazdasági, sem a fegyverzetkorlátozási konferenciák sem a jobb iskolák, sem az oszd-meg-a-javakat programok nem képesek elhozni a valódi aranykort, az új eget és új földet, az új rendet. Csak Isten az, Aki az Ő Lelkén át minden újjá tesz.[298] Egyedül Ő képes helyreállítani és megújítani az embert és a világegyetemet. Ezt már most is teszi, jóllehet nagyon korlátozott értelemben. Idővel majd akkor teszi ezt meg, mikor Krisztus visszatér.[299] Alig tudjuk elképzelni, hogy a bűn hatásai eltöröltetnek. Ezek mégis el fognak töröltetni, így minden dolog valóban „újjá" tétetik. S abbéli hitünk megerősítése végett, hogy Aki megígérte, meg is teszi, ezt olvassuk: „Íme!" A hang azt mondja Jánosnak, hogy vegye ezt a szívére. Feltétlenül le kell írnia mások vigasztalására, mert ezek a szavak „hívek és igazak". V. ö. Jel19:9, 22:6. Annyira biztos ennek az ígéretnek a beteljesülése, hogy a hang már úgy beszél róla, mint megtörtént dologról: „Meglett". V. ö. Jel16:17. Valójában, ami János látomását illeti, ezek az átalakulások már végbementek! Látja az *új* eget és az *új* földet! Az „Én vagyok az Alfa és az Omega" kifejezést illetően lásd a korábbi magyarázatot. Az „élet vize", ami ingyenesen adatik, az örök életre vonatkozik, a teljes és ingyenes üdvösségre. Ez a megvalósulása mindezen ígéreteknek: Zsolt36:9, Joel3:18, Ez47:1 és azt követő versek, Zak14:8, Ézs55:1, Jn4:10, Jel7?17, 22:17. Emlékezz rá, hogy ez a „víz" *most* adatik a „szomjazónak". S *az örökkévalóságban* az új égen és az új földön frissen és bőséggel árad majd minden élőlényre. Ez a víz mindig Istenből fakad, Aki a forrása. A győztes, Jel27:11 megkapja majd mindezeket. Az ő életében a szövetségi ígéret „Istene leszek, s ő a fiam lesz" eljut a megvalósulásig.

[298] Babilon „nagy", Jeruzsálem „új", Lásd a 10. fejezetet.
[299] Lásd C. H. Spurgeon prédikációját ezzel a szakasszal kapcsolatban a *Twelve New Year's Sermons*-ból.

Elvileg ez az ígéret, ami – amint megmutattuk – aranyfonalként fut végig a Szentíráson az elejétől a végéig, már ebben az életben megvalósul, de teljességre a következőben jut, főleg az új égen és az új földön. Ez AZ ÍGÉRET, mert magában foglal minden más ígéretet.[300] Figyeld meg a szörnyű ellentétet, 8. vers: azok, akik a parázna jellemzőit mutatják, a tűzzel és kénkővel égő tóba, a második halálba vettetnek. Lásd a „parázna" jelleméről és a „második halálról" szóló korábbi magyarázatainkat.

Ám 8. vers parázna városának romjai felett lebeg a menyasszony-város, Isten városának, a szent Jeruzsálemnek ragyogó látványa, amint Istentől, a mennyből száll alá, Jel21:9-22:5. Ez a jövő ideális egyháza, melynek a jelen ideális egyháza az előképe.

A hét angyal egyike, akiknél a hét pohár volt, Jel15:6, odajön Jánoshoz és beszél vele. Ezt mondja neki:

„Jer, megmutatom néked a menyasszonyt, a Bárány feleségét." Aztán az angyal elviszi Jánost, nem szó szerint, hanem „lélekben", v. ö. Jel 1:10, 17:3 egy nagy és magas hegyre, v. ö. Ez40:1-2. Csak mikor a hit magas hegyén állunk, akkor vagyunk képesek úgy látni az egyházat, ahogyan ideálisan létezik. Az apostol most látja a transzcendens szépség és ragyogás látványát. Az angyal azt ígérte, hogy megmutatja neki a menyasszonyt. A megoldás: a város a menyasszony, a kettő egy és ugyanaz. Mindkettő Isten egyházát jelképezi: Ézs54:1, Ef5:32, Ézs26:1, 40:9, Zsolt48.

A város leírása, amint a Jel21:9-22:5-ben szerepel, az alábbiak szerint foglalható össze:

(1) *Ez egy város, a szent város, Jeruzsálem. Lásd Jel21:10, 16, 18.*

Mint ilyen, azoknak az embereknek a közössége, akik Istennel szövetségesek. Semmi sem olyan dicsőséges az egész világegyetemben, mint ez: A közösség Istennel, így Ő velünk lakozik,, s mi az Övéi vagyunk. Sőt, mint jelkép – a szent város – nagyon világosan jelzi, hogy ez a közösség *szent, tartós*, és *megszámlálhatatlan sokaság élvezi*. Azaz, az ideális egyház transzcendens ragyogását jelképezi. Figyeld meg továbbá, hogy az egész koncepció eszkatológikus: itt a *jövő* egyháza van leírva, valamint a *jelen* egyháza is annyiban, amennyiben az eljövendőnek előképe. Az itt leírt város a menny birodalmához tartozik: a város folyamatosan száll alá a mennyből. Ez Isten szuverén kegyelmének a munkája. A jövőhöz tartozik, és folytonosan a jövőre utal. „Átmenetileg tartózkodik a Földön". Ez „azoknak az embereknek a közössége, akik Isten szerint élnek és az Istennel való uralkodásra lettek predesztinálva öröktől fogva".[301] Jeruzsálem *szent* és *új*. Babilon *nagy* és *régi*.[302]

Ez a város továbbá a tiszta üveghez hasonló tiszta aranyból van, v. ö. Jel4:6, 15:2. EZ jelképezi az Isten és a népe közötti közösség tiszta, szent, kegyelmes, elhomályosíthatatlan jellegét. Elvileg már itt és most is élvezzük, de tökéletesen majd csak egy idő múlva.

Végül, ez a város egy tökéletes kocka: tizenkétezer futamatnyi minden irányban.

Először is nézd meg ennek a jelképnek a szépségét: egy város, ami kétezer-négyszáz kilométer mind a *három* irányban – a magassága is kétezer-négyszáz kilométer – és mindez tiszta, átlátszó, sima, csillogó aranyból- S most a jelentése:

Tizenkétezer a három (a Szentháromság) és a négy (a világegyetem) szorzata, megszorozva még tízszer tízszer tízzel (a megkettőzött végső teljesség és tökéletesség). Ezért ez a szám fejezi ki a hármas Isten a világegyetemben működő megváltó erejének teljes és tökéletes eredményét. Ez a teljes és tökéletes eredmény az Isten egyháza, ami az új világegyetemben élvezi az Istennel való közösséget. Ez a közösség „teljes és tökéletes „lesz minden irányban. Már itt és most élvezzük ennek előízét. V. ö. Zsolt48:14-15, EZ40:3 és azt

[300] Lásd a szerző könyvét: *The Covenant of Grace*

[301] Ágoston, *De Civitate Dei*, XV. könyv, 1. fejezet. V. ö. XIV. könyv, 28. fejezet. H. Scholtz, *Glaube und Unglaube in der Weltgeschichte: ein Kommentar zur Augustins De Civitate Dei*, W. Walker, *Great Men of the Christian Church*, 63. és azt követő oldalak

[302] Az *American Version* által támogatott olvasat helytelen. A „nagy város" kifejezés sohasem a szent Jeruzsálemre, hanem mindig Babilonra vonatkozik. Lásd a 10. fejezetet

követő versek. Ennek előképe volt továbbá a szentek szentje a sátorban és Salamon templomában. Az is tökéletes kocka volt. Itt lépett a főpap kapcsolatba Istennel. A szent városban azonban minden hívő pap és király. Valamennyien élvezik ezt a közösséget.

(2) *Ez a szent város a Bárány menyasszonya, felesége*. Lásd Jel21:9

Ezt a jelképet a Jel19:7-nél magyaráztuk meg. Mind azt a tényt, hogy ez a közösség Isten és a gyermekei között a legbensőségesebb és legmaradandóbb szeretet-közösség, mind azt, hogy ez a legdicsőségesebben gyönyörű dolog a világegyetemben, egyformán jelképezi ez a kép. V. ö. Zsolt45.

(3) *A szent városnak saját szövétneke van, az Isten dicsősége a Bárányban*. Lásd Jel21:11, 23, 22:5.

Ez a szövétnek, vagy világító test[303] Annak dicsősége, Aki a trónon ül, V. ö. Jel4:3. A gyémánt ragyogása[304] csak halvány árnyéka Isten attribútumai dicsőségének, amiképpen azok megmutatkoznak az Úr Jézus Krisztus egyházában. Igaz, az egyház világossága a Bárány, v. ö. Jn1:5, 8:12. A világosság a Bárány, mert Ő ülteti belénk Isten igaz és üdvözítő *ismeretét*, a tartós lelki *örömöt*, az *igazságosság* jogállását az ehhez társuló *szentség* állapotával együtt. Krisztus, az igazi világosság elűzi a tudatlanság, nyomorúság, vétek és erkölcsi beszennyeződés sötétségét. Benne és munkájában, valamint Rajta és munkáján keresztül mutatkozik meg Isten dicsősége az egyházban. Ezért a szent városnak nincsen szüksége sem természetes, sem mesterséges világításra, sem napfényre, sem lámpafényre. V. ö. Ézs60:1, 3, 5, 19-20, Zak14:7. Ott nem lesz többé éjszaka! Minden elviekben már itt és most is igaz, tökéletes azonban a jövő új világegyetemében lesz.

(4) *Ebben a városban nincsen templom, mert az Úr, a mindenható Isten és a Bárány annak temploma*, Jel21:22.

A lakóknak többé már nem kell sátorba, vagy templomba menniük a táborban, vagy a városban ahhoz, hogy közösségük lehessen Istennel. Isten fenségének és dicsőségének ragyogása a maga teljességében betölti az egész várost. Nincs kötve a városon belül egyetlen helyhez sem. Mindenütt megmutatkozik. Nincs szükség templomra, mert a hívők közössége Istenükkel közvetlen és azonnali! Isten együtt sátorozik az emberekkel: ők állandóan az Ő közvetlen, szerető és maradandó jelenlétében vannak. V. ö. Jel7:15, 21:3, Zak2:5. A Jer3:16 próféciája, v. ö. Jer31:33 és azt követő versek, ami csak előzetesen teljesedik be az újszövetségi korszakban, amiben élünk, v. ö. Jn3:23-24, Zsid8:8 és azt követő versek, az új világegyetemben teljes mértékben beteljesedik.[305]

(5) *Az új Jeruzsálem nagy és magas fallal van körülvéve*, Jel21:12, 17-18.

Egy városnak a fal a védelmet és a biztonságot jelentette. Ezért az itt használt jelkép jelentése ez: az egyház biztonságban marad az Istennel való közösség birtoklásában! A fal nagy és magas. V. ö. Zak2:5. Sőt, annak kihangsúlyozására, hogy itt *jelképes* – nem szó szerinti – falat kell érteni, azt olvassuk, hogy ez száznegyvennégy singnyi (magas, vagy vastag?): ez mind az ó-, mind az újszövetségi *egyház* fala. Lásd a Jel7:4-hez fűzött magyarázatunkat. A Jn10:28 gyönyörű magyarázatot ad erre a jelképre: „senki ki nem ragadja őket az én kezemből”! A jelkép már most is érvényes, de még dicsőségesebben érvényes lesz Isten népének biztonságára az új világegyetemben. Mi lehetne dicsőségesebb, mint az abszolút biztonság érzése? S valóban, a fal gyémántberakásokkal van díszítve.

(6) *A falnak tizenkét alapja van*, Jel21:14, 19-20.

Ezen a tizenkét alapon a tizenkét apostol neve szerepel. Ennek jelentését könnyű megragadni. A tizenkét apostol tanúságtétele által *jutottak* és az ő írásaik által *jutnak* az emberek áldott közösségre Istennel. Ennek bizonyítéka. Ef2:20, 1Kor3:9. Ezen az alapon Jézus Krisztus a fő zárókő! Emlékezz: az apostolok *„a Bárány”* apostolai! *Őt* hirdetik! Az

[303] A *Revised Version* lábjegyzete helyes.
[304] Lásd a Jel4:3-hoz fűzött megjegyzéseinket.
[305] G. Ch. Aalders, *Het Herstel van Israel volgens het Oude Testament*, 85. és azt követő oldal

apostolok – közöttük Pál is – igehirdetésének eszköze által Isten minden attribútuma fényének és tündöklésének változatossága ragyog fel. Minden valószínűség szerint ez a drágakövek jelentése, melyek a tizenkét alapot alkotják. V. ö. Ézs54:11. Isten sokféle bölcsessége az igehirdetésen át nyilvánul meg az egyházban, valahol csak a Szentlélek alkalmazza ezt az Íget a szívekre, v. ö. Ef3:10.

(7) *A városnak tizenkét kapuja van*, Jel21:12-13, 21, 25, 27, 22:14-15.

A városnak tizenkét kapuja van, v. ö. Ez43:2, 48:31-34, Jel22:14. Más szóval bőséges lehetőség *van* – az új és az új föld szempontjából *volt* – belépni ebbe az Istennel való dicsőséges és csodaszép közösségbe. A nyitott kapuk a belépés lehetőségeit jelképezik. Ebbe a dicsőséges közösségbe az Isten ígéreteibe vetett, Istentől kapott hittel lépünk be. Mindegyik kapu egy-egy gyöngy. S ha megemlékezünk arról, hogy egy húszgranumos[306] gyöngy kisebb, mint egy közönséges, ugyanakkora súlyú márványdarab, akkor ezeknek a János által látott gyöngyöknek mind méretben, mind szépségben bámulatosaknak kellett lenniük. S Isten gyermeke, aki hit által valóban belépett a városba, ezt mondja. „Valóban minden kapu egy-egy gyöngy". A kapukon nevek állnak, nevezetesen Izrael egy-egy törzsének a nevei: a város az igazi Izrael, a megváltott egyház lakóhelye, v. ö. Jel7:14. Három-három kapu van minden irányban – északra, délre, keletre és nyugatra – v. ö. Jel28:14, Ézs54:3, mert az egyház minden nemzetből gyűjtetik – vagy gyűjtetett – össze. Ezért, azok, akik a parázna és szövetségeseinek jellegét viselik magukon, nem léphetnek be. A parázna jellemzőit lásd a Jel17:4-6, 18:3, 9, 19:2. versekben. Ezek a tisztátalan és visszataszító személyek nem lépnek majd be a városba. Kívül maradnak. Csak akiknek a neve be van írva az élet könyvébe, ami a Bárányé, azok léphetnek be, v. ö. Jel3:5. De senki se essen kétségbe. Emlékezzünk: a kapuk soha nincsenek becsukva. A becsukott kapuk nemcsak a sötétséget, az éjszakát jelképezik, de a belépési lehetőség hiányát is. S az egész jelen korszakon keresztül *megvan* – az új ég és az új föld szempontjából azt kell mondanunk, *megvolt* – a bőséges lehetőség az Istennel való áldott közösségbe lépésre a hit által.

(8) *A város utcái olyan tiszta aranyból vannak, mint az átlátszó üveg*, Jel21:21.

Mindegyik kapu egy-egy ajtó egy sugárútra. Azaz, a város telis-tele van gyönyörű sugárutakkal. A sugárutak tiszta aranyból vannak, mert a dicsőséges igazságot jelképezik. Ezek a sugárutak azt is jelzik, hogy bőséges lehetőség van a trónnal való kommunikációra. Könnyű hozzáférni az élet folyójához és az élet fáihoz.

(9) *A városban van az élet folyója, melynek vize oly tiszta, mint a kristály és Istennek és a Báránynak a trónjából fakad*, Jel22:1.

Minden sugárút mellett folyik egy folyó. A sugárutat és a folyót csak egy park választja el egymástól. Ez a folyó az élet folyója, mert ez jelképezi az örök életet, a teljes és ingyenes üdvösséget, Isten szuverén kegyelmének ajándékát. S micsoda az élet, ha nem a közösség Istennel? V. ö. Jn17:3. Lásd még Ez47:1 és azt követő versek, Ézs55:1, Zsolt46:5, Jn4:10, 7:38 és a Jel7:17, 21:6-hoz fűzött magyarázatainkat. Figyeld meg, hogy ez a folyó Istennek és a Báránynak a trónjából „*jövén ki*". Nem Isten trónja „*által*" folyik, ahogyan a népszerű zsoltárének mondja. Próbáljuk meg átírni az „által"-t „-tól"-ra, s énekeljük így az éneket. Ez egyébként nem éppen csekély jelentőségű. Mikor azt mondjuk, hogy a kegyelem folyója Istennek és a Báránynak a trónjából „fakad", vagy „jövel ki", ezzel azt a tényt hangsúlyozzuk ki, hogy a mi üdvösségünket Isten szuverén akarata munkálta, s Krisztus megváltói vére érdemelte ki a számunkra. Övé legyen minden dicsőség! Figyeljük meg ennek az életnek a bőségességét és szent jellegét: a folyó tele van vízzel, s a víz kristálytiszta. A bűn nem fogja elrontani az Istennel való közösségünket. Ez a jelkép is érvényes *elviekben* már itt és most, de *tökéletesen* akkor és ott lesz az!

(10) *A folyó és a sugárút között van egy Paradicsom, egy park, vagy kert, az élet fáival telve*, Jel22:1-3a.

[306] Súlyegység, 1 granum = 0,0648 gramm – *a ford.*

Ezt az igeszakaszt a következőképpen fordítjuk:

„A sugárútja között ezen az oldalon és a folyója között azon az oldalon állt az élet fája, mely tizenkétszer hozott gyümölcsöt havonta teremve, a levelei pedig a nemzetek gyógyítására szolgáltak. S nem lesz többé soha semmi átkozott dolog."

Először is ragadd meg a képet! Készíts róla egy ábrát, hogy világosan láthasd. Az „élet fája" kifejezés ugyanúgy gyűjtőfogalom, mint a „sugárút", vagy a „folyó". Az elképzelés nem az, hogy ott egyetlen, magányos fa álldogál. Nem, egy egész park van ott, teljes fasorok a folyó mentén, azaz a folyó és a sugárút között. S ez igaz a város minden egyes sugárútjára. Ezért a város tele van parkokkal, v. ö. Jel2:7. Figyeld meg tehát ezt a gyönyörű igazságot: a város tele van *az élet* folyóival. Tele van parkokkal is, melyekben *az élet* fái állnak. S ezek a fák tele vannak gyümölcsökkel. Ezek nagyon rendszeresen, havonta teremnek gyümölcsöket. Még a fák levelei is gyógyításra valók! Mindezek a dolgok együttesen jelképezik a mi üdvösségünk túláradó jellegét, az Istennel való legáldottabb és örökké tartó közösség abszolút teljes mértékét a szent város minden egyes lakója számára.

S ez nagyon szembeötlő tény a város eme parkja, vagy kertje szimbolizmusának megfelelően! Töprengj el ezen egy pillanatig: a bőség kertje – gondold el az összes gyümölcsöt – pont a város szívében! A *város*, mint jeleztük, jelképezi – más egyebek mellett – a bőséges népességet, a tömegeket. Különösen igaz ez az új Jeruzsálem esetében, amely minden irányban tizenkétezer futamatnyi kiterjedésű. A város tehát egy hatalmas tömeget jelképez: ezért feltételezi a szükségleteket, kívánságokat, „követeléseket". De honnan jön az „utánpótlás"? A kert jelképezi az utánpótlást, a bőséget. Az ember azonban kiűzetett a kertből! Azóta a nap óta, mondhatni, a város a kertért kiáltott: a város kertjéért. Végül aztán itt az új Jeruzsálemben a kert a városon belül van! Minden lakója számára megadatik az örök élet, az üdvösség bősége.[307] Most térjünk vissza a Jel18:22-höz, és figyeljük meg az ellentétet. Az egész jelenlegi korszak során a fák levelei – idővel majd múlt időben beszélünk erről – a nemzetek gyógyítására szolgálnak. Az örök élet gyógyítja a bűn és a nyomorúság forradásait. Az élet „(élő)fája" valóban az élet „fája". Ezt a fogalmat használják Krisztus keresztjének a jelzésére, Csel5:30, 10:39, stb. V. ö. Gal3:13: „Átkozott minden, a ki fán függ". A kereszttel Krisztus kiérdemelte számunkra az örök életet. S az új Jeruzsálemben ez a keresztfa nem átkozott. V. ö. 1Móz27:7, Ez47:12, Jel2:7. Semmi átkozott sincsen ott.

(11) *Ebben a városban van az Isten és a Bárány trónja*, Jel22:3-4.

Az Isten egyházában az Ő fensége és szuverenitása mutatkozik meg. A „trón" a szuverenitás jelképe. Ezért folyik a folyó a trónból. Isten eme szuverenitása természetesen mindenfelé megnyilvánul, a városon belül és kívül egyaránt. Ám a városban ez a szeretet, s nem a harag szuverenitásaként nyilvánul meg. A polgárok ezenkívül örömmel engedelmeskednek Isten akaratának. Látják az Ő arcát, élvezik kegyeit, V. ö. 2Sám14:24, 32: Zsolt17:15, 42:3, Mt5:8. Imádják őt, v. ö. Jel7:15. Neve a homlokukon van – lásd a Jel14:1-hez fűzött magyarázatunkat – mert Ő nyíltan elismeri őket a sajátjainak, ők pedig örömmel megvallják Őt Uruknak. Így uralkodnak örökkön örökké az új világegyetemben. S mindezen jelképek elvileg már a jelen korszakra is vonatkoznak, tökéletesek pedig az új világegyetemben lesznek.

(12) *Kik ennek a városnak a lakói?* Jel21:7, 12, 24, 27, 22:3, 14.

A polgárok a győztesek, az igazi Izrael, a minden népből választottak, v. ö. Jel7:9, közöttük még királyok is, azok, akiknek a neve be van írva az élet könyvébe, ami a Bárányé, v. ö. Jel3:5, azok, akik Őt imádják, az elpecsételt sokaság, v. ö. Jel14:1.

[307] Lásd K. Schilder, *De Openbaring van Johannes en het Sociale Leven*.

Befejezés

Jelenések 22:6-22

Ezekben a befejező szavakban csak kevés dolog követel speciális magyarázatot. Ezért azt tanácsoljuk az olvasónak, hogy a jelen könyv megelőző fejezeteit tanulmányozza az egyes, ebben a záró szakaszban említett jelképek jelentését illetően.

Először az *angyal*, aki megmutatta Jánosnak ezeket a látomásokat, tesz bizonyságot az Apokalipszis hitelességéről. V. ö. Jel1:1, 19:9, 21:5. Ez a könyv valóban isteni eredetű. A prófétalelke Istene a Szerzője: a prófétalelkek állandóan az Ő vezetése és irányítása alatt állnak. Ezért van az „a miknek meg kell lenni hamar" kifejezés, lásd Jel1:1, 4:1. Az angyal Krisztus saját szavait idézi: „Bizony hamar eljövök", Jel1:3, 1:7.

Most *János* tesz bizonyságot: „És én János vagyok az, a ki ezeket hallottam és láttam". Az apostol újra imádni próbálja az angyalt, de ugyanazzal az eredménnyel, mint a Jel19:10-ben láttuk.

Folytatván a beszédet, az angyal azt mondja az apostolnak, hogy ne pecsételje be a könyv próféciáit, mert az idő közel van. Ettől kezdve a próféciák elkezdenek beteljesedni. Ha arra gondolunk, hogy az angol „let" szavunk két dolgot jelent, nem lesz nehéz magyarázni a 11. verset.[308] Először is létezik a pozitív buzdítás „legyen"-je, például „*Hagyja* el a gonosz az ő útját".[309] Itt a gonosz *fel van szólítva* bűnös útja elhagyására. Mindig *ez* a „legyen" az első. De tegyük fel, hogy minden buzgó könyörgés, intés, hívás és ítélet ellenére a gonosz megtagadja az engedelmességet és az élet vizének ingyenes elfogadását. Akkor mi van? *Akkor* következik a második „legyen". Ez nem a pozitív buzdítás „legyen"-je, hanem a megvonásé. Isten, mondhatni, így szól: „*Legyen* hát neki". Lásd 1Jn5:16. Lásd a Jel15:8-hoz fűzött magyarázatunkat. Ez az a második „legyen", ami itt, a 11. versben szerepel. A bűnösök számára ez egy borzasztó legyen. Az igeverset tehát az alábbiak szerint fejthetjük ki:

„Ne akadályozd azt az embert, aki minden könyörgés, intés, buzdítás, stb. dacára teljességgel megkeményítette magát a saját gonoszságában; ne akadályozd, hogy tovább folytassa a hamisságát; s ne akadályozd a mocskosat sem, hogy tovább éljen a mocskában. Hasonlóképpen ne gátold az igaz és szent személyt sem, hogy tovább járja a megszentelődés útját". Ebben az esetben a „legyen" természetesen vehető a pozitív buzdítás értelmében is. Az eredeti valójában megengedi a „legyen" általunk jelzett kettős értelmezését. V. ö. Mt13:30.

Az angyal ismét Jézust idézi: „És ímé hamar eljövök; és az én jutalmam velem van". Ez valójában egy gyengéd intés. Megfelel ennek: „Ne keményítsd meg magad a hitetlenségben, hanem térj meg, mert az eljövetelemkor haladéktalanul megjutalmazok minden embert". Akkor és ott már nem lesz lehetőség a megtérésre. Mindenki a cselekedetei szerint fog kapni. Lásd Jel14:14 és azt követő, 20:11 és azt követő versek. A 14. vers jelentését illetően lásd a korábbi magyarázatot. Krisztus ígéreteinek, és fenyegetéseinek örökkévaló jelentősége van, mert Ő az Alfa és az Omega. Ez a kapcsolat a 12. és 13. versek között.

S most a végső üdvözültség. Mindenben hét szerepel. Egyes fordítások szerint: „Boldogok, a kik megtartják az ő parancsolatait". Azonban a Revised Version a helyes: „Boldogok, akik mossák a palástjaikat". Minden személy hosszú palástot visz magával. Állandóan szövi, mert minden gondolata, szava, cselekedete beleszövődik. Ez a palást összefröcskölt, koszos, mocskos. V. ö. Zak3:3. S az egész világon nincs olyan erő, amely megtisztíthatná.

---

[308] Az angol" let" a magyar „legyen"-nek megfelelő.

[309] Itt és a továbbiakban a „legyen"-ként fordított szó helyén a „let" szerepel. Az angolban ez a felszólítás jele is, azaz például a „*Hagyja* el a gonosz…" angolul „*Let* the wicked forsake…" – *a ford.*

Ami ezt a palástot illeti, az összes földi folteltávolító haszontalan. Ezek nem segítenek. Olvasd el a Jer2:22-t, nagyon szembeötlő, gyönyörű igevers. Ez a palást a te jellemed. Isten azonban biztosított erre orvosságot. Ez pedig Ő, Aki mondja: „Boldogok, akik mossák a palástjaikat". A palástot mosni nem más, mint Jézus Krisztus vérének tisztító forrásához folyamodni. Ez a vér nemcsak elmos minden vétket, de kiérdemelte számukra a megtisztító és megszentelő Lelket is. Ezért *állandóan* hozzá kell folyamodnunk. Az, aki a palástját mossa a tisztító forrásban Isten szuverén kegyelme által jogot kap rá, hogy az élet fájához járuljon, v. ö. 2:7, 22:2, és a kapukon keresztül bemehet a városba. Ezekről a „kapukról" lásd Jel21:12, stb. A városon kívül maradnak mindazok, akik jelleme a paráznáéval egyezik meg, v. ö. Jel17:2, 4, stb.

S most a harmadik tanúbizonyság. Itt *Jézus Maga* tesz bizonyságot a könyv hitelességéről, és isteni eredetéről: „Én Jézus küldöttem az én angyalomat, hogy ezekről bizonyságot tegyen néktek a gyülekezetekben". Lásd Jel1:1. Az Apokalipszis valamennyi évszázad minden gyülekezetének íródott. Nem János, hanem Maga Jézus Krisztus ennek a könyvnek a Szerzője. Ő a Felmagasztalt, Dávid gyökere – tehát Dávid Neki köszönheti a származását, hírnevét, pozícióját – és ága, v. ö. Zsolt110:1, Mt22:42-45, Ézs11:1, 53:2, stb. Ő a fényes hajnalcsillag. Ez a csillag a királyság jelképe, v. ö. 4Móz24:17.

Krisztus megígérte, hogy hamar visszajön, v. ö. Jel22:7, 12. Ezért a menyasszony, azaz az egyház így válaszol: „Bizony jövel". Ez egy forró ima, amire a Szentlélek indítja a menyasszonyt. A Lélek és a menyasszony mindig együttműködnek, v. ö. Rm8:16. Állandóan ezt mondják: „Bizony jövel". Feltétlenül figyeld meg, hogy ez egy *jelen idejű* felszólítás. Ez nemcsak a tényleges eseményre, azaz a mi Urunk második eljövetelére vonatkozik, hanem a történelem egész menetére is, ami még megelőzi azt az eseményt. Ennek jelentése: „Vidd végbe a tervedet a történelemben a Te eljöveteledre tekintettel". Ez az isteni terv magában foglalja az erkölcsi kormányzásnak a gyertyatartók, pecsétek, trombiták, a sárkánnyal és szövetségeseivel való összeütközés, a haragpoharak, a Bárány menyegzője, stb. jelképein át kijelentett alapelveit. Mindezen eszközökben és közreműködőkben, valamint rajtuk keresztül valósuljon meg a Te terved és következzen be hamar a Te eljöveteled! Bárki, aki hallja ezt a próféciát, mikor az egyházban felolvassák – s bárki, aki maga olvassa – tegye hozzá a saját hangját a hangok nagy kórusához, és mondja: „Bizony jövel". Itt álljon meg az olvasó egy pillanatra. Legyen ez a hallgatás pillanata, hasonló ahhoz, ami megelőzi a dicsőséges, végső „halleluját" Handel *Messiásának* Halleluja Kórusában. Ez a Mester kérő hangja, az Ő kedves, végső hívogatása:

„És a ki szomjúhozik, jőjjön el; és a ki akarja, vegye az élet vizét ingyen." V. ö. Ézs55:1, Jel7:16-17, 21:6. A hangsúly az *ingyen* szón van! Dicsőséges szuverén kegyelem! Az Isten megható és gyengéd szeretete szól itt mindazokhoz, akik tudatára ébredtek annak, hogy szükségük van az élő vízre. Ne húzódozzanak hát. Jöjjenek. Vegyék. Nem kerül semmibe. *Nekik* nem kerül semmibe! Ő fizette meg az árát. Ezért jöjjenek, vegyék, igyák! Mikor újraolvastam ezeket a dicsőséges szavakat másnap, az alábbi verset írtam, melyben igyekeztem kifejezni a benyomást, amit a tróntól jövő eme végső hívogatás tett rám:

A KIKÖTŐ HARANGJAI

Figyelj! Figyelj! boldogtalan bűnös, aki az élet tengerén hánykolódsz,
A kikötő hív, harangjai neked adnak jelt.
Figyelj az üzenetükre, amit a zenéjük mond most neked.
Ó, figyelj az édes kikötő harangjainak játékára.

A kikötő harangjai, a menny kikötőjéé,
Oly édesen, oly lágyan csengenek ma este;

Hívják az elveszettet, a hányódót az óceánon,
A viharos tengeren, az orkántól sújtott oly sötét és széles tengeren.

Hangjuk oly lágyan úszik az éter hullámai felett,
Megérint minket, a vigasztalás üzenetét hozzák.
Ezt mondják: Ó bűnös, fordulj meg utadon, jöjj ide,
Ó elnyomott és viharban hányattatott szív, itt vigasz vár rád.

A kikötő eme harangjai, ó mit mondanak
Azoknak, akik belevesztek a kétségbeesés mélységeibe?
Ez a harangszó a zenéjével oly édes és derűs,
Imádkozz, mi az üzenete: ó, mit is jelent?

Ezek a harangok Annak könyörgései, Aki él
A mennyben, ahol örökké imádkozik az övéiért.
Ez a harangszó azok az ígéretek, amiket Ő ad,
S mindenki, aki elfogadja az Ő Ígéjét, eléri a partot.

A kikötő eme harangjai, a menny kikötőjéé,
Hívnak: könyörögnek. Ma odafigyelünk rájuk.
Aztán velük élve mi, akik oly soká hányódtunk,
Meglátjuk Annak arcát, aki egész úton vezetett minket.

S mivel a Jelenések eme könyve oly transzcendensen dicsőséges, oly isteni – mert Maga Isten a Szerzője! – ezért senki, aki hallja vagy olvassa, ne tegyen hozzá semmit, és ne vegyen el belőle semmit. Ne nevezze ezeket az írásokat hamisítottnak. Ne mondja, hogy sokatmondó szakaszai átfedések. Ne tagadja a könyv isteni módon ihletett jellegét. Ne mondja, hogy aligha méltó a tanulmányozásra. Ne tegye nevetségessé ezt a hívogatással és ígéretekkel teli könyvet. Ha elutasítja, hogy odafigyeljen erre a figyelmeztetésre, a könyvben megírt csapások vettetnek rá. Isten *eltörli* a részét az élet könyvéből és a szent városból, valamint azokból, ami ebben a könyvben megírattak! V. ö. 2:7, 22:2, 21:9 és azt követő versek.

Krisztus válaszol az egyház forró, az Ő eljövetelével kapcsolatos imájára, ezt mondván: „Bizony hamar eljövök”. Figyeljünk tehát a figyelmeztetéseire. János szíve megtelt elragadtatással. Lelke a vágyakozástól epedezett. Szemi megpróbáltak áthatolni a felhőkön. A szeretet elragadtatásában mondja: „Ámen, bizony jövel Uram Jézus!” Ezután az áldás következik.